

Teataja

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

66. aastakäik

16. mai 2023

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/955, 10. mai 2023, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 1
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/956, 10. mai 2023, millega kehtestatakse süsiniku piirimeede ⁽¹⁾ 52
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/957, 10. mai 2023, millega muudetakse määrust (EL) 2015/757, et hõlmata meretransporditegevusi ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga ning näha ette täiendavate kasvuhoonegaaside heitkoguste ja täiendavate laevatüüpide tekitatud heite seire, aruandlus ja kontroll ⁽¹⁾ 105

DIREKTIIVID

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/958, 10. mai 2023, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ seoses lennunduse panusega kogu liidu majandust hõlmavasse heitkoguste vähendamise eesmärki ja üleilmse turupõhise meetme asjakohase rakendamise ⁽¹⁾ 115
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/959, 10. mai 2023, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist ⁽¹⁾ 134

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/955,

10. mai 2023,

millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 91 lõike 1 punkti d, artikli 192 lõiget 1, artikli 194 lõiget 2 ja artikli 322 lõike 1 punkti a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) 12. detsembril 2015 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) ⁽⁴⁾ jõustus 4. novembril 2016. Pariisi kokkuleppe osalised leppisid kokku hoida maailmas keskmise temperatuuri tõus industriaalühiskonna eelse tasemega võrreldes oluliselt alla 2 °C ning teha jõupingutusi selle nimel, et temperatuuri tõus piirduks 1,5 °C-ga võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega. Seda kohustust tugevdati ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel 13. novembril 2021 vastu võetud Glasgow kliimapaktiga, milles Pariisi kokkuleppe osaliste kohtumisena toimiv ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverents tunnistas, et juhul, kui temperatuur tõuseb 1,5 °C, saab kliimamuutuste mõju olema palju väiksem mitte 2 °C, ning otsustab jätkata jõupingutusi selleks, et temperatuuri tõus piirduks 1,5 °C-ga.
- (2) Komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatise „Euroopa roheline kokkulepe“ (edaspidi „Euroopa rohelepe“) on esitatud uus majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on liidu muutmine kestlikuks, õiglaseks ja jõukaks ühiskonnaks, millel on nüüdisaegne, ressursitõhus ja konkurentsivõimeline majandus, kus hiljemalt 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Euroopa rohelepe eesmärk on ka taastada, kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud riskide ja mõjude eest. Samuti leitakse selles, et üleminek peaks olema õiglane ja kaasav, nii et kedagi ei jäetaks kõrvale.

⁽¹⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 158.

⁽²⁾ ELT C 301, 5.8.2022, lk 70.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 25. aprilli 2023. aasta otsus.

⁽⁴⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119 ⁽⁵⁾ vastuvõtmisega on liit sätestanud oma õigusnormides eesmärgi saavutada hiljemalt 2050. aastaks kogu majandust hõlmav kliimaneutraalsus ja seejärel negatiivsete heitkoguste eesmärk. Kõnealuselises määruuses kehtestatakse samuti siduv eesmärk vähendada liidusisest kasvuhoonegaaside netoheidet (heide pärast neeldajates sidumise mahaarvamist) 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Selle eesmärgi saavutamise panustamist oodatakse kõigilt majandussektoritelt.
- (4) Liidusisese kasvuhoonegaaside netoheidete vähendamise siduv eesmärk kiideti heaks Euroopa Ülemkogu 10.–11. detsembri 2020. aasta järeluses, milles rõhutati samas õigluse ja solidaarsuse kaalutluste tähtsust ning seda, et kedagi ei tohi jätta kõrvale. Neid järelusi kinnitati veel kord Euroopa Ülemkogu 24.–25. mai 2021. aasta järeluses, kui Euroopa Ülemkogu kutsus komisjoni üles esitama kiiresti õigusaktide paketi koos põhjaliku analüüsiga liikmesriikide tasandil avalduva keskkonna-, majandusliku ja sotsiaalse mõju kohta.
- (5) Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas, mis kiideti heaks Euroopa Ülemkogu 24.–25. juuni 2021. aasta järeluses, rõhutatakse vajadust tugevdada sotsiaalõigusi ja Euroopa sotsiaalset mõõdet kõigis liidu poliitikavaldkondades. Euroopa sotsiaalõiguste samba 20. põhimõte näeb ette, et „igal inimesel on õigus saada juurdepääs kvaliteetsetele esmatähtsatele teenustele, sealhulgas vesi, kanalisatsioon, energia, transport, finantsteenused ja digitaalne kommunikatsioon. Toetatakse sellistele teenustele juurdepääsu nende inimeste puhul, kes seda vajavad.“
- (6) 8. mai 2021. aasta Porto deklaratsioonis kinnitati taas Euroopa Ülemkogu lubadust teha tööd õiglast üleminekut tugevdava sotsiaalse Euroopa nimel ning kindlat kavatsust jätkata Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise süvendamist liidu ja liikmesriikide tasandil, võttes nõuetekohaselt arvesse vastavaid pädevusi ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet.
- (7) Kliimaneutraalsuse saavutamise kohustuse täitmiseks on läbi vaadatud ja muudetud liidu kliima- ja energiaalaseid õigusakte, et kiirendada kasvuhoonegaaside heite vähendamist.
- (8) Nendel muudatustel on erinevatele majandussektoritele, kodanikele ja liikmesriikidele erinev majanduslik ja sotsiaalne mõju. Hoonetest, maanteedtranspordist ja muudest sektoritest, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ ⁽⁶⁾ I lisaga hõlmamata tööstuslikele tegevusaladele, pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine kõnealuselise direktiivi kohaldamisalasse peaks andma täiendava majandusliku stiimuli investeerida fossiilkütuste tarbimise vähendamisse ja seeläbi kiirendada kasvuhoonegaaside heite vähendamist. Koos muude meetmetega peaks see keskpikas ja pikas perspektiivis aitama vähendada energiaostuvõimetust ja transpordivaesust, vähendada hoonete ja maanteedtranspordiga seotud kulusid ning pakkuma kohasel juhul uusi võimalusi kvaliteetsete töökohtade loomiseks ja kestlikeks investeeringuteks, mis on täielikult kooskõlas Euroopa roheleppe eesmärkidega.
- (9) Investeeringute rahastamiseks on aga vaja vahendeid. Lisaks kasvavad enne selliste investeeringute tegemist tõenäoliselt leibkondade ja transpordikasutajate kulutused küttele, jahutusele, toiduvalmistamisele ja maanteedtranspordile, sest kütusetarnijad, kelle suhtes kohaldatakse hoonete ja maanteedtranspordi heitkogustega kauplemise süsteemi kohustusi, kannavad süsinikukulud üle tarbijatele.
- (10) Kliimapöördel on majanduslik ja sotsiaalne mõju, mida on raske eelnevalt hinnata. Suuremate kliimaeesmärkide saavutamine nõuab märkimisväärseid avaliku ja erasektori vahendeid. Investeeringud energiatõhususe meetmetesse, samuti taastuvenergiat põhinevatesse küttesüsteemidesse, näiteks elektriliste soojuspumpadega küttesse ning piirkondlikesse kütte- ja jahutussüsteemidesse, ning taastuvenergiakogukondades osalemisse on tõhus meetod impordisõltuvuse ja heite vähendamiseks, suurendades samal ajal liidu vastupanuvõimet. Vähekaitsitud leibkondade, vähekaitsitud mikroettevõtjate ja vähekaitsitud transpordikasutajate toetamiseks on vaja sihtotstarbelist rahastamist.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

- (11) Fossiilkütuste hinnatõus võib ebaproportsionaalselt mõjutada vähekaitsitud leibkondi, vähekaitsitud mikroettevõtjaid ja vähekaitsitud transpordikasutajaid, kelle sissetulekust kulub suurem osa energiale ja transpordile, kellel teatavates piirkondades puudub juurdepääs alternatiivsetele taskukohastele liikuvus- ja transpordilahendustele ning kellel ei pruugi olla vajalikku finantssuutlikkust fossiilkütuste tarbimise vähendamise investeerimiseks. Geograafilisel eripäral, nagu elamine või asumine saarel, äärepoolseimas piirkonnas või territooriumil, maapiirkonnas või äärealal, vähem ligipääsetaval äärealal, mägipiirkonnas või mahajäänud piirkonnas, võib olla transpordivaesuse mõttes leibkondade, mikroettevõtjate ja transpordikasutajate vähesele kaitsusele konkreetne mõju. Seetõttu tuleks geograafilist eripära vähekaitsitud leibkondade, vähekaitsitud mikroettevõtjate ja vähekaitsitud transpordikasutajate toetamiseks mõeldud meetmete ja investeeringute ettevalmistamisel arvesse võtta, kui see on kohaldatav ja asjakohane.
- (12) Osa tulust, mis saadakse hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, tuleks kasutada sellest tuleneva sotsiaalse mõju leevendamiseks, et üleminek oleks õiglane ja kaasav, jätmata kedagi kõrvale. Käesoleva määruse alusel loodava kliimameetmete sotsiaalfondi (edaspidi „fond“) kogumaht peaks kajastama süsinikuheite vähendamise püüdluste taset seoses hoonetest, maanteetranspordist ja muudest sektoritest pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisega direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse.
- (13) See, et osa tulust, mis tekib hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, kasutatakse sellest tuleneva sotsiaalse mõju leevendamiseks, on energiaostuvõimetuse praeguse taseme tõttu eriti oluline. Energiaostuvõimetuse on olukord, kus leibkonnal ei ole võimalik kasutada selliseid olulisi energiateenuseid, mis on aluseks inimväärsele elatusasemele ja tervisele, nagu piisav küte, temperatuuri tõusu korral jahutus, valgustus ja seadmete kasutamiseks vajalik energia. 2021. aastal korraldatud kogu liitu hõlmavas uuringus väitis ligikaudu 34 miljonit eurooplast ehk peaaegu 6,9 % liidu elanikkonnast, et nad ei saa oma kodu piisavalt kütta. Energiaostuvõimetuse on seega liidus märkimisväärne probleem. Kui lühiajalises perspektiivis võib energiaostuvõimetutele leibkondadele kiiret abi pakkuda sotsiaalsete tariifide või ajutise otsese sissetulekutoetusega, siis püsivaid lahendusi ja tõhusat abi energiaostuvõimetusega võitlemiseks saavad võimaldada üksnes sihtotstarbelised struktuurimeetmed, eelkõige hoonete renoveerimine, muu hulgas võimaldades juurdepääsu energiale taastuvate allikate kaudu ja propageerides taastuvaid energiaallikaid aktiivselt leibkondadele suunatud teavitus- ja teadlikkuse suurendamise meetmete kaudu, ning hoonete renoveerimine, mis aitab saavutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2010/31/EL⁽⁷⁾ sätestatud eesmärgid. Käesoleva määruse kohast energiaostuvõimetuse määratlust peaks olema võimalik ajakohastada, et see kajastaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu energiatõhususe direktiivi (uuesti sõnastatud) üle peetud läbirääkimiste tulemusi.
- (14) Energianõudlust võib aidata vähendada hoonete renoveerimise terviklik lähenemisviis, milles võetakst tõhusamal viisil arvesse tõrjutuse ohus olevaid inimesi, nimelt neid, kes liidus kõige enam energiaostuvõimetuse all kannatavad. Seetõttu peaks fondist hoonetele antav toetus olema suunatud nende energiatõhususe parandamisele, tuues kaasa iga leibkonna energiatarbimise vähenemise, mis väljenduks rahalises säästus ja oleks seega üks vahend energiaostuvõimetuse vastu võitlemiseks. Nende eesmärkide saavutamise aluseks oleks direktiivi 2010/31/EL muutmine ja seetõttu tuleks seda käesoleva määruse rakendamisel arvesse võtta.
- (15) Transpordivaesust ei ole liidu tasandil veel määratletud, mistõttu tuleks käesoleva määruse kohaldamiseks selline määratlus kasutusele võtta. Transpordivaesus võib muutuda veelgi pakilisemaks probleemiks, nagu on tunnistanud nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitusel õiglase kliimanetraalsusele ülemineku tagamise kohta,⁽⁸⁾ ning selle tulemusena võib väheneda eelkõige vähekaitsitud üksikisikute ja leibkondade juurdepääs olulistele sotsiaal-majanduslikele tegevustele ja teenustele, nagu tööhõive, haridus ja tervishoid. Transpordivaesust põhjustab tavaliselt üks või mitu tegurit, nagu väike sissetulek, suured kütusekulud või taskukohase või kättesaadava era- või ühistranspordi puudumine. Transpordivaesus võib eelkõige mõjutada üksikisikuid ja leibkondi maapiirkondades, saartel, äärealadel, mägipiirkondades, äärepoolsetes ja vähem ligipääsetavates piirkondades või vähem arenenud piirkondades või territooriumidel, sealhulgas vähem arenenud linnalähedastes piirkondades ja äärepoolseimates piirkondades.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

⁽⁸⁾ ELT C 243, 27.6.2022, lk 35.

- (16) Fond tuleks luua selleks, et pakkuda liikmesriikidele rahalisi vahendeid, toetamaks nende poliitikat hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteemi kasutuselevõtmisest vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele tuleneva sotsiaalse mõju leevendamiseks. See tuleks saavutada eelkõige ajutise otsese sissetulekutoetuse ning meetmete ja investeeringute abil, mille eesmärk on vähendada sõltuvust fossiilkütustest, suurendades hoonete energiatõhusust, vähendades hoonete kütmise ja jahutamise süsinikuheidet, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimise kaudu, sõltumata sellest, kes on hoone omanik, ning tagades parema juurdepääsu heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordile, seeläbi toetades vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud mikroettevõtjaid ja vähekaitstud transpordikasutajaid. Tähelepanu tuleb pöörata ürieluasemete eri vormidele, sealhulgas eräüriturul. Meetmete hulka võiks lisada rahalise toetuse või maksusoodustused, nagu renoveerimiskulude mahaarvatavus üürist, et võtta arvesse üüri- ja sotsiaaleluruumides elavaid inimesi.
- (17) Liikmesriik peaks esitama komisjonile kliimameetmete sotsiaalkava (edaspidi „kava“). Kavad tuleks esitada 30. juuniks 2025, et neid saaks hoolikalt ja aegsasti kaaluda. Kavad peaksid sisaldama investeerimiskomponenti, mis edendab pikaajalist lahendust fossiilkütustest sõltuvuse vähendamiseks, ning nendega võiks ette näha muid meetmeid, sealhulgas ajutise otsese sissetulekutoetuse, et lühemas perspektiivis leevendada negatiivset mõju sissetulekutele. Kavadel peaks olema kaks eesmärki. Esiteks tuleks nende kaudu anda vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele vajalikud vahendid, et rahastada ja teha investeeringuid energiatõhususse, kütte ja jahutuse süsinikuheite vähendamisse ning heiteta ja vähese heitega sõidukitesse ja liikuvusse, sealhulgas vautšerite, toetuste või nullintressiga laenude kaudu. Teiseks tuleks nende abil leevendada fossiilkütuste hinnatõusu mõju kõige vähem kaitstud isikutele ning seeläbi ennetada energiaostuvõimetust ja transpordivaesust üleminekuperioodil, kuni need investeeringud on tehtud. Kavadega võiks toetada juurdepääsu taskukohastele energiatõhusatele eluasemetele, sealhulgas sotsiaaleluruumidele. Vähekaitstud transpordikasutajaid toetavate meetmete rakendamisel peaks liikmesriikidel olema võimalik seada oma kavades esikohale heiteta sõidukite toetamine, tingimusel et see on taskukohane ja kasutatav lahendus.
- (18) Liikmesriikidel on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, majandus- ja sotsiaalpartnerite ning asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonidega konsulteerides parimad võimalused töötada välja, rakendada ja asjakohasel juhul muuta kavasad, mis on kohandatud ja suunatud nende kohalikele, piirkondlikele ja riiklikele oludele, nende olemasolevatele poliitikameetmetele asjaomastes valdkondades ja muude asjakohaste liidu rahaliste vahendite kavandatud kasutamisele. Sidusrühmadega tuleks iga kord avalikult konsulteerida, kui komisjon peab kava hindama. Sel viisil saab kõige paremini kajastada erinevaid olukordi, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, majandus- ja sotsiaalpartnerite, asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide, teadus- ja innovatsiooniasutuste, tööstusvaldkonna sidusrühmade ning sotsiaaldialoogi esindajate eriteadmisi, samuti riiklikke olusid, ja kaasa aidata vähekaitstud isikutele võimaldatava üldise toetuse tulemuslikkuse ja tõhususe saavutamisele.
- (19) Kavad tuleks kavandada tihedas koostöös komisjoniga ja koostada vastavalt esitatud vormile. Ülemäärase halduskoormuse vältimiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik teha kavades väiksemaid kohandusi või parandada tehnilisi vigu, teatades nendest muudatustest komisjonile lihtsa teatise vormis. Väikeste kohandustena tuleks käsitada kavas ette nähtud sihtväärtuse suurendamist või vähendamist alla 5 %.
- (20) Selleks et üleminek kliimanetraalsusele oleks õiglane, on oluline tagada, et meetmed ja investeeringud on suunatud eelkõige energiaostuvõimetutele või vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele. Kasvuhoonegaaside heite vähendamist edendavad toetusmeetmed peaksid aitama liikmesriikidel vähendada sotsiaalset mõju, mis tuleneb heitkogustega kauplemisest hoonete ja maanteetranspordi valdkonnas.
- (21) Kuni ilmneb nende investeeringute mõju kulude ja heitkoguste vähenemisele, aitaks energia- ja liikuvuskulude vähendamisele kaasa ja toetaks õiglast üleminekut vähekaitstud leibkondadele ja vähekaitstud transpordikasutajatele makstav sihipärane otsene sissetulekutoetus. Otsesest sissetulekutoetusest tuleks käsitada elamufondi ja transpordi süsinikuheite vähendamise kaasnähtava ajutise meetmena. See meede ei saa olla alaline, kuna see ei kõrvalda energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse algpõhjuseid. Sellist toetust peaks kasutama üksnes sellise otsese mõjuga tegelemiseks, mis tuleneb hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ning seda ei peaks kasutama selliste elektri- või küttekulude katmiseks, mis on seotud elektri- ja soojusenergia tootmise kuulamisega kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse. Sellise otsese sissetulekutoetuse saamisega peaks olema ajaliselt piiratud. Otsese sissetulekutoetuse saajatel kui toetusesaajate üldrühma liikmetel oleks kasu sellistest meetmetest ja investeeringutest, mille eesmärk on need abisaajad energiaos-

tuvõimetusest ja transpordivaesusest tulemuslikult välja tuua. Seepärast peaksid kavad sisaldama otsest sissetulekutoetust, tingimusel et need sisaldavad ka püsiva mõjuga meetmeid või investeeringuid, mis on suunatud otsest sissetulekutoetust saavatele vähekaitsitud leibkondadele ja vähekaitsitud transpordikasutajatele.

- (22) Liikmesriigid peaksid suurendama vähekaitsitud leibkondade, vähekaitsitud mikroettevõtjate ja vähekaitsitud transpordikasutajate teadlikkust, pakkudes sihipärast, kättesaadavat ja taskukohast teavet, koolitust ja nõustamist kulutõhusate meetmete ning investeeringute ja saadaoleva toetuse kohta, sealhulgas hoonete energiaauditite, samuti kohandatud energiakonsultatsioonide või kohandatud liikuvuskorraldusteenuste kaudu.
- (23) Võttes arvesse vajadust võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas Pariisi kokkuleppes tulenevate kohustustega ja kohustust saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid, on käesoleva määruse kohased meetmed ja investeeringud kavandatud olema kooskõlas eesmärgiga, et vähemalt 30 % nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093⁽⁹⁾ sätestatud 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kohasest liidu kogueelarvest ja nõukogu määrusega (EL) 2020/2094⁽¹⁰⁾ loodud Euroopa Liidu taasterahastu kogusummast ning vähemalt 37 % Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241⁽¹¹⁾ loodud taaste- ja vastupidavusrahastu kogusummast tuleks kasutada kliimaeesmärkide süvalaiendamiseks. Käesoleva määruse kohased meetmed ja investeeringud on kavandatud olema kooskõlas eesmärgiga eraldada mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kohastest iga-aastastest kulutustest 2024. aastal 7,5 % ning 2026. ja 2027. aastal 10 % elurikkuse eesmärkidele, võttes samal ajal arvesse kliimaeesmärkide ja elurikkuse eesmärkide senist kattuvust.

Seetõttu tuleks fondi kulude jälgimiseks kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060⁽¹²⁾ I lisas sätestatud metoodikat. Fondist tuleks toetada meetmeid ja investeeringuid, mis on täielikult kooskõlas liidu kliima- ja keskkonnanalaste standardite ja prioriteetidega ning põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852⁽¹³⁾ artikli 17 tähenduses. Kavadesse tuleks lisada ainult sellele tingimusele vastavad meetmed ja investeeringud. Otsest sissetulekutoetusi tuleks üldjuhul pidada keskkonnanäesmärkidele ebaolulise ettenähtava mõjuga meetmeteks ja seega tuleks neid pidada olulise kahju ärahoidmise põhimõttega kooskõlas olevaks. Komisjon peaks esitama liikmesriikidele aegsasti enne kavade koostamist tehnilised suunised. Suunistes tuleks selgitada, kuidas tagada meetmete ja investeeringute kooskõla põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“.

- (24) Energiaostuvõimeetus ja transpordivaesus mõjutavad ebaproportsionaalselt suurel määral naisi, eeskätt üksikemasid, kes esindavad 85 % üksikvanemaga peredest, samuti vallalisi naisi, puudega naisi ja üksi elavaid eakaid naisi. Lisaks on naistel erinevad ja keerukamad liikuvusmustrid. Üksikvanemaga perekondi, kus on ülalpeetavaid lapsi, iseloomustab eriti suur laste vaesuse risk. Kavade koostamise ja rakendamise käigus tuleks järgida ja edendada soolist võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi kõigile ning nende eesmärkide süvalaiendamist, samuti puudega inimeste juurdepääsu õigusi, tagamaks, et kedagi ei jäeta kõrvale.
- (25) Aktiivsed tarbijad, kodanike energiakogukonnad ja taastuvenergiaga vastastikune kauplemine võivad aidata liikmesriikidel saavutada käesoleva määruse eesmärgid kodanike algatatud alt üles lähenemisviisi kaudu. Nemad võimestavad ja kaasavad tarbijaid ning võimaldavad teataval kodutarbijate rühmadel osaleda energiatõhususe meetmetes ja investeeringutes, toetavad taastuvenergia kasutamist leibkondades ning aitavad samal ajal võidelda energiaostuvõimeetuse vastu. Seepärast peaksid liikmesriigid edendama kodanike energiakogukondade ja taastuvenergiakogukondade rolli ning käsutama neid rahastamiskõlblike fondist toetuse saajatena.

⁽⁹⁾ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 23).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

- (26) Liikmesriigid peaksid kavadesse lisama rahastatavad meetmed ja investeringud, nende meetmete ja investeeringute hinnangulise maksumuse ning riigi osaluse. Kavade esitamisel peaksid liikmesriigid esitama hinnangulise kogumaksumuse ilma käibemaksuta, et võimaldada kavade võrreldavust. Lisaks tuleks kavades esitada peamised vahe-eesmärgid ja sihtväärtused, mis võimaldavad hinnata meetmete ja investeeringute tulemuslikku rakendamist.
- (27) Fond ja kavad peaksid olema kooskõlas ja piiritletud reformidega, mille liikmesriigid on kavandanud, ja kohustustega, mille liikmesriigid on võtnud oma ajakohastatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade alusel kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1999, ⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu energiatõhususe direktiivi (uuesti sõnastatud) alusel, Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava alusel, ühtekuuluvuspoliitika programmide alusel kooskõlas määrusega (EL) 2021/1060, õiglase ülemineku territoriaalsete kavade alusel kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056, ⁽¹⁵⁾ taaste- ja vastupidavuskavade alusel kooskõlas määrusega (EL) 2021/241, direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 10d sätestatud moderniseerimisfondi raames ja liikmesriikide pikaajaliste hoonete renoveerimise strateegiatega alusel kooskõlas direktiiviga 2010/31/EL. Haldustõhususe tagamiseks peaks kliimameetmete sotsiaalkavades sisalduv teave olema asjakohastel juhtudel kooskõlas nende seadusandlike aktide ja kavadega.
- (28) Tõhusama planeerimise huvides peaksid liikmesriigid oma kavades osutama sellele, millised tagajärjed on direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteemi edasilükkamisel vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 30k. Selleks tuleks kogu asjakohane kavaga hõlmatav teave põhjalikult eristada, jagades selle kaheks stsenaariumiks, nimelt kirjeldades ja kvantifitseerides vajalikke kohandusi meetmetes, investeeringutes, vahe-eesmärkides, sihtväärtustes, riigi osaluse suuruses ja muudes kava asjakohastes elementides.
- (29) Liit peaks toetama liikmesriike nende kavade rakendamisel fondi kaudu antavate rahaliste vahenditega. Fondist tehtavad maksed peaksid sõltuma kavades esitatud vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamisest. See võimaldaks arvesse võtta riiklikke olusid ja prioriteete, lihtsustades samal ajal rahastamist ja hõlbustades fondi raames toimuvat rahastamise integreerimist muude riiklike rahastamisprogrammidega ning tagades liidu kulutuste mõju ja terviklikkuse.
- (30) Fondi tuleks erandkorras ja ajutiselt rahastada tulust, mille saamiseks müüakse enampakkumisel 50 miljonit lubatud heitkoguse ühikut vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 8b, 150 miljonit lubatud heitkoguse ühikut vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 30d lõikele 3 ja täiendavaid lubatud heitkoguse ühikuid vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 30d lõikele 4 ning mida peaks käsitlema sihtotstarbelise välistuluna. Põhimõtteliselt tuleks ajavahemikuks 2026–2032 teha fondi rakendamiseks kättesaadavaks maksimaalselt 65 000 000 000 eurot. Kõnealuse direktiivi IVa peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise peab tagama komisjon. Kui kõnealuse peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteem lükkatakse kõnealuse direktiivi artikli 30k kohaselt edasi kuni 2028. aastani, peaks fondi rakendamiseks kasutada olev maksimumsumma olema 54 600 000 000 eurot. Kõnealune summa ja iga-aastased summad peegeldavad suuremat rahastamisvajadust fondi alguses. Igale liikmesriigile tuleks välja arvutada maksimaalne rahaeraldus vastavalt jaotusmeetodikale, millega nähakse eelkõige ette täiendav toetus nendele liikmesriikidele, keda hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonetegaasid heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse rohkem mõjutab. Võttes arvesse, et sihtotstarbeline välistulu tuleb teha kättesaadavaks pärast lubatud heitkoguse ühikute enampakkumist vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 8b, artikli 30d lõikele 3 ja artikli 30d lõikele 4, on vaja ette näha erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁶⁾ artikli 22 lõikest 2, et liit saaks igal aastal siduda kulukohustustega summad, mis on vajalikud liikmesriikidele maksete tegemiseks vastavalt käesolevale määrusele, katmaks sihtotstarbelisele tulule vastavad assigneeringud.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

- (31) Liikmesriigid peaksid rahastama vähemalt 25 % oma kavade hinnangulisest kogumaksumusest.
- (32) Eelarvelised kulukohustused peaks olema võimalik jagada aastasteks osamakseteks, kui see on asjakohane. Liikmesriikidega sõlmitavates lepingutes, mis kujutavad endast individuaalseid juriidilisi kohustusi, tuleks muu hulgas arvesse võtta direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 30k osutatud sündmust, mis võib kaasa tuua hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogustega kauplemise alguse edasilükkamise ühe aasta võrra. Nendes lepingutes tuleks arvesse võtta ka kõiki liidu võimalikke finantsriske, mis võivad nõuda individuaalsete juriidiliste kohustuste muutmist, tingituna eripärast, mis on fondi ajutisel ja erandkorras rahastamisel heitkogustega kauplemise süsteemi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadavast sihtotstarbelisest välistulust.
- (33) Selleks et tagada fondile lisavahendeid, peaks liikmesriikidel olema võimalik taotleda määrusega (EL) 2021/1060 loodud eelarve jagatud täitmisel elluviidavatest ühtekuuluvuspoliitika programmidest vahendite ümberpaigutamist fondi, järgides kõnealuses määruses sätestatud tingimusi. Selleks et anda liikmesriikidele fondist tehtavate eraldiste rakendamisel piisav paindlikkus, peaks neil olema võimalik paigutada kuni 15 % oma iga-aastastest rahaeraldistest ümber määruse (EL) 2021/1060 kohastesse eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatesse fondidesse. Selleks et leevendada halduskoormust, mille põhjustab vahendite järjestikune ümberpaigutamine fondi iga-aastastest rahaeraldistest määruse (EL) 2021/1060 kohaldamisalasse kuuluvatesse eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatesse fondidesse, tuleks põhimõtteliselt nõuda ühe või mitme programmi vastavat muutmist ainult üks kord, kui on täidetud teatavad tingimused tõhusa finantskontrolli tagamiseks. Järgnevatel aastatel peaks olema võimalik teha täiendavaid ümberpaigutusi, edastades komisjonile finantstabelid, tingimusel et muudatused on seotud üksnes rahaliste vahendite suurendamisega, ilma et asjaomast programmi rohkem muudetak.
- (34) Fondist tuleks toetada meetmeid, mis järgivad liidupoolse rahastamise täiendavuse põhimõtet. Fondist ei tohiks katta korduvaid riiklikke kulutusi, välja arvatud igakülgset põhjendatud juhtudel, sealhulgas kavades osutatud tehnilise abi meetmete kulude katmiseks mõeldud maksete puhul.
- (35) Vahendite tõhusa, läbipaistva ja sidusa eraldamise tagamiseks ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimiseks peaksid käesoleva määruse alusel võetavad meetmed olema kooskõlas käimasolevate liidu, riiklike ja asjakohasel juhul piirkondlike programmidega ning neid täiendama, seejuures vältides samade kulude topeltrahastamist fondist ja muudest liidu programmidest. Eelkõige peaksid komisjon ja liikmesriik kindlustama protsessi kõigis etappides tulemusliku koordineerimise, et tagada rahastamisallikate kooskõla, sidusus, vastastikune täiendus ja koostoime. Seepärast peaksid liikmesriigid oma kavades esitada komisjonile asjakohase teabe juba saadava või kavandatud liidupoolse rahastamise kohta. Fondist antav rahaline toetus peaks täiendama muudest liidu programmidest ja rahastamisvahenditest antavat toetust. Fondist rahastatavate meetmete ja investeringute jaoks peaks olema õigus saada raha ka muudest liidu programmidest ja rahastamisvahenditest, tingimusel et toetusega ei kaeta ühte ja sama kulu.
- (36) Maksed tuleks teha komisjoni otsuse alusel, millega kiidetakse asjaomasele liikmesriigile väljamakse tegemine heaks. Seetõttu on vaja teha erand määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 116 lõikest 2, et maksetähtaega saaks hakata arvestama kuupäevast, mil komisjon teavitab asjaomast liikmesriiki kõnealusest otsusest, mitte kuupäevast, mil maksetaotlus saadi.
- (37) Pärast kõigi konkreetsetes voorus laekunud maksetaotluste analüüsimist ja juhul, kui direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 4 kohaselt fondile eraldatud tulu ei ole piisav liikmesriikide esitatud maksetaotluste katmiseks, peaks komisjon maksma liikmesriikidele proportsionaalselt, et tagada liikmesriikide võrdne kohtlemine. Järgmises maksetaotluste voorus peaks komisjon andma eelisõiguse nendele liikmesriikidele, kellele eelmisest maksetaotluste voorust tehtud maksed hilinesid, ning alles seejärel tegema maksed hiljuti esitatud maksetaotluste alusel.
- (38) Selleks et hõlbustada kavade koostamist ning et tagada seire ja hindamise läbipaistvad reeglid, tuleks käesoleva määruse lisades esitada ühiste näitajate loetelu ja kavade vorm. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kasutada asjakohaseid ühiseid näitajaid, et esitada oma kavades vahe-eesmärgid ja sihtväärtused. Ühiste näitajate loetelu peaks sisaldama ühiseid näitajaid edusammude kohta aru andmiseks ning kavade ja fondi rakendamise seireks ja hindamiseks.

- (39) Fondi tuleks rakendada usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt, mis hõlmab pettuste, sh maksupettuste, maksudest kõrvalehoidmise, korrupsiooni ja huvide konfliktide tulemuslikku vältimist ja selle eest vastutusele võtmist. Fondi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2092⁽¹⁷⁾ kehtestatud üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks juhul, kui liikmesriikides rikutakse õigusriigi põhimõtteid.
- (40) Usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks nii, et samal ajal järgitakse fondi tulemuspõhist olemust, tuleks sätestada erireeglid, mis reguleerivad eelarvelisi kulukohustusi, makseid, maksete peatamist, rahaliste vahendite tagasinõudmist ja rahalise toetusega seotud lepingute lõpetamist. Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid tagamaks, et fondist toetatavate meetmete jaoks eraldatud vahendeid kasutatakse kooskõlas kohaldatava liidu ja liikmesriikide õigusega. Liikmesriigid peaksid tagama, et asjakohastel juhtudel antakse sellist toetust kooskõlas liidu riigiabireeglitega. Eelkõige peaksid nad tagama pettuste, korrupsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamise ning fondist ja muudest liidu programmidest toeltrahastamise vältimise. Rahalise toetuse maksete peatamine ja rahalise toetusega seotud lepingute lõpetamine, samuti rahaeraldise vähendamine ja tagasinõudmine peaks olema võimalik juhul, kui asjaomane liikmesriik ei ole kava rahuldaval viisil rakendanud või kui seoses fondist toetatavate meetmetega esineb tõsiseid õigusnormide eiramisi, nimelt pettusi, korrupsiooni või huvide konflikte, või kui rahalise toetusega seotud lepingust tulenevat kohustust on oluliselt rikutud. Rahalise toetusega seotud lepingu lõpetamise või rahaeraldise vähendamise ja tagasinõudmise korral tuleks need summad eraldada liikmesriikidele 31. detsembriks 2033 vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõikes 5 määratletud lubatud heitkoguse ühikute eraldamise normidele. Tuleks kehtestada asjakohane äraakuulamisemenetlus selle tagamiseks, et kui komisjon teeb otsuse maksete peatamise, makstud summade tagasinõudmise või rahalist toetust käsitlevate lepingute lõpetamise kohta, on liikmesriikidel õigus esitada oma märkused.
- (41) Komisjon peaks tagama liidu finantsshuvide tulemusliku kaitsmise. Ehkki esmane kohustus tagada fondi rakendamine kooskõlas asjakohase liidu ja liikmesriikide õigusega lasub liikmesriikidel, peaks komisjonil olema õigus saada liikmesriikidelt seoses sellega piisav kindlus. Selleks peaksid liikmesriigid tagama fondi rakendamisel tulemusliku ja tõhusa sisekontrollisüsteemi toimimise ning nõudma tagasi alusetult makstud või väärkasutatud summad. Sellega seoses peaks liikmesriikidel olema võimalik tugineda oma tavapärasele riiklikele eelarve haldamise süsteemidele. Liikmesriigid peaksid koguma, salvestama ja elektroonilises süsteemis säilitama standarditud kategooriatesse kuuluvaid andmeid ja teavet, mis võimaldavad seoses fondist toetatavate meetmete ja investeringutega hoida ära, avastada ja kõrvaldada tõsiseid õigusnormide eiramisi, nimelt pettusi, korrupsiooni ja huvide konflikte. Komisjon peaks tegema kättesaadavaks teabe- ja seiresüsteemi, sealhulgas ühtse andmekaeve- ja riskihindamisvahendi, et nimetatud andmetele ja teabele juurde pääseda ja neid analüüsida. Komisjon peaks julgustama kõnealuse teabe- ja seiresüsteemi kasutamist, et tagada üldine rakendamine liikmesriikide poolt.
- (42) Komisjonil, Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF), kontrollikojal ja kui see on kohaldatav, Euroopa Prokuratuuril peaks olema võimalik kasutada kõnealust teabe- ja seiresüsteemi oma pädevuse ja õiguste piires.
- (43) Liikmesriikidel ja komisjonil peaks olema lubatud töödelda isikuandmeid ainult siis, kui see on vajalik selleks, et tagada eelarve täitmisele heakskiidu andmine, auditeerimine ja kontrollimine, teavitamine, teabevahetus ja nähtavus rahaliste vahendite kasutamise osas seoses fondi toel rakendatavate meetmetega. Isikuandmeid tuleks töödelda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679⁽¹⁸⁾ või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725,⁽¹⁹⁾ olenevalt sellest, kumb on kohaldatav.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1).

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

- (44) Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2018/1046, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013⁽²⁰⁾ ning nõukogu määrustele (EÜ, Euratom) nr 2988/95,⁽²¹⁾ (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽²²⁾ ja (EL) 2017/1939⁽²³⁾ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad pettuste, korrupsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist ning asjakohasel juhul halduskaristuste määramist. Eelkõige on OLAFil vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdusi, sealhulgas kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korrupsiooni, huvide konflikte või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida pettusi, korrupsiooni, huvide konflikte ja muid kuritegusid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ning esitada nendega seoses süüdistusi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371⁽²⁴⁾. Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2018/1046 peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülget koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (45) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 322 kohaselt vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud määruses (EL, Euratom) 2018/1046 ja nendega on muu hulgas määratud kindlaks liidu eelarve koostamise ja täitmise kord toetuste, hangete, auhindade ja kaudse eelarve täitmise korral ning nähtud ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontrollimine. ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

- (46) Määrust (EL) 2021/1060 tuleks vastavalt muuta.

- (47) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt aidata saavutada sotsiaalselt õiglane kliimanetraalsusele üleminek, leevendades sotsiaalset mõju, mida avaldab hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²¹⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽²²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽²³⁾ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond (edaspidi „fond“) ajavahemikuks 2026 kuni 2032.

Fondist antakse liikmesriikidele rahalist toetust nende kliimameetmete sotsiaalkavades (edaspidi „kavad“) sisalduvate meetmete ja investeeringute jaoks.

Fondist toetatavatest meetmetest ja investeeringutest peavad saama kasu vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad ja vähekaitstud transpordikasutajad, keda hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhuonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse eriti mõjutab, eelkõige energiaostuvõimetud leibkonnad ja transpordivaesuses leibkonnad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „energiaostuvõimetus“ – leibkondade puudulik juurdepääs põhilistele energiateenustele, mis on aluseks inimväärsele elatusasemele- ja tervisele, sealhulgas piisavale soojusele, jahutusele, valgustusele ja seadmete kasutamiseks vajalikule energiale asjaomase riigi, olemasoleva sotsiaalpoliitika ja muude asjakohaste poliitikameetmete kontekstis;
- 2) „transpordivaesus“ – üksikisikute ja leibkondade võimetus või raskus kanda era- või ühistranspordikulusid või nende puudulik või piiratud juurdepääs transpordile, mis on vajalik juurdepääsuks olulistele sotsiaalmajanduslikele teenustele ja tegevustele, võttes arvesse riiklikku ja ruumilist konteksti;
- 3) „kava hinnanguline kogumaksumus“ – kavaga hõlmatud meetmete ja investeeringute hinnanguline kogumaksumus;
- 4) „rahaeraldis“ – fondist antav tagastamatu rahaline toetus, mida on võimalik liikmesriigile eraldada või mis on juba eraldatud;
- 5) „vahe-eesmärk“ – kvalitatiivne saavutus, mille alusel mõõdetakse meetme või investeeringu elluviimisel tehtud edusamme;
- 6) „sihtväärtus“ – kvantitatiivne saavutus, mille alusel mõõdetakse meetme või investeeringu elluviimisel tehtud edusamme;
- 7) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ või „taastuvenergia“ – taastuvatest allikatest toodetud energia, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 ⁽²⁵⁾ artikli 2 teise lõigu punktis 1;
- 8) „leibkond“ – tavaleibkond, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1700 ⁽²⁶⁾ artikli 2 punktis 15;

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. oktoobri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1700, millega luuakse valimitena kogutud individuaalsetel andmetel põhineva üksikisikuid ja leibkondi käsitleva Euroopa statistika ühtne raamistik ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 808/2004, (EÜ) nr 452/2008 ja (EÜ) nr 1338/2008 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1177/2003 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 577/98 (ELT L 261 I, 14.10.2019, lk 1).

- 9) „mikroettevõtja“ – ettevõtja, kellel on vähem kui kümme töötajat ja kelle aastakäive või aastabilanss ei ületa 2 miljonit eurot, arvatuna vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ⁽²⁷⁾ I lisa artiklitele 3–6;
- 10) „vähekaitstud leibkond“ – energiaostuvõimetu leibkond või selline leibkond, sealhulgas madala sissetulekuga ja väiksema keskmise sissetulekuga leibkond, keda oluliselt mõjutavad hinnatõusud, mille tingib hoonetest pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ning kellel puudub võimalus kasutatava hoone renoveerimiseks;
- 11) „vähekaitstud mikroettevõtja“ – mikroettevõtja, keda oluliselt mõjutavad hinnatõusud, mille tingib hoonetest või maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ning kellel oma tegevuse eesmärgil puuduvad vahendid kas nende kasutatava hoone renoveerimiseks või heiteta või vähese heitega sõidukite ostmiseks või asjakohasel juhul alternatiivsetele säästvatele transpordiliikidele, sealhulgas ühistranspordile, üleminekuks;
- 12) „vähekaitstud transpordikasutaja“ – transpordivaesuses üksikisik ja leibkond, kuid ka üksikisik ja leibkond, sealhulgas madala sissetulekuga ja väiksema keskmise sissetulekuga üksikisik ja leibkond, keda oluliselt mõjutavad hinnatõusud, mille tingib maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ning kellel puuduvad vahendid heiteta või vähese heitega sõidukite ostmiseks või alternatiivsetele säästvatele transpordiliikidele, sealhulgas ühistranspordile, üleminekuks;
- 13) „hoonete renoveerimine“ – igasugune hoonete renoveerimine, mis on seotud energiaga ja mille eesmärk on hoonete energiatõhususe suurendamine, nt hoone välispiirete, st seinte, katuse ja põranda isoleerimine, akende väljavahetamine ning hoone tehnosüsteemide paigaldamine, mis vastavad asjakohastele riiklikele ohutusnormidele, aidates sealhulgas täita renoveerimisnõudeid, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis hoonete energiatõhususe kohta (uuesti sõnastatud);
- 14) „hoone tehnosüsteem“ – tehnilised seadmed, mida kasutatakse hoone või hoone osa kütmiseks, jahutamiseks, ventileerimiseks, tarbevee soojendamiseks, automatiseerimiseks ja juhtimiseks ning kohapeal taastuvenergia tootmiseks ja salvestamiseks, või selliste tehniliste seadmete kogum, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat kasutavad süsteemid;
- 15) „aktiivne tarbija“ – aktiivne tarbija, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 ⁽²⁸⁾ artikli 2 punktis 8;
- 16) „kodanike energiakogukond“ – kodanike energiakogukond, nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 11;
- 17) „taastuvenergiakogukond“ – taastuvenergiakogukond, nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 16;
- 18) „taastuvenergiaga vastastikune kauplemine“ – taastuvenergiaga vastastikune kauplemine, nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 18;
- 19) „heiteta või vähese heitega sõiduk“ – heiteta või vähese heitega sõiduk, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/631 ⁽²⁹⁾ artikli 3 lõike 1 punktis m.

Artikkel 3

Eesmärgid

1. Fondi üldeesmärk on aidata saavutada sotsiaalselt õiglane kliimaneutraalsusele üleminek, leevendades sotsiaalset mõju, mida avaldab hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse.

⁽²⁷⁾ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1).

⁽²⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/631, millega kehtestatakse uute sõiduautode ja uute väikeste tarbesõidukite CO₂-heitte normid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 443/2009 ja (EL) nr 510/2011 (ELT L 111, 25.4.2019, lk 13).

2. Fondi eesmärgid on toetada vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud mikroettevõtjaid ja vähekaitstud transpordikasutajaid ajutise otsese sissetulekutoetusega ning meetmete ja investeeringutega, mille eesmärk on suurendada hoonete energiatõhusust, vähendada hoonete kütmise ja jahutamise süsinikuheidet, sealhulgas taastuenergia tootmise ja salvestamise integreerimise teel, ning tagada parem juurdepääs heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordile.

II PEATÜKK

Kliimameetmete sotsiaalkavad

Artikkel 4

Kliimameetmete sotsiaalkavad

1. Iga liikmesriik esitab komisjonile oma kava. Kava peab sisaldama sidusaid kehtivaid või uusi riiklikke meetmeid ja investeeringuid, millega leevendatakse süsiniku hinnastamise mõju vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele, et tagada taskukohane küte, jahutus ja liikuvus, täiendades samal ajal liidu kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid ja kiirendades nende rakendamist.
2. Iga liikmesriik tagab kooskõla oma kava ning määruse (EL) 2018/1999 artikli 14 lõikes 2 osutatud ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava vahel.
3. Kava võib sisaldada riiklikke meetmeid, millega antakse ajutist otsest sissetulekutoetust vähekaitstud leibkondadele ja vähekaitstud transpordikasutajatele, et leevendada mõju, mida avaldab fossiilkütuste hinnatõus, mis tuleneb hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse.
4. Kava sisaldab riiklikke ning asjakohasel juhul kohalikke ja piirkondlikke meetmeid ja investeeringuid vastavalt artiklile 8, et:
  - a) renoveerida hooned ning vähendada hoonete kütmise ja jahutamise süsinikuheidet, sealhulgas taastuenergia tootmise ja salvestamise integreerimise teel;
  - b) suurendada heiteta ja vähese heitega liikuvuse ja transpordi kasutuselevõttu.
5. Kui liikmesriigis on juba olemas riiklik hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteem või süsinikumaks, võib kavasse lisada juba olemasolevad sotsiaalsete mõjude ja probleemide leevendamiseks mõeldud riiklikud meetmed, tingimusel et need on kooskõlas käesoleva määrusega.

Artikkel 5

Avalik konsulteerimine

1. Liikmesriik esitab kava komisjonile pärast avalikku konsulteerimist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, majandus- ja sotsiaalpartnerite esindajate, asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide, noorteorganisatsioonide ja muude sidusrühmadega. Liikmesriik korraldab konsultatsiooni kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artikli 10 nõuetega ja vastavalt liikmesriigi õigusraamistikule.
2. Liikmesriik lisab oma kavasse kokkuvõtte järgmisest:
  - a) lõike 1 kohaselt korraldatud konsultatsioonist ning
  - b) sellest, kuidas on kavas arvesse võetud konsultatsioonis osalenud sidusrühmade seisukohti.
3. Artikli 16 lõike 3 kohaldamisel hindab komisjon, kas kava on välja töötatud sidusrühmadega konsulteerides vastavalt käesoleva artikli lõikele 1.

4. Komisjon toetab liikmesriike, tuues näiteid kavade üle peetavate konsultatsioonide headest tavadest vastavalt artikli 6 lõikele 4.

Artikkel 6

Kliimameetmete sotsiaalkavade sisu

1. Kava peab sisaldama järgmisi elemente:
  - a) artiklite 4 ja 8 kohased konkreetsete meetmed ja investeeringud käesoleva lõike punktis d osutatud mõju leevendamiseks koos selgitusega selle kohta, kuidas need meetmed ja investeeringud aitavad tõhusalt kaasa artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisele liikmesriigi asjaomase poliitika üldises raamistikus;
  - b) kui see on asjakohane, konkreetsete, vastastikku sidusad ja tugevdatud kaasnevad meetmed kava meetmete ja investeeringute elluviimiseks ning punktis d osutatud mõju leevendamiseks;
  - c) teave muudest liidu, rahvusvahelistest, avaliku või asjakohasel juhul erasektori allikatest meetmete ja investeeringute rahastamiseks juba saadud või kavandatud vahendite kohta, millega antakse panus kavas esitatud meetmetesse ja investeeringutesse, sealhulgas teave ajutise otsese sissetulekutoetuse kohta;
  - d) hinnang selle kohta, milline on hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse tuleneva hinnatõusu tõenäoline mõju leibkondadele, eelkõige energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse osas, ning mikroettevõtjatele; seda mõju tuleb analüüsida sobival territoriaalsel tasandil, mille on kindlaks määranud liikmesriik, võttes arvesse riiklikku eripära ja selliseid aspekte nagu juurdepääs ühistranspordile ja põhiteenustele ning tehes kindlaks kõige enam mõjutatud piirkonnad;
  - e) vähekaitstud leibkondade, vähekaitstud mikroettevõtjate ja vähekaitstud transpordikasutajate hinnanguline arv ja nende tuvastamine;
  - f) selgitus selle kohta, kuidas energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse mõisteid riiklikul tasandil kohaldatakse;
  - g) kui kavas on ette nähtud artikli 4 lõikes 3 osutatud meetmed, siis kriteeriumid, mille alusel tuvastatakse toetusõiguslikud lõplikud vahendite saajad, kõnealuste meetmete kavandatud tähtaeg ja nende põhjendus kvantitatiivse hinnangu alusel ning kvalitatiivne selgitus selle kohta, kuidas need meetmed peaksid eeldatavasti leevendama energiaostuvõimetust, transpordivaesust ning leibkondade vähest kaitstust maanteetranspordikütuste ja kütteinete hinnatõusu eest;
  - h) kavandatavad vahe-eesmärgid, sihtväärtused ja esialgne kõikehõlmav ajakava meetmete rakendamiseks ja investeeringute tegemiseks, mis tuleb lõpule viia 31. juuliks 2032;
  - i) asjakohasel juhul vähese heitega sõidukitele antava toetuse järkjärgulise vähendamise ajakava;
  - j) kava hinnanguline kogumaksumus koos piisava põhjendusega ja selgitustega, kuidas see on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses kava eeldatava mõjuga;
  - k) artikli 15 kohaselt arvatud kavandatav riigi osalus kava hinnangulise kogumaksumuse katmisel;
  - l) välja arvatud käesoleva määruse artikli 4 lõikes 3 osutatud meetmete puhul, selgitus selle kohta, kuidas kavaga tagatakse, et ükski meede ega investeering ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärke määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses;
  - m) kava, eelkõige kavandatud vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste tõhusa seire ja rakendamise kord asjaomases liikmesriigis ning IV lisas osutatud asjakohased ühised näitajad, või kui ükski neist näitajatest ei ole konkreetse meetme või investeeringu puhul asjakohane, siis liikmesriigi kavandatud täiendavad individuaalsed näitajad;
  - n) kava koostamiseks, ning kui see on asjakohane, selle rakendamiseks korraldatud artiklis 5 osutatud avaliku konsultatsiooni kokkuvõte;

- o) selgitus selle kohta, millist süsteemi rakendatakse liikmesriigis fondi kaudu eraldatud rahaeralduste kasutamisel pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks ning milline kord on kehtestatud selleks, et vältida topeltrahastamist fondist ja muudest liidu programmidest;
- p) kui see on kohaldatav ja asjakohane, selgitus selle kohta, kuidas on kavas arvesse võetud geograafilist paiknemist, nagu saared, äärepoolseimad piirkonnad ja territooriumid, maapiirkonnad või äärepoolsed piirkonnad, vähem ligipääsetavad äärealad, mägiapiirkonnad või mahajäänud piirkonnad;
- q) kohasel juhul selgitus selle kohta, kuidas meetmete ja investeeringutega soovitakse vähendada soolist ebavõrdsust.
2. Kava võib sisaldada tehnilise abi meetmeid, mis on vajalikud meetmete ja investeeringute tõhusaks haldamiseks ja rakendamiseks.
3. Kava peab olema kooskõlas järgmistes liidu instrumentides sisalduva teabega ning nende alusel liikmesriigi poolt võetud kohustustega:
- a) Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava;
- b) määruse (EL) 2021/1060 kohased riiklikud ühtekuuluvuspoliitika programmid;
- c) määruse (EL) 2021/241 kohane riiklik taaste- ja vastupidavuskava;
- d) hoonete energiatõhusust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (uuesti sõnastatud) kohane riiklik hoonete renoveerimise kava;
- e) määruse (EL) 2018/1999 kohane ajakohastatud lõimitud riiklik energia- ja kliimakava ning
- f) määruse (EL) 2021/1056 kohased riiklikud õiglase ülemineku territoriaalsed kavad.
4. Kava koostamise ajal korraldab komisjon heade tavade vahetamise, sealhulgas kavadesse lisatavate kulutõhusate meetmete ja investeeringute kohta. Liikmesriigid võivad taotleda tehnilist abi komisjoni ja Euroopa Investeeringupanga vahel 2009. aastal sõlmitud kokkuleppega loodud Euroopa kohaliku energia abivahendi (ELENA) raames või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240⁽³⁰⁾ loodud tehnilise toe instrumendist.
5. Käesoleva artikli lõike 1 punkti l kohaldamisel annab komisjon liikmesriikidele fondi kohaldamisalale kohandatud tehnilisi suuniseid selle kohta, kas meetmed ja investeeringud on kooskõlas põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses.
6. Selleks et aidata liikmesriikidel esitada käesoleva artikli lõike 1 punktis d osutatud teavet, esitab komisjon ühise väärtuse, mida tuleb võtta hinnanguna arvesse süsinikuhinnas, mis tuleneb hoonetest, maanteetranspordist ja muudest sektoritest pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse.
7. Liikmesriik kasutab kava koostamisel V lisas esitatud vormi.

III PEATÜKK

Fondist kliimameetmete sotsiaalkavade rakendamiseks antav toetus

Artikkel 7

Fondi reguleerivad põhimõtted

1. Fondist antakse liikmesriikidele rahalist toetust nende kavades esitatud meetmete ja investeeringute rahastamiseks.

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1).

2. Rahalise toetuse maksmine igale liikmesriigile käesoleva artikli lõike 1 kohaselt sõltub sellest, kas liikmesriik saavutab käesoleva määruse artikli 8 kohaste meetmete ja investeeringute vahe-eesmärgid ja sihtväärtused. Need vahe-eesmärgid ja sihtväärtused peavad olema kooskõlas liidu kliimaeesmärkidega ja määruhes (EL) 2021/1119 sätestatud eesmärgiga ning hõlmama eelkõige järgmist:

- a) energiatõhusus;
- b) hoonete renoveerimine;
- c) heiteta ja vähese heitega liikuvus ja transport;
- d) kasvuhoonegaaside heite vähendamine;
- e) vähekaitstud leibkondade, eelkõige energiaostuvõimetute leibkondade ning vähekaitstud mikroettevõtjate ja vähekaitstud transpordikasutajate arvu vähendamine.

3. Fondist toetatakse üksnes neid meetmeid ja investeeringuid, mis vastavad põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“ määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses.

4. Fondist toetatavate meetmete ja investeeringutega vähendatakse sõltuvust fossiilkütustest ning asjakohasel juhul aidatakse kaasa Euroopa sotsiaaloiguste samba elluviimisele ning kestlike ja kvaliteetsete töökohtade loomisele fondi meetmete ja investeeringutega hõlmatud valdkondades.

Artikkel 8

Kliimameetmete sotsiaalkavadesse lisatavad rahastamiskõlblikud meetmed ja investeeringud

1. Liikmesriigid võivad kava hinnangulise kogumaksumuse hulka arvata järgmised püsiva mõjuga meetmed ja investeeringud, tingimusel et need on peamiselt suunatud vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele või vähekaitstud transpordikasutajatele ning nende eesmärk on:

- a) toetada hoonete renoveerimist, eelkõige vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud mikroettevõtjate puhul, kelle kasutuses on suurima energiakuluga hooned, sealhulgas üürnike ja sotsiaaleluruumides elavate inimeste puhul;
- b) toetada juurdepääsu taskukohastele energiatõhusatele eluasemetele, sealhulgas sotsiaaleluruumidele;
- c) aidata kaasa hoonete kütmise ja jahutamise ning neis toiduvalmistamise süsinikuheite vähendamisele, nt elektrifitseerimise kaudu, pakkudes juurdepääsu taskukohastele ja energiatõhusatele süsteemidele ning integreerides taastuvenergia tootmist ja salvestamist, muu hulgas taastuvenergiakogukondade, kodanike energiakogukondade ja muude aktiivsete tarbijate kaudu, et edendada taastuvenergia omatarbimise kasutuselevõttu, nt energijagamist ja taastuvenergiaga vastastikust kauplemist ning arukate võrkude ja kaugküttevõrkudega ühinemist, mis aitab saavutada energiasäästu või vähendada energiaostuvõimetust;
- d) pakkuda sihipärast, ligipäasetavat ja taskukohast teavet, koolitust, teadlikkuse tõstmist ja nõustamist kulutõhusate meetmete ja investeeringute, hoonete renoveerimiseks saadaolevate toetuste, energiatõhususe ning kestliku ja taskukohase liikuvuse ja transpordi alternatiivide kohta;
- e) toetada avaliku ja erasektori üksusi, sealhulgas sotsiaaleluruumide pakkujaid, eelkõige avaliku ja erasektori ühistuid, taskukohaste energiatõhusate lahenduste ja asjakohaste rahastamisvahendite väljatöötamisel ja pakkumisel kooskõlas fondi sotsiaalsete eesmärkidega;
- f) tagada võimalused heiteta ja vähese heitega sõidukite ja jalgrataste kasutamiseks, säilitades samal ajal tehnoloogianeutraalsuse, sealhulgas rahaline toetus või maksusoodustused nende ostmiseks, samuti asjakohase avaliku ja erasektori taristu rajamiseks, eelkõige, kui see on ajakohane, heiteta ja vähese heitega sõidukite ostmiseks, laadimise ja tankimise taristu rajamiseks ning kasutatud heiteta sõidukite turu arendamiseks; liikmesriigid püüavad tagada, et kui heiteta sõidukid on taskukohane ja kasutatav lahendus, seatakse nende kavades esikohale toetused selliste sõidukite jaoks;
- g) stimuleerida taskukohase ja kättesaadava ühistranspordi kasutamist ning toetada era- ja avaliku sektori üksusi, sealhulgas ühistuid, kestliku nõudetranspordi, jagatud liikuvusteenuste ja aktiivse liikuvuse võimaluste arendamisel ja pakkumisel.

2. Liikmesriigid võivad kavade hinnanguliste kogumaksumuse hulka arvata kulud, mis on seotud meetmetega, millega antakse otsest sissetulekutoetust vähekaitstud leibkondadele ja vähekaitstud transpordikasutajatele maanteetranspordikütuste ja kütteenete hinnatõusu mõju vähendamiseks. Selline sissetulekutoetus peab olema ajutine ja vähenema aja jooksul. Liikmesriigid võivad anda ajutist otsest sissetulekutoetust, kui nende kavad sisaldavad meetmeid või investeeringuid, mis on suunatud vähekaitstud leibkondadele ja vähekaitstud transpordikasutajatele vastavalt käesoleva määruse artikli 8 lõikele 1. Selline toetus peab piirduma otsese mõjuga, mille tingib hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse. Meetmete kulud, millega antakse ajutist otsest sissetulekutoetust, võivad moodustada kuni 37,5 % kava hinnangulisest kogumaksumusest, nagu on osutatud käesoleva määruse artikli 6 lõike 1 punktis j.

3. Liikmesriigid võivad kavade hinnangulise kogumaksumuse hulka arvata tehnilise abi kulud, et katta fondi haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku koolitus-, programmeerimis-, seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuse kulusid, näiteks kulusid, mis on seotud uuringute, infotehnoloogia (IT), sidusrühmadega avaliku konsulteerimise ning info- ja kommunikatsioonimeetmetega. Sellise tehnilise abi kulud võivad moodustada kuni 2,5 % kava hinnangulisest kogumaksumusest, nagu on osutatud artikli 6 lõike 1 punktis j.

Artikkel 9

Kasu edasikandumine leibkondadele, mikroettevõtjatele ja transpordikasutajatele

1. Liikmesriigid võivad kavade hulka arvata rahalise toetuse, mida antakse muude avaliku ja erasektori üksuste vahendusel kui vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad ja vähekaitstud transpordikasutajad tingimusel, et need üksused võtavad meetmeid ja teevad investeeringuid, millest saavad lõppkokkuvõttes kasu vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad või vähekaitstud transpordikasutajad.

2. Liikmesriigid näevad ette vajalikud õiguslikud ja lepingulised kaitsemeetmed tagamaks, et kogu kasu kandub edasi vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele või vähekaitstud transpordikasutajatele.

Artikkel 10

Fondi vahendid

1. Ajavahemikuks 1. jaanuarist 2026 kuni 31. detsembrini 2032 tehakse fondi rakendamiseks kättesaadavaks maksimaalselt 65 000 000 000 eurot jooksevhindades vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 8b ja artikli 30d lõigetele 3 ja 4. Ilma et see piiraks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 4 kuuenda lõigu kohaldamist, käsitatakse seda summat sihtotstarbelise välistuluna määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõike 5 tähenduses.

Käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud maksimumsumma piires fondile eraldatavad iga-aastased summad ei ületa direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 4 neljandas lõigus osutatud summasid.

Kui direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteem lükatakse kõnealuse direktiivi artikli 30k kohaselt edasi kuni 2028. aastani, on fondile kättesaadavaks tehtav maksimumsumma 54 600 000 000 eurot ja fondile eraldatavad iga-aastased summad ei ületa direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 4 viiendas lõigus osutatud vastavaid summasid.

2. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 22 lõikest 2 ja ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 19 kohaldamist, tehakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud asjaomast maksimumsummat hõlmavad kulukohustuste assigneeringud automaatselt kättesaadavaks iga eelarveaasta alguses alates 1. jaanuarist 2026 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud asjakohaste kohaldatavate iga-aastaste summade ulatuses.

3. Lõikes 1 osutatud summad võivad katta ka fondi haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistava ning seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuse kulusid, sealhulgas eelkõige kulutusi uuringutele, ekspertide kohtumistele, sidusrühmadega konsulteerimisele, info- ja kommunikatsioonimeetmetele, sealhulgas kaasavale teavitustegevusele, ning liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele niivõrd, kui need on seotud käesoleva määruse eesmärkidega, samuti kulutusi teabe töötlemiseks ja vahetamiseks vajalikele infotehnoloogiavõrkudele ning asutusesisestele

infotehnoloogiavahenditele ning kõiki muid tehnilise ja haldusabi kulusid, mis komisjonil fondi haldamisel tekivad. Samuti võib katta kulud, mis on seotud sellise toetava tegevusega nagu projektide kvaliteedi kontroll ja seire kohapeal, ning rahastamiskõlblike meetmete hindamisel ja rakendamisel korraldatava kogemusnõustamise ja ekspertidepoolse nõustamise kulud.

Artikkel 11

Eelarve jagatud täitmisel elluviidavatest programmidest eraldatavad ja sinna lisatavad summad ning vahendite kasutamine

1. Eelarve jagatud täitmisel liikmesriikidele eraldatud vahendeid võib nende taotlusel paigutada ümber fondi vastavalt määruse (EL) 2021/1060 asjakohastes sätetes kindlaks määratud tingimustele. Komisjon haldab neid vahendeid otse kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktiga a. Neid vahendeid kasutatakse üksnes asjaomase liikmesriigi huvides.

2. Liikmesriigid võivad käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kohaselt esitatud kavades taotleda nende maksimaalsest igaaastasest rahaeraldisest kuni 15 % ümberpaigutamist määruse (EL) 2021/1060 kohastes eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatesse fondidesse. Ümberpaigutatud vahenditest rahastatakse käesoleva määruse artiklis 8 osutatud meetmeid ja investeeringuid ning neid rakendatakse kooskõlas nende fondide reeglitega, kuhu vahendid ümber paigutatakse. Liikmesriigid paigutavad vahendid ümber ühe või mitme programmi muutmise teel (välja arvatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi (Interreg) alla kuuluvate programmide puhul) kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikliga 26a ning neid rakendatakse vastavalt kõnealuse määruse sätetele ja nende fondide reeglitele, kuhu vahendid ümber paigutatakse.

3. Liikmesriigid võivad kliimameetmete sotsiaalfondist toetatavate meetmete ja investeeringute elluviimise teha ülesandeks määruse (EL) 2021/1060 kohaste ühtekuuluvuspoliitika kavade korraldusastutustele, kui see on asjakohane, pidades silmas koostoimet kõnealuste ühtekuuluvuspoliitika kavadega, ja kooskõlas fondi eesmärkidega. Liikmesriigid teatavad oma vastavast kavatsusest oma kavades. Sellistel juhtudel loetakse olemasolevad juhtimis- ja kontrollisüsteemid, mille liikmesriigid on kehtestanud ja millest nad on komisjonile teatanud, käesoleva määruse nõuetele vastavaks.

4. Liikmesriigid võivad lisada oma kavadesse hinnangulise kogumaksumuse osana maksed tehnilise lisatõe jaoks vastavalt määruse (EL) 2021/240 artiklile 7 ja rahalise panuse liikmesriigi osa jaoks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/523⁽¹⁾ asjakohastele sätetele. Need kulud ei tohi ületada 4 % kava jaoks ette nähtud maksimaalsest eraldisest ning kavas esitatud asjakohased meetmed peavad vastama käesoleva määruse nõuetele.

Artikkel 12

Rakendamine

Fondi rakendab komisjon eelarve otsese täitmise korras kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud õigusnormidega, eelkõige määrusega (EL, Euratom) 2018/1046 ning määrusega (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

Artikkel 13

Täiendavus ja lisarahastamine

1. Fondist antav toetus täiendab muudest liidu fondidest, programmidest ja rahastamisvahenditest antavat toetust. Fondist toetatavad meetmed ja investeeringud võivad saada toetust muudest liidu fondidest, programmidest ja rahastamisvahenditest tingimusel, et selline toetus ei kata samu kulusid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30).

2. Fondist antav toetus, sealhulgas artikli 4 lõikes 3 osutatud ajutine otsene sissetulekutoetus, on täiendav ega või asendada korduvaid riiklike eelarvekulusid.
3. Liikmesriikidele antava tehnilise abi puhul ei käsitata halduskulusid, mis on otseselt seotud kava rakendamisega, korduvate riiklike eelarvekuludena.

Artikkel 14

Maksimaalne rahaeraldus

1. Igale liikmesriigile võimaldatav maksimaalne rahaeraldus arvutatakse kooskõlas artikliga 10 ning vastavalt I ja II lisale.
2. Iga liikmesriik võib esitada oma kava rakendamiseks maksetaotluse talle ette nähtud maksimaalse rahaeraldise ulatuses.

Artikkel 15

Liikmesriigi osalus hinnangulise kogumaksumuse rahastamises

Liikmesriik rahastab vähemalt 25 % oma kava hinnangulisest kogumaksumusest.

Artikkel 16

Komisjoni hinnang

1. Komisjon hindab kava, ja kui see on asjakohane, siis artikli 18 kohaselt liikmesriigi poolt esitatud kava muudatust, et kontrollida vastavust käesolevale määrusele. Kava hindamisel teeb komisjon asjaomase liikmesriigiga tihedat koostööd. Komisjon võib esitada märkusi või küsida lisateavet kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil liikmesriik kava esitas. Liikmesriik esitab nõutud lisateabe ja võib kava vajaduse korral muuta, sealhulgas ka pärast kava esitamist. Liikmesriik ja komisjon võivad vajaduse korral kokku leppida, et hindamise tähtaega pikendatakse mõistliku aja võrra.
2. Komisjon hindab seda, kas artikli 11 kohaselt taotletud ümberpaigutused vastavad käesoleva määruse eesmärkidele.
3. Komisjon hindab kava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust, võttes arvesse konkreetseid probleeme ja liikmesriigi rahaeraldust järgmiselt:
  - a) asjakohasuse hindamisel võtab komisjon arvesse järgmisi kriteeriume:
    - i) kas kavaga leevendatakse piisavalt asjaomase liikmesriigi vähekaitsitud leibkondadele, eelkõige energiaostuvõimetutele või transpordivaesuses leibkondadele, ning vähekaitsitud mikroettevõtjatele ja vähekaitsitud transpordikasutajatele avalduvat sotsiaalset mõju ja tekkivaid probleeme, mis tulenevad hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, võttes igakülgset arvesse probleeme, mis on määratletud komisjoni hinnangutes asjaomase liikmesriigi lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versioonile ja sellega seoses tehtud edusammudele määruse (EL) 2018/1999 artikli 9 lõike 3 ning artiklite 13 ja 29 alusel, samuti soovitusel, mille komisjon on liikmesriigile andnud määruse (EL) 2018/1999 artikli 34 alusel seoses liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkidega ning pikaajalise eesmärgiga saavutada liidus hiljemalt 2050. aastaks kliimanetraalsus;
    - ii) kas kavaga tagatakse eeldatavasti, et kavas sisalduvad meetmed ja investeeringud ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärkide saavutamist määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses ning kas kava aitab vähendada sõltuvust fossiilkütustest;

- iii) kas kava sisaldab meetmeid ja investeeringuid, mis aitavad kaasa rohepöördele, sealhulgas sellest tulenevate sotsiaalsete mõjude ja probleemide lahendamisele, ning eelkõige liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele, samuti pikaajalisele eesmärgile saavutada liidus hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus, ning liidu säästva ja aruka liikuvuse strateegia 2030. aasta vahe-eesmärkide saavutamisele;
- b) tulemuslikkuse hindamisel võtab komisjon arvesse järgmisi kriteeriume:
- i) kas kaval on selles liikmesriigis kooskõlas liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide ning pikaajalise eesmärgiga saavutada liidus hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus eeldatavasti püsiv mõju kavas käsitletud probleemidele ning eelkõige vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele, eelkõige energiaostuvõimetutele või transpordivaesuses leibkondadele;
- ii) kas liikmesriigi pakutud tegevuskord, sealhulgas kavandatud ajakava, vahe-eesmärgid ja sihtväärtused ning nendega seotud näitajad, tagavad eeldatavasti kava tõhusa seire ja rakendamise;
- iii) kas liikmesriigi kavandatud meetmed ja investeeringud on järjepidevad ning vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu energiatõhususe direktiivi (uuesti sõnastatud), direktiivi (EL) 2018/2001, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/94/EL), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2009/33/EÜ⁽³²⁾ ning direktiivi 2010/31/EL nõuetele ning
- iv) kas liikmesriigi kavandatud meetmed ja investeeringud edendavad vastastikust täiendavust, koostoimet, sidusust ja järjepidevust artikli 6 lõikes 3 osutatud liidu instrumentidega;
- c) tõhususe hindamisel võtab komisjon arvesse järgmisi kriteeriume:
- i) kas põhjendused, mille liikmesriik on kava hinnangulise kogumaksumuse summa kohta esitanud, on mõistlikud ja usutavad, kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava riigisisese keskkonna- ja sotsiaalmõjuga, võttes arvesse ka liikmesriigi eripära, mis võib kavas esitatud kulusid mõjutada;
- ii) kas liikmesriigi kavandatud tegevuskord, sealhulgas tegevuskord, mille eesmärk on vältida topeltrahastamist fondist ja muudest liidu programmidest, tagab fondist eraldatud rahaeraldise kasutamisel eeldatavasti korruptsiooni, pettuste ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamise;
- iii) kas liikmesriigi kavandatud vahe-eesmärgid ja sihtväärtused on fondi kohaldamisala ja eesmärgid ning rahastamis- kõlblikke meetmeid silmas pidades tõhusad;
- d) sidususe hindamisel võtab komisjon arvesse seda, kas kava sisaldab meetmeid ja investeeringuid, mis kujutavad endast sidusat tegevust.

Artikkel 17

Komisjoni otsus

1. Komisjon teeb artikli 16 kohaselt läbiviidud hindamise põhjal rakendusaktiga otsuse liikmesriigi kava kohta hiljemalt viie kuu jooksul alates kõnealuse kava esitamisest vastavalt artikli 4 lõikele 1.
2. Kui komisjon annab kavale positiivse hinnangu, sätestatakse lõikes 1 osutatud rakendusaktis:
  - a) liikmesriigi elluviidavad meetmed ja investeeringud, kava hinnangulise kogumaksumuse summa ning vahe-eesmärgid ja sihtväärtused;

⁽³²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/33/EÜ keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maanteeõidukite edendamise kohta (ELT L 120, 15.5.2009, lk 5).

- b) artikli 14 lõike 1 kohaselt võimaldatav maksimaalne rahaeraldus, mis makstakse artikli 20 kohaselt välja osamaksetena pärast seda, kui liikmesriik on rahuldavalt saavutanud kava rakendamise seoses kindlaks määratud asjaomased vaheeesmärgid ja sihtväärtused;
- c) liikmesriigi osalus;
- d) kava seire- ja rakendamise kord ja ajakava, sealhulgas, kui see on asjakohane, artikliga 21 kooskõla tagamise meetmed;
- e) kavandatud vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamise seotud asjakohased näitajad ning
- f) kord, mille kohaselt antakse komisjonile juurdepääs vajalikele alusandmetele.

3. Käesoleva artikli lõike 2 punktis b osutatud maksimaalne rahaeraldus määratakse kindlaks liikmesriigi esitatud ja artikli 16 lõikes 3 sätestatud kriteeriumide põhjal hinnatud kava hinnangulise kogumaksumuse alusel.

Käesoleva artikli lõike 2 punktis b osutatud maksimaalse rahaeraldise summa määratakse kindlaks järgmiselt:

- a) kui kava vastab artikli 16 lõikes 3 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt ning kava hinnanguline kogumaksumus, millest on maha arvatud liikmesriigi osalus, on liikmesriigi jaoks artikli 14 lõike 1 kohaselt ette nähtud maksimaalse rahaeraldise võrdne või sellest suurem, on liikmesriigile võimaldatav rahaeraldus võrdne artikli 14 lõikes 1 osutatud maksimaalse rahaeraldise kogusummaga;
- b) kui kava vastab artikli 16 lõikes 3 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt ning kava hinnanguline kogumaksumus, millest on maha arvatud liikmesriigi osalus, on väiksem kui liikmesriigi jaoks artikli 14 lõike 1 kohaselt ette nähtud maksimaalne rahaeraldus, on liikmesriigile võimaldatav rahaeraldus võrdne kava hinnangulise kogumaksumusega, millest on maha arvatud liikmesriigi osalus;
- c) kui kava vastab artikli 16 lõikes 3 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt, kuid hindamise käigus tuvastatakse sisekontrollisüsteemide puudusi, võib komisjon nõuda, et kavasse lisatakse täiendavad meetmed nende puuduste kõrvaldamiseks ning et liikmesriik kõrvaldab need enne esimest makset;
- d) kui kava artikli 16 lõikes 3 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt ei vasta, siis liikmesriigile rahaeraldust ei tehta.

4. Kui komisjon annab kavale negatiivse hinnangu, esitatakse lõikes 1 osutatud otsuses negatiivse hinnangu põhjused. Liikmesriik esitab pärast komisjoni hinnangu arvessevõtmist kava uuesti.

Artikkel 18

Kliimameetmete sotsiaalkavade muutmine

1. Kui objektiivsete asjaolude tõttu, sealhulgas eelkõige tegeliku otsese mõju tõttu, mida avaldab hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ei ole liikmesriigil enam võimalik kava, sealhulgas selle asjaomaseid vahe-eesmärke ja sihtväärtusi, osaliselt või täielikult täita või kui seda on vaja oluliselt muuta, esitab asjaomane liikmesriik komisjonile muudetud kava, et lisada kavasse vajalikud ja igakülgselt põhjendatud muudatused. Liikmesriik võib muudetud kava koostamiseks paluda tehnilist tuge vastavalt artikli 11 lõikele 4.

2. Komisjon hindab muudetud kava kooskõlas artikliga 16.

3. Kui komisjon annab muudetud kavale positiivse hinnangu, võtab ta kooskõlas artikli 17 lõikega 1 rakendusaktiga vastu otsuse, milles põhjendab oma positiivset hinnangut. Erandina artikli 17 lõikest 1 võtab komisjon käesoleva lõike kohase otsuse vastu kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil asjaomane liikmesriik muudetud kava esitas.

4. Kui komisjon annab muudetud kavale negatiivse hinnangu, lükkab ta muudetud kava tagasi lõikes 3 osutatud ajavahemiku jooksul, olles andnud liikmesriigile võimaluse esitada oma tähelepanekud kolme kuu jooksul alates muudetud kava käsitleva komisjoni hinnangu teatavakstegemise kuupäevast.

5. Iga liikmesriik hindab 15. märtsiks 2029 oma kava asjakohasust, pidades silmas tegelikku otsest mõju, mida avaldab hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse. Need hinnangud esitatakse komisjonile koos lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannetega, mis esitatakse komisjonile iga kahe aasta tagant vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 17.

6. Kui kavas tehakse väiksemaid kohandusi, mis kujutavad endast kavas esitatud sihtväärtuse suurenemist või vähenemist vähem kui 5 % võrra, nagu kavas sätestatud meetmete ja investeeringute väikesemad ajakohastused või tehniliste vigade parandused, teatab liikmesriik sellistest muudatustest komisjonile.

Artikkel 19

Rahaeraldise sidumine kulukohustustega

1. Kui komisjon on käesoleva määruse artiklis 17 osutatud positiivse otsuse vastu võtnud, sõlmib ta aegsasti asjaomase liikmesriigiga lepingu, millega võetakse määruse (EL, Euratom) 2018/1046 tähenduses individuaalne juriidiline kohustus aastateks 2026–2032, ilma et see piiraks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 4 ning artiklite 30i ja 30k kohaldamist. Kõnealune leping sõlmitakse kõige varem üks aasta enne direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaste enampakkumiste algust või kaks aastat enne kõnealust aastat, kui kohaldatakse käesoleva määruse artikli 10 lõike 1 kolmandat lõiku.

2. Eelarvelised kulukohustused võivad põhineda üldistel kulukohustustel ja asjakohasel juhul võib need jagada mitme aasta jooksul tehtavateks iga-aastasteks osamakseteks.

Artikkel 20

Maksete tegemise, maksete peatamise ja rahaeraldistega seotud lepingute lõpetamise reeglid

1. Rahaeraldisest tehakse käesoleva artikli alusel asjaomasele liikmesriigile maksed pärast artikli 17 kohaselt heaks kiidetud kavas esitatud asjakohaste kokkulepitud vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamist ning rahaliste vahendite olemasolu korral. Kui kõnealused vahe-eesmärgid ja sihtväärtused on saavutatud, esitab liikmesriik komisjonile rahaeraldiseid makse saamiseks igakülgset põhjendatud maksetaotluse. Liikmesriik esitab maksetaotlused komisjonile üks või kaks korda aastas 31. juuliks või 31. detsembriks.

2. Liikmesriigilt maksetaotluse saamisel hindab komisjon, kas artiklis 17 osutatud komisjoni otsuses sätestatud asjaomased vahe-eesmärgid ja sihtväärtused on saavutatud rahuldavalt. Vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste rahuldava saavutamise korral eeldatakse, et liikmesriik ei ole varem rahuldavalt saavutatud vahe-eesmärkide ja sihtväärtustega seotud meetmeid muutnud.

3. Kui komisjon annab individuaalsele maksetaotlusele positiivse hinnangu, võtab ta vastu eraldi otsuse rahaeraldise väljamaksmise heakskiitmise kohta kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2018/1046, sõltuvalt rahaliste vahendite kättesaadavusest ja tagades liikmesriikide võrdse kohtlemise. Komisjon võtab eraldi otsuse vastu mitte varem kui kaks kuud ja mitte hiljem kui kolm kuud pärast käesoleva artikli lõike 1 kohast asjaomast maksetaotluse esitamise tähtpäeva.

4. Kui komisjon teeb käesoleva artikli lõikes 3 osutatud hindamise tulemusel kindlaks, et artiklis 17 osutatud komisjoni otsuses sätestatud vahe-eesmärgid ja sihtväärtused ei ole rahuldavalt saavutatud, peatatakse saavutamata vahe-eesmärgile või sihtväärtusele proportsionaalse rahaeraldise osa väljamaksmine. Liikmesriik võib ühe kuu jooksul alates komisjoni hinnangu teatavakstegemisest esitada oma tähelepanekud.

Maksed taastatakse vaid juhul, kui vahe-eesmärgid ja sihtväärtused on rahuldavalt saavutatud, nagu on sätestatud artiklis 17 osutatud komisjoni otsuses.

5. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 116 lõikest 2 hakatakse maksetähtaega arvestama kuupäevast, mil liikmesriiki teavitatakse käesoleva artikli lõike 3 kohasest komisjoni otsusest rahaeraldise väljamaksmise lubamise kohta, või kuupäevast, mil teatatakse maksete taastamisest vastavalt käesoleva artikli lõike 4 teisele lõigule.

6. Kui vahe-eesmärgid ja sihtväärtused ei ole rahuldavalt saavutatud üheksa kuu jooksul alates lõike 4 esimeses lõigus osutatud maksete peatamisest, vähendab komisjon rahaeraldise summat proportsionaalselt, olles andnud liikmesriigile võimaluse esitada kahe kuu jooksul pärast vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamist käsitlevate komisjoni järelduste teatavakstegemist oma tähelepanekud.

7. Kui liikmesriik ei ole 15 kuu jooksul alates artiklis 19 osutatud asjakohaste lepingute sõlmimise kuupäevast ühegi asjaomase vahe-eesmärgi ega sihtväärtuse saavutamisel reaalseid edusamme teinud, lõpetab komisjon kõnealused lepingud ning vabastab rahaeraldise summa kulukohustusest, ilma et see piiraks määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 14 lõike 3 kohaldamist. Komisjon teeb otsuse nende lepingute lõpetamise kohta pärast seda, kui on andnud liikmesriigile võimaluse esitada oma tähelepanekud kahe kuu jooksul alates sellest, kui komisjon on teinud liikmesriigile teatavaks oma hinnangu reaalsete edusammude puudumise kohta.

8. Kõik maksed peavad olema tehtud 31. detsembriks 2033.

9. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklist 116 ja käesoleva artikli lõikest 5, kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teatavas maksetaotluste voorus ei ole direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 4 kohaselt fondile eraldatud tulu piisav esitatud maksetaotluste katmiseks, maksab komisjon liikmesriikidele proportsionaalselt, mis määratakse kindlaks maksevõimaluste osana heakskiidetud maksete kogusummast. Järgmises maksetaotluste voorus seab komisjon prioriteediks need liikmesriigid, kelle maksed eelmisest maksetaotluste voorst hilinesid, ning alles seejärel rahuldama hiljuti esitatud maksetaotlused.

10. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 12 lõike 4 punktist c ja ilma et see piiraks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 4 kuuenda lõigu kohaldamist, eraldab komisjon liikmesriikidele summad, mis vastavad mis tahes assigneeringutele, mis on 31. detsembriks 2033 kasutamata kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõikes 5 määratletud heitkoguse ühikute eraldamise normidega, et saavutada käesoleva määruse artiklis 3 osutatud eesmärgid.

Artikkel 21

Liidu finantshuvide kaitsmine

1. Kava rakendamisel võtavad liikmesriigid kui fondist toetuse saajad liidu finantshuvide kaitsmiseks ning selle tagamiseks, et fondist toetatavate meetmete ja investeringutega (sealhulgas nendega, mida artikli 9 kohaselt võtavad ja teevad muud avaliku või erasektori üksused kui vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad või vähekaitstud transpordikasutajad) seotud rahaeraldise kasutatakse kooskõlas kohaldatava liidu ja riigisisese õigusega, kõik asjakohased meetmed, mis puudutavad eelkõige pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmist, avastamist ja kõrvaldamist. Selleks tagavad liikmesriigid tõhusa ja tulemusliku sisekontrollisüsteemi, mis on kehtestatud III lisas, ning alusetult makstud või vääralt kasutatud summade tagasinõudmise. Liikmesriigid võivad tugineda oma tavapärastele riiklikele eelarve haldamise süsteemidele.

2. Artiklis 19 osutatud lepingutes sätestatakse järgmised liikmesriikide kohustused:

a) korrapäraselt kontrollida, et eraldatud vahendeid on nõuetekohaselt kasutatud kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusnormidega ning et kõiki kava kohaseid meetmeid ja investeringuid on nõuetekohaselt ellu viidud kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusnormidega, eelkõige seoses pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamisega;

- b) võtta asjakohaseid meetmeid, et hoida ära, avastada ja kõrvaldada pettusi, korrupsiooni ja määrase (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 61 määratletud huvide konflikte, mis mõjutavad liidu finantshuve, ning võtta õiguslikke meetmeid, et nõuda tagasi ebaseaduslikult omastatud rahalised vahendid, sealhulgas seoses kava alusel rakendatud mis tahes meetme või investeeringuga;
- c) lisada maksetaotlusele järgmised dokumendid:
- i) liidu vahendite haldaja kinnitus selle kohta, et rahaeraldisi on kasutatud sihtotstarbeliselt, et koos maksetaotlusega edastatud teave on täielik, täpne ja usaldusväärne ning et kehtestatud sisekontrollisüsteemid annavad vajaliku kindluse, et rahaeraldisi on hallatud kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusnormidega, eeskätt nendega, mis kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega on kehtestatud huvide konfliktide, pettuse, korrupsiooni ning fondist ja muudest liidu programmidest topeletrahastamise ärahoidmiseks, ning
  - ii) rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandardite kohaselt tehtud auditite kokkuvõte, mis sisaldab teavet nende auditite ulatuse kohta auditiga hõlmatud kulutuste summa ja ajavahemiku mõttes ning tuvastatud puuduste ja võimalike võetud parandusmeetmete analüüsi;
- d) koguda auditeerimiseks ja kontrollimiseks ning kavakohaste meetmete ja investeeringute elluviimisega seotud rahaeraldiste kasutamise kohta võrreldava teabe esitamiseks järgmisi standarditud kategooriatesse kuuluvaid andmeid, salvestada need andmed ja säilitada neid elektroonilises süsteemis ja tagada neile juurdepääs:
- i) rahaeraldiste lõplike saajate nimed, nende käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrid või maksukohustuslasena registreerimise numbrid ja fondi rahaeraldistest saadud summad;
  - ii) töövõtja(te) ja alltöövõtja(te) nimi (nimed) ja nende käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) ning lepingu (lepingute) maksumus, kui lõplik rahaeraldiste saaja on avaliku sektori hankija vastavalt riigihankeid käsitlevale liidu või siseriiklikule õigusele;
  - iii) rahaeraldiste saaja või töövõtja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849⁽³⁾ artikli 3 punktis 6 sätestatud määratlusele vastava tegelikult kasusaava omaniku (tegelikult kasusaavate omanike) eesnimi (eesnimed), perekonnanimi (perekonnanimed), sünniaeg ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid);
  - iv) fondi raames ellu viidud meetmete ja investeeringute loetelu koos nende meetmete ja investeeringute jaoks ette nähtud avaliku sektori toetuse kogusummaga, tuues välja muude liidu eelarvest rahastatavate fondide raames makstud summa;
- e) anda komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja seoses nende liikmesriikidega, kes osalevad määruse (EL) 2017/1939 kohaselt tõhustatud koostöös, Euroopa Prokuratuurile sõnaselge volitus neile määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 129 lõikega 1 ette nähtud õiguste kasutamiseks ning kehtestada kõigile lõplikele vahendite saajatele, kellele makstakse kavas sisalduvate meetmete ja investeeringute elluviimiseks rahaeraldisi, ja kõigile muudele nende elluviimises osalevatele isikutele või üksustele kohustus anda komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja asjakohasel juhul Euroopa Prokuratuurile sõnaselge volitus neile määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 129 lõikega 1 ette nähtud õiguste kasutamiseks ning kehtestada kõigile väljamakstud vahendite lõplikele saajatele samad kohustused;
- f) säilitada andmeid vastavalt määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklile 132, kusjuures võrdlusaluseks on asjaomase meetme või investeeringuga seotud maksetehing.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud teave on nõutav üksnes juhul, kui riigihanke maksumus ületab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL⁽³⁴⁾ artiklis 4 sätestatud liidu piirmäärasid. Alltöövõtjate puhul nõutakse seda teavet üksnes:

- a) alltöövõtu esimese tasandi puhul;

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

⁽³⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

- b) kui teave on registreeritud asjaomase töövõtja kohta ning
- c) alltöövõtulepingute puhul, mille kogumaksumus on üle 50 000 euro.

3. Liikmesriigid ja komisjon töötlevad käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud isikuandmeid seoses eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlusega, auditi- ja kontrollimenetlustega ning teavitamis-, teabevahetus- ja nähtavusmeetmetega, mis on seotud artiklis 19 osutatud lepingute alusel rahaeraldise kasutamise, ning üksnes nende menetluste kestuse ajal. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas määrusega (EL) 2016/679 või määrusega (EL) 2018/1725, olenevalt sellest, kumb on kohaldatav. Komisjoni eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 319 antakse fondi kohta aru määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 247 osutatud integreeritud finants- ja vastutusaruannetes ning eraldi iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes.

4. Artiklis 19 osutatud lepingutes nähakse ka ette, et liidu finantshuve kahjustava, liikmesriikide poolt kõrvaldamata jäetud pettuse, korruptsiooni või huvide konflikti esinemise või nimetatud lepingutest tulenevate kohustuste olulise rikkumise korral on komisjonil õigus fondist antavat toetust proportsionaalselt vähendada ning nõuda sisse summad, mis tuleb liidu eelarvesse tagasi maksta.

Tagasinõutava ja vähendatava summa suuruse üle otsustamisel järgib komisjon proportsionaalsuse põhimõtet ning võtab arvesse liidu finantshuve kahjustava pettuse, korruptsiooni või huvide konflikti või kohustuste rikkumise raskusastet. Komisjon annab enne vähendamist liikmesriigile võimaluse esitada oma tähelepanekud.

IV PEATÜKK

Vastastikune täiendavus, seire ja hindamine

Artikkel 22

Koordineerimine ja vastastikune täiendavus

Komisjon ja asjaomased liikmesriigid soodustavad oma vastutusaladele vastaval viisil koostööd ning tagavad tulemusliku koordineerimise fondi ning käesoleva määruse artikli 6 lõikes 3 osutatud liidu programmide ja instrumentide ning direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10d kohase moderniseerimisfondi vahel. Sel eesmärgil nad:

- a) tagavad nii kavandamisetapis kui ka rakendamise ajal eri vahendite vahelise vastastikuse täiendavuse, koostöö, sidususe ja järjepidevuse liidu, riiklikul ja asjakohasel juhul kohalikul või piirkondlikul tasandil;
- b) optimeerivad koordineerimismehhanisme, et vältida jõupingutuste kattumist, ning
- c) tagavad tiheda koostöö nende vahel, kes vastutavad liidu, riiklikul ja asjakohasel juhul kohalikul või piirkondlikul tasandil rakendamise ja kontrolli eest, et saavutada fondi eesmärgid.

Artikkel 23

Teave, teavitamine ja nähtavus

1. Liikmesriigid teevad käesoleva määruse artikli 21 lõike 2 punkti d alapunktides i, ii ja iv osutatud andmed ühel veebisaidil üldsusele kättesaadavaks ja hoiavad neid ajakohasena, kasutades Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1024⁽³⁵⁾ artikli 5 lõikes 1 sätestatud avatud masinloetavat vormingut, mis võimaldab andmeid sortida, otsida, neist väljavõtet teha, neid võrrelda ja taaskasutada. Käesoleva määruse artikli 21 lõike 2 punkti d alapunktides i ja ii osutatud teavet ei avaldata määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 38 lõikes 3 osutatud juhtudel või vähekaitstud leibkondadele makstava ajutise otsese sissetulekutoetuse korral.

⁽³⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 172, 26.6.2019, lk 56).

2. Fondist toetuse saajaid teavitatakse nende rahaliste vahendite päritolust, sealhulgas juhul, kui nad saavad neid rahalisi vahendeid vahendajate kaudu. Selleks tuleb meetme rakendamisega seotud dokumentidele ja materjalidele, mis on ette nähtud toetusesaajatele, lisada teave, mis sisaldab liidu logo ja asjakohast rahastamise päritolu käsitlevat märget järgmises sõnastuses: „Rahastatud Euroopa Liidu kliimameetmete sotsiaalfondist“. Fondist toetuse saajad, välja arvatud füüsilistele isikutele ette nähtud toetuse puhul või, kui on oht, et avaldatakse tundlikku äriteavet, tagavad liidu rahastamise nähtavuse, eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

3. Komisjon rakendab fondi, käesoleva määruse kohaselt võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid, sealhulgas, kui see on asjakohane ja selleks on liikmesriigi ametiasutuste nõusolek, ühise teavitustegevuse kaudu koos liikmesriigi ametiasutustega ning Euroopa Parlamendi ja komisjoni esindustega asjaomases liikmesriigis.

Artikkel 24

Rakendamise seire

1. Iga liikmesriik esitab komisjonile iga kahe aasta järel aruande oma kava rakendamise kohta koos oma lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruandega vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 17 ja kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 28. Rakendamise seire peab olema sihipärane ja kava kohaselt elluviidava tegevusega proportsionaalne. Liikmesriigid lisavad oma lõimitud eduaruandesse käesoleva määruse IV lisas sätestatud näitajad.

2. Komisjon seirab fondi rakendamist ja mõõdab selle eesmärkide saavutamist. Rakendamise seire peab olema sihipärane ja fondi raames elluviidava tegevusega proportsionaalne.

3. Komisjoni tulemusaruannete süsteem tagab, et tegevuse rakendamise ja tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse fondist toetuse saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

4. Komisjon kasutab IV lisas sätestatud ühiseid näitajaid edusammude kohta aru andmiseks ning fondi seireks ja hindamiseks seoses artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 25

Läbipaistvus

1. Komisjon edastab liikmesriikide esitatud kavad ja komisjoni avalikustatud otsused põhjendamatu viivitusega samaaegselt ja võrdsetel tingimustel Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. Teave, mille komisjon edastab seoses käesoleva määrusega või selle rakendamisega nõukogule, tehakse samal ajal kättesaadavaks Euroopa Parlamendile, kohaldades vajaduse korral konfidentsiaalsuskorda.

3. Euroopa Parlamendi pädevad komisjonid võivad paluda Euroopa Komisjonil esitada teavet kavade komisjonipoolse hindamise seisu kohta.

Artikkel 26

Kliimameetmete sotsiaaldialoog

1. Et tõhustada dialoogi liidu institutsioonide, eelkõige Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni vahel ning tagada suurem läbipaistvus ja vastutus, võivad Euroopa Parlamendi pädevad komisjonid kutsuda Euroopa Komisjoni kaks korda aastas arutama järgmisi küsimusi:

a) liikmesriikide esitatud kavad;

- b) Euroopa Komisjoni hinnang liikmesriikide esitatud kavadele;
  - c) liikmesriikide esitatud kavades seatud vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamise seis;
  - d) makse-, peatamis- ja lõpetamismenetlused, sealhulgas kõik esitatud tähelepanekud ja parandusmeetmed, mida liikmesriigid on võtnud, et tagada nende esitatud kavades seatud vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste rahuldav saavutamine.
2. Komisjon võtab arvesse kõiki kliimameetmete sotsiaaldialoogi käigus, sealhulgas võimalikes Euroopa Parlamendi resolutsioonides, väljendatud seisukohtadest tulenevaid üksikasju.

V PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 27

Fondi hindamine ja läbivaatamine

1. Kaks aastat pärast kavade rakendamise algust esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele hindamisaruande fondi rakendamise ja toimimise kohta, võttes arvesse liikmesriikide poolt vastavalt artiklile 24 esitatud esimeste aruannete tulemusi, ning esitab kohasel juhul ettepanekud käesoleva määruse muutmiseks.
2. Lõikes 1 osutatud hindamisaruandes hinnatakse eelkõige järgmist:
  - a) artiklis 3 sätestatud fondi eesmärkide saavutamise ulatust, vahendite kasutamise tõhusust ja liidu lisaväärtust;
  - b) meetmete ja investeeringute tõhusust ning otsese sissetulekutoetuse kasutamist riikide kaupa, pidades silmas kavades seatud vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamist;
  - c) energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse määratluste kohaldamist liikmesriikides, tuginedes artikli 6 lõike 1 punktis f osutatud teabele, samuti nende määratluste muutmise vajadust;
  - d) kõigi käesoleva määruse artiklis 8 sätestatud eesmärkide, meetmete ja investeeringute jätkuvat asjakohasust, pidades silmas kasvuhoonegaaside heitele avalduvat mõju, mis tuleneb hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/842 ⁽³⁶⁾ kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks liikmesriikidele pandud iga-aastaste kohustuste täitmiseks võetud riiklikest meetmetest, ning sihtotstarbeliste tulude jätkuvat asjakohasust, võttes arvesse võimalikke muutusi seoses lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel müümisega hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogustega kauplemise süsteemi raames vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükile ja muid asjakohaseid kaalutlusi.
3. Komisjon esitab 31. detsembriks 2033 Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele sõltumatu järeldamise aruande. Järeldamise aruandes antakse fondi kohta üldhinnang ja esitatakse teave fondi mõju kohta.
4. Ilma et see piiraks pärast 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohaldamist ja juhul, kui direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõikes 5 osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadavat tulu käsitatakse omavahenditena vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 311 lõikele 3, esitab komisjon asjakohasel juhul vajalikud ettepanekud, et 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku raames tagada fondi, mida ajutiselt ja erandkorras rahastatakse heitkogustega kauplemise süsteemi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadavast sihtotstarbelisest välistulust, rakendamise tulemuslikkus ja järjepidevus.

⁽³⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

*Artikkel 28***Määruse (EL) 2021/1060 muutmine**

Määrusesse (EL) 2021/1060 lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 26a

Kliimameetmete sotsiaalfondist ümberpaigutatud vahendid

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/955 (*) loodud kliimameetmete sotsiaalfondist ümberpaigutatud vahendeid rakendatakse kooskõlas käesoleva määrusega ja seda fondi reguleerivate sätetega, kuhu vahendid ümber paigutatakse, ning need ümberpaigutused on lõplikud. Selliseid vahendeid käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõike 5 kohaldamisel ning need täiendavad käesoleva määruse artiklis 110 osutatud vahendeid.

2. Kui liikmesriigid rakendavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud vahendeid eelarve jagatud täitmisel, esitavad nad käesoleva määruse artikli 24 kohaselt programmi muudatused ühe või mitme programmi kohta. Liikmesriigid kavandavad selliste vahendite kasutamist liidu eelarve jaoks seatud kliimaeesmärkide saavutamiseks kooskõlas käesoleva määruse artikli 6 lõikega 1. Need vahendid aitavad saavutada kliimameetmete sotsiaalfondi asjaomaseid eesmärke, mis on sätestatud määruse (EL) 2023/955. artiklis 3, ning neid kasutatakse kõnealuse määruse artiklis 8 sätestatud meetmete ja investeeringute toetamiseks. Need kavandatakse ühe või mitme spetsiaalse prioriteedi alla, mis vastavad ümberpaigutatavaid vahendeid saava fondi ühele või mitmele erieesmärgile, ning kohaldataval juhul ühe või mitme piirkonnakategooria jaoks, näidates ära vahendite aastase jaotuse. Neid ei võeta arvesse fondispetsiifilistes reeglites sätestatud valdkondliku keskendamise nõuete täitmise arutamisel.

3. Kui komisjon on juba heaks kiitnud liikmesriigi taotluse programmi muutmiseks seoses vahendite kliimameetmete sotsiaalfondist ümberpaigutamise, võib liikmesriik mis tahes edasise vahendite ümberpaigutamise korral järgnevatel aastatel esitada programmi muudatuse asemel finantstabelid, tingimusel et kavandatud muudatused on seotud üksnes rahaliste vahendite suurendamisega ja programmi muul moel ei muudeta.

4. Erandina käesoleva määruse artiklist 18 ja artikli 86 lõike 1 teisest lõigust ei võeta käesoleva artikli ja määruse (EL) 2023/955 artikli 11 lõike 2 kohaselt ümberpaigutatud vahendeid arvesse vahehindamise ja paindlikkuse piires kohandatava summa puhul.

5. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 14 lõikest 3 algab tähtaeg, mille möödumisel komisjon vabastab summad vastavalt käesoleva määruse artikli 105 lõikele 1, aastast, mil vastavad eelarvelised kulukohustused võetakse. Vahendeid ei paigutata ümber Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi (Interreg) programmidesse.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).“

*Artikkel 29***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 30. juunist 2024 ehk kuupäevast, milleks liikmesriigid peavad jõustama õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud, et järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/959, ⁽³⁷⁾ millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ seoses direktiivi 2003/87/EÜ IVA peatükiga.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 10. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel
president
R. METSOLA

Nõukogu nimel
eesistuja
J. ROSWALL

⁽³⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/959, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ning otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 134

I LISA

Artikli 14 kohaselt igale liikmesriigile fondist eraldatava maksimaalse rahaeraldise arvutamise meetoodika

Käesolevas lisas on sätestatud igale liikmesriigile vastavalt artiklitele 10 ja 14 kättesaadava maksimaalse rahaeraldise arvutamise meetoodika.

Meetoodikas võetakse iga liikmesriigi puhul arvesse järgmisi muutujaid:

- maapiirkondades suhtelises vaesuses elavate inimeste arv (2019);
- kodumajapidamistes kütuse põletamisel tekkiv CO₂ heide (2016.–2018. aasta keskmine);
- nende suhtelises vaesuses elavate leibkondade protsent, kellel on võlgnevused kommunaalteenuste eest (2019);
- rahvaarv kokku (2019);
- liikmesriigi kogurahvatulu elaniku kohta, mõõdetuna ostujõu standardi alusel (2019);
- määruse (EL) 2018/842 artikli 4 lõike 2 kohane võrdlusheite osakaal riiklike kasvuhoonegaaside inventuure käsitlevates valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli 2006. aasta suunistes kindlaks määratud heiteallikate 1A3b, 1A4a ja 1A4b puhul (2016.–2018. aasta keskmine), mis on põhjalikult läbi vaadatud vastavalt kõnealuse määruse artikli 4 lõikele 3.

Liikmesriigile fondist eraldatav maksimaalne rahaeraldis (MFA_i) määratakse kindlaks järgmiselt:

$$MFA_i = \alpha_i \times (MA)$$

kus:

MA on artikli 10 lõikes 1 osutatud fondi rakendamise maksimumsumma ning α_i on liikmesriigi i osa maksimumsummas, mis määratakse kindlaks järgmiselt:

$$\alpha_i = (50\% \times \beta_i + 50\% \times \lambda_i) \times \frac{GNI_{EU}^{PC}}{GNI_i^{PC}}$$

kus:

$$\beta_i = \min\left(\frac{rural\ pop_i}{rural\ pop_{EU}}, \frac{pop_i}{pop_{EU}} \times f_i\right)$$

$$\lambda_i = \gamma_i \times \delta_i$$

$$\gamma_i = \frac{HCO2_i}{HCO2_{EU}}$$

$$\delta_i = \min\left(\frac{arrear_i}{arrear_{EU}}, f_i\right)$$

$$f_i = 1 \text{ if } GNI_i^{PC} \geq GNI_{EU}^{PC}; f_i = 2,5 \text{ if } GNI_i^{PC} < GNI_{EU}^{PC}$$

kus iga liikmesriigi i puhul:

$rural\ pop_i$ on liikmesriigi i maapiirkondades suhtelises vaesuses elavate inimeste arv;

$rural\ pop_{EU}$ on EL 27 liikmesriikide maapiirkondades suhtelises vaesuses elavate inimeste arv kokku;

pop_i on liikmesriigi i rahvaarv;

pop_{EU} on EL 27 liikmesriikide rahvaarv kokku;

$HCO2_i$ on liikmesriigi i kodumajapidamistes kütuse põletamisel tekkiv CO₂ heide;

$HCO2_{EU}$ on EL 27 liikmesriikide kodumajapidamistes kütuse põletamisel tekkiv CO₂ heide kokku;

$arrears_i$ on nende liikmesriigis i suhtelises vaesuses elavate leibkondade protsent, kellel on võlgnevused kommunaalteenuste eest;

$arrears_{EU}$ on nende EL 27 liikmesriikide suhtelises vaesuses elavate leibkondade protsent, kellel on võlgnevused kommunaalteenuste eest;

GNI_i^{PC} on liikmesriigi i kogurahvatulu elaniku kohta;

GNI_{EU}^{PC} on EL 27 liikmesriikide kogurahvatulu elaniku kohta.

Nende liikmesriikide β_i väärtust, mille kogurahvatulu elaniku kohta on EL 27 liikmesriikide keskmisest väiksem ja mille puhul on $\frac{rural\ pop_i}{rural\ pop_{EU}}$ miinimumkomponent, kohandatakse proportsionaalselt tagamaks, et kõikide liikmesriikide β_i väärtuste summa moodustaks 100 %. Kõiki β_i väärtusi kohandatakse proportsionaalselt, et nende summa moodustaks 100 %.

Kõigi liikmesriikide puhul ei tohi α_i olla väiksem kui 0,07 % artikli 10 lõikes 1 osutatud maksimumsummast. Kõigi nende liikmesriikide α_i väärtust, mille α_i on suurem kui 0,07 %, kohandatakse proportsionaalselt, et kõigi α_i väärtuste summa moodustaks 100 %.

Liikmesriikide puhul, mille kogurahvatulu elaniku kohta on alla 90 % EL 27 keskmisest, ei või α_i olla väiksem kui määruse (EL) 2018/842 artikli 4 lõike 2 kohase võrdlusheite osakaal riiklikke kasvuhoonegaaside inventuure käsitlevates valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli 2006. aasta suunistes kindlaks määratud heiteallikate 1A3b, 1A4a ja 1A4b puhul aastatel 2016–2018 keskmiselt, mis on põhjalikult läbi vaadatud vastavalt kõnealuse määruse artikli 4 lõikele 3. Nende liikmesriikide α_i väärtust, mille kogurahvatulu elaniku kohta on EL 27 keskmisest suurem, kohandatakse proportsionaalselt, et kõigi α_i väärtuste summa moodustaks 100 %.

II LISA

Fondist igale liikmesriigile vastavalt artiklitele 10 ja 14 eraldatav maksimaalne rahaeraldus

Kohaldades artikli 10 lõikes 1 osutatud summade suhtes I lisas esitatud metoodikat, on iga liikmesriigi jaoks arvutatud alljärgnevad maksimaalse rahaeraldise summad ja osakaalud.

Artikli 10 lõikes 3 osutatud summad kaetakse igale liikmesriigile eraldatavast maksimaalsest rahaeraldisest proportsionaalselt.

Iga liikmesriigi maksimaalne rahaeraldus			
Liikmesriik	Osakaal (%) kogusummast	KOKKU 2026–2032 (eurodes, jooksevhindades)	
		Vastavalt artikli 10 lõike 1 esimesele ja teisele lõigule	Vastavalt artikli 10 lõike 1 kolmandale lõigule
Belgia	2,55	1 659 606 425	1 394 069 397
Bulgaaria	3,85	2 499 490 282	2 099 571 836
Tšehhi Vabariik	2,40	1 562 617 717	1 312 598 882
Taani	0,50	324 991 338	272 992 724
Saksamaa	8,18	5 317 778 511	4 466 933 949
Eesti	0,29	186 244 570	156 445 439
Iirimaa	1,02	663 390 868	557 248 329
Kreeka	5,52	3 586 843 608	3 012 948 631
Hispaania	10,52	6 837 784 631	5 743 739 090
Prantsusmaa	11,19	7 276 283 944	6 112 078 513
Horvaatia	1,94	1 263 071 899	1 060 980 395
Itaalia	10,81	7 023 970 924	5 900 135 577
Küpros	0,20	131 205 466	110 212 591
Läti	0,71	463 676 528	389 488 284
Leedu	1,02	664 171 367	557 903 948
Luksemburg	0,10	66 102 592	55 526 177
Ungari	4,33	2 815 968 174	2 365 413 267
Malta	0,07	45 500 000	38 220 000
Madalmaad	1,11	720 463 632	605 189 451
Austria	0,89	578 936 189	486 306 399
Poola	17,60	11 439 026 446	9 608 782 215
Portugal	1,88	1 223 154 017	1 027 449 374
Rumeenia	9,25	6 012 677 290	5 050 648 923
Sloveenia	0,55	357 971 733	300 696 256
Slovakkia	2,35	1 530 553 074	1 285 664 582

Iga liikmesriigi maksimaalne rahaeraldus			
Liikmesriik	Osakaal (%) kogusummast	KOKKU 2026–2032 (eurodes, jooksevhindades)	
		Vastavalt artikli 10 lõike 1 esimesele ja teisele lõigule	Vastavalt artikli 10 lõike 1 kolmandale lõigule
Soome	0,54	348 132 328	292 431 155
Rootsi	0,62	400 386 447	336 324 616
EL 27	100 %	65 000 000 000	54 600 000 000

III LISA

Liikmesriikide sisekontrollisüsteemidele esitatavad põhinõuded

1. Liikmesriik tagab tulemusliku ja tõhusa sisekontrollisüsteemi vastavalt oma institutsioonilisele, õigus- ja finantsraamistikule, sealhulgas ülesannete lahususe ning aruandlus-, järelevalve- ja seirekorra.

See hõlmab järgmist:

- a) kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise tegelevate ametiasutuste määramine ning vastavate kohustuste ja ülesannete jaotamine;
- b) maksetaotlustele lisatava liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest vastutava asutuse või asutuste määramine;
- c) menetlused, millega tagatakse, et kõnealune asutus saab või kõnealused asutused saavad kinnituse, et kliimameetmete sotsiaalkavas kindlaks määratud vahe-eesmärgid ja sihtväärtused on saavutatud ning et rahalisi vahendeid on hallatud kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusnormidega, eelkõige nendega, mis on kehtestatud huvide konfliktide, pettuste, korruptsiooni ja topeltrahastamise ärahoidmiseks;
- d) juhtimis- ja auditeerimisfunktsioonide asjakohane lahusus.

2. Liikmesriik rakendab tulemuslikult proportsionaalseid pettuse- ja korruptsioonivastaseid meetmeid, samuti meetmeid, mis on vajalikud selleks, et tulemuslikult hoida ära huvide konflikte.

See hõlmab järgmist:

- a) asjakohased meetmed, mis on seotud pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamisega, samuti topeltrahastamise vältimisega ning õiguslike meetmete võtmisega ebaseaduslikult omastatud rahaliste vahendite tagasinõudmiseks;
- b) pettuseriski hindamine ja asjakohaste pettusevastaste leevendusmeetmete kindlaksmääramine.

3. Liikmesriigil on asjakohased menetlused liidu vahendite haldaja kinnituse ning riigi tasandil tehtud auditite kokkuvõtte koostamiseks.

See hõlmab järgmist:

- a) tulemuslik menetlus liidu vahendite haldaja kinnituse koostamiseks, auditite kokkuvõtte dokumenteerimiseks ja aluseks oleva teabe säilitamiseks kontrollijälje tagamise eesmärgil;
- b) tulemuslikud menetlused, millega tagatakse, et kõikidest pettuse-, korruptsiooni- ja huvide konflikti juhtumitest teatatakse nõuetekohaselt ja need kõrvaldatakse rahaliste vahendite tagasinõudmise teel.

4. Vajaliku teabe esitamise eesmärgil tagab liikmesriik asjakohased juhtimiskontrollid, sealhulgas menetlused vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamise ning usaldusväärse finantsjuhtimise horisontaalsete põhimõtete järgimise kontrollimiseks.

See hõlmab järgmist:

- a) asjakohased juhtimiskontrollid, mille käigus rakendusasutused kontrollivad fondi vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamist (nt dokumendipõhised ülevaatused, kohapealsed kontrollid);
- b) asjakohased juhtimiskontrollid, mille käigus rakendusasutused veenduvad õigusnormide tõsise eiramise, nimelt pettuse, korruptsiooni ja huvide konflikti ning topeltrahastamise puudumises (nt dokumendipõhised ülevaatused, kohapealsed kontrollid).

5. Liikmesriik viib läbi süsteemide ja tegevuse asjakohaseid ja sõltumatuid auditeid kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandarditega.

See hõlmab järgmist:

- a) süsteemi- ja tegevusauditeid teostava(te) asutus(te) määramine ja nende funktsionaalse sõltumatuse tagamise viisi kindlaksmääramine;

- b) kõnealus(t)ele asutus(t)ele fondiga seoses piisavate ressursside eraldamine;
  - c) pettuse, korrupsiooni, huvide konflikti ja topeltrahastamise riski tulemuslik käsitlemine asutus(t)e poolt nii süsteemiauditite kui ka tegevusauditite kaudu.
6. Liikmesriik haldab tõhusat süsteemi, et tagada kontrollijälje jaoks vajaliku kogu teabe ja kõigi dokumentide säilimine.
- See hõlmab järgmist:
- a) vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamiseks vajalike meetmete või investeeringute raames lõplikke vahendite saajaid puudutavate andmete tõhus kogumine, salvestamine ja elektroonilises süsteemis säilitamine;
  - b) komisjonile, OLAFile, Euroopa Kontrollikojale ja nende liikmesriikide puhul, kes osalevad määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös, Euroopa Prokuratuurile juurdepääsu andmine vahendite lõplike saajate andmetele.
-

Ühised näitajad artikli 6 lõike 1 punktis m osutatud liikmesriikide kliimameetmete sotsiaalkavade esialgsete vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste hindamiseks, oma kava rakendamise seireks liikmesriigi poolt vastavalt artikli 24 lõikele 1, fondi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude hindamiseks komisjoni poolt vastavalt artikli 24 lõikele 4.

Meetmed ja investeeringud võivad aidata kaasa mitme ühise näitaja saavutamisele. Kui liikmesriigi kava ei sisalda mõne näitajaga seoses ühtegi meetet ega investeeringut, võib liikmesriik märkida „ei kohaldata“.

Nr	Fondi toetusega seotud ühine näitaja	Selgitus	Ühik
Hooned			
Taustanäitajad			
1	Vähekaitsitud leibkondade arv	Kooskõlas artikli 2 punktis 10 esitatud määratlusega.	Leibkondade arv
2	Energiaostuvõimetute leibkondade arv	Kooskõlas artikli 2 punktis 1 esitatud määratlusega.	Leibkondade arv
Väljundnäitajad			
3	Selliste vähekaitsitud leibkondade arv, kes on saanud toetust vähemalt ühest struktuurimeetmest, millega vähendati nende kasutuses olevatest hoonetest pärit heidet	Kooskõlas artikli 2 lõikega 10 ja artikli 8 lõikega 1. Ainult fondi toetusega seotud meetmed.	Leibkondade arv
4	Põhjalikult renoveeritavate hoonete arv (st renoveerimine, millega muudetakse hoone või hoone osa a) enne 1. jaanuari 2030 liginullenergiahooneks b) alates 1. jaanuarist 2030 heitevabaks hooneks)	Näitaja hõlmab selliste hoonete arvu ja vastavat põrandapinda, mida renoveeritakse täielikult või osaliselt fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute toel; mõiste „hoonete renoveerimine“ on määratletud artikli 2 punktis 13. Lisaks eristatakse selle näitaja puhul hooneid nende energiamärgise klassi alusel ning määratakse konkreetselt kindlaks renoveeritavate suurima energiakuluga hoonete arv.	Hoone osad
5	Põhjalikult renoveeritud hoonete kasulik üldpõrandapind (st renoveerimine, millega muudetakse hoone või hoone osa a) enne 1. jaanuari 2030 liginullenergiahooneks b) alates 1. jaanuarist 2030 heitevabaks hooneks)		Renoveeritud põrandapind (m ² aastas)
6	Muul viisil energiatõhusaks renoveeritud hoonete arv (st igasugune energiatõhusaks renoveerimine, v.a eespool teatatav põhjalik renoveerimine)		Hoone osad
7	Muul viisil energiatõhusaks renoveeritud hoonete kasulik üldpõrandapind (st igasugune energiatõhusaks renoveerimine, v.a eespool teatatav põhjalik renoveerimine)		Renoveeritud põrandapind (m ² aastas)

Nr	Fondi toetusega seotud ühine näitaja	Selgitus	Ühik
8	Fossiilkütusel töötavate kütteseadmete asendamine taastuenergiaga põhineva seadme ja/või suure tõhususega seadmetega, võttes aluseks asjakohases õigusaktis sätestatud energiamärgise klassid.	Need meetmed aitavad saavutada ELi taastuenergia võrdlusalust ja taastuenergia kavandatud osakaalu (energia lõpptarbimises), mis on hoonete puhul riigi tasandil kindlaks määratud direktiivi (EL) 2018/2001 kohaselt. Selle võrdlusaluse saavutamisele võivad kaasa aidata nii taastuenergiaga põhinevad kütte- ja jahutussüsteemid kui ka taastuvelekter. Need meetmed aitaksid samuti kaasa taastuenergia eesmärgi saavutamisele kütte- ja jahutussektoris vastavalt kõnealuse direktiivi asjakohastele sätetele. Puudutab ainult fossiilkütusel töötavate kütteseadmete täiendavat asendamist fondi toetuse abil.	(Nt soojuspumba või päikese soojusenergia seadmetega) asendatud fossiilkütusel töötavate kütteseadmete ühikute arv
9	Taastuenergia jaoks paigaldatud täiendav tegev võimsus	Katustele paigaldatud päikesepaneelide ja päikesekollektorite või hübriid-päikesepaneelide (PVT-paneelid) arv ja võimsus; soojuspumpade arv ja võimsus; muude taastuenergiaga põhinevate kütte- ja jahutustehnoloogiate, sealhulgas taastuenergiaga põhinevate katelde arv ja võimsus. See puudutab üksnes fondi toetusest tulenevat täiendavat tegev võimsust.	MW
10			Ühikute arv
Tulemusnäitajad			
11	Vähekaitstud leibkondade arvu vähendamine	Vähekaitstud leibkondade arvu vähendamine fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tulemusena.	%
12	Hoonetest pärit kasvuhoonegaaside heite hinnanguline vähendamine	Hoonetest pärit kasvuhoonegaaside heite vähendamine fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tulemusena. Hoonetest pärit heide on kindlaks määratud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud heitkogustena (hoonete puhul riiklike kasvuhoonegaaside inventuure käsitlevates IPCC 2006. aasta suunistes kindlaks määratud 1A4a ja 1A4b kategooria heiteallikad).	ktCO ₂ e
13	Energiaostuvõimetute leibkondade arvu vähendamine	Energiaostuvõimetute leibkondade arvu vähendamine fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tulemusena. Liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 lõike 3 punkti d, lisavad kõnealuse määruse artikli 24 punkti b kohaselt oma lõimitud riiklikusse energia- ja kliimaalasesse eduaruandesse kvantitatiivse teabe energiaostuvõimetute leibkondade arvu kohta. Liikmesriigid võivad kasutada Euroopa Liidu Statistikaametile (Eurostat) kättesaadavaid näitajaid, mis on asjakohastena kindlaks tehtud komisjoni 14. oktoobri 2020. aasta soovitusel (EL) 2020/1563, mis käsitleb energiaostuvõimetust, ⁽¹⁾ ja mis on loetletud lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannete aruandevormis, kuid nad ei ole nende näitajatega piiratud.	%

(¹) ELT L 357, 27.10.2020, lk 35.

Nr	Fondi toetusega seotud ühine näitaja	Selgitus	Ühik
		Näitaja ei hõlma ühiseluruume, nagu haiglad, hooldekodud, vanglad, kasarmud, religioossed asutused, pansionaadid, tööliste ühiselamud jne.	
14	Primaarenergia aastase tarbimise sääst	Kõnealusel eesmärgil arvutatakse saavutatud energiasääst üksnes fondist saadud rahalise toetuse alusel. Liikmesriigid annavad aru lõpp-/primaarenergia aastase tarbimise vähendamise kohta vähekaitstud leibkondade, energiaostuvõimetute inimeste ja asjakohasel juhul sotsiaaleluruumides elavate inimeste puhul kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu energiatõhususe direktiivi (uuesti sõnastatud), asjakohaste sätetega kõnealuse direktiivi asjakohaste sätete kohast riiklikku energiatõhususe fondi täiendava fondi toetuse tulemusena, sealhulgas toetused, mida on antud energiatõhususe kohustuste süsteemide ja alternatiivsete poliitikameetmete kaudu vastavalt kõnealuse direktiivi asjakohasele sättele ning sekkumised kõnealusel direktiivis sätestatud energiatõhususe miinimumnõuete järgimiseks.	MWh aastas
15			kWh/m ² (kui on olemas andmed kogupindala kohta)
16	Lõppenergia aastase tarbimise sääst	Lähtetaseme väärtus osutab lõpp- ja primaarenergia aastasele tarbimisele enne sekkumist ja saavutatud väärtus osutab lõpp- ja primaarenergia aastasele tarbimisele sekkumisele järgneval aastal. Üksikute hoonete energiasääst dokumenteeritakse energiamärgiste või kavandatud või saavutatud energiasäästu kindlaksmääramiseks kasutatavate muude kriteeriumide alusel, mis on sätestatud hoonete energiatõhusust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (uuesti sõnastatud) asjakohases sättes.	kWh/m ² (kui on olemas andmed kogupindala kohta)
17			MWh aastas
Maanteetransport			
Taustanäitajad			
18	Vähekaitstud transpordikasutajate arv	Kooskõlas artikli 2 punktis 12 esitatud määratlusega.	Leibkondade arv
19	Transpordivaesuses leibkondade arv	Kooskõlas artikli 2 punktis 2 esitatud määratlusega.	Leibkondade arv
Väljundnäitajad			
20	Selliste vähekaitstud transpordikasutajate arv, kes on saanud toetust vähemalt ühest struktuurimeetmest, millega vähendati nende maanteetranspordi heidet	Kooskõlas artikli 2 punktiga 12 ja artikli 8 lõikega 1. Ainult fondi toetusega seotud meetmed.	Leibkondade arv

Nr	Fondi toetusega seotud ühine näitaja	Selgitus	Ühik
21	Heiteta sõidukite ostmine	Selliste heiteta sõidukite arv, mida on toetatud fondist rahastatavate meetmete ja investeeringutega.	Heiteta sõidukite arv
22	Vähese heitega sõidukite ostmine	Selliste vähese heitega sõidukite arv, mida on toetatud fondist rahastatavate meetmete ja investeeringutega.	Vähese heitega sõidukite arv
23	Jalgrataste ja mikroliikuvuses kasutatavate sõidukite ostmine	Selliste jalgrataste ja mikroliikuvuses kasutatavate sõidukite arv, mida on toetatud fondist rahastatavate meetmete ja investeeringutega.	Jalgrataste ja mikroliikuvuses kasutatavate sõidukite arv
24	Täiendav alternatiivkütuste taristu (tankimis-/laadimispunktid)	Heiteta ja vähese heitega sõidukite jaoks mõeldud selliste (uute või ajakohastatud) tankimis- ja laadimispunktide arv, mida on toetatud fondist rahastatavate meetmete ja investeeringutega, keskendudes lisaks äärealadele. Mõistetel „alternatiivkütus“, „laadimispunkt“ ja „tankimispunkt“ on sama määratlus nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses, milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/94/EL. Näitaja väärtused kogutakse ja esitatakse eraldi i) laadimispunktide ja ii) tankimispunktide kohta. Viimati nimetatul puhul esitatakse eraldi teave iii) vesinikutankimispunktide kohta.	Tankimis- ja laadimispunktide arv
25	Alandatud hinnaga või tasuta ühistranspordipiletid	Selliste ühistranspordikasutajate arv, keda on toetatud fondist rahastatavate meetmete ja investeeringutega. Näitaja väärtused kogutakse ja esitatakse eraldi i) alandatud hinnaga ja ii) tasuta piletite lõikes.	Kasutajate arv
26	Täiendavad jagatud liikuvuse ja nõudepõhise liikuvuse lahendused	Selliste jagatud liikuvuse ja nõudepõhise liikuvuse lahenduste kasutajate arv, keda on toetatud fondist rahastatavate meetmete ja investeeringutega.	Kasutajate arv
27			Ühikud
28	Toetatud sihtotstarbeline jalgrattataristu	Sellise sihtotstarbelise jalgrattataristu pikkus, mis on fondist toetatud projektide abil uuena rajatud või mida on nende abil märkimisväärselt ajakohastatud. Sihtotstarbeline jalgrattataristu hõlmab jalgrattateid, mis on eraldatud sõiduteedest või sama tee muudest osadest ehituslike vahenditega (nagu äärekivid ja barjäärid), rattatänavaid, rattatunneleid jms. Üksteisest eraldatud ühesuunaliste sõiduradadega jalgrattataristu puhul mõõdetakse pikkust sõiduraja pikkusena.	Km arv
Tulemusnäitajad			
29	Vähekaitstud transpordikasutajate arvu vähendamine	Vähekaitstud transpordikasutajate arvu vähendamine fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tulemusena.	%

Nr	Fondi toetusega seotud ühine näitaja	Selgitus	Ühik
30	Transpordivaesuses leibkondade arvu vähendamine	Transpordivaesuses leibkondade arvu vähendamine fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tulemusena.	%
31	Maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite vähendamine	Liikmesriigid annavad aru maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohta fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tulemusena. Maanteetranspordist pärit heide on määratletud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud heitkogustena (maanteetranspordi puhul riiklikke kasvuhoonegaaside inventuure käsitlevates IPCC 2006. aasta suunistes kindlaks määratud 1A3b kategooria heiteallikad).	ktCO2e
Mikroettevõtjad (nii hooned kui ka maanteetransport)			
Taustanäitajad			
32	Vähekaitstud mikroettevõtjate arv	Kooskõlas artikli 2 punktis 11 esitatud määratlusega.	Mikroettevõtjate arv
Väljundnäitajad			
33	Selliste vähekaitstud mikroettevõtjate arv, kes on saanud toetust vähemalt ühest struktuurimeetmest, millega vähendati nende hoonetest ja maanteetranspordist pärit heidet	Kooskõlas artikli 2 punktiga 11 ja artikli 8 lõikega 1. Ainult fondi toetusega seotud meetmed.	Mikroettevõtjate arv
Tulemusnäitajad			
34	Vähekaitstud mikroettevõtjate arvu vähendamine	Vähekaitstud mikroettevõtjate arvu vähendamine fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tulemusena.	%
Ajutine otsene sissetulekutoetus			
Taustanäitajad			
35	Ajutise otsese sissetulekutoetuse osakaal kliimameetmete sotsiaalkavade kogumaksumuses	Kooskõlas artikli 4 lõikega 3 ja artikliga 10.	%
Väljundnäitajad			
36	Ajutist otsesest sissetulekutoetust saanud vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate arv	Näitaja näitab ajutist otsesest sissetulekutoetust saanud vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate arvu, hõlmates seega kõiki fondist makstud ajutise otsese sissetulekutoetuse lõplikke saajaid.	Vähekaitstud leibkondade arv (ühik: leibkonnad)
37		Näitaja väärtused kogutakse ja esitatakse eraldi vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate kohta kooskõlas artikli 2 punktidega 10 ja 12 ning artikli 4 lõikega 3.	Vähekaitstud transpordikasutajate arv (ühik: leibkonnad)

Nr	Fondi toetusega seotud ühine näitaja	Selgitus	Ühik
Tulemusnäitajad			
38	Keskmine ajutine otsene sissetulekutoetus vähekaitsstud leibkonna ja vähekaitsstud transpordikasutaja kohta	Näitaja näitab vähekaitsstud leibkonna ja vähekaitsstud transpordikasutaja kohta fondist saadud ajutise otsese sissetulekutoetuse keskmist summat.	eurot leibkonna kohta (hooned)
39			eurot leibkonna kohta (maanteetransport)

V LISA

Artikli 6 lõikes 7 osutatud kliimameetmete sotsiaalkavade vorm

Sisukord

1. ÜLEVAADE JA KLIIMAMEETMETE SOTSIAALKAVA KOOSTAMISE PROTSESS	43
1.1. Kokkuvõte	43
1.2. Ülevaade praegusest poliitilisest olukorrast	43
1.3. Avalik konsultatsiooniprotsess	43
2. MEETMETE JA INVESTEERINGUTE, VAHE-EESMÄRKIDE JA SIHTVÄÄRTUSTE KIRJELDUS	44
2.1. KOMPONENT [1][2]: [hooned][transport]	44
i) Komponenti kirjeldus	44
ii) Komponenti meetmete ja investeeringute kirjeldus	44
iii) Põhimõte „ei kahjusta oluliselt“	44
iv) Vahe-eesmärgid, sihtväärtused ja ajakava	45
v) Rahastamine ja maksumus	45
vi) (Asjakohasel juhul) põhjendus muude üksuste kui vähekaitstud leibkondade, vähekaitstud mikroettevõtjate ja vähekaitstud transpordikasutajate toetamise kohta	45
vii) Komponenti hinnanguline kogumaksumus	46
viii) Heitkogustega kauplemise süsteemi hilisema käivitamise stsenaarium	46
2.2. KOMPONENT [3]: otsene sissetulekutoetus	46
i) Komponenti kirjeldus	46
ii) Komponenti meetmete kirjeldus	46
iii) Otsese sissetulekutoetuse meetmete vahe-eesmärgid ja sihtväärtused	47
iv) Meetmete põhjendus	47
v) Meetmete maksumus	47
vi) (Asjakohasel juhul) põhjendus muude üksuste kui vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate toetamise kohta	47
vii) Kava ajutise otsese sissetulekutoetuse komponendi hinnanguline kulu	48
viii) Heitkogustega kauplemise süsteemi hilisema käivitamise stsenaarium	48
2.3. Tehniline abi	48
2.4. Ümberpaigutused eelarve jagatud täitmisel elluviidavatesse programmidesse	48
2.5. Kava hinnanguline kogumaksumus	48
3. ANALÜÜS JA ÜLDINE MÕJU	49
3.1. Mõisted	49
3.2. Prognoositav mõju vähekaitstud rühmadele	49
3.3. Kavandatud meetmete ja investeeringute prognoositav mõju	49
4. KAVA VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS, TÄIENDAVUS JA RAKENDAMINE	50
4.1. Kava rakendamine ja seire	50
4.2. Kooskõla muude algatustega	50
4.3. Rahastamise vastastikune täiendavus	50

4.4. Täiendus	50
4.5. Geograafiline eripära	51
4.6. Korruptsiooni, pettuse ja huvide konfliktide ärahoidmine	51
4.7. Teave, teabevahetus ja nähtavus	51

1. ÜLEVAADE JA KLIIMAMEETMETE SOTSIAALKAVA KOOSTAMISE PROTSESS

1.1. Kokkuvõte

Kirjeldada rohepöörde konteksti liikmesriigis, pöörates erilist tähelepanu peamistele probleemidele seoses sotsiaalse mõjuga, mis tuleneb hoonetest ja maanteetranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ning sellele, kuidas neid probleeme kavas arvesse võetakse.

Esitada ülevaatic tabel, milles on kokku võetud kava peamised eesmärgid ja kava hinnanguline kogumaksumus, sealhulgas toetus fondist, liikmesriigi osalus ja eelarve jagatud täitmisel elluviidavatest programmidest eraldatavad summad, mis paigutatakse fondi ümber, jagatuna kolmeks sekkumisvaldkonnaks: hoonetega seonduvad meetmed ja investeeringud, maanteetranspordimeetmed ja -investeeringud ning otsese sissetulekutoetuse meetmed, võttes aluseks järgmise vormi:

Sekkumisvaldkond	Kogumaksumus (absoluutväärtusena ja % kogurahastamisest) rahastamisallikate kaupa	Ülevaade peamistest kavandatud meetmetest ja investeeringutest	Meetmete ja investeeringute eesmärgid	Meetmete ja investeeringute mõju	
				Vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate arvu vähendamine (ühik: leibkonnad)	CO2 heite vähendamine
Hooned					
Maantee-transport					
Ajutine otsene sissetulekutoetus					
Tehniline abi (artikli 8 lõige 3)					
Panus tehnilise toe instrumenti (artikli 11 lõige 3)					
Panus programmi „InvestEU“ liikmesriigi osasse (artikli 11 lõige 3)					

1.2. Ülevaade praegusest poliitilisest olukorrast

Esitada teavet praeguse riikliku energia- ja kliimapoliitika kohta ning selle kohta, kuidas seda poliitikat kohaldatakse liikmesriigi kontekstis, pöörates erilist tähelepanu hoonetele ja transpordile ning kõige vähem kaitstud rühmadele.

1.3. Avalik konsultatsiooniprotsess

Esitada kokkuvõtte kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide, noorteorganisatsioonide ja muude asjaomaste sidusrühmadega riikliku õigusraamistiku kohaselt kava koostamiseks, ja kui see on asjakohane, selle rakendamiseks korraldatud konsultatsiooniprotsessist, mis hõlmab konsultatsiooni ulatust, liiki ja ajakava ning seda, kuidas sidusrühmade seisukohti kavas kajastatakse.

2. MEETMETE JA INVESTEERINGUTE, VAHE-EESMÄRKIDE JA SIHTVÄÄRTUSTE KIRJELDUS

Teave kavas esitatud kolme valdkonna iga komponendi kohta eraldi:

- hooned;
- maanteetransport;
- ajutine otsene sissetulekutoetus.

Komponent võib sisaldada mitut alakomponenti, milles keskendutakse konkreetsele probleemile või vajadusele. Iga komponent või alakomponent võib sisaldada üht või mitut omavahel tihedalt seotud või üksteisest sõltuvat meetet või investeeringut.

2.1. KOMPONENT [1][2]: [hooned][transport]

Teave komponendi kohta:

i) Komponenti kirjeldus

Kokkuvõtteväli:

Kokkuvõtteväli komponendi [1][2] [hooned][transport] kohta
Sekkumisvaldkond: [hooned][transport]
Eesmärk:
Meetmed ja investeeringud:
Hinnanguline kogumaksumus: xx eurot, mis jaguneb järgmiselt:
kulud, mille katmist fondist taotletakse: xx eurot
liikmesriigi osalusest kaetavad kulud: xx eurot

ii) Komponenti meetmete ja investeeringute kirjeldus

Esitada komponendi ja selle konkreetsete meetmete ja investeeringute üksikasjalik kirjeldus, samuti nende omavaheline seos ja koostoime, mis hõlmab järgmist:

- olemasolevate probleemide selge ja tõendus põhine analüüs ning selgitus nende lahendamise kohta meetmete ja investeeringute abil;
- meetme või investeeringu laad, liik ja ulatus, mis võib hõlmata vastavalt artikli 11 lõikele 4 ka tehnilise lisatoe meetmeid, ning täpsustus selle kohta, kas tegemist on uue meetme või investeeringuga või olemasoleva meetme või investeeringuga, mida kavatakse pikendada tänu fondist eraldatavale toetusele;
- üksikasjalik teave meetme või investeeringu eesmärgi kohta ning selle kohta, kellele ja millele see on suunatud; selgitus selle kohta, kuidas kõnealune meede ja investeering aitaksid tõhusalt kaasa fondi eesmärkide saavutamisele liikmesriigi asjaomase poliitika üldises raamistikus ning kuidas sellega vähendatakse sõltuvust fossiilkütustest;
- kirjeldus selle kohta, kuidas kõnealust meetet või investeeringut rakendatakse (milline on rakendamise vahend), milline on liikmesriigi haldussuutlikkus riiklikul tasandil ning asjakohasel juhul piirkondlikul ja kohalikul tasandil, ning selgitus selle kohta, kuidas vahendid õigeaegselt ära kasutatakse ja asjakohasel juhul ka selle kohta, kuidas neid suunatakse kohalikule tasandile;
- asjakohasel juhul selgitus selle kohta, kuidas meetme ja investeeringuga soovitakse vähendada soolist ebavõrdsust;
- meetme või investeeringu ajakava; vähese heitega sõidukitele antava toetuse järkjärgulise vähendamise ajakava.

iii) Põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“

Selgitada, kuidas komponendis sisalduvad meetmed ja investeeringud on vastavuses põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses. Komisjon annab käesoleva määruse artikli 6 lõike 5 kohaselt tehnilisi suuniseid.

iv) Vahe-eesmärgid, sihtväärtused ja ajakava

Esitada teave iga vahe-eesmärgi ja sihtväärtuse kohta, mis kajastab kõnealuse komponendi meetmete ja investeeringute rakendamisel tehtud edusamme ning milles täpsustakse järgmist:

- miks konkreetne vahe-eesmärk või sihtväärtus valiti;
- mida selle vahe-eesmärgi või sihtväärtusega mõõdetakse;
- kuidas seda mõõtma hakatakse, milline meetodika ja allikas selleks valitakse ning kuidas selle vahe-eesmärgi või sihtväärtuse nõuetekohast saavutamist objektiivselt kontrollitakse;
- milline on lähtetase (lähtepunkt) ning millisele tasemele või millise konkreetse punktini soovitakse jõuda;
- millal see saavutatakse (kvartal ja aasta);
- kes ja milline asutus vastutab rakendamise, mõõtmise ja aruandluse eest.

Komponentidega seotud vahe-eesmäärke, sihtväärtusi ja ajakava sisaldav tabel, mis sisaldab järgmist teavet:

Järjekorranumber	Meetme/investeeringu nimetus	Vahe-eesmärk või sihtväärtus	Vahe-eesmärgi/sihtväärtuse nimetus	Kvalitatiivsed näitajad (vahe-eesmärgid)	Kvantitatiivsed näitajad (sihtväärtused)			Saavutamise ajakava		Iga vahe-eesmärgi ja sihtväärtuse kirjeldus
					Meetme/investeeringu ühik	Lähtetase	Eesmärk	Kvartal	Aasta	

v) Rahastamine ja maksumus

Teave ja selgitus komponendi ning iga meetme ja investeeringu hinnangulise kogumaksumuse kohta koos asjakohase põhjendusega, mis hõlmab järgmist:

- kasutatud meetodika, selle aluseks olevad eeldused (nt ühikukulud, sisendikulud) ning nende eelduste põhjendus;
- esialgne terviklik ajakava, mille jooksul kulud eeldatavasti tekivad;
- teave selle kohta, milline on liikmesriigi osalus meetmete ja investeeringute kogumaksumuses;
- teave sama komponendi tegeliku või võimaliku rahastamise kohta muudest liidu vahenditest;
- asjakohasel juhul teave kavandatava rahastamise kohta erasektori allikatest ning teave sellise rahastamise ulatuse kohta;
- vajaduse korral põhjendus selle kohta, et hinnangulised kulud on mõistlikud ja usutavad, võttes arvesse liikmesriigi eripära.

vi) (Asjakohasel juhul) põhjendus muude üksuste kui vähekaitstud leibkondade, vähekaitstud mikroettevõtjate ja vähekaitstud transpordikasutajate toetamise kohta

Kui toetuse andmine fondist toimub muude avaliku või erasektori üksuste vahendusel kui vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad või vähekaitstud transpordikasutajad, siis esitada selgitus selle kohta, milliseid meetmeid või investeeringuid need üksused ellu viivad ning kuidas need meetmed ja investeeringud toovad lõppkokkuvõttes kasu vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele.

Kui fondist antakse toetust finantsvahendajate kaudu, siis esitada nende meetmete kirjeldus, mida liikmesriik kavatseb võtta tagamaks, et finantsvahendajad annavad kogu kasu edasi lõplikele vahendite saajatele.

vii) Komponenti hinnanguline kogumaksumus

Tabeli täitmine komponendis sisalduvate meetmete ja investeeringute hinnangulise maksumuse kohta vastavalt alljärgnevale vormile:

Järjekorra number	Seotud meede (meede või investeering)	Asjakohane ajavahemik		Hinnangulised kulud, milleks taotletakse fondilt rahastamist							
				Taotluse kogusumma	Andmete olemasolu korral: jagatuna aastate kaupa						
		Alates kuupäevast	Kuni kuupäevani	Summa (mln eurot)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032

viii) Heitkogustega kauplemise süsteemi hilisema käivitamise stsenaarium

Esitada selliste kohanduste kirjeldus ja ulatus, mis on vaja teha meetmete, investeeringute, vahe-eesmärkide, sihtväärtuste, liikmesriigi osaluse suuruse ja muude kava asjakohaste elementide puhul tulenevalt direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteemi käivitamise edasilükkamisest vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 30k.

Esitada eraldi kokkuvõtteväli, vahe-eesmärkide, sihtväärtuste ja ajakava tabel ning hinnanguliste kulude tabel.

2.2. KOMPONENT [3]: otsene sissetulekutoetus

Teave otsese sissetulekutoetuse komponendi kohta:

i) Komponenti kirjeldus

Kokkuvõtteväli:

<p>Komponendi 3 (otsene sissetulekutoetus) kokkuvõtteväli</p> <p>Sekkumisvaldkond: otsene sissetulekutoetus</p> <p>Eesmärk:</p> <p>Meetmed:</p> <p>Hinnanguline kogumaksumus: xx eurot, mis jaguneb järgmiselt:</p> <p>kulud, mille katmist fondist taotletakse: xx eurot</p> <p>liikmesriigi osalusest kaetavad kulud: xx eurot</p>
--

ii) Komponenti meetmete kirjeldus

Esitada komponendi ja selle konkreetsete meetmete üksikasjalik kirjeldus, samuti nende omavahelised seosed ja koostoime, sealhulgas:

- olemasolevate probleemide selge ja tõenduspõhine analüüs, selgitus nende lahendamise kohta ja toetuse eesmärgid;
- toetuse laad, liik ja ulatus;
- üksikasjalik teave toetuse lõplike saajate kohta ning nende kindlakstegemise kriteeriumid;
- ajakava otsese sissetulekutoetuse vähendamiseks vastavalt fondi ajakavale, sealhulgas toetuse konkreetne lõppkuupäev;
- asjakohasel juhul selgitus selle kohta, kuidas toetusega soovitakse vähendada soolist ebavõrdsust;
- toetuse rakendamise kirjeldus;
- teave liikmesriigi osaluse kohta meetmetega seotud kuludes.

iii) Otsese sisetulekutoetuse meetmete vahe-eesmärgid ja sihtväärtused

Esitada teave iga vahe-eesmärgi ja sihtväärtuse kohta, mis kajastab kõnealuse komponendi rakendamisel tehtud edusamme ning milles täpsustakse järgmist:

- miks konkreetne vahe-eesmärk või sihtväärtus valiti;
- mida selle vahe-eesmärgi või sihtväärtusega mõõdetakse;
- kuidas seda mõõtma hakatakse, milline meetodika ja allikas selleks valitakse ning kuidas selle vahe-eesmärgi või sihtväärtuse piisavat saavutamist objektiivselt kontrollitakse;
- milline on lähtetase (lähtepunkt) ning millisele tasemele või millise konkreetse punktini soovitakse jõuda;
- millal see saavutatakse;
- kes ja milline asutus vastutab rakendamise, mõõtmise ja aruandluse eest.

Tabel, mis sisaldab ajutise otsese sisetulekutoetuse meetmete vahe-eesmärke, sihtväärtusi ja ajakava (alljärgnev vorm):

Järjekorranumber	Meede	Vahe-eesmärk või sihtväärtus	Vahe-eesmärgi/ sihtväärtuse nimetus	Kvalitatiivsed näitajad (vahe-eesmärgid)	Kvantitatiivsed näitajad (sihtväärtused)			Saavutamise ajakava		Iga vahe-eesmärgi ja sihtväärtuse kirjeldus
					Mõõtu- hik	Lähte- tase	Eesmärk	Kvartal	Aasta	

iv) Meetmete põhjendus

Ajutise otsese sisetulekutoetuse vajaduse põhjendus vastavalt artikli 6 lõikes 1 ja artikli 8 lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele:

- kvantitatiivne hinnang ja kvalitatiivne selgitus selle kohta, kuidas kavas sisalduvad meetmed peaksid eeldatavasti vähendama energiaostuvõimetust ja transpordivaesust ning leibkondade ja transpordikasutajate vähest kaitstust maanteetranspordikütuste ja kütteenite hinnatõusu suhtes;
- põhjendus ajutise otsese sisetulekutoetuse vähendamise kavandatava ajakava kohta ning tingimuste koha, mida kohaldatakse pärast selle lõpetamist;
- kirjeldus selle kohta, kuidas ajutise otsese sisetulekutoetuse saajate rühmade toetuseks kasutatakse ka struktuuri-meetmeid ja investeeringuid, et aidata neil tõhusalt ületada energiaostuvõimetust ja transpordivaesust, samuti kirjeldus ajutise otsese sisetulekutoetuse ning vähekaitstud leibkondi ja vähekaitstud transpordikasutajaid toetavate struktuurimeetmete ja investeeringute vastastikuse täiendavuse kohta.

v) Meetmete maksumus

Teave komponendi hinnangulise kogumaksumuse kohta koos asjakohase põhjendusega, mis hõlmab muu hulgas:

- kasutatud meetodikat, selle aluseks olevaid eeldusi ning nende eelduste põhjendust;
- võrdlevaid kuluandmeid tegelike kulude kohta, kui sarnaseid toetusmeetmeid on varem rakendatud;
- teavet sama toetusega seotud tegeliku või võimaliku rahastamise kohta muudest liidu vahenditest;
- asjakohasel juhul üksikasjalikku põhjendust selle kohta, et hinnangulised kulud on mõistlikud ja usutavad, sealhulgas kõik kavale lisatud andmed või tõendid.

vi) (Asjakohasel juhul) põhjendus muude üksuste kui vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate toetamise kohta

Kui toetuse andmine fondist toimub muude avaliku või erasektori üksuste vahendusel kui vähekaitstud leibkonnad või vähekaitstud transpordikasutajad, siis esitada selgitus selle kohta, milliseid meetmeid need üksused ellu viivad ning kuidas need meetmed toovad lõppkokkuvõttes kasu vähekaitstud leibkondadele või vähekaitstud transpordikasutajatele.

Kui fondist antakse toetust finantsvahendajate kaudu, siis esitada nende meetmete kirjeldus, mida liikmesriik kavatses võtta tagamaks, et finantsvahendajad kannavad kogu kasu edasi lõplikele vahendite saajatele.

vii) Kava ajutise otsese sissetulekutoetuse komponendi hinnanguline kulu.

Tabeli täitmine komponendis sisalduva toetuse hinnangulise kulu kohta (alljärgnev vorm):

Järjekorra number	Toetuse liik	Asjakohane ajavahemik		Hinnangulised kulud, milleks taotletakse kliimameetmete sotsiaalfondilt rahastamist							
				Taotluse kogusumma	Andmete olemasolu korral: jagatuna aastate kaupa						
					Summa (mln eurot)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
		Alates kuupäevast	Kuni kuupäevani								

viii) Heitkogustega kauplemise süsteemi hilisema käivitamise stsenaarium

Esitada selliste kohanduste kirjeldus ja ulatus, mis on vaja teha meetmete, investeeringute, vahe-eesmärkide, sihtväärtuste, liikmesriigi osaluse suuruse ja muude kava asjakohaste elementide puhul tulenevalt direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteemi käivitamise edasilükkamisest vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 30k.

Esitada eraldi kokkuvõtteväli, vahe-eesmärkide, sihtväärtuste ja ajakava tabel ning hinnanguliste kulude tabel.

2.3. Tehniline abi

Selliste tehnilise abi meetmete kirjeldus, mis lisatakse kavas sätestatud meetmete ja investeeringute tõhusaks haldamiseks ja rakendamiseks kooskõlas artikli 8 lõikega 3, sealhulgas:

- tehnilise abi meetmete laad, liik ja ulatus;
- tehnilise abi meetmete hinnangulised kulud.

2.4. Ümberpaigutused eelarve jagatud täitmisel elluviidavatesse programmidesse

Kui fondist kavatakse paigutada vahendeid ümber jagatud eelarve täitmisel elluviidavatesse fondidesse vastavalt artikli 11 lõikele 2, tuleb märkida, millistesse programmidesse ja millise ajakava alusel need vahendid ümber paigutatakse, kuidas nende programmide raames rakendatavad meetmed ja investeeringud vastavad artiklis 3 osutatud eesmärkidele ning kas need on hõlmatud artiklis 8 sätestatud meetmete ja investeeringutega.

2.5. Kava hinnanguline kogumaksumus

Kava hinnanguline kogumaksumus, sealhulgas käesoleva määruse artikli 11 lõike 4 kohaselt tehnilise lisatõe jaoks kättesaadavaks tehtud summad, määruse (EL) 2021/523 asjaomaste sätete kohaselt liikmesriigi osa jaoks ette nähtud rahalise panuse summa ja käesoleva määruse artikli 8 lõike 3 kohaselt tehnilise lisatõe jaoks kättesaadavaks tehtud summad.

Märge selle kohta, milline on riiklik osalus kava kogumaksumuses, sealhulgas teave vahendite kohta, mis kavatakse paigutada fondi ümber eelarve jagatud täitmisel elluviidavatest programmidesse vastavalt käesoleva määruse artikli 11 lõikele 1, ning vahendite kohta, mis kavatakse paigutada fondist ümber eelarve jagatud täitmisel elluviidavatesse programmidesse vastavalt käesoleva määruse artikli 11 lõikele 2.

Kirjeldus selle kohta, kuidas need kulud on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses kava eeldatava mõjuga.

Tabeli, milles võetakse kokku fondi kulud rahastamisallikate kaupa, täitmine (alljärgnev vorm):

Kliimameetmete sotsiaalkava kogumaksumus	Lähtestsenaarium	Juhul, kui kohaldatakse direktiivi 2003/87/EÜ artiklit 30k
KAVA HINNANGULINE KOGUMAKSUMUS, mis jaguneb järgmiselt:	XXX eurot	XXX eurot
Kaetud fondist	XXX eurot	XXX eurot
Liikmesriigi osalus	XXX eurot	XXX eurot
Ümberpaigutused eelarve jagatud täitmisel elluviidavatest programmides	XXX eurot	XXX eurot
(Ümberpaigutused eelarve jagatud täitmisel elluviidavatesse programmidesse)	- XXX eurot	- XXX eurot

3. ANALÜÜS JA ÜLDINE MÕJU

3.1. Mõisted

Selgitus selle kohta, kuidas energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse mõisteid riiklikul tasandil kohaldatakse.

3.2. Prognoositav mõju vähekaitsitud rühmadele

Hinnang selle kohta, milline on direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteemist tuleneva hinnatõusu tõenäoline mõju leibkondadele, eelkõige energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse osas, samuti mikroettevõtjatele, mis sisaldab eelkõige vähekaitsitud leibkondade, vähekaitsitud mikroettevõtjate ja vähekaitsitud transpordikasutajate hinnangulist arvu ja kindlaksmääramist. Seda mõju tuleb analüüsida asjakohasel territoriaalsel tasandil, mille on kindlaks määranud iga liikmesriik, võttes arvesse selliseid riiklikke eripärasid ja aspekte nagu juurdepääs ühistranspordile ja põhiteenustele ning tehes kindlaks kõige enam mõjutatud piirkonnad.

Esitada hinnangutes kasutatud meetodika kirjeldus, tagades samal ajal, et hinnangute tegemisel võetakse piisaval määral arvesse piirkondlikku jaotust.

3.3. Kavandatud meetmete ja investeringute prognoositav mõju

Hinnang punktis 2 kavandatud meetmete ja investeringute prognoositava mõju kohta kasvuhoonegaaside heitkogustele, energiaostuvõimetusele ja transpordivaesusele, võrreldes eespool kirjeldatud lähtetasemega.

Hinnangutes kasutatud meetodika kirjeldus.

Kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed tabelid kava mõju kohta (alljärgnev vorm):

Komponent	Kirjeldus komponendi eeldatava mõju kohta järgmisele: (märges: lisada asjakohased kvantitatiivsed näitajad)				
	Energiatõhusus	Hoonete renoveerimine	Heiteta ja vähese heitega liikuvus ja transport	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine	Vähekaitsitud leibkondade ja vähekaitsitud transpordikasutajate arvu vähendamine (ühik: leibkonnad)
Kogu kava					
Hooned					
Maanteetransport					

Komponent	Mõju kvantifitseerimine (kui andmed on olemas), st erinevus poliitikanetraalsest lähtetasemest %-des					
	Lühiajalised (kolm aastat ette)			Keskmise tähtajaga (kava lõpp)		
	Kasvuhoone- gaaside heitkogused	Energiaostu- võimetud leibkonnad	Transpordi- vaesuses leibkonnad	Kasvuhoone- gaaside heitkogused	Energiaostu- võimetud leibkonnad	Transpordivaes- suses leibkonnad
Kogu kava						
Hooned						
Maantee-transport						

Kvalitatiivne ja kvantitatiivne tabel ajutise otsese sissetulekutoetuse meetmete eeldatava mõju kohta vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate ning energiaostuvõimetute ja transpordivaesuses leibkondade arvu vähendamisele (alljärgnev vorm):

Komponent: otsene sissetulekutoetus	
Vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud transpordikasutajate arvu vähendamine	Eeldatava mõju kirjeldus
	Eeldatava mõju hinnang; ühik: leibkonnad
Energiaostuvõimetute ja transpordivaesuses leibkondade arvu vähendamine	Eeldatava mõju kirjeldus
	Eeldatava mõju hindamine; ühik: leibkonnad

4. KAVA VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS, TÄIENDAVUS JA RAKENDAMINE

See osa puudutab kogu kava. Allpool kehtestatud erinevaid kriteeriume tuleb põhjendada kogu kava puhul tervikuna.

4.1. Kava rakendamine ja seire

Selgitus selle kohta, kuidas liikmesriik kavatses kavandatud meetmeid ja investeeringuid rakendada, keskendudes seire ja rakendamise korrale ja ajakavale, sealhulgas asjakohasel juhul artikli 21 järgimiseks vajalikele meetmetele.

4.2. Kooskõla muude algatustega

Selgitus selle kohta, kuidas kava on kooskõlas liikmesriikide poolt muude asjakohaste kavade ja fondide raames esitatud teabega ja võetud kohustustega ning erinevate edaspidiste kavade koosmõjuga, nagu on sätestatud artikli 6 lõikes 3 ja artikli 16 lõike 3 punkti b alapunktis iii.

4.3. Rahastamise vastastikune täiendus

Teave muudest liidu, rahvusvahelistest, avaliku või asjakohasel juhul erasektori allikatest meetmete ja investeeringute rahastamiseks juba saadud või kavandatud vahendite kohta, millega antakse panus kavas esitatud meetmetesse ja investeeringutesse, sealhulgas teave ajutise otsese sissetulekutoetuse kohta vastavalt artikli 6 lõike 1 punktile c.

4.4. Täiendus

Selgitus ja põhjendus selle kohta, kuidas uued või olemasolevad meetmed või investeeringud on täiendavad ega asenda korduvaid riiklike eelarvekuluseid vastavalt artikli 13 lõikele 2, sealhulgas selgitus ja põhjendus kavas lisatud meetmete ja investeeringute kohta vastavalt artikli 4 lõikele 5.

4.5. Geograafiline eripära

Selgitus selle kohta, kuidas on kavas arvesse võetud geograafilist paiknemist, nagu saared, äärepoolseimad piirkonnad ja territooriumid, maapiirkonnad või ääreoolsed piirkonnad, vähem ligipääsetavad äärealad, mägi- ja saarapiirkonnad või mahajäänud piirkonnad.

4.6. Korruptsiooni, pettuse ja huvide konfliktide ärahoidmine

Selgitus selle kohta, millist süsteemi rakendatakse liikmesriigis fondi kaudu eraldatud rahaeralduste kasutamisel korruptsiooni, pettuse ja huvide konfliktide ärahoidmiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks ning milline kord on kehtestatud selleks, et vältida topeltrahastamist fondist ja muudest liidu programmidest kooskõlas artikliga 21 ja III lisaga, sealhulgas rahalised vahendid, mida antakse muude avaliku või erasektori üksuste kui vähekaitsitud leibkonnad, vähekaitsitud mikroettevõtjad ja vähekaitsitud transpordikasutajad vahendusel vastavalt artiklile 9.

4.7. Teave, teabevahetus ja nähtavus

Kooskõla artikli 23 sätetega, milles käsitletakse üldsuse juurdepääsu andmetele, osutades veebisaidile, kus andmed avaldatakse, ning esitades teabe-, teabevahetus- ja nähtavusmeetmed.

Sellise kavandatud riikliku kommunikatsioonistrateegia kirjeldus, mille eesmärk on tagada üldsuse teadlikkus liidu rahastamisest.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/956,**10. mai 2023,****millega kehtestatakse süsiniku piirimeede****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon esitas oma 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ (edaspidi „Euroopa rohelepe“) uue majanduskasvu strateegia. Strateegia eesmärk on muuta liit õiglaseks ja jõukaks, nüüdisaegse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, kus hiljemalt 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet (heide pärast sidumise mahaarvamist) (edaspidi „kasvuhoonegaaside heide“) ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Euroopa rohelepe eesmärk on kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud riskide ja mõju eest. Samal ajal peab see muutatus olema õiglane ja kaasav, nii et kedagi ei jäetaks kõrvale. Komisjon teatas ka oma 12. mai 2021. aasta teatises „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““ asjakohaste vahendite ja stiimulite edendamiseks, et rakendada paremini Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 191 lõikes 2 sätestatud põhimõtet „saastaja maksab“ ning kaotada seega järk-järgult tasuta saastamise võimalus, et maksimeerida süsinikuheite vähendamise ja nullsaaste eesmärgi vahelist koostoimet.
- (2) 12. detsembril 2015. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe ⁽⁴⁾ (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) jõustus 4. novembril 2016. Pariisi kokkuleppe osalised leppisid kokku hoida maailma keskmise temperatuuri tõus tööstusajastueelse tasemega võrreldes oluliselt alla 2 °C ning teha pingutusi temperatuuri tõusu piiramiseks 1,5 °C-ni võrreldes tööstusajastueelse tasemega. 13. novembril 2021 vastu võetud Glasgow' kliimapakti kohaselt tunnistab Pariisi kokkuleppe osaliste kohtumisena toimiv ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverents ühtlasi, et kui maailma keskmine temperatuur ei tõuseks tööstusajastueelsest tasemest kõrgemale kui 1,5 °C, oleksid kliimamuutuste mõju ja nendega seotud riskid palju väiksemad, ning võttis kohustuse 2030. aasta eesmärgi 2022. aasta lõpuks suurendada, et eesmärgid ei jääks liiga väikeseks.

⁽¹⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 181.

⁽²⁾ ELT C 301, 5.8.2022, lk 116.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 25. aprilli 2023. aasta otsus.

⁽⁴⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

- (3) Kliima- ja muude keskkonnaprobleemide lahendamine ning Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamine on Euroopa roheleppe keskmeks. Euroopa roheleppe väärtus on üksnes kasvanud, võttes arvesse COVID-19 pandeemia väga tõsist mõju liidu kodanike tervisele ja majanduslikule heaolule.
- (4) Liit on võtnud kohustuse vähendada 2030. aastaks kogu majanduse netoheidet vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega, nagu on märgitud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalistele Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide nimel esitatud teatises Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide riiklikult kindlaksmääratud panuse ajakohastamise kohta.
- (5) Eesmärk saavutada hiljemalt 2050. aastaks kogu majanduses kliimaneutraalsus sätestati õigusnormina Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1119⁽⁵⁾. Kõnealusel määruses on kehtestatud ka siduv eesmärk vähendada liidusisest kasvuhoonegaaside netoheidet (heide pärast sidumise mahaarvamist) 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega.
- (6) Valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) 2018. aasta eriaruanne, milles käsitletakse mõju, mis tuleneb maailma temperatuuri tõusust 1,5 °C üle tööstusajastueelse taseme, ja sellega seotud ülemaailmseid kasvuhoonegaaside heite muutuse suundumusi, loob kliimamuutustega võitlemiseks tugeva teadusliku aluse ning on selle tõenduseks, et kliimameetmeid on vaja tugevdada. Aruandes kinnitatakse, et äärmuslike ilmastikunähtuste tõenäosuse vähendamiseks on vaja kasvuhoonegaaside heidet kiiresti vähendada ning et kliimamuutused peavad piirduma maailma temperatuuri tõusuga kuni 1,5 °C. Kui kliimamuutuste leevendamise meetmeid, mis on kooskõlas eesmärgiga piirata ülemaailmset soojenemist 1,5 °C-ga võrreldes tööstusajastueelse tasemega, ei rakendata kiiresti, tuleb võtta palju kallimaid ja keerukamaid kohanemismeetmeid, et hoida ära mõju, mida avaldab ülemaailmne soojenemine üle kõnealusel määral. I tööühma aruandes, mis koostati valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli kuuenda hindamisaruande „Climate Change 2021: The Physical Science Basis“ (Kliimamuutused 2021: reaalteaduslik alus) raames, tuletatakse meelde, et kliimamuutused mõjutavad juba kõiki maailma piirkondi, ja prognoositakse nende sagenemist järgmistel aastakümnetel kõigis piirkondades. Selles aruandes rõhutatakse, et kui kasvuhoonegaaside heidet ei vähendata kohe, kiiresti ja ulatuslikult, ei ole temperatuuri tõusu võimalik hoida alla 1,5 °C või isegi alla 2 °C.
- (7) Liit on viinud ellu kaugeleulatuvat kliimameetmete poliitikat ja loonud õigusraamistiku, et saavutada oma kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärk. Õigusaktid, millega seda eesmärki ellu viiakse, on muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87/EÜ⁽⁶⁾, millega luuakse kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem (edaspidi „ELi HKS“) ja tagatakse energiamahukate sektorite ja allsektorite kasvuhoonegaaside heite ühtlustatud hinnakujundus liidu tasandil, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/842⁽⁷⁾, millega kehtestatakse riiklikud eesmärgid kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks 2030. aastaks, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/841⁽⁸⁾, millega nõutakse liikmesriikidelt maakasutusest tuleneva kasvuhoonegaaside heite kompenseerimist kasvuhoonegaaside sidumisega atmosfäärist.
- (8) Kuigi liit on liidusisest kasvuhoonegaaside heidet oluliselt vähendanud, on liitu imporditava kaubaga seonduv kasvuhoonegaaside heitkogus suurenenud, mis on kahjustanud liidu pingutusi oma ülemaailmse kasvuhoonegaaside heite jalajälje vähendamiseks. Liidul on kohustus olla ülemaailmsete kliimameetmete valdkonnas eestvedaja ka edaspidi.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1).

- (9) Niikaua kui märkimisväärse osa liidu rahvusvaheliste partnerite poliitikaga ei saavutata samaväärseid kliimaeesmärke, esineb süsinikuheite ülekandumise risk. Süsinikuheite ülekandumine tekib siis, kui teatavate tööstussektorite või allsektorite ettevõtjad viivad kliimapolitikaga seotud kulude tõttu tootmise üle teistesse riikidesse või kui nendest riikidest imporditavad tooted asendavad samaväärseid, kuid vähem kasvuhoonegaaside heidet tekitavaid tooteid. Sellised olukorrad võivad põhjustada ülemaailmse koguheite suurenemist, ohustades seega kasvuhoonegaaside heite vähendamist, mis on hädavajalik, kui maailm tahab hoida oma keskmise temperatuuri tõusu tunduvalt alla 2 °C võrreldes tööstusajastueelse tasemega ning jätkata pingutusi, et hoida temperatuuri tõusu alla 1,5 °C võrreldes tööstusajastueelse tasemega. Kuna liit suurendab oma kliimaeesmärke, võib süsinikuheite ülekandumise risk kahjustada liidu heite vähendamise poliitika tulemuslikkust.
- (10) Piiril kohaldatava süsiniku kohandusmehhanismi (edaspidi „süsiniku piirimeede“ ehk „SPIM“) algatus on osa õigusaktide paketist „Eesmärk 55“. SPIM on oluline osa liidu meetmepaketist, mille eesmärk on saavutada kooskõlas Pariisi kokkuleppega hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalne liit, tegeledes liidu suurematest kliimaeesmärkidest tingitud süsinikuheite ülekandumise riskiga. SPIM peaks aitama ka edendada süsinikuheite vähendamist kolmandates riikides.
- (11) Meetmed, mida praegu kasutatakse süsinikuheite ülekandumise riski vähendamiseks sektorites või allsektorites, kus see risk esineb, on ELi HKSi ühikute tasuta eraldamine üleminekuperioodil ning finantsmeetmed, millega hüvitatakse kasvuhoonegaaside heite kuludest tingitud kaudse heite kulud, mis kantakse üle elektrihindadesse. Need meetmed on sätestatud vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikes 6 ja artiklis 10b. Teatavates tööstussektorites on süsinikuheite ülekandumise riski vähendamiseks kasutatud poliitikavahendina ELi HKSi ühikute tasuta eraldamist parimate tulemuste saavutajatele. Võrreldes täieliku enampakkumisega nõrgendab selline tasuta eraldamine siiski hinnasignaali, mille süsteem annab, ning vähendab seega motivatsiooni investeerida kasvuhoonegaaside heite edasisse vähendamisse.
- (12) SPIMi eesmärk on praegused meetmed asendada, tegeledes süsinikuheite ülekandumise riskiga erineval viisil, nimelt tagades imporditud ja omamaiste toodete puhul samaväärse süsiniku hinnastamise. Selleks et tagada etapiviisiline üleminek praeguselt lubatud heitkoguste ühikute tasuta eraldamise süsteemilt SPIMile, tuleks SPIM järk-järgult kasutusele võtta ja ühikute tasuta eraldamine SPIMiga hõlmatud sektorites samal ajal järk-järgult kaotada. Tasuta eraldatud ELi HKSi ühikute ja SPIMi kombineeritud ja ajutine kohaldamine ei tohiks mingil juhul kaasa tuua liidu kauba soodsamat kohtlemist võrreldes liidu tolliterritooriumile imporditud kaubaga.
- (13) Süsiniku hind tõuseb ning ettevõtjad vajavad pikaajalist nähtavust, prognoositavust ja õiguskindlust, et teha otsuseid tööstusprotsesside süsinikuheite vähendamisse investeerimise kohta. Seepärast tuleks süsinikuheite ülekandumise vastaste meetmete õigusraamistiku tugevdamiseks määrata kindlaks selged viisid SPIMi kohaldamisala edasiseks järkjärguliseks laiendamiseks toodetele, sektoritele ja allsektoritele, kus süsinikuheite risk esineb.
- (14) Kuigi SPIMi eesmärk on hoida ära süsinikuheite ülekandumise riski, julgustab käesolev määrus ka kolmandate riikide tootjaid kasutama väiksema heite tekitamiseks tehnoloogiaid, millega kaasneb vähem kasvuhoonegaaside heidet. Sel põhjusel eeldatakse, et SPIM toetab tulemuslikult kasvuhoonegaaside heite vähendamist kolmandates riikides.
- (15) Süsinikuheite ülekandumise ärahoidmise ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise vahendina peaks SPIM tagama, et imporditud toodete suhtes kohaldatakse õigusraamistikku, milles kasutatakse süsinikukulusid, mis on samaväärsed ELi HKSi raames kantavate kuludega, mille tulemusena on imporditud ja omamaiste toodete süsinikuhind võrdne. SPIM on kliimameede, mis peaks toetama ülemaailmse süsinikuheite vähendamist ja ära hoidma kasvuhoonegaaside heite ülekandumise riski, tagades kooskõla Maailma Kaubandusorganisatsiooni reeglitega.

- (16) Käesolevat määrust tuleks kohaldada kolmandatest riikidest liidu tolliterritooriumile imporditud kauba suhtes, välja arvatud juhul, kui selle tootmine on juba hõlmatud ELi HKSiga selle kohaldamise kaudu kolmandate riikide või territooriumide suhtes või süsiniku hinnastamise süsteemi kaudu, mis on täielikult seotud ELi HKSiga.
- (17) Tagamaks et süsinikuneutraalsele majandusele üleminekul järgitaks pidevalt majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse põhimõtet, tuleks käesoleva määruse tulevasel läbivaatamisel arvesse võtta liidu tolliterritooriumi osaks olevate äärepoolseimate piirkondade, millele on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 349, ning saareriikide eripära ja piiranguid, kahjustamata seejuures liidu õiguskorra, sealhulgas siseturu ja ühise poliitika terviklikkust ja sidusust.
- (18) Selleks et hoida ära süsinikuheite ülekandumise riski avamererajatistes, tuleks käesolevat määrust kohaldada sellise kauba või sellest kaubast seestöötlemisprotseduuri tulemusena saadud töödeldud toodete suhtes, mis tuuakse tehisaartele, paiksetele või ujuvatele rajatistele või muudele rajatistele, mis asuvad liikmesriigi mandrilaval või majandusvööndis, kui mandrilava või majandusvöönd piirneb liidu tolliterritooriumiga. Komisjonile tuleks anda rakendamislõivud üksikasjalike tingimuste kehtestamiseks SPIMi kohaldamiseks sellise kauba suhtes.
- (19) Kasvuhoonegaaside heide, mille suhtes SPIMi tuleks kohaldada, peaks vastama direktiivi 2003/87/EÜ I lisaga hõlmatud kasvuhoonegaaside heitele, nimelt süsinikdioksiidi (CO₂) heitele, samuti asjakohasel juhul dilämmastikoksiidi (N₂O) ja perfluorosüsinike (PFCd) heitele. SPIMi tuleks esialgu kohaldada kõnealuste kasvuhoonegaaside otseheite suhtes, mis tekib alates kauba tootmisest kuni selle toomiseni liidu tolliterritooriumile, peegeldades sidususe tagamiseks ELi HKS-i kohaldamisala. SPIMi tuleks kohaldada ka kaudse heite suhtes. Kaudne heide on heide, mis tekib käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva kauba tootmiseks kasutatava elektrienergia tootmisel. Kaudse heite lisamine kohaldamisalasse suurendaks veelgi SPIMi keskkonnatõhusust ja selle eesmärki aidata kaasa kliimamuutuste vastu võitlemisele. Kaudset heidet ei tohiks siiski esialgu arvesse võtta kauba puhul, mille suhtes liidus kohaldatakse finantsmeetmeid, millega hüvitatakse elektrihindadesse ülekantud kasvuhoonegaaside heitega seotud kuludest tingitud kaudse heite kulud. Need kaubad on kindlaks määratud käesoleva määruse II lisas. SPIMi kohaldamisalas tuleks asjakohaselt kajastada direktiivis 2003/87/EÜ sätestatud ELi HKS-i tulevase läbivaatamise ja eelkõige kaudsete kulude hüvitusemeetmete läbivaatamist. Üleminekuperioodil tuleks koguda andmeid, et veelgi täpsustada kaudse heitekoguse arvutamise meetodeid. Meetodites tuleks arvesse võtta käesoleva määruse I lisas loetletud kaupade tootmiseks kasutatud elektrienergia kogust ning selle elektrienergiaga seotud päritoluriiki, tootmisallikat ja heitekoefitsiente. Konkreetseid meetodeid tuleks veelgi täpsustada, et tagada kõige sobivam viis süsinikuheite ülekandumise ärahoidmiseks ja SPIMi keskkonnavalise terviklikkuse tagamiseks.
- (20) ELi HKS-il ja SPIM-il on ühine eesmärk hinnastada samade sektorite ja kaupadega seonduvat kasvuhoonegaaside heitekogust, kasutades selleks spetsiifilisi lubatud heitekoguse ühikuid (edaspidi „LHÜ“) või sertifikaate. Mõlemad süsteemid on oma olemuselt regulatiivsed ja nende aluseks on vajadus vähendada kasvuhoonegaaside heidet kooskõlas liidu õiguses, s.o määruses (EL) 2021/1119 seatud siduva keskkonnaeesmärgiga vähendada liidu netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega ja eesmärgiga saavutada hiljemalt 2050. aastaks kogu majanduses kliimaneeutraalsus.
- (21) Kuigi ELi HKSiga kehtestatakse selle kohaldamisalasse kuuluvatest tegevustest tulenevale kasvuhoonegaaside heitekogusele selle raames eraldatavate LHÜde koguarv (edaspidi „ülempiir“) ja võimaldatakse LHÜdega kaubelda, ei tohiks SPIMiga kehtestada impordile koguselisi piiranguid, et kaubavooge ei piirataks. Samal ajal kui ELi HKS-i kohaldatakse liidus asuvate käitiste suhtes, tuleks SPIMi kohaldada teatava liidu tolliterritooriumile imporditud kauba suhtes.
- (22) SPIMi süsteemil on võrreldes ELi HKSiga mõned erijooned, sealhulgas SPIMi sertifikaatide hinna arvutamise, SPIMi sertifikaatidega kauplemise võimaluste ja nende kehtivusaja osas. Need erijooned on tingitud vajadusest säilitada SPIMi kui süsinikuheite ülekandumise ärahoidmise meetme tõhusus aja jooksul. Samuti tagatakse nendega, et SPIMi

süsteemi haldamine ei oleks käitajatele kehtestatud kohustuste ja haldusressursside seisukohast ülemäärane koormav, kuid samal ajal jääks käitajatele alles ELi HKSi samaväärne paindlikkus. Sellise tasakaalu tagamine on eriti oluline asjaomastele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd).

- (23) Selleks et säilitada SPIMi tõhusus süsinikuheite ülekandumise ärahoidmise meetmena, peab SPIM kajastama võimalikult täpselt ELi HKSi hinda. Kui ELi HKSi turul määratakse vabasse ringlusse lubatud LHÜde hind kindlaks enampakkumiste kaudu, siis SPIMi sertifikaatide hind peaks mõistlikult kajastama selliste enampakkumiste hinda iga nädal arvutatud keskmiste hindade kaudu. Sellised iganädalased keskmised hinnad kajastavad võimalikult täpselt ELi HKSi hinnakõikumisi ja tagavad importijatele mõistliku marginaali, et kasutada ära ELi HKSi hinnamuutusi, tagades samal ajal, et süsteem jääb haldusasutuste jaoks hallatavaks.
- (24) ELi HKSi raames määrab ülempiir LHÜde pakkumise ja annab kindlustunde kasvuhoonegaaside maksimaalse heitkoguse suhtes. Süsinikuhind määratakse kindlaks selle pakkumise ja turu nõudluse põhjal. Hinnastiimuli tekkimiseks on vaja nappust. Käesoleva määruse eesmärk ei ole kehtestada importijatele kättesaadavate SPIMi sertifikaatide arvule ülempiiri; kui importijad saaksid SPIMi sertifikaate edasi kanda ja nendega kaubelda, võiks tekkida olukord, kus SPIMi sertifikaatide hind ei kajasta enam hinna muutumist ELi HKSi. Selline olukord nõrgendaks süsinikuheite vähendamise motivatsiooni, soodustaks süsinikuheite ülekandumist ja kahjustaks SPIMi üldist kliimaeesmärki. Samuti võib see põhjustada eri riikide käitajate jaoks erinevaid hindu. Seetõttu on SPIMi sertifikaatidega kauplemise ja nende edasikandmise võimaluste piiramine põhjendatud vajadusega vältida SPIMi mõjususe ja kliimaeesmärgi kahjustamist ning tagada eri riikidest pärit käitajate võrdne kohtlemine. Selleks et importijatel säiliks siiski võimalus kulusid optimeerida, tuleks käesoleva määrusega ette näha süsteem, mille kohaselt saavad ametiasutused teatava koguse üleliigseid sertifikaate importijatelt tagasi osta. Kõnealune kogus tuleks kehtestada suurusjärgus, mis tagab importijatele piisava varu oma kulude hoidmiseks sertifikaatide kehtivusaja jooksul mõistlikuna ja võimaldab säilitada samal ajal hindade üldise ülekanduva mõju, tagades SPIMi keskkonnaeesmärgi allesjäämise.
- (25) Arvestades, et SPIM peaks kehtima liidu tolliterritooriumile imporditud kauba suhtes, mitte käitiste suhtes, tuleks SPIMis teha ka teatavaid kohandusi ja lihtsustusi. Üks neist lihtsustustest peaks seisnema sellise lihtsa ja ligipäätava deklareerimissüsteemi kasutuselevõtmises, kus importijad peaksid teatama asjaomasel kalendriaastal kogu kasvuhoonegaaside tõendatud heitkoguse, mis seondub imporditud kaubaga. Samuti tuleks kohaldada erinevat ajastust võrreldes ELi HKSi nõuete täitmise tsükliga, et vältida võimalikke kitsaskohti, mis võivad tuleneda akrediteeritud tõendajate kohustustest käesoleva määruse ja direktiivi 2003/87/EÜ alusel.
- (26) Liikmesriigid peaksid kehtestama käesoleva määruse rikkumise eest karistused ja tagama nende täitmise. Täpsemalt peaks trahvi summa, mis määratakse juhul, kui tegevusloaga SPIMi deklarant ei tagasta SPIMi sertifikaate, olema sama suur kui trahvidel, mida kohaldatakse vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 16 lõigetele 3 ja 4. Kui aga kauba on toonud liitu muu isik kui tegevusloaga SPIMi deklarant ilma käesoleva määruse kohaseid kohustusi täitmata, peaks trahvi summa olema suurem, et see oleks mõjus, proportsionaalne ja hoiatav, võttes arvesse ka asjaolu, et kõnealune isik ei ole kohustatud SPIMi sertifikaate tagastama. Käesoleva määruse kohaste karistuste kehtestamine ei piira selliste karistuste kehtestamist, mida võib liidu või riigisisese õiguse alusel kehtestada muude asjakohaste kohustuste, eelkõige tollireeglistikuga seotud rikkumiste eest.
- (27) Kui ELi HKSi kohaldatakse teatavatele tootmisprotsessidele ja tegevustele, peaks SPIM olema suunatud asjakohase kauba impordile. See nõuab imporditud kaupade selget identifitseerimist nende klassifitseerimise teel vastavalt nõukogu määruses (EMÜ) nr 2658/87 (*) sätestatud kombineeritud nomenklatuurile ja nende seostamist seonduva heitkogusega.

(*) Nõukogu 23. juuli 1987. aasta määrus (EMÜ) nr 2658/87 tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku kohta (EÜT L 256, 7.9.1987, lk 1).

- (28) SPIMiga hõlmatud kaup või töödeldud tooted peaksid kajastama ELi HKSiga hõlmatud tegevusi, kuna see süsteem põhineb direktiivi 2003/87/EÜ keskkonnanäesmärgiga seotud kvantitatiivsetel ja kvalitatiivsetel kriteeriumidel ning on liidu kõige terviklikum kasvuhooonegaaside heite reguleerimise süsteem.
- (29) SPIMi kohaldamisala kindlaksmääramine nii, et see kajastaks ELi HKSiga hõlmatud tegevusi, aitaks ka tagada, et imporditud toodete suhtes kohaldatakse korda, mis ei ole ebasoodsam kui see, mida kohaldatakse omamaise päritoluga samasuguste toodete suhtes.
- (30) Kuigi SPIMi lõppeesmärk on hõlmata võimalikult palju tooteid, oleks mõistlik alustada valitud sektoritest, kus on suhteliselt homogeenne kaup ja kus esineb süsinikuheite ülekandumise risk. Liidu sektorid, mida loetakse kasvuhooonegaaside heite ülekandumisest ohustatuks, on loetletud komisjoni delegeeritud otsuses (EL) 2019/708 ⁽¹⁰⁾.
- (31) Kaubad, mis peaksid kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse, tuleks valida pärast nende asjakohasuse hoolikat analüüsi, pidades silmas kasvuhooonegaaside kumuleeritud heidet ja süsinikuheite ülekandumise riski asjakohastes ELi HKS-i sektorites, piirates samal ajal keerukust ja asjaomaste käitajate halduskoormust. Eelkõige tuleks valiku puhul võtta arvesse ELi HKSiga hõlmatud põhimaterjale ja -tooteid eesmärgiga tagada, et liitu imporditud kasvuhooonegaaside heite mahukate toodetega seonduvale heitkogusele kohaldatakse samaväärset süsinikuühendi, mida kohaldatakse liidu toodetele, ning vähendada süsinikuheite ülekandumise riski. Asjakohased valiku kitsendamise kriteeriumid peaksid olema järgmised: esiteks sektorite olulisus heite seisukohast, nimelt kas sektor on kokkuvõttes üks suurimaid kasvuhooonegaaside heite tekitajaid; teiseks sektori avatus märkimisväärsele süsinikuheite ülekandumise riskile, nagu on määratletud vastavalt direktiivile 2003/87/EÜ; ja kolmandaks vajadus tasakaalustada kasvuhooonegaaside heite mõttes ulatuslikku toodete hõlmatus, piirates samas keerukust ja halduskoormust.
- (32) Esimese kriteeriumi kasutamine võimaldaks loetleda kumuleeritud heite alusel järgmised tööstusvaldkonnad ja -tooted: raud ja teras, rafineerimistehased, tsement, alumiinium, orgaanilised põhikemikaalid, vesinik ja väetised.
- (33) Teatavaid delegeeritud otsuses (EL) 2019/708 loetletud sektoreid ei tuleks praeguses etapis käesolevas määruses siiski nende eripära tõttu käsitleda.
- (34) Orgaanilised kemikaalid ei peaks kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse eelkõige tehniliste piirangute tõttu, mis ei võimalda sellise imporditud kaubaga seonduvat heitkogust käesoleva määruse vastuvõtmise ajal selgelt kindlaks määrata. Selle kauba puhul on ELi HKS-i raames kohaldatav võrdlusalus põhiparameeter, mis ei võimalda üheselt mõistetavalt kindlaks teha, millised heitkogused konkreetsete imporditud kaupadega seonduvad. Orgaaniliste kemikaalide puhul on vaja täpsemaks kindlakstegemiseks rohkem andmeid ja analüüsi.
- (35) Sarnased tehnilised piirangud kehtivad ka rafineerimistehaste toodete suhtes, mille puhul ei ole võimalik kasvuhooonegaaside heidet eri väljundtoodetega ühemõtteliselt seostada. Samal ajal ei ole ELi HKS-i asjaomane võrdlusalus otseselt seotud konkreetsete toodetega, nagu bensiin, diislikütus või petrooleum, vaid kogu rafineerimistehase toodanguga.
- (36) Alumiiniumist tooted peaksid kuuluma SPIMi kohaldamisalasse, kuna nende puhul esineb väga suur süsinikuheite ülekandumise risk. Lisaks on nad mitmes tööstuslikus rakenduses terasetoodetega otseses konkurentsis omaduste tõttu, mis on väga sarnased terasetoodete omadustega.
- (37) Käesoleva määruse vastuvõtmise ajal on vesiniku import liitu suhteliselt väike. See olukord peaks lähiaastatel siiski märkimisväärselt muutuma, kuna liidu paketiga „Eesmärk 55“ edendatakse taastuvallikatest toodetud vesiniku kasutamist. Tööstuse kui terviku süsinikuheite vähendamisel nõudlus taastuvallikatest toodetud vesiniku järele suureneb, mis toob kaasa integreerimata tootmisprotsessid tootmisahela järgmise etapi toodetes, kus vesinik on lähteaine. Vesiniku lisamine SPIMi kohaldamisalasse on asjakohane viis, et veelgi edendada vesinikuga seotud süsinikuheite vähendamist.

⁽¹⁰⁾ Komisjoni 15. veebruari 2019. aasta delegeeritud otsus (EL) 2019/708, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ seoses selliste sektorite ja allsektorite kindlaksmääramisega ajavahemikuks 2021–2030, mida peetakse kasvuhooonegaaside heite ülekandumisest ohustatuks (ELT L 120, 8.5.2019, lk 20).

- (38) SPIMi kohaldamisalasse tuleks lisada mõningad tooted ka hoolimata asjaolust, et nende tootmisprotsessis tekkinud seonduv heitkogus on väike, kuna nende väljajätmine suurendaks tõenäosust, et terasetoodete lisamisest SPIMi kohaldamisalasse hoitakse kõrvale, nihutades kauplemisstruktuuri järgmise etapi toodete suunas.
- (39) Seevastu ei tuleks käesolevat määrust esialgu kohaldada mõningate toodete suhtes, mille tootmisel ei teki olulist heidet, näiteks malmi ja terase jäätmed, mõned ferrosulamid ja mõned väetised.
- (40) Elektrienergia import tuleks lisada käesoleva määruse kohaldamisalasse, kuna see sektor tekitab 30 % liidu kasvuhooenergia koguhettest. Liidu suuremad kliimaeesmärgid suurendaksid süsinikukulude erinevust elektritootmise vahel liidus ja kolmandates riikides. See erinevus koos edusammudega liidu elektrivõrgu ühendamisel naaberriikide elektrivõrguga suurendaks süsinikuheite ülekandumise riski suurenenud elektriimpordi tõttu, millest märkimisväärse osa toodavad söeküttega töötavad elektrijaamad.
- (41) Selleks et vältida pädevate riiklike asutuste ja importijate liigset halduskoormust, on asjakohane määrata kindlaks piiratud juhtumid, mille suhtes ei tuleks käesoleva määruse kohaseid kohustusi kohaldada. See *de minimis*-säte ei piira siiski selliste liidu või riigisisese õiguse normide jätkuvat kohaldamist, mis on vajalikud, et tagada käesoleva määruse kohaste kohustuste ning eelkõige tollialaste õigusnormide, sealhulgas pettuste ärahoidmist käsitlevate normide täitmine.
- (42) Kuna käesoleva määrusega hõlmatud kauba importijad ei peaks täitma oma käesoleva määruse kohaseid kohustusi importimise ajal, tuleks kohaldada eraldi haldusmeetmeid, et tagada kõnealuste kohustuste täitmine hilisemas etapis. Seepärast peaks importijatel olema õigus importida käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat kaupa alles pärast seda, kui pädev asutus on neile loa andnud.
- (43) Tolliasutused peaksid lubama kaupa importida ainult tegevusloaga SPIMi deklarandil. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013⁽¹⁾ artiklitega 46 ja 48 on tolliasutustel õigus kaupa kontrollida, sealhulgas seoses tegevusloaga SPIMi deklarandi identifitseerimisega, kaheksakohalise CN-koodiga, imporditud kauba koguse ja päritoluriigiga, deklaratsiooni kuupäeva ja tolliprotseduuriga. Komisjon peaks võtma ühiste riskikriteeriumide ja standardite kehtestamisel kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 50 arvesse ka SPIMiga seotud riske.
- (44) Üleminekuperioodil peaksid tolliasutused teavitama tollideklarante kohustusest esitada teavet, et edendada teabe kogumist ja suurendada teadlikkust vajadusest taotleda asjakohasel juhul tegevusloaga SPIMi deklarandi staatust. Tolliasutused peaksid sellise teabe edastama asjakohasel viisil, et tagada tollideklarantide teavitamine sellisest kohustusest.
- (45) SPIM peaks põhinema deklaratiivsel süsteemil, mille puhul tegevusloaga SPIMi deklarant, kes võib esindada rohkem kui üht importijat, esitab igal aastal deklaratsiooni liidu tolliterritooriumile toodud kaubaga seonduva heitkoguse kohta ja tagastab kõnealusele deklareeritud heitkogusele vastava arvu SPIMi sertifikaate. Esimene SPIMi deklaratsioon tuleks esitada 31. maiks 2027 kalendriaasta 2026 kohta.
- (46) Tegevusloaga SPIMi deklarandil peaks olema lubatud taotleda tagastatavate SPIMi sertifikaatide arvu vähendamist, et võtta arvesse päritoluriigis deklareeritud seonduva heitkoguse eest tegelikult makstud süsinikuhinda.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

- (47) Deklareeritud seonduvat heitkogust peaks tõendama isik, kelle on akrediteerinud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008⁽¹²⁾ artikli 4 lõike 1 või komisjoni rakendusmääruse (EL) 2018/2067⁽¹³⁾ kohaselt määratud riiklik akrediteerimisasutus.
- (48) SPIMi peaks võimaldama kolmandate riikide tootiskäitiste käitajatel registreerida end SPIMi registris ja teha andmed kauba tootmisel tekkinud tõendatud seonduva heitkoguse kohta tegevusloaga SPIMi deklarantidele kättesaadavaks. Käitajal peaks olema võimalik otsustada, et tema nime, aadressi ja kontaktandmeid ei tehta SPIMi registris üldsusele kättesaadavaks.
- (49) SPIMi sertifikaadid peaksid erinema ELi HKSi ühikutest, mille oluline tunnus on igapäevane enampakkumine. Vajadus kehtestada SPIMi sertifikaatidele selge hind muudaks igapäevase avaldamise käitajate jaoks ülemäära koormavaks ja segadust tekitavaks, kuna igapäevased hinnad võivad olla avaldamisel juba aegunud. Seega kajastaks iganädalane SPIMi hindade avaldamine vabasse ringlusse lubatud ELi HKSi ühikute hinnasuundumust täpsemalt ja aitaks saavutada sama kliimaeesmärki. Seepärast tuleks SPIMi sertifikaatide hinna arutamise aluseks võtta pikem ajavahemik (nädal) kui ELi HKSiiga kehtestatud ajavahemik (päev). Komisjonile tuleks teha ülesandeks kõnealune keskmine hind arvutada ja avaldada.
- (50) Selleks et võimaldada tegevusloaga SPIMi deklarantidel paindlikult täita oma käesoleva määruse kohaseid kohustusi ja saada kasu ELi HKSi ühikute hinna kõikumisest, peaksid SPIMi sertifikaadid kehtima alates nende ostmise kuupäevast piiratud aja. Tegevusloaga SPIMi deklarandil peaks olema lubatud müüa osa üleliigselt ostetud sertifikaatidest edasi. SPIMi sertifikaatide tagastamiseks peaks tegevusloaga SPIMi deklarant aasta jooksul koguma sellise nõutava arvu sertifikaate, mis vastab künnisele iga kvartali lõpus.
- (51) Elektrienergia kui toote füüsilised omadused õigustavad võrreldes muude toodetega SPIMis veidi teistsugust ülesehitust. Vaikeväärtusi tuleks kasutada selgelt kindlaksmääratud tingimustel ja tegevusloaga SPIMi deklarantidel peaks olema võimalik taotleda oma käesoleva määruse kohaste kohustuste arutamist tegeliku heitkoguse põhjal. Elektri kaubandus erineb muude toodetega kauplemisest eelkõige seetõttu, et sellega kaubeldakse omavahel ühendatud elektrivõrkude kaudu, kasutades elektribörse ja konkreetseid kauplemisvorme. Turgude liitmine on üksikasjalikult reguleeritud elektri kaubanduse vorm, mis võimaldab liita ostu- ja müügipakkumisi kogu liidus.
- (52) Selleks et hoida ära kõrvalehoidmise riski ning parandada elektrienergia impordist ja selle kaubas kasutamisest tuleneva tegeliku CO₂ heitkoguse jälgitavust, peaks tegeliku heitkoguse arvutamine olema lubatud üksnes teatavate rangete tingimuste alusel. Eelkõige peaks olema vaja näidata, et määratud ülekandevõimsus on kindlalt registreeritud ning et on olemas otsene lepinguline suhe ostja ja taastuvelektrienergia tootja vahel või ostja ja sellise elektrienergia tootja vahel, kelle heitkogus on vaikeväärtusest väiksem.
- (53) Süsinikuheite ülekandumise riski vähendamiseks peaks komisjon võtma meetmeid, et tegeleda kõrvalehoidmise küsimusega. Komisjon peaks hindama sellise kõrvalehoidmise riski kõigis sektorites, mille suhtes käesolevat määrust kohaldatakse.
- (54) Nõukogu otsusega 2006/500/EÜ⁽¹⁴⁾ sõlmitud energiaühenduse asutamislepingu osalised ning põhjalikke ja laiaulatuslikke vabakaubanduspiirkondi hõlmavate assotsieerimislepingute osalised peavad järgima süsinikuheite vähendamise protsesse, mille tulemuseks peaks lõpuks olema ELi HKSiiga sarnase või võrdväarse süsiniku hinnastamise korra vastuvõtmine või nende osalemine ELi HKSiis.

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise nõuded ja tunnustatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

⁽¹³⁾ Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/2067, milles käsitletakse andmete tõendamist ja tõendajate akrediteerimist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ (ELT L 334, 31.12.2018, lk 94).

⁽¹⁴⁾ Nõukogu 29. mai 2006. aasta otsus 2006/500/EÜ energiaühenduse lepingu sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse poolt (ELT L 198, 20.7.2006, lk 15).

- (55) Kolmandate riikide integreerimine liidu elektriturule on nende riikide jaoks oluline tegur, et kiirendada üleminekut suure taastuvenergia osakaaluga energiasüsteemidele. Komisjoni määruses (EL) 2015/1222⁽¹⁵⁾ sätestatud elektriturude liitmine võimaldab kolmandatel riikidel paremini integreerida taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrit elektriturule, vahetada sellist elektrit tõhusalt laiemas piirkonnas, tasakaalustada pakkumist ja nõudlust liidu suurema turuga ning vähendada oma elektritootmise CO₂-heite mahukust. Kolmandate riikide integreerimine liidu elektriturule aitab samuti kaasa elektrienergia varustamise kindlusele nendes riikides ja naaberliikmesriikides.
- (56) Kui kolmandate riikide elektriturud on turgude liitmise kaudu liidu elektrituruga tihedalt ühendatud, tuleks leida tehnilised lahendused, et tagada SPIMi kohaldamine nendest riikidest liidu tolliterritooriumile eksporditava elektrienergia suhtes. Kui tehnilisi lahendusi ei ole võimalik leida, peaks kolmandatel riikidel, kelle turud on liidetud liidu turuga, olema võimalik kasutada SPIMist ajaliselt piiratud vabastust kuni 2030. aastani üksnes seoses elektrienergia ekspordiga, kui teatavad tingimused on täidetud. Samas peaksid kõnealused kolmandad riigid välja töötama töökava ja võtma kohustuse rakendada süsiniku hinnastamise meedet, millega nähakse ette ELi HKS-i hinnaga samaväärne hind, ning võtma kohustuse saavutada hiljemalt 2050. aastaks süsinikuneutraalsus, samuti viima keskkonna, kliima, konkurentsi ja energeetika valdkonnas oma õigusaktid kooskõlla liidu õigusaktidega. Selline vabastus tuleks tühistada, kui on põhjust arvata, et asjaomane riik ei täida oma kohustusi, või kui ta ei ole 2030. aastaks vastu võtnud ELi HKSiga samaväärset heitkogustega kauplemise süsteemi.
- (57) Üleminekusätteid tuleks kohaldada piiratud aja jooksul. Selleks tuleks kohaldada SPIMi ilma finantskohandusteta, et hõlbustada selle sujuvat kasutuselevõttu ja vähendada seeläbi kaubandust kahjustava mõju riski. Importijad peaksid esitama kord kvartalis andmed kalendriaasta eelmises kvartalis imporditud kaubaga seonduva heitkoguse kohta, tuues üksikasjalikult välja otsese ja kaudse heite ning välisriigis tegelikult makstud süsiniku hinna. Viimane SPIMi aruanne, mis tuleb esitada 2025. aasta viimase kvartali kohta, tuleks esitada 31. jaanuariks 2026.
- (58) SPIMi nõuetekohase toimimise hõlbustamiseks ja tagamiseks peaks komisjon toetama pädevaid asutusi nende käesoleva määruse kohaste ülesannete ja kohustuste täitmisel. Komisjon peaks koordineerima, andma välja suuniseid ja toetama parimate tavade vahetamist.
- (59) Selleks et kohaldada käesolevat määrust kulutõhusalt, peaks komisjon haldama SPIMi registrit, mis sisaldab andmeid kolmandates riikides asuvate tegevusloaga SPIMi deklarantide, käitajate ja käitiste kohta.
- (60) SPIMi sertifikaatide müügiks ja tagasiostmiseks tuleks luua ühine keskne platvorm. Tehingute jälgimiseks ühisel keskel platvormil peaks komisjon hõlbustama teabevahetust ja koostööd pädevate asutuste vahel ning nende asutuste ja komisjoni vahel. Lisaks tuleks luua kiire teabevahetus ühise keskse platvormi ja SPIMi registri vahel.
- (61) Selleks et aidata kaasa käesoleva määruse tõhusale kohaldamisele, peaks komisjon tegema vastavalt riskipõhiseid kontrollid ja järelkontrollid SPIMi deklaratsioonide sisu osas.
- (62) Et käesoleva määruse ühetaolist kohaldamist veelgi enam hõlbustada, peaks komisjon tegema pädevatele asutustele esialgse teabena kättesaadavaks oma arvutused tagastatavate SPIMi sertifikaatide kohta, tuginedes SPIMi deklaratsioonide järelkontrollile. Selline esialgne teave tuleks esitada üksnes teavituslikul eesmärgil ja ilma et see piiraks pädeva asutuse tehtavat lõplikku arvutust. Eelkõige ei tohiks olla võimalik esitada komisjoni esitatud esialgse teabe peale kaebust või võtta selle suhtes muid heastamismeetmeid.

⁽¹⁵⁾ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24).

- (63) Liikmesriikidel peaks samuti olema võimalik teha SPIMi üksikdeklaratsioonide järelkontrolli, et tagada õigusnormide täitmist. SPIMi üksikdeklaratsioonide järelkontrolli tulemusi tuleks jagada komisjoniga. Tulemused tuleks teha SPIMi registris kättesaadavaks ka teistele pädevatele asutustele.
- (64) Liikmesriigid peaksid vastutama käesoleva määruse kohaldamisest saadava tulu nõuetekohase kindlakstegemise ja kogumise eest.
- (65) Komisjon peaks hindama käesoleva määruse kohaldamist korrapäraselt ning esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruannetes tuleks eelkõige keskenduda võimalustele kliimameetmeid tõhustada, et saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalse liidu eesmärk. Komisjon peaks selle aruandluse osana koguma vajalikku teavet, et laiendada käesoleva määruse kohaldamisala nii kiiresti kui võimalik II lisas loetletud kaupadega seonduvale kaudsele heitkogusele. Komisjon peaks koguma seda teavet ka muude kaupade ja teenuste kohta, mille puhul võib esineda süsinikuheite ülekandumise risk, näiteks tootmisahela järgmise etapi tooted, ning töötama välja komisjoni soovitus 2013/179/EL⁽¹⁶⁾ sätestatud keskkonnajalajälje leidmise meetodite põhjal seonduva heitkoguse arvutamise meetodid. Aruanded peaksid sisaldama ka hinnangut SPIMi mõju kohta süsinikuheite ülekandumisele, sealhulgas seoses ekspordiga, samuti selle majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse mõju kohta kogu liidus, võttes arvesse ka liidu tolliterritooriumi osaks olevate äärepoolseimate piirkondade, millele on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 349, ja saareriikide eripärasid ja piiranguid.
- (66) Komisjon peaks jälgima ja käsitlema käesoleva määruse täitmisest kõrvalehoidmise tavad, sealhulgas juhul, kui käitajad saavad oma kaupa vähesel määral muuta ilma selle põhiomadusi muutmata või saadeti kunstlikult osadeks jagada, et hoida kõrvale käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmisest. Samuti tuleks jälgida olukordi, kus kaup saadetakse kolmandasse riiki või piirkonda enne selle impordi liidu turule, et hoida kõrvale käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmisest, või kui kolmandates riikides asuvad käitajad ekspordivad vähem kasvuhoonegaaside heite mahukaid tooteid liitu ja hoiavad kasvuhoonegaaside heite mahukamad tooted teiste turgude jaoks, või kui eksporditajad või tootjad korraldavad ümber oma müügi- ja tootmisviise või -kanaleid või muud liiki kahesed tootmis- ja müügitavad, et hoida kõrvale käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmisest.
- (67) Järgides täielikult käesolevas määruses sätestatud põhimõtteid, peaks käesoleva määruse kohaldamisala laiendamisega seotud töö eesmärk olema hõlmata 2030. aastaks kõik direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse kuuluvad sektorid. Seepärast peaks komisjon käesoleva määruse kohaldamise läbivaatamisel ja hindamisel säilitama viite sellele ajakavale ning pidama esmatähtsaks lisada käesoleva määruse kohaldamisalasse kasvuhoonegaaside heitkoguse, mis seonduv kaubaga, mis on süsinikuheite ülekandumisest kõige rohkem mõjutatud ja mis on kõige süsinikumahukam, ning tootmisahela järgmise etapi toodetega, mis sisaldavad märkimisväärset osa vähemalt üht käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat kaupa. Kui komisjon ei esita seadusandlikku ettepanekut laiendada 2030. aastaks käesoleva määruse kohaldamisala kõnealusel viisil, peaks ta teavitama Euroopa Parlamenti ja nõukogu selle põhjustest ning võtma vajalikke meetmeid, et saavutada eesmärk hõlmata võimalikult kiiresti kõik direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse kuuluvad sektorid.
- (68) Komisjon peaks samuti esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta kahe aasta jooksul pärast üleminekuperioodi lõppu ja seejärel iga kahe aasta tagant. Aruannete esitamise ajakavas tuleks järgida direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikes 5 esitatud süsinikuturu toimimise ajakava. Aruanded peaksid sisaldama hinnangut SPIMi mõju kohta.
- (69) Et ettenägematute, erandlike ja provotseerimata asjaolude korral, millel on hävitavad tagajärjed ühe või mitme sellise kolmanda riigi majandus- ja tööstustaristule, mille suhtes SPIMi kohaldatakse, saaks kiiresti ja tõhusalt tegutseda, peaks komisjon kohasel juhul esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva määruse muutmiseks seadusandliku ettepaneku. Seadusandlikus ettepanekus tuleks sätestada meetmed, mis on kolmanda riigi või kolmandate riikide olukorda arvestades kõige asjakohasemad, kuid käesoleva määruse eesmärgid peaksid jääma kehtima. Need meetmed peaksid olema ajaliselt piiratud.

⁽¹⁶⁾ Komisjoni 9. aprilli 2013. aasta soovitus 2013/179/EL toodete ja organisatsioonide olusringi keskkonnatoime mõõtmise ja teatavakstegemise ühtsete meetodite kasutamise kohta (ELT L 124, 4.5.2013, lk 1).

- (70) Tuleks jätkata dialoogi kolmandate riikidega ning luua tuleks võimalused koostööks ja lahendusteks, mis võiksid olla aluseks konkreetsetele valikutele, mis tehakse SPIMi ülesehituse üksikasjade kohta selle rakendamise ajal, eelkõige üleminekuperioodil.
- (71) Komisjon peaks püüdma erapooletult ja kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega teha koostööd kolmandate riikidega, kelle liitu suunduvat eksporti käesolev määrus mõjutab, et uurida võimalust dialoogiks ja koostööks seoses SPIMi konkreetsete elementide rakendamisega. Komisjon peaks uurima ka võimalust selliste lepingute sõlmimiseks, milles võetakse arvesse kolmandate riikide süsinikuheite hinnastamise viise. Liit peaks sel eesmärgil andma tehnilist abi arenguriikidele ja ÜRO poolt kindlaks määratud vähim arenenud riikidele.
- (72) SPIMi loomine nõuab kahepoolse, mitmepoolse ja rahvusvahelise koostöö arendamist kolmandate riikidega. Selleks tuleks luua selliste riikide foorum (nn kliimaklubi), kus on kasutusel süsinikuheite hinnastamise meetmed või muud võrreldavad meetmed, et edendada kaugele vaatava kliimapolitiika rakendamist kõigis riikides ja sillutada teed ülemaailmsele süsinikuheite hinnastamise raamistikule. Kliimaklubi peaks olema avatud, vabatahtlik ja mittevõlts ning suunatud eelkõige suurte kliimaeesmärkide saavutamisele kooskõlas Pariisi kokkuleppega. Kliimaklubi võiks tegutseda mitmepoolse rahvusvahelise organisatsiooni egiidi all ning peaks hõlbustama heite vähendamisele kaasaitavate meetmete võrdlemist ja kohasel juhul nende koordineerimist. Kliimaklubi peaks aitama kaasa ka kliimameetmete võrreldavusele, tagades oma liikmete seas kvaliteetse kliimaalase seire, aruandluse ja kontrolli ning vahendid liidu ja tema kaubanduspartnerite kaasamiseks ja nendevahelise läbipaistvuse tagamiseks.
- (73) Selleks et veelgi toetada Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamist kolmandates riikides, on soovitatav, et liit jätkaks liidu eelarvest rahalise toetuse andmist kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks vähim arenenud riikides, sealhulgas nende riikide pingutustele töötleva tööstuse süsinikuheite vähendamiseks ja ümberkujundamiseks. See liidu toetus peaks aitama ka hõlbustada asjakohaste tööstusharude kohanemist käesolevast määrusest tulenevate uute regulatiivsete nõuetega.
- (74) Kuna SPIMi eesmärk on soodustada puhtamat tootmist, on liit võtnud kohustuse teha koostööd madala ja keskmise sissetulekuga kolmandate riikidega ja neid toetada, et vähendada nende töötleva tööstuse süsinikuheidet Euroopa rohelepe välismõõtme osana ja kooskõlas Pariisi kokkuleppega. Liit peaks jätkama nende riikide, eelkõige vähim arenenud riikide toetamist liidu eelarvest, et aidata tagada nende kohanemine käesoleva määruse kohaste kohustustega. Samuti peaks liit jätkuvalt toetama mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäära ning kliimameetmete rahvusvaheliseks rahastamiseks antava liidu rahalise toetuse piires kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist nendes riikides, sealhulgas nende pingutusi töötleva tööstuse süsinikuheite vähendamiseks ja ümberkujundamiseks. Liit töötab selle nimel, et võtta kasutusele uus omavahend, mis põhineb SPIMi sertifikaatide müügist saadaval tulul.
- (75) Käesolev määrus ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) 2016/679⁽¹⁷⁾ ja (EL) 2018/1725⁽¹⁸⁾ kohaldamist.
- (76) Tõhususe huvides tuleks käesoleva määruse suhtes kohaldada *mutatis mutandis* nõukogu määrust (EÜ) nr 515/97⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

⁽¹⁹⁾ Nõukogu 13. märtsi 1997. aasta määrus (EÜ) nr 515/97 liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koostööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks (EÜT L 82, 22.3.1997, lk 1).

- (77) Käesoleva määruse teatavate mitteleumuslike osade täiendamiseks või muutmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte
- käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades nõuded ja menetlused kolmandatele riikidele või territooriumidele, mis on III lisa punktis 2 esitatud loetelust välja jäetud, et tagada käesoleva määruse kohaldamine nendes riikides või nendel territooriumidel seoses elektrienergiaga;
  - III lisa punktis 1 või 2 loetletud kolmandate riikide ja territooriumide loetelu muutmiseks, kas lisades need riigid või territooriumid kõnealusesse loetellu, et jätta tulevaste lepingute korral SPIMist välja kolmandad riigid või territooriumid, mis on ELi HKSi-ga täielikult integreeritud või seotud, või jättes loetelust välja kolmandad riigid või territooriumid ja kohaldades sellega nende suhtes SPIMi, kui nad tegelikult ei nõua liitu eksporditavatel kaupadel ELi HKSi hinna tasumist;
  - käesoleva määruse täiendamiseks, täpsustades tõendajate akrediteerimise, akrediteeritud tõendajate kontrollimise ja järelevalve, akrediteerimise kehtetuks tunnistamise ning akrediteerimisasutuste vastastikuse tunnustamise ja hindamise tingimusi;
  - käesoleva määruse täiendamiseks, määrates täpsemalt kindlaks SPIMi sertifikaatide müügi ja tagasiostmise ajastamise, haldamise ja muud aspektid, ning
  - I lisas esitatud kaupade loetelu muutmiseks, lisades teatavatel asjaoludel kaubad, mida on vähesel määral muudetud, et tugevdada kõrvalehoidmise vastaseid meetmeid.

On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽²⁰⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (78) Sellised konsultatsioonid peaksid toimuma läbipaistval viisil ja need võivad hõlmata eelnevat konsulteerimist selliste sidusrühmadega nagu pädevad asutused, ettevõtjad (sealhulgas VKEd), sotsiaalpartnerid, näiteks ametiühingud, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja keskkonnaorganisatsioonid.
- (79) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²¹⁾.
- (80) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli vältel kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ärahoidmist, avastamist ja uurimist, saamata jäänud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning vajaduse korral haldus- ja rahalisi karistusi. SPIMi aluseks peaksid seetõttu olema asjakohased ja mõjusad meetmed, et hoida ära tulu saamata jäämist.
- (81) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt hoida ära süsinikuheite ülekandumise riski ja vähendada seeläbi ülemaailmset süsinikuheidet, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid nende ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (82) Et käesoleva määruse kohased delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid oleks võimalik õigel ajal vastu võtta, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

⁽²⁰⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse süsiniku piirimeede (edaspidi „SPIM“) I lisas loetletud kaupadega seonduva kasvuhoonegaaside heitkoguse käsitlemiseks nende kaupade importimisel liidu tolliterritooriumile, et vähendada süsinikuheite ülekandumise riski, vähendades nii ülemaailmset süsinikuheidet ja toetades Pariisi kokkuleppe eesmarke ning ühtlasi luues stiimuleid, et kolmandates riikides tegutsevad käitajad oma heidet vähendaksid.
2. SPIM täiendab direktiiviga 2003/87/EÜ loodud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS), kohaldades samaväärseid reegleid käesoleva määruse artiklis 2 osutatud kaupade liidu tolliterritooriumile importimise suhtes.
3. SPIM luuakse selleks, et asendada direktiivi 2003/87/EÜ alusel süsinikuheite ülekandumise riski vältimiseks loodud mehhanismid, kajastades seda, mil määral eraldatakse ELi HKS-i tasuta ühikuid vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 10a.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse I lisas loetletud, kolmandatest riikidest pärit kaupade suhtes, kui need kaubad või töödeldud tooted, mis on nendest kaupadest määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 256 osutatud seestöötlemisprotseduuri tulemusena saadud, imporditakse liidu tolliterritooriumile.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse selle I lisas loetletud, kolmandatest riikidest pärit kaupade suhtes, kui need kaubad või töödeldud tooted, mis on nendest kaupadest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 256 osutatud seestöötlemisprotseduuri tulemusena saadud, viiakse tehissaartele, paiksetele või ujuvatele rajatistele või muudele rajatistele, mis asuvad liikmesriigi mandrilaval või majandusvööndis, mis piirneb liidu tolliterritooriumiga.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse sellistele kaupadele SPIMi kohaldamise üksikasjalikud tingimused, eelkõige mis puudutavad selliseid mõisteid nagu „samaväärsed liidu tolliterritooriumile importimisel ja vabasse ringlusse lubamisel“, selliste kaupade SPIMi deklaratsiooni esitamise menetlust ja tolliasutuste tehtavat kontrolli. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 ei kohaldata käesolevat määrust järgmise suhtes:
  - a) käesoleva määruse I lisas loetletud kaubad, mida imporditakse liidu tolliterritooriumile, tingimusel et sellise kauba tegelik väärtus ei ületa saadetise kohta nõukogu määruse (EÜ) nr 1186/2009 ⁽²⁾ artiklis 23 osutatud väikese väärtusega kauba jaoks kindlaks määratud väärtust;
  - b) kolmandast riigist saabuvate reisijate isiklikus pagasis sisalduv kaup, tingimusel et sellise kauba tegelik väärtus ei ületa määruse (EÜ) nr 1186/2009 artiklis 23 osutatud väikese väärtusega kauba jaoks kindlaks määratud väärtust;

⁽²⁾ Nõukogu 16. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1186/2009, millega kehtestatakse ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem (ELT L 324, 10.12.2009, lk 23).

c) kaup, mida veetakse või kasutatakse seoses sõjalise tegevusega vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/2446 ⁽²³⁾ artikli 1 punktile 49.

4. Erandina lõigetest 1 ja 2 ei kohaldata käesolevat määrust III lisa punktis 1 loetletud kolmandatest riikidest ega territooriumidelt pärit kaupade suhtes.

5. Imporditud kaubad loetakse kolmandatest riikidest pärinevateks vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 59 osutatud mittesooduspäritolu reeglitele.

6. Kolmandad riigid ja territooriumid loetletakse III lisa punktis 1, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) kõnealuse kolmanda riigi või territooriumi suhtes kohaldatakse ELi HKS-i või on kõnealuse kolmanda riigi või territooriumi ja liidu vahel sõlmitud leping, mille kohaselt on ELi HKS selle kolmanda riigi või territooriumi heitkogustega kauplemise süsteemiga täielikult ühendatud;

b) süsinikuhind, mida makstakse riigis, kust kaubad pärinevad, nõutakse nende kaupadega seonduva kasvuhoonegaaside heitkoguse eest tegelikult sisse, ilma et tehtaks muid soodustusi peale nende, mida kohaldatakse ka ELi HKS-i.

7. Kui kolmandal riigil või territooriumil on elektrienergiaturg, mis on turgude liitmise teel integreeritud liidu elektrienergia siseturuga, ning kõnealusest kolmandast riigist või kolmandalt territooriumilt liidu tolliterritooriumile imporditava elektrienergia suhtes SPIM-i kohaldamiseks puudub tehniline lahendus, vabastatakse kõnealusest riigist või kõnealusest territooriumilt imporditav elektrienergia SPIM-i kohaldamisest, kui komisjoni hinnangul on vastavalt lõikele 8 täidetud kõik järgmised tingimused:

a) kolmas riik või territoorium on sõlminud liiduga lepingu, milles sätestatakse kohustus kohaldada elektrienergia valdkonnas liidu õigust, sealhulgas taastuvate energiaallikate arendamist käsitlevaid õigusakte, ning muid energia-, keskkonna- ja konkurentsireegleid;

b) kõnealuse kolmanda riigi või territooriumi enda õigusaktidega rakendatakse liidu elektrienergiaturgu käsitlevate õigusaktide peamisi sätteid, sealhulgas taastuvate energiaallikate arendamist ja elektrienergiaturgude ühendamist käsitlevaid sätteid;

c) kolmas riik või territoorium on esitanud komisjonile tegevuskava, mis sisaldab punktides d ja e sätestatud tingimuste täitmiseks vajalike meetmete vastuvõtmise ajakava;

d) kolmas riik või territoorium on võtnud kohustuse saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus ning, kui see on kohaldatav, on sellega seoses ametlikult sõnastanud ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsile edastanud sajandi keskpaigani ulatuvat, see tähendab pikaajalise vähese kasvuhoonegaaside heitega arengu strateegia, mis on kliimaneutraalsuseesmärgiga kooskõlas, ning on seda kohustust oma riigisisestes õigusaktides rakendanud;

e) kolmas riik või territoorium on punktis c osutatud tegevuskava rakendamisel tõendanud tähtaegadest kinnipidamist ja teinud kõnealuse tegevuskava alusel kliimameetmete valdkonna riigisiseste õigusaktide liidu õigusega vastavusse viimisel märkimisväärseid edusamme, sealhulgas selleks, et hakata süsinikuheidet vähemalt elektrienergia tootmisel hinnastama liiduga samaväärsel tasemel; ELi HKS-iga samaväärse hinnaga heitkogustega kauplemise süsteemi rakendamine elektri puhul viiakse lõpule 1. jaanuariks 2030;

f) kolmas riik või territoorium on kehtestanud mõjusa süsteemi, et hoida ära elektrienergia kaudne import liitu muudest kolmandatest riikidest või territooriumidelt, kes punktides a–e sätestatud tingimusi ei täida.

⁽²³⁾ Komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 343, 29.12.2015, lk 1).

8. Kolmas riik või territoorium, mis vastab kõigile lõikes 7 sätestatud tingimustele, loetletakse III lisa punktis 2 ja ta esitab nende tingimuste täitmise kohta esimese aruande 1. juuliks 2025 ja teise 31. detsembriks 2027. Komisjon hindab 31. detsembriks 2025 ja 1. juuliks 2028 eelkõige lõike 7 punkti c kohase tegevuskava ning kolmandalt riigilt või territooriumilt saadud aruannete alusel, kas kõnealune kolmas riik või territoorium täidab jätkuvalt lõikes 7 sätestatud tingimusi.

9. III lisa punktis 2 loetletud kolmas riik või territoorium jäetakse loetelust välja, kui on täidetud üks või enam järgmistest tingimustest:

- a) kui komisjonil on põhjust arvata, et kolmas riik või territoorium ei ole mõne lõikes 7 sätestatud tingimuse täitmiseks piisavaid edusamme teinud, või kui kolmas riik või territoorium on võtnud meetmeid, mis ei ole liidu kliima- ja keskkonnaalastes õigusaktides sätestatud eesmärkidega kooskõlas;
- b) kui kolmas riik või territoorium on võtnud meetmeid, mis on tema süsinikuheite vähendamise eesmärkidega vastuolus, näiteks riikliku toetuse andmine sellise uue tootmisvõimsuse loomiseks, mis tekitab rohkem kui 550 grammi fossiilkütusest pärinevat süsinikdioksiidi (edaspidi „CO₂“) ühe kilovatt-tunni elektrienergia kohta;
- c) kui komisjonil on tõendeid selle kohta, et liitu elektrienergia suuremas koguses eksportimise tõttu on selle kolmanda riigi või territooriumi elektritootmisest tulenev heide elektri kilovatt-tunni kohta võrreldes 1. jaanuariga 2026. aastal vähemalt 5 % suurem.

10. Käesoleva määruse täiendamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusakte, kehtestades nõuded ja menetlused kolmandatele riikidele või territooriumidele, mis on III lisa punktis 2 esitatud loetelust välja jäetud, et tagada elektrienergia puhul käesoleva määruse kohaldamine nendele kolmandatele riikidele ja territooriumidele. Kui sellistel juhtudel ei ole turgude liitmine käesoleva määruse kohaldamisega kooskõlas, võib komisjon otsustada jätta kõnealused kolmandad riigid või territooriumid liidu turgude liitmisest välja ning nõuda võimsuse otsest jaotamist liidu ja kõnealuste kolmandate riikide või territooriumide piiril, et SPIMi saaks kohaldada.

11. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusakte III lisa punktides 1 ja 2 loetletud kolmandate riikide või territooriumide loetelude muutmiseks, lisades või välja jättes kolmanda riigi või territooriumi, sõltuvalt sellest, kas käesoleva artikli lõigetes 6, 7 või 9 sätestatud tingimused on kolmanda riigi või territooriumi puhul täidetud.

12. Liit võib sõlmida kolmandate riikide ja territooriumidega lepinguid, et võtta artikli 9 kohaldamisel arvesse selliste riikide või territooriumide süsinikuheite hinnastamise viise.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „kaup“ või „kaubad“ – I lisa loetletud kaupade hulka kuuluv kaup;
- 2) „kasvuhoonegaasid“ – I lisa kohaselt iga kõnealuses lisa loetletud kaubaliigi tootmisega seotud kasvuhoonegaasid;
- 3) „heide“ – kauba tootmisel tekkivate kasvuhoonegaaside heide atmosfääri;
- 4) „import“ – vabasse ringlusse lubamine, nagu see on sätestatud määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 201;
- 5) „ELi HKS“ – ELi heitkogustega kauplemise süsteem direktiivi 2003/87/EÜ I lisa loetletud tegevusaladel, välja arvatud lennutegevus;
- 6) „liidu tolliterritoorium“ – määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 4 määratletud territoorium;
- 7) „kolmas riik“ – väljaspool liidu tolliterritooriumi asuv riik või territoorium;

- 8) „mandrilava“ – Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni artiklis 76 määratletud mandrilava;
- 9) „majandusvöönd“ – Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni artiklis 55 määratletud majandusvöönd, mille liikmesriik on selle konventsiooni kohaselt kuulutanud majandusvööndiks;
- 10) „tegelik väärtus“ – kaubanduslikku laadi kauba tegelik väärtus, nagu on määratletud delegeeritud määruse (EL) 2015/2446 artikli 1 punktis 48;
- 11) „turgude liitmine“ – ülekandevõimsuse jaotamine liidu süsteemi kaudu, mis üheaegselt sobitab korraldusi ja jaotab piirkonnaülest võimsust, nagu on sätestatud määruses (EL) 2015/1222;
- 12) „võimsuse otsene jaotamine“ – elektrienergiaga kauplemisest eraldatud piiriülese ülekandevõimsuse jaotamine;
- 13) „pädev asutus“ – artikli 11 kohaselt liikmesriigi määratud asutus;
- 14) „tolliasutus“ – liikmesriikide tolliasutused, nagu on määratletud määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 1;
- 15) „importija“ – isik, kes esitab kauba vabasse ringlusse lubamiseks tollideklaratsiooni enda nimel ja enda eest, või kui tollideklaratsiooni esitab vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklile 18 kaudne tolliesindaja, siis isik, kelle eest selline deklaratsioon esitatakse;
- 16) „tollideklarant“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 15 määratletud deklarant, kes esitab kauba vabasse ringlusse lubamiseks tollideklaratsiooni enda nimel, või isik, kelle nimel selline deklaratsioon esitatakse;
- 17) „tegevusloaga SPIMi deklarant“ – isik, kellele pädev asutus on kooskõlas artikliga 17 andnud tegevusloa;
- 18) „isik“ – füüsiline isik, juriidiline isik ja isikute ühendus, mis ei ole juriidiline isik, kuid mis saab liidu või riigisisese õiguse kohaselt teha õigustoiminguid;
- 19) „liikmesriigis asuma“ –
  - a) füüsilise isiku puhul isik, kelle elukoht on liikmesriigis;
  - b) juriidilise isiku ja isikute ühenduse puhul isik või ühendus, kelle registrijärgne asukoht, peakorter või püsiv tegevuskoht asub liikmesriigis;
- 20) „ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise number“ (EORI-number) – tolliasutuses registreerumisel tolliasutuse määratud number vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklile 9;
- 21) „otseheide“ – kaupade tootmisprotsessis tekkiv heide, sealhulgas tootmisprotsessis tarbitud kütte- ja jahutusenergia tootmisel tekkiv heide, olenemata kütte- või jahutusenergia tootmise asukohast;
- 22) „seonduv heitkogus“ – kauba tootmisel tekkiv otseheide ja tootmisprotsessis tarbitava elektrienergia tootmisel tekkinud kaudne heide, mis arvutatakse vastavalt IV lisas sätestatud meetoditele ja mida on täpsustatud artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktides;
- 23) „CO₂ ekvivalenttonn“ – üks tonn CO₂ või mõne teise I lisas loetletud kasvuhoonegaaside hulka kuuluva kasvuhoonegaasi kogus, mille globaalse soojendamise potentsiaal on samaväärne;
- 24) „SPIMi sertifikaat“ – elektrooniline sertifikaat, mis vastab kaubaga seonduva heitkoguse ühele CO₂ ekvivalenttonnile;

- 25) „tagastamine“ – SPIMi sertifikaatide tasaarveldamine imporditud kaubaga seonduva heitkogusega, mis deklareeriti, või imporditud kaubaga seonduva heitkogusega, mida oleks pidanud deklareerima;
- 26) „tootmisprotsess“ – keemilised ja füüsikalised protsessid, mis viiakse läbi kauba tootmiseks käitises;
- 27) „vaikväärtus“ – väärtus, mis arvutatakse või tuletatakse teisestest andmetest, mis näitab kaubaga seonduvat heitkogust;
- 28) „tegelik heitkogus“ – heitkogus, mis on arvatud kauba tootmisprotsessi esmaste andmete ja tootmisprotsessi käigus tarbitud elektrienergia tootmise esmaste andmete põhjal ning on kindlaks tehtud IV lisas sätestatud meetodite alusel;
- 29) „süsinikuhind“ – rahasumma, mis makstakse kolmandas riigis süsinikuheite vähendamise kava alusel maksu, lõivu või tasu või heitkogustega kauplemise süsteemi raames lubatud heitkoguse ühikutena, arvatuna sellise meetmega hõlmatud ja kaupade tootmise käigus vabanevate kasvuhoonegaaside põhjal;
- 30) „käitis“ – paikne tehniline üksus, kus toimub tootmisprotsess;
- 31) „käitaja“ – isik, kes käitab kolmandas riigis asuvat käitist või kelle kontrolli all see on;
- 32) „riiklik akrediteerimisasutus“ – riiklik akrediteerimisasutus, mille liikmesriik on määranud vastavalt määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 4 lõikele 1;
- 33) „Eli HKS-i lubatud heitkoguse ühik“ – direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 punktis a määratletud lubatud heitkoguse ühik nimetatud direktiivi I lisas loetletud tegevusaladel, välja arvatud lennutegevus;
- 34) „kaudne heide“ – kauba tootmisprotsessis tarbitava elektrienergia tootmisel tekkiv heide, olenemata tarbitud elektrienergia tootmise kohast.

II PEATÜKK

TEGEVUSLOAGA SPIMI DEKLARANDI KOHUSTUSED JA ÕIGUSED

Artikkel 4

Kaupade import

Kaupu võib liidu tolliterritooriumile importida üksnes tegevusloaga SPIMi deklarant.

Artikkel 5

Tegevusloa taotlus

1. Enne kauba importi liidu tolliterritooriumile peab iga liikmesriigis asuv importija taotlema tegevusloaga SPIMi deklarandi staatust (edaspidi „tegevusloa taotlus“). Kui selline importija määrab kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 18 kaudse tolliesindaja ja kui kaudne tolliesindaja nõustub tegutsema tegevusloaga SPIMi deklarandina, esitab tegevusloa taotluse kaudne tolliesindaja.

2. Kui importija ei asu liikmesriigis, esitab tegevusloa taotluse kaudne tolliesindaja.

3. Tegevusloa taotlus esitatakse artikli 14 kohaselt loodud SPIMi registri kaudu.

4. Erandina lõikest 1, kui elektrienergia impordiks mõeldud ülekandevõimsust jaotatakse võimsuse otsese jaotamise teel, käsitatakse isikut, kellele võimsus on impordiks jaotatud ja kes selle võimsuse impordiks registreerib, käesoleva määruse kohaldamisel tegevusloaga SPIMi deklarandina selles liikmesriigis, kus isik elektrienergia impordi tollideklaratsioonis deklareeris. Importi tuleb mõõta piiri kohta ajaühikus, mis ei ole pikem kui üks tund, ning ekspordi või transiidi mahaarvamine sama tunni jooksul ei ole võimalik.

Selle liikmesriigi pädev asutus, kus tollideklaratsioon esitati, registreerib isiku SPIMi registris.

5. Tegevusloa taotlus peab taotleja kohta sisaldama järgmist teavet:

- a) nimi, aadress ja kontaktandmed;
- b) EORI-number;
- c) põhitegevusala liidus;
- d) taotleja asukohaliikmesriigi maksuhalduri tõend selle kohta, et taotleja suhtes ei ole riigis alustatud maksuvõla sundtäitmist;
- e) taotleja kirjalik kinnitus selle kohta, et ta ei ole taotluse esitamise aastale eelnenud viie aasta jooksul oluliselt või korduvalt rikkunud tolli- või maksuõiguse norme või turukuritarvitusi käsitlevaid norme, sealhulgas kinnitus selle kohta, et tal puudub karistusregistrikanne tegevusalal toime pandud raske kuriteo kohta;
- f) teave, mis näitab, et taotlejal on käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmiseks vajalik finants- ja tegevussuutlikkus, ning, kui pädev asutus otsustab riskianalüüsi alusel seda nõuda, siis nimetatud teavet tõendavad dokumendid, nagu kuni viimase kolme lõpetatud majandusaasta kasumiaruanne ja bilanss;
- g) liidu tolliterritooriumile imporditud kauba hinnanguline rahaline väärtus ja maht kaubaliikide kaupa kalendriaastal, mille jooksul taotlus esitati, ja järgmisel kalendriaastal;
- h) kui see on kohaldatav, siis nende isikute nimed ja kontaktandmed, kelle nimel taotleja tegutseb.

6. Taotluse esitaja võib taotluse igal ajal tagasi võtta.

7. Tegevusloaga SPIMi deklarant teavitab pädevat asutust SPIMi registri kaudu viivitamata kõigist käesoleva artikli lõike 5 kohaselt esitatud teabe muudatustest, mis on toimunud pärast tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse andmist käsitleva otsuse vastuvõtmist vastavalt artiklile 17 ning mis võivad mõjutada kõnealust otsust või selle kohaselt antud tegevusloa sisu.

8. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles käsitletakse taotleja, pädeva asutuse ja komisjoni vahelist suhtlust, tegevusloa taotluse standardvormi ning SPIMi registri kaudu taotluste esitamise menetlust, pädeva asutuse järgitavaid menetlusnorme ja tähtaegu, millest tuleb käesoleva artikli lõike 1 kohaste tegevusloa taotluste menetlemisel kinni pidada, samuti reeglid, et komisjon saaks tuvastada elektrienergia importimiseks tegevusloaga SPIMi deklarandid. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 6

SPIMi deklaratsioon

1. Jooksva aasta 31. maiks, ning esimest korda 2027. aastal 2026. aasta kohta, esitab iga tegevusloaga SPIMi deklarant eelmise kalendriaasta kohta SPIMi deklaratsiooni, kasutades selleks artiklis 14 osutatud SPIMi registrit.

2. SPIMi deklaratsioon sisaldab järgmisi andmeid:
  - a) eelmise kalendriaasta jooksul imporditud iga kaubaliigi üldkogus, väljendatuna elektrienergia puhul megavatt-tundides ja muude kaupade puhul tonnides;
  - b) käesoleva lõike punktis a osutatud kaupadega seonduva heitkoguse kogunäitaja, väljendatuna CO₂ ekvivalenttonnides heite elektrienergia megavatt-tunni kohta ja muude kaupade puhul CO₂ ekvivalenttonnides heite iga kaubaliigi tonni kohta, arvatuna vastavalt artiklile 7 ja tõendatuna vastavalt artiklile 8;
  - c) selliste tagastamisele kuuluvate SPIMi sertifikaatide koguarv, mis vastavad käesoleva lõike punktis b osutatud kaupadega seonduva heitkoguse kogunäitajale pärast vähendust, mis tuleneb päritoluriigis artikli 9 kohaselt makstud süsinikuhinnast, ja kohandust, mis on vajalik selleks, et võtta arvesse, millises ulatuses eraldatakse ELi HKS-i lubatud heitkoguse ühikuid tasuta vastavalt artiklile 31;
  - d) akrediteeritud tõendajate poolt artikli 8 ja VI lisa kohaselt väljastatud tõendamisaruannete koopiad.
3. Kui imporditakse määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 256 osutatud seestöötlemisprotseduuri tulemusena saadud töödeldud tooteid, esitab tegevusloaga SPIMi deklarant SPIMi deklaratsioonis nende kaupadega seonduva heitkoguse, mis suunati seestöötlemisprotseduurile ja mille tulemusena saadud töödeldud tooted imporditi, isegi kui need töödeldud tooted ei ole käesoleva määruse I lisas loetletud kaubad. Käesolevat lõiget kohaldatakse ka juhul, kui seestöötlemisprotseduuri tulemusena saadud töödeldud tooted on määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 205 osutatud tagasitoodud kaup.
4. Kui käesoleva määruse I lisas loetletud imporditud kaup on määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 259 osutatud välistöötlemisprotseduuri tulemusena saadud töödeldud tooted, esitab tegevusloaga SPIMi deklarant SPIMi deklaratsioonis üksnes väljaspool liidu tolliterritooriumi toimunud töötlemistoimingu heite.
5. Kui imporditud kaup on määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 203 osutatud tagasitoodud kaup, märgib tegevusloaga SPIMi deklarant SPIMi deklaratsioonis, et kogu kõnealuse kaubaga seonduv heitkogus on null.
6. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, mis käsitlevad SPIMi deklaratsiooni standardvormingut, sealhulgas iga käitise, päritoluriigi ja kaubaliigi kohta esitatavat üksikasjalikku teavet, mille abil tõendada käesoleva artikli lõikes 2 osutatud kogunäitajaid, eelkõige seoses seonduva heitkoguse ja makstud süsinikuhinnaga, SPIMi deklaratsiooni SPIMi registri kaudu esitamise korda ja käesoleva artikli lõike 2 punktis c osutatud SPIMi sertifikaatide tagastamise korda kooskõlas artikli 22 lõikega 1, eelkõige seoses protsessi ja tagastatavate sertifikaatide valikuga tegevusloaga SPIMi deklarandi poolt. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 7

Seonduva heitkoguse arvutamine

1. Kaubaga seonduv heitkogus arvutatakse IV lisas sätestatud meetodite kohaselt. II lisas loetletud kaupade puhul arvutatakse ja võetakse arvesse ainult otseheidet.
2. Muude kaupade kui elektrienergiaga seonduv heitkogus tehakse kindlaks tegeliku heitkoguse põhjal IV lisa punktides 2 ja 3 esitatud meetodite kohaselt. Kui tegelikku heitkogust ei ole võimalik õigesti kindlaks teha, ning ka kaudse heite puhul määratakse seonduv heitkogus kindlaks vaikeväärtustena vastavalt IV lisa punktis 4.1 esitatud meetoditele.
3. Imporditud elektrienergiaga seonduv heitkogus määratakse kindlaks vaikeväärtustena vastavalt IV lisa punktis 4.2 esitatud meetodile, välja arvatud juhul, kui tegevusloaga SPIMi deklarant tõendab, et IV lisa punktis 5 loetletud kriteeriumid seonduva heitkoguse kindlakstegemiseks tegeliku heitkoguse põhjal on täidetud.

4. Seonduv kaudne heitkogus arvutatakse vastavalt IV lisa punktis 4.3 esitatud ja käesoleva artikli lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktides täpsustatud meetodile, välja arvatud juhul, kui tegevusloaga SPIMi deklarant tõendab, et IV lisa punktis 6 loetletud kriteeriumid seonduva heitkoguse kindlakstegemiseks tegeliku heitkoguse põhjal on täidetud.

5. Tegevusloaga SPIMi deklarant peab arvestust andmete üle, mis on vajalikud seonduva heitkoguse arvutamiseks vastavalt V lisa sätestatud nõuetele. Need andmed peavad olema piisavalt üksikasjalikud, et artikli 18 kohaselt akrediteeritud tõendajad saaksid tõendada seonduvat heitkogust vastavalt artiklile 8 ja VI lisale ning et komisjon ja pädev asutus saaks teha SPIMi deklaratsiooni järelkontrolli vastavalt artikli 19 lõikele 2.

6. Tegevusloaga SPIMi deklarant säilitab lõikes 5 osutatud andmed, sealhulgas tõendaja aruande, kuni neljanda aasta lõpuni pärast aastat, mil SPIMi deklaratsioon esitati või oleks tulnud esitada.

7. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles käsitletakse järgmist:

a) IV lisa sätestatud arvutusmeetodite elementide rakendamine, sealhulgas tootmisprotsesside süsteemiipiiride ja asjakohaste sisendmaterjalide (lähteainete), heitekoefitsientide, käitispõhiste tegeliku heitkoguse väärtuste kindlakstegemine ja vaikeväärtuste kindlaksmääramine ning nende kohaldamine üksikute kaupade suhtes, samuti selliste meetodite sätestamine, millega tagatakse vaikeväärtuste kindlaksmääramise aluseks olevate andmete usaldusväärsus, sealhulgas üksikasjalikkuse tase ja andmete tõendamine, ning selliste kaupade täpsem määratlemine, mida käsitatakse lihtsate kaupadena ja keerukate kaupadena IV lisa punkti 1 tähenduses; kõnealustes rakendusaktides täpsustatakse ka tingimused, mille alusel võib järeldada, et tegelikku heitkogust ei ole võimalik õigesti kindlaks teha, ning tõendid selle kohta, et IV lisa punktides 5 ja 6 loetletud kriteeriumid, mille täitmisel võib kauba tootmisprotsessis tarbitud elektrienergia puhul kasutada lõike 2 kohaldamisel tegelikku heitkogust, on täidetud, ning

b) lõike 4 kohase arvutusmeetodi elementide kohaldamine vastavalt IV lisa punktile 4.3.

Kui see on objektiivselt põhjendatud, sätestatakse esimeses lõigus osutatud rakendusaktides, et vaikeväärtusi saab konkreetsete alade, piirkondade või riikide puhul kohandada, et võtta arvesse heidet mõjutavaid konkreetseid objektiivseid tegureid, nagu peamised energiaallikad või tööstusprotsessid. Need rakendusaktid peavad tuginema olemasolevatele õigusaktidele, mis käsitlevad direktiiviga 2003/87/EÜ hõlmatud käitiste heite- ja tegevusandmete seiret ja tõendamist, eelkõige komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2018/2066 ⁽²⁴⁾, rakendusmäärusele (EL) 2018/2067 ja komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2019/331 ⁽²⁵⁾. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 8

Seonduva heitkoguse tõendamine

1. Tegevusloaga SPIMi deklarant tagab, et artikli 6 kohaselt esitatud SPIMi deklaratsioonis deklareeritud seonduva heitkoguse kogunäitajad on tõendanud artikli 18 kohaselt akrediteeritud tõendaja, tuginedes VI lisa esitatud tõendamispõhimõtetele.

2. Artikli 10 kohaselt registreeritud, kolmandas riigis asuvates käitistes toodetud kaubaga seonduva heitkoguse puhul võib tegevusloaga SPIMi deklarant käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kohustuse täitmiseks kasutada talle artikli 10 lõike 7 kohaselt avaldatud tõendatud teavet.

⁽²⁴⁾ Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/2066, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohast kasvuhoonegaaside heite seiret ja aruandlust ning millega muudetakse komisjoni määrust (EL) nr 601/2012 (ELT L 334, 31.12.2018, lk 1).

⁽²⁵⁾ Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/331, millega määratakse kindlaks üleliidulised üleminekueeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a kohaste lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks ühtlustatud viisil (ELT L 59, 27.2.2019, lk 8).

3. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte VI lisas esitatud tõendamispõhimõtete kohaldamiseks seoses järgmisega:

- a) võimalus vabastada tõendaja nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel ja seadmata ohtu seonduva heitkoguse usaldusväärset hindamist kohustusest teha käitisse, kus asjaomaseid kaupu toodetakse, kontrollikäike;
- b) künniste kindlaksmääramine, mille alusel otsustada, kas väärkajastamised või mittevastavused on olulised, ning
- c) tõendamisaruaude jaoks vajalikud tõendavad dokumendid, sealhulgas nende vorm.

Kui komisjon võtab vastu esimeses lõigus osutatud rakendusakte, püüab ta saavutada samaväärsuse ja sidususe rakendusmääruses (EL) 2018/2067 sätestatud menetlustega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 9

Kolmandas riigis tasutud süsinikuhind

1. Tegevsloaga SPIMi deklarant võib oma SPIMi deklaratsioonis taotleda tagastatavate SPIMi sertifikaatide arvu vähendamist, et võtta arvesse päritoluriigis deklareeritud seonduva heitkoguse eest tasutud süsinikuhinda. Vähendamist võib taotleda ainult juhul, kui süsinikuhind on päritoluriigis tegelikult tasutud. Sellisel juhul võetakse arvesse kõiki selles riigis pakutavaid soodustusi või muus vormis hüvitisi, mis oleksid kaasa toonud kõnealuse süsinikuhinna vähendamise.

2. Tegevsloaga SPIMi deklarant peab arvestust dokumentide üle, mis on vajalikud tõendamaks, et deklareeritud seonduva heitkoguse suhtes kohaldata süsinikuhinda kauba päritoluriigis ning see hind on tegelikult tasutud, nagu on osutatud lõikes 1. Tegevsloaga SPIMi deklarant säilitab eelkõige tõendid pakutavate soodustuste ja muus vormis hüvitiste kohta, eelkõige viited kõnealuse riigi asjakohastele õigusaktidele. Dokumentides sisalduvaid andmeid tõendab tegevsloaga SPIMi deklarandist ja päritoluriigi ametiasutustest sõltumatu isik. Dokumentidel peavad olema kõnealuse sõltumatu isiku nimi ja kontaktandmed. Tegevsloaga SPIMi deklarant säilitab ka tõendid süsinikuhinna tegeliku tasumise kohta.

3. Tegevsloaga SPIMi deklarant säilitab lõikes 2 osutatud andmed kuni neljanda aasta lõpuni pärast aastat, mil SPIMi deklaratsioon esitati või oleks tulnud esitada.

4. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, mis käsitlevad lõike 1 kohaselt tegelikult makstud aasta keskmise süsinikuhinna ümberarvestamist tagastatavate SPIMi sertifikaatide arvu vastavaks vähendamiseks, sealhulgas välisvaluutas tegelikult makstud süsinikuhinna konverteerimist eurodesse aasta keskmise vahetuskursi alusel, süsinikuhinna tegeliku maksmise kohta nõutavaid tõendeid, näited käesoleva artikli lõikes 1 osutatud asjaomaste soodustuste või muus vormis hüvitiste kohta, käesoleva artikli lõikes 2 osutatud sõltumatu isiku kvalifikatsiooni ja sõltumatuse kindlakstegemise tingimusi. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 10

Kolmandas riigis asuva käitaja ja käitise registreerimine

1. Kolmandas riigis asuva käitise käitaja taotlusel registreerib komisjon teabe käitaja ja tema käitise kohta artiklis 14 osutatud SPIMi registris.

2. Lõikes 1 osutatud registreerimistaotlus peab sisaldama järgmist registreerimisel SPIMi registrisse kantavat teavet:

- a) käitaja nimi, aadress ja kontaktandmed;

- b) käitise asukoht, sealhulgas täielik aadress ja geograafilised koordinaadid, mis on väljendatud pikkus- ja laiuskraadides kuue kümnendkohaga;
- c) käitise peamine majandustegevus.
3. Komisjon teavitab käitajat SPIMi registris registreerimisest. Registreerimine kehtib viis aastat alates käitise käitaja teavitamise kuupäevast.
4. Käitaja teavitab komisjoni viivitamata kõigist lõikes 2 osutatud teabes pärast registreerimist toimunud muutustest ning komisjon ajakohastab asjaomase teabe SPIMi registris.
5. Käitaja
- a) teeb kindlaks seonduva heitkoguse, mis on arvutatud vastavalt IV lisas esitatud meetoditele käesoleva artikli lõikes 1 osutatud käitises toodetavate kaubaliikide kaupa;
- b) tagab, et käesoleva lõike punktis a osutatud seonduv heitkogus on tõendatud kooskõlas VI lisas esitatud tõendamispõhimõtetega artikli 18 kohaselt akrediteeritud tõendaja poolt;
- c) säilitab nelja aasta jooksul pärast tõendamist tõendamisaruande koopia ja andmed teabe kohta, mis on vajalik kaupadega seonduva heitkoguse arvutamiseks vastavalt V lisas esitatud nõuetele.
6. Käesoleva artikli lõike 5 punktis c osutatud andmed peavad olema piisavalt üksikasjalikud, et võimaldada seonduva heitkoguse tõendamist kooskõlas artikliga 8 ja VI lisaga ning võimaldada teha kooskõlas artikliga 19 SPIMi deklaratsiooni järelkontrolli, mille on esitanud tegevusloaga SPIMi deklarant, kellele asjaomane teave on käesoleva artikli lõike 7 kohaselt avaldatud.
7. Käitaja võib avaldada tegevusloaga SPIMi deklarandile teabe käesoleva artikli lõikes 5 osutatud seonduva heitkoguse tõendamise kohta. Tegevusloaga SPIMi deklarandil on õigus kasutada kõnealust avaldatud teavet artiklis 8 osutatud kohustuse täitmiseks.
8. Käitaja võib igal ajal taotleda enda SPIMi registrist kustutamist. Sellise taotluse korral ja pärast pädevate asutuste teavitamist kustutab komisjon kõnealuse käitaja ja tema käitise kohta käiva teabe SPIMi registrist, tingimusel et kõnealune teave ei ole esitatud SPIMi deklaratsioonide järelkontrolliks vajalik. Pärast seda, kui komisjon on andnud asjaomasele käitajale võimaluse olla ära kuulatud ja on konsulteerinud asjaomaste pädevate asutustega, võib ta samuti teabe registrist kustutada, kui ta leiab, et teave selle käitaja kohta ei ole enam õige. Komisjon teavitab sellisest kustutamisest ka pädevaid asutusi.

III PEATÜKK

PÄDEVAD ASUTUSED

Artikkel 11

Pädevad asutused

1. Liikmesriik määrab pädeva asutuse, kes täidab käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid ja kohustusi, ja teavitab sellest komisjoni.

Komisjon teeb kõigi pädevate asutuste loetelu liikmesriikidele teatavaks ja avaldab selle teabe *Euroopa Liidu Teatajas* ning teeb selle teabe kättesaadavaks SPIMi registris.

2. Pädevad asutused vahetavad teavet, mis on käesolevast määrusest tulenevate ülesannete ja kohustuste täitmiseks oluline või asjakohane.

Artikkel 12

Komisjon

Lisaks muudele ülesannetele, mida komisjon täidab vastavalt käesolevale määrusele, abistab ta pädevaid asutusi käesolevast määrusest tulenevate ülesannete ja kohustuste täitmisel ja koordineerib nende tegevust, toetades käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate parimate tavade vahetamist ja andes nende kohta välja suuniseid ning edendades pädevate asutuste vahelist ning pädevate asutuste ja komisjoni vahelist piisavat teabevahetust ja koostööd.

Artikkel 13

Ametisaladus ja teabe avalikustamine

1. Kogu teabe suhtes, mida pädev asutus või komisjon oma ülesandeid täites saab ning mis on oma olemuselt konfidentsiaalne või konfidentsiaalsena esitatud, kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus. Pädev asutus ega komisjon ei avalda sellist teavet ilma seda andnud isiku või asutuse otsese eelneva loata, välja arvatud juhul, kui avalikustamise kohustus tuleneb liidu või liikmesriigi õigusest.
2. Erandina lõikest 1 võivad pädevad asutused ja komisjon siiski jagada sellist teavet üksteisega, tolliasutustega, haldus- või kriminaalkaristuste eest vastutavate asutustega ja Euroopa Prokuratuuriga, et tagada käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmine isikute poolt ja tollialaste õigusaktide kohaldamine. Sellise jagatud teabe suhtes kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus ja seda ei tohi avalikustada ühelegi teisele isikule ega ametiasutusele, välja arvatud juhul, kui avalikustamise kohustus tuleneb liidu või liikmesriigi õigusest.

Artikkel 14

SPIMi register

1. Komisjon loob standardse elektroonilise andmebaasi kujul tegevusloaga SPIMi deklarantide registri, mis sisaldab andmeid kõnealuste tegevusloaga SPIMi deklarantide SPIMi sertifikaatide kohta. Komisjon teeb SPIMi registris sisalduva teabe tolliasutustele ja pädevatele asutustele automaatselt ja reaalajas kättesaadavaks.
2. Lõikes 1 osutatud SPIMi register sisaldab kontosid, mis hõlmavad teavet iga tegevusloaga SPIMi deklarandi kohta ja elukõige järgmist teavet:
  - a) tegevusloaga SPIMi deklarandi nimi, aadress ja kontaktandmed;
  - b) tegevusloaga SPIMi deklarandi EORI-number;
  - c) SPIMi konto number;
  - d) iga tegevusloaga SPIMi deklarandi SPIMi tunnusnumber, müügihind, ostukuupäev, tagastamise või tagasiostu kuupäev või nende tühistamise kuupäev.
3. SPIMi register sisaldab registri eraldi osas teavet artikli 10 lõike 2 kohaselt registreeritud, kolmandates riikides asuvate käitajate ja käitiste kohta.
4. Lõigetes 2 ja 3 osutatud SPIMi registris olev teave on konfidentsiaalne, välja arvatud käitajate nimed, aadressid ja kontaktandmed ning käitiste asukoht kolmandates riikides. Käitaja võib otsustada, et tema nime, aadressi ja kontaktandmeid ei tehta üldsusele kättesaadavaks. Komisjon teeb SPIMi registris sisalduva avaliku teabe koostalitlusvõimelises vormingus kättesaadavaks.
5. Komisjon avaldab igal aastal iga I lisa loetletud kaubaliigi kohta imporditud kaubaga seonduvate heitkoguste kogusumma.

6. Komisjon võtab vastu rakendusaktid SPIMi registri struktuuri ning sellega seotud konkreetsete protsesside ja menetluslike sammude kohta, sealhulgas artiklis 15 osutatud riskianalüüs, käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud teavet sisaldavad elektroonilised andmebaasid, artiklis 16 osutatud SPIMi registri kontode andmed, artiklis 20 osutatud SPIMi sertifikaatide müüki, tagasiostmist ja tühistamist käsitleva teabe edastamine SPIMi registrisse ning artikli 25 lõikes 3 osutatud ristkontrollitud teave. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 15

Riskianalüüs

1. Komisjon teeb artiklis 14 osutatud SPIMi registrisse kantud andmete ja tehingute riskipõhiseid kontrollid, selle tagamiseks, et SPIMi sertifikaatide ostmisel, hoidmisel, tagastamisel, tagasiostmisel ja tühistamisel ei esine õigusnormide rikkumisi.
2. Kui komisjon avastab lõike 1 kohaselt tehtud kontrollide tulemusena õigusnormide rikkumise, teavitab ta lisauurimise läbiviimiseks asjaomaseid pädevaid asutusi, et tuvastatud õigusnormide rikkumine kõrvaldataks.

Artikkel 16

Konto SPIMi registris

1. Komisjon määrab igale tegevusloaga SPIMi deklarandile SPIMi registris kordumatu kontonumbri.
2. Igale tegevusloaga SPIMi deklarandile antakse SPIMi registris kontole juurdepääs.
3. Komisjon loob konto niipea, kui artikli 17 lõikes 1 osutatud tegevusloaga on antud, ja teavitab sellest tegevusloaga SPIMi deklaranti.
4. Kui tegevusloaga SPIMi deklarant on majandustegevuse lõpetanud või tema tegevusloaga on kehtetuks tunnistatud, sulgeb komisjon tegevusloaga SPIMi deklarandi konto, tingimusel et tegevusloaga SPIMi deklarant on kõik käesolevast määrusest tulenevad kohustused täitnud.

Artikkel 17

Tegevusloaga

1. Kui artikli 5 kohaselt esitatakse taotlus tegevusloa saamiseks, annab taotleja asukohaliikmesriigi pädev asutus taotlejale tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse, kui käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud kriteeriumid on täidetud. Tegevusloaga SPIMi deklarandi staatust tunnustatakse kõigis liikmesriikides.

Enne tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse andmist korraldab pädev asutus SPIMi registri kaudu tegevusloaga taotluse kohta konsultatsioonimenetluse. Konsultatsioonimenetlusele kaasatakse teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjon ning see ei tohi kesta kauem kui 15 tööpäeva.

2. Taotlejale tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse andmise kriteeriumid on järgmised:
  - a) taotleja ei ole taotluse esitamisele eelnenud viie aasta jooksul oluliselt ega korduvalt rikkunud tolli- ega maksuõiguse norme, turukuritarvitusi käsitlevaid norme ega käesolevat määrust või käesoleva määruse alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte või rakendusakte ning eeskätt kinnitus selle kohta, et taotlejal puudub karistusregistrikanne oma tegevusalal toime pandud raske kuriteo kohta;
  - b) taotleja tõendab oma finants- ja tegevussuutlikkust täita käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi;

- c) taotleja asub liikmesriigis, kus taotlus esitati, ning
- d) taotlejale on antud EORI-number vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklile 9.

3. Kui pädev asutus leiab, et käesoleva artikli lõikes 2 loetletud kriteeriumid ei ole täidetud, või kui taotleja ei ole esitanud artikli 5 lõikes 5 loetletud teavet, keeldutakse taotlejale tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse andmisest. Tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse andmisest keeldumise otsuses esitatakse keeldumise põhjused ja teave edasikaebamise võimaluse kohta.

4. Pädeva asutuse otsus, millega antakse tegevusloaga SPIMi deklarandi staatus, registreeritakse SPIMi registris ja see peab sisaldama järgmist teavet:

- a) tegevusloaga SPIMi deklarandi nimi, aadress ja kontaktandmed;
- b) tegevusloaga SPIMi deklarandi EORI-number;
- c) SPIMi konto number, mis on tegevusloaga SPIMi deklarandile antud vastavalt artikli 16 lõikele 1;
- d) käesoleva artikli lõike 5 kohaselt nõutud tagatis.

5. Käesoleva artikli lõike 2 punktis b sätestatud kriteeriumide täitmiseks nõuab pädev asutus tagatise esitamist, kui taotleja ei olnud artikli 5 lõike 1 kohase taotluse esitamise aastale eelnenud kahe majandusaasta jooksul asutatud.

Pädev asutus määrab sellise tagatise suuruseks summa, mis arvutatakse sellise arvu SPIMi sertifikaatide koguväärtusena, mille tegevusloaga SPIMi deklarant peaks artikli 22 kohaselt seoses artikli 5 lõike 5 punkti g kohaselt teatatud kaupade impordiga tagastama. Esitatav tagatis peab olema pangatagatis, mille peab nõudmisel välja maksma liidus tegutsev finantseerimisasutus, või muus vormis tagatis, mis annab samaväärse kindluse.

6. Kui pädev asutus teeb kindlaks, et esitatud tagatis ei taga või ei ole enam piisav, et tagada tegevusloaga SPIMi deklarandi finants- ja tegevussuutlikkuse vastavus käesoleva määruse nõuetele, nõuab ta tegevusloaga SPIMi deklarandilt lisatagatise esitamist või esialgse tagatise asendamist uue tagatisega kooskõlas lõikega 5.

7. Pädev asutus vabastab tagatise viivitamata pärast 31. maid teisel aastal, mis järgneb aastale, mil tegevusloaga SPIMi deklarant SPIMi sertifikaadid vastavalt artiklile 22 tagastas.

8. Pädev asutus tunnistab tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse kehtetuks, kui:

- a) tegevusloaga SPIMi deklarant staatuse kehtetuks tunnistamist taotleb; või
- b) tegevusloaga SPIMi deklarant ei vasta enam käesoleva artikli lõigetes 2 või 6 sätestatud kriteeriumidele või on osalenud artikli 22 lõikes 1 osutatud SPIMi sertifikaatide tagastamise kohustuse või artikli 22 lõikes 2 osutatud iga kvartali lõpus SPIMi registris oma kontol piisava arvu SPIMi sertifikaatide olemasolu tagamise kohustuse raskes või korduvas rikkumises.

Enne tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse kehtetuks tunnistamist annab pädev asutus tegevusloaga SPIMi deklarandile võimaluse esitada oma seisukohad ja korraldab kõnealuse staatuse võimaliku kehtetuks tunnistamise kohta konsultatsioonimenetluse. Konsultatsioonimenetluse kaasatakse teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjon ning see ei tohi kesta kauem kui 15 tööpäeva.

Kõik staatuse äravõtmise otsused peavad olema põhjendatud ja sisaldama teavet edasikaebamise õiguse kohta.

9. Pädev asutus kannab SPIMi registrisse järgmise teabe:
  - a) taotlejad, kelle tegevusloa taotlus jäetakse lõike 3 kohaselt rahuldamata, ning
  - b) isikud, kelle tegevusloaga SPIMi deklarandi staatus on lõike 8 kohaselt kehtetuks tunnistatud.

10. Komisjon kehtestab rakendusaktidega tingimused järgmise kohta:
  - a) käesoleva artikli lõikes 2 osutatud kriteeriumide kohaldamine, sealhulgas käesoleva artikli lõike 2 punkti a kohase olulise rikkumise või korduva rikkumise puudumine;
  - b) käesoleva artikli lõigetes 5, 6 ja 7 osutatud tagatise kohaldamine;
  - c) käesoleva artikli lõikes 8 osutatud olulise või korduva rikkumise kriteeriumi kohaldamine;
  - d) käesoleva artikli lõikes 8 osutatud tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse kehtetuks tunnistamise tagajärjed, ning
  - e) käesoleva artikli lõigetes 1 ja 8 osutatud konsultatsioonimenetluse konkreetsed tähtajad ja konkreetne vorm.

Esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 18

Töendaja akrediteerimine

1. Iga rakendusmääruse (EL) 2018/2067 kohaselt tegevusalade rühma jaoks akrediteeritud isikut käsitatakse käesoleva määruse kohaldamisel akrediteeritud töendajana. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks tegevusalade rühmad, viies akrediteeritud töendaja kvalifikatsiooni, mis on vajalik käesoleva määruse kohaseks tõendamiseks, vastavusse rakendusmääruse (EL) 2018/2067 I lisas loetletud ja akrediteerimistunnistusel märgitud tegevusalade rühmaga. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Riiklik akrediteerimisasutus võib taotluse korral akrediteerida isiku käesoleva määruse kohase töendajana, kui ta on esitatud dokumentide alusel veendunud, et asjaomane isik suudab VI lisas osutatud tõendamispõhimõtteid artiklites 8 ja 10 sätestatud seonduva heitkoguse tõendamise kohustuste täitmiseks kohaldada.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, täpsustades käesoleva artikli lõikes 2 osutatud akrediteeringu andmise, akrediteeritud töendajate kontrollimise ja järelevalve, akrediteeringu kehtetuks tunnistamise ning akrediteerimisasutuste vastastikuse tunnustamise ja hindamise tingimusi.

Artikkel 19

SPIMi deklaratsioonide järelkontroll

1. Komisjonil on SPIMi deklaratsioonide järelkontrollis järelevalveroll.
2. Komisjon võib järelkontrollistrateegiale tuginedes teha SPIMi deklaratsiooni, sealhulgas riskitegurite järelkontrolli ajavahemiku jooksul, mis lõpeb neljandal aastal pärast aastat, mil SPIMi deklaratsioon oleks tulnud esitada.

Järelkontroll võib seisneda SPIMi deklaratsioonis ja tõendamisaruanDES esitatud teabe kontrollimises tolliasutuste poolt artikli 25 kohaselt edastatud teabe ja muude asjakohaste tõendite alusel ning vajalikuks peetava auditi alusel, mis võidakse muu hulgas teha tegevusloaga SPIMi deklarandi ruumides.

Komisjon teatab järelkontrolli algatamisest ja selle tulemustest SPIMi registri kaudu SPIMi deklarandi asukohaliikmesriigi pädevale asutusele.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud tähtaja jooksul võib teha SPIMi deklaratsiooni järelkontrolli ka selle liikmesriigi pädev asutus, kus on tegevusloaga SPIMi deklarandi asukoht. Pädev asutus teatab järelkontrolli algatamisest ja tulemustest SPIMi registri kaudu komisjonile.

3. Komisjon toob korrapäraselt esile riskitegurid ja tähelepanu nõudvad aspektid, tuginedes SPIMi rakendamisega liidu tasandil seotud riskide analüüsile, võttes arvesse SPIMi registris sisalduvat teavet, tolliasutuste edastatud andmeid ja muid asjakohaseid teabeallikaid, sealhulgas artikli 15 lõike 2 ja artikli 25 kohaselt korraldatud kontrolle.

Komisjon hõlbustab ka teabevahetust pädevate asutustega kelmuste ja pettuste ning artikli 26 kohaselt määratud trahvide kohta.

4. Kui tegevusloaga SPIMi deklarant jätab artikli 6 kohase SPIMi deklaratsiooni esitamata või kui komisjon leiab käesoleva artikli lõike 2 kohase järelkontrolli käigus, et SPIMi sertifikaatide deklareeritud arv on vale, hindab komisjon kõnealuse tegevusloaga SPIMi deklarandi käesoleva määruse kohaseid kohustusi tema käsutuses oleva teabe alusel. Komisjon teeb esialgse arvutuse, kui palju SPIMi sertifikaate oleks tulnud tagastada kas sellele aastale järgneva aasta 31. detsembriks, mil SPIMi deklaratsioon oleks tulnud esitada, või 31. detsembriks neli aastat pärast SPIMi ebaõiget deklareerimist. Komisjon esitab kõnealuse esialgse arvutuse pädevatele asutustele soovituslikel eesmärkidel ja ilma et see piiraks selle liikmesriigi pädeva asutuse lõplikku arvutust, kus on tegevusloaga SPIMi deklarandi asukoht.

5. Kui pädev asutus on kindlaks teinud, et tagastatavate SPIMi sertifikaatide deklareeritud arv on vale või et artikli 6 kohast SPIMi deklaratsiooni ei ole esitatud, teeb ta komisjoni antud teavet arvesse võttes kindlaks, kui palju SPIMi sertifikaate oleks tegevusloaga SPIMi deklarant pidanud tagastama.

Pädev asutus teatab tegevusloaga SPIMi deklarandile oma otsuse SPIMi sertifikaatide kindlaks tehtud arvu kohta ja nõuab, et tegevusloaga SPIMi deklarant tagastaks täiendavad SPIMi sertifikaadid ühe kuu jooksul.

Pädeva asutuse otsus peab olema põhjendatud ja sisaldama teavet edasikaebamise õiguse kohta. Otsusest teatatakse ka SPIMi registri kaudu.

Kui pädev asutus otsustab pärast komisjonilt käesoleva artikli lõigete 2 ja 4 kohase esialgse arvutuse saamist meetmeid mitte võtta, teavitab pädev asutus sellest SPIMi registri kaudu komisjoni.

6. Kui pädev asutus on kindlaks teinud, et tagastatud SPIMi sertifikaatide arv on sellest suurem, mis oleks tulnud tagastada, teatab pädev asutus sellest viivitamata komisjonile. Üleliigselt tagastatud SPIMi sertifikaadid ostetakse artiklis 23 sätestatud korras tagasi.

IV PEATÜKK

SPIMI SERTIFIKAADID

Artikkel 20

SPIMI sertifikaatide müük

1. Liikmesriigid müüvad SPIMi sertifikaate oma liikmesriigis asuvatele tegevusloaga SPIMi deklarantidele ühtsel keskpilatvormil.

2. Ühtse keskplatvormi loob pärast komisjoni ja liikmesriikide vahelist ühist hankemenetlust komisjon, kes seda platvormi ühtlasi haldab.

Ühtsel keskplatvormil olevale teabele on juurdepääs komisjonil ja pädevatel asutustel.

3. Teave SPIMi sertifikaatide müügi, tagasiostmise ja tühistamise kohta ühtsel keskplatvormil edastatakse iga tööpäeva lõpus SPIMi registrisse.

4. SPIMi sertifikaate müüakse tegevusloaga SPIMi deklarantidele hinnaga, mis on arvutatud vastavalt artiklile 21.

5. Komisjon tagab, et igale SPIMi sertifikaadile antakse selle loomisel kordumatu tunnusnumber. Komisjon registreerib SPIMi sertifikaadi kordumatu tunnusnumbri ja hinna ning müügikuupäeva SPIMi registris sertifikaadi ostnud tegevusloaga SPIMi deklarandi kontol.

6. Komisjon võtab käesoleva määruse täendamiseks kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusakte, täpsustades SPIMi sertifikaatide müügi ja tagasiostmise korraldamisega seotud ajakava, haldamist ja muid aspekte, püüdes saavutada kooskõla komisjoni määruses (EL) nr 1031/2010 ⁽²⁶⁾ sätestatud menetlustega.

Artikkel 21

SPIMi sertifikaatide hind

1. Komisjon arvutab SPIMi sertifikaatide hinna kui ELi HKSi lubatud heitkoguse ühikute sulgemishindade keskmise enampakkumisplatvormil vastavalt määruses (EL) nr 1031/2010 sätestatud korrale iga kalendrinädala kohta.

Nendel kalendrinädalatel, mil enampakkumisi enampakkumisplatvormil kavandatud ei ole, on SPIMi sertifikaatide hind enampakkumisplatvormi enampakkumiste toimumise viimase nädala ELi HKSi lubatud heitkoguse ühikute sulgemishindade keskmine.

2. Komisjon avaldab lõike 1 teises lõigus osutatud keskmise hinna oma veebisaidil või muul asjakohasel viisil järgmise kalendrinädala esimesel tööpäeval. Keskmist hinda kohaldatakse alates esimesest tööpäevast pärast selle avaldamist kuni järgmise kalendrinädala esimese tööpäevani.

3. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, mis käsitlevad käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud meetodi kohaldamist SPIMi sertifikaatide keskmise hinna arutamiseks ja hinna avaldamise praktilist korda. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 22

SPIMi sertifikaatide tagastamine

1. Jooksva aasta 31. maiks ning esimest korda 2027. aastal 2026. aasta kohta, tagastab tegevusloaga SPIMi deklarant SPIMi registri kaudu sellise arvu SPIMi sertifikaate, mis vastab artikli 6 lõike 2 punkti c kohaselt tagastamisele eelnenud kalendriaasta eest deklareeritud ja artikli 8 kohaselt tõendatud seonduvale heitkogusele. Komisjon eemaldab tagastatud SPIMi sertifikaadid SPIMi registrist. Tegevusloaga SPIMi deklarant tagab, et SPIMi registris on tema kontol nõutav arv SPIMi sertifikaate.

⁽²⁶⁾ Komisjoni 12. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1031/2010 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ (millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem) kohase kasvuhoonegaaside saastekvootide enampakkumise ajastamise, haldamise ja muude aspektide kohta (ELT L 302, 18.11.2010, lk 1).

2. Tegevusloaga SPIMi deklarant tagab, et SPIMi registris on tema kontrol iga kvartali lõpus selline arv SPIMi sertifikaate, mis vastab vähemalt 80 %-le kalendriaasta algusest imporditud kaubaga seonduvast heitkogusest, mis on omakorda vastavalt IV lisas sätestatud meetodile kindlaks määratud vaikeväärtustena.

3. Kui komisjon jõuab järeldusele, et tegevusloaga SPIMi deklarandi kontrol olevate SPIMi sertifikaatide arv ei vasta lõikes 2 sätestatud kohustustele, teavitab ta SPIMi registri kaudu selle liikmesriigi pädevat asutust, kus on tegevusloaga SPIMi deklarandi asukoht.

Pädev asutus annab tegevusloaga SPIMi deklarandile teada, et ta peab ühe kuu jooksul pärast teadaandmist tagama oma kontrol piisava arvu SPIMi sertifikaate.

Pädev asutus registreerib tegevusloaga SPIMi deklarandile saadetava teate ja tegevusloaga SPIMi deklarandi vastuse SPIMi registris.

Artikkel 23

SPIMi sertifikaatide tagasiostmine

1. Kui tegevusloaga SPIMi deklarant seda taotleb, ostab liikmesriik, kus on kõnealuse tegevusloaga SPIMi deklarandi asukoht, SPIMi registris deklarandi kontole pärast artikli 22 kohast tagastamist jäänud SPIMi sertifikaadid tagasi.

Komisjon ostab üle jäänud SPIMi sertifikaadid tagasi artiklis 20 osutatud ühtse keskplatvormi kaudu selle liikmesriigi nimel, kus on tegevusloaga SPIMi deklarandi asukoht. Tegevusloaga SPIMi deklarant peab tagasiostutaotluse esitama selle aasta 30. juuniks, mille jooksul SPIMi sertifikaadid tagastati.

2. Lõikes 1 osutatud tagasiostmisele kuuluvate sertifikaatide arv võib olla kõige rohkem üks kolmandik tegevusloaga SPIMi deklarandi poolt eelmisel kalendriaastal ostetud SPIMi sertifikaatide koguarvust.

3. Iga SPIMi sertifikaadi tagasiostuhind on hind, mille tegevusloaga SPIMi deklarant selle sertifikaadi eest ostmise ajal maksis.

Artikkel 24

SPIMi sertifikaatide tühistamine

Komisjon tühistab jooksva aasta 1. juulil kõik SPIMi sertifikaadid, mis osteti eelmisele kalendriaastale eelnenud aastal ning mis jäid SPIMi registris tegevusloaga SPIMi deklarandi kontole. Need SPIMi sertifikaadid tühistatakse ilma kompensatsioonita.

Kui tagastatavate SPIMi sertifikaatide arvu üle on liikmesriigis vaidlus pooleli, peatab komisjon SPIMi sertifikaatide tühistamise vaidlustatud kogusele vastavas ulatuses. Selle liikmesriigi pädev asutus, kus on tegevusloaga SPIMi deklarandi asukoht, edastab komisjonile viivitamata kogu asjakohase teabe.

V PEATÜKK

KAUPADE IMPORDI SUHTES KOHALDATAVAD REEGLID

Artikkel 25

Kaupade impordi suhtes kohaldatavad reeglid

1. Tolliasutused lubavad kaupu importida ainult tegevusloaga SPIMi deklarandil.
2. Tolliasutused edastavad komisjonile impordiks deklareeritud kauba kohta korrapäraselt ja automaatselt eraldi teavet, kasutades selleks eelkõige määruse (EL) nr 952/2013 artikli 56 lõike 5 kohaselt loodud järelevalve korda. Teave sisaldab tegevusloaga SPIMi deklarandi EORI-numbrit ja SPIMi konto numbrit, kauba kaheksakohalist CN-koodi, kogust, päritoluriiki, tollideklaratsiooni esitamise kuupäeva ja tolliprotseduuri.
3. Komisjon edastab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud teabe selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus on tegevusloaga SPIMi deklarandi asukoht, ning kontrollib iga SPIMi deklarandi puhul, kas teave vastab artikli 14 kohases SPIMi registris olevatele andmetele.
4. Tolliasutused võivad kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikli 12 lõikega 1 edastada konfidentsiaalse teabe, mille nad on oma ülesannete täitmise käigus saanud või mis neile on konfidentsiaalselt esitatud, komisjonile ja selle liikmesriigi pädevale asutusele, kes tegevusloaga SPIMi deklarandi staatuse andis.
5. Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* määrust (EÜ) nr 515/97.
6. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks käesoleva artikli lõike 2 kohaselt edastava teabe sisu ning edastamise sagedus, aeg ja vahend. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

VI PEATÜKK

TÄITMISE TAGAMINE

Artikkel 26

Karistused

1. Tegevusloaga SPIMi deklarant, kes jätab jooksva aasta 31. maiks tagastamata sellise arvu SPIMi sertifikaate, mis vastab eelnenud kalendriaastal imporditud kaubaga seonduvale heitkogusele, peab maksma trahvi. Trahv määratakse kauba importimise aasta eest, see peab olema identne trahviga, mis määratakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 16 lõike 3 kohaselt ülemäärase heitkoguse eest, ja seda suurendatakse vastavalt nimetatud direktiivi artikli 16 lõikele 4. Trahv määratakse iga SPIMi sertifikaadi eest, mille tegevusloaga SPIMi deklarant on tagastamata jättnud.
2. Kui liidu tolliterritooriumile on kauba toonud ja seejuures käesolevast määrusest tulenevad kohustused täitmata jättnud muu isik kui tegevusloaga SPIMi deklarant, peab trahvi maksma nimetatud isik. Trahv peab olema tõhus, proportsionaalne ja hoiatav ning selle summa peab olenevalt eelkõige sellest, kui kaua kohustused täitmata on jättnud, millise raskusastmega täitmatajätmine on, mida see hõlmab, kas see on olnud tahtlik ja korduv ning mil määral on isik teinud pädeva asutusega koostööd, olema kolm kuni viis korda suurem kui lõikes 1 osutatud trahv ning see määratakse kauba liitu toomise aasta eest iga SPIMi sertifikaadi kohta, mille isik on jättnud tagastamata.
3. Trahvi tasumine ei vabasta tegevusloaga SPIMi deklaranti kohustusest järelejäänud arv SPIMi sertifikaate jooksva aastal tagastada.

4. Kui pädev asutus teeb kindlaks, võttes sealhulgas arvesse komisjoni poolt artikli 19 kohaselt tehtud esialgseid arvutusi, et tegevusloaga SPIMi deklarant on jätnud SPIMi sertifikaatide tagastamise kohustuse täitmata, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 1, või kui kauba liidu tolliterritooriumile toonud isik on jätnud käesolevast määrusest tulenevad kohustused täitmata, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 2, määrab pädev asutus trahvi esimesel juhul kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1 ja teisel juhul kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2. Pädev asutus teatab tegevusloaga SPIMi deklarandile, ja kui kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 2, siis asjaomasele isikule järgmist:

- a) oma järelduse, et tegevusloaga SPIMi deklarant või käesoleva artikli lõikes 2 osutatud isik on jätnud käesolevast määrusest tulenevad kohustused täitmata;
- b) oma järelduse põhjendused;
- c) tegevusloaga SPIMi deklarandile või käesoleva artikli lõikes 2 osutatud isikule määratud trahvi summa;
- d) kuupäev, milleks trahv tuleb tasuda;
- e) mida tegevusloaga SPIMi deklarant või käesoleva artikli lõikes 2 osutatud isik peab trahvi maksmiseks tegema ja
- f) tegevusloaga SPIMi deklarandi või käesoleva artikli lõikes 2 osutatud isiku õigus esitada kaebus.

5. Kui trahv ei ole lõike 4 punktis d osutatud tähtpäevaks tasutud, tagab pädev asutus trahvi tasumise kõigi vahendite abil, mida tal on liikmesriigi õiguse kohaselt võimalik kasutada.

6. Liikmesriik teatab lõigetes 1 ja 2 osutatud trahviotsustest komisjonile ja kannab lõikes 5 osutatud lõpliku summa SPIMi registrisse.

Artikkel 27

Määruse täitmisest kõrvale hoidmine

1. Komisjon võtab kooskõlas käesoleva artikliga asjakohaste ja objektiivsete andmete põhjal meetmeid, millega käesoleva määruse täitmisest kõrvale hoidmist vältida.

2. Kõrvalehoidmisena käsitatakse kaubavahetuse korralduses tehtud muudatust, mis tuleneb tavast, protsessist või toimingust, millel ei ole muud piisavat põhjendust ega majanduslikku õigustust kui käesolevas määruses sätestatud kohustuste täielik või osaline vältimine. Selline tava, protsess või töö võib seisneda muu hulgas järgmises:

- a) asjaomase kauba vähesel määral muutmine, et kaup kuuluks I lisas loetlemata CN-koodide alla, välja arvatud juhul, kui sellise muutmise tõttu muutuvad kauba põhiomadused;
- b) saadetiste kunstlik jagamine osadeks, mille tegelik väärtus ei ületa artikli 2 lõikes 3 osutatud künnist.

3. Et tuvastada määruse täitmisest kõrvalehoidmise juhte, jälgib komisjon pidevalt liidu tasandil olukorda, tuginedes sealhulgas turuseirele või asjas tähtsust omavatele teabeallikatele, näiteks kodanikuühiskonna organisatsioonide teadaannetele ja muule teabele.

4. Liikmesriik või isik, kes on mõne lõikes 2 kirjeldatud olukorra tõttu kahju kannatanud või kes on saanud sellisest olukorrast kasu, võib komisjoni teavitada, kui ta puutub kõrvalehoidmisega kokku. Komisjonile võivad oma tähelepanekutest teada anda ka muud huvitatud isikud kui otseselt kahju kannatanud või kasu saanud isikud, näiteks keskkonnaorganisatsioonid ja vabaihendused, kellel on käesoleva määruse täitmisest kõrvalehoidmise kohta tõendeid.

5. Lõike 4 kohasel teavitamisel esitatakse selle aluseks olevad põhjused ning andmed ja statistika, mis käesolevast määrusest kõrvale hoidmise kohta esitatud väidet tõendavad. Kui liikmesriik või kahju kannatanud, kasu saanud või muu huvitatud isik on komisjoni teavitanud, algatab komisjon väidetava kõrvalehoidmise osas uurimise, tingimusel et teavitus vastab käesolevas lõikes osutatud nõuetele, või kui komisjon jõuab ise järeldusele, et selline uurimine on vajalik. Komisjoni võivad uurimisel abistada pädevad asutused ja tolliasutused. Komisjon viib uurimise lõpule üheksa kuu jooksul alates teavitamise kuupäevast. Kui komisjon on uurimise algatanud, annab ta sellest kõikidele pädevatele asutustele teada.

6. Kui komisjonil on asjakohaseid andmeid, aruandeid ja statistikat, sealhulgas tolliasutuste esitatud andmeid, aruandeid ja statistikat arvesse võttes piisavalt alust arvata, et käesoleva artikli lõike 2 punktis a osutatud asjaolud on ühes või mitmes liikmesriigis tavaks saanud, on tal õigus võtta kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusakte, et I lisa toodud kaupade loetelu muuta, lisades sellesse kõrvalehoidmise vältimiseks käesoleva artikli lõike 2 punktis a osutatud asjaomased vähesel määral muudetud tooted.

VII PEATÜKK

DELEGEERITUD VOLITUSTE RAKENDAMINE JA KOMITEEMENETLUS

Artikkel 28

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 2 lõikes 10, artikli 2 lõikes 11, artikli 18 lõikes 3, artikli 20 lõikes 6 ja artikli 27 lõikes 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 17. maist 2023. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad artikli 2 lõikes 10, artikli 2 lõikes 11, artikli 18 lõikes 3, artikli 20 lõikes 6 ja artikli 27 lõikes 6 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta.
4. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
5. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
6. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
7. Artikli 2 lõike 10, artikli 2 lõike 11, artikli 18 lõike 3, artikli 20 lõike 6 ja artikli 27 lõike 6 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakste gemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

*Artikkel 29***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab SPIMi komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

VIII PEATÜKK

ARUANDLUS JA LÄBIVAATAMINE*Artikkel 30***Komisjonipoolne läbivaatamine ja aruandlus**

1. Komisjon kogub sidusrühmadega konsulteerides teavet, mida on vaja käesoleva määruse kohaldamisala laiendamiseks, nagu on osutatud lõike 2 punktis a ja selle kohaselt, ja seonduva heitkoguse arvutamiseks kasutatavate, keskkonnajalajälje meetoditel põhinevate meetodite väljatöötamiseks.
2. Enne artiklis 32 osutatud üleminekuperioodi lõppu esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva määruse kohaldamise kohta aruande.

Aruanne sisaldab hinnangut järgmise kohta:

- a) võimalus laiendada kohaldamisala järgmisele:
  - i) II lisas loetletud kaupadega seonduv kaudne heide;
  - ii) I lisas loetletud kaupade transpordi ja transporditeenustega seonduv heitkogus;
  - iii) muud süsinikuheite ülekandumise riskiga kaubad kui need, mis on loetletud I lisas, eelkõige orgaanilised kemikaalid ja polümeerid;
  - iv) I lisas loetletud kaupade jaoks vajalikud muud sisendmaterjalid (lähteained);
- b) kriteeriumid, mida kasutatakse käesoleva määruse I lisa loetellu kantavate kaupade kindlakstegemiseks sektorites, mille puhul esineb süsinikuheite ülekandumise risk ja mis on kindlaks tehtud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10b kohaselt; hinnangule lisatakse 2030. aastani kestev ajakava, mille alusel lisatakse kaubad järk-järgult käesoleva määruse kohaldamisalasse, võttes eelkõige arvesse, kui suur on kaupade puhul süsinikuheite ülekandumise risk;
- c) I lisas toodud loetellu kantavate muude kaupadega seonduva heitkoguse arvutamise tehnilised nõuded;
- d) kliimameetmetega seoses rahvusvahelistel aruteludel tehtud edusammud;
- e) haldamissüsteem, sealhulgas halduskulud;
- f) käesoleva määruse mõju I lisas loetletud kaupadele, mida imporditakse arenguriikidest ja eelkõige ÜRO poolt kindlaks määratud vähim arenenud riikidest, ning antud tehnilise abi mõju;
- g) kaudse heite arvutamise meetod vastavalt artikli 7 lõikele 7 ja IV lisa punktile 4.3.

3. Vähemalt üks aasta enne üleminekuperioodi lõppu esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles nimetatakse I lisas loetletud kaupade väärtusahelas allpool olevad tooted, mille lisamist käesoleva määruse kohaldamisalasse soovitatakse kaaluda. Selleks töötab komisjon aegsasti välja meetodi, mis peaks põhinema sellel, kui suur on nende toodete osa kumuleeritud kasvuhuonegaaside heites ja süsinikuheite ülekandumise riskis.

4. Lõigetes 2 ja 3 osutatud aruannetele lisaks esitatakse üleminekuperioodi lõpuks asjakohasel juhul seadusandlik ettepanek, mis sisaldab üksikasjalikku mõjuhinnangut ja mille peamine eesmärk on käesoleva määruse kohaldamisala aruannetes tehtud järelduste alusel laiendada.

5. Pärast üleminekuperioodi lõppu annab komisjon iga kahe aasta järel aruandes, mille ta peab direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 5 kohaselt igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitama, hinnangu selle kohta, kui tõhus on SPIM selliste liidus toodetud kaupade puhul süsinikuheite ülekandumise riski vähendamisel, mis on mõeldud ekspordiks kolmandatesse riikidesse, milles ELi HKS-i ega muid sarnaseid süsiniku hinnastamise viise ei kohaldata. Aruandes hinnatakse eelkõige, kuidas on liidu eksport SPIMiga hõlmatud sektorites muutunud ning millised muutused on üleilmsel turul toimunud nende kaupade voos ning nende kaupadega seonduvas heitkoguses. Kui aruandes jõutakse järeldusele, et liidus toodetud kaupade puhul, mis on ette nähtud ekspordiks kolmandatesse riikidesse, kus ELi HKS-i ega muid sarnaseid süsinikuheite hinnastamise viise ei kohaldata, on süsinikuheite ülekandumise risk olemas, esitab komisjon kohasel juhul seadusandliku ettepaneku, milles nähakse kõnealuse riski vähendamiseks ette lahendus, mis on kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni reeglitega ja milles võetakse arvesse liidu käitiste süsinikuheite vähendamist.

6. Komisjon jälgib SPIMi toimimist, et hinnata selle mõju ja võimalikke kohandusi selle kohaldamisel.

Enne 1. jaanuari 2028 ja seejärel iga kahe aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva määruse kohaldamise ja SPIMi toimimise kohta aruande. Aruanne peab sisaldama vähemalt järgmist teavet:

a) hinnang selle kohta, milline mõju on SPIMil:

- i) süsinikuheite ülekandumisele, sealhulgas ekspordile;
- ii) hõlmatud sektoritele;
- iii) siseturule, samuti selle majanduslik ja territoriaalne mõju kogu liidus;
- iv) inflatsioonile ja toorainete hinnale;
- v) I lisas loetletud kaupu kasutavatele tööstusharudele;
- vi) rahvusvahelisele kaubandusele, sealhulgas ressursside ümberpaigutamisele, ja
- vii) vähim arenenud riikidele;

b) hinnang järgmise kohta:

- i) haldamissüsteem, sealhulgas hinnang selle kohta, kuidas liikmesriikides SPIMi deklarantidele tegevusluba antakse ja tegevuslube hallatakse;
- ii) määruse kohaldamisala;
- iii) määruse täitmisest kõrvale hoidmine;
- iv) liikmesriikides trahvide määramine;

c) uurimiste tulemused ja määratud trahvid;

d) I lisas loetletud eri kaupade puhul iga päritoluriigi heitemahukust käsitlev koondteave.

7. Kui toimub ettenägematu, erakorraline ja provotseerimata sündmus, mille üle ühel või mitmel SPIMi alla kuuluval kolmandal riigil kontroll puudub, kuid mis mõjub selliste riikide majandus- ja tööstustaristule laastavalt, hindab komisjon olukorda ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, millele on asjakohasel juhul lisatud seadusandlik ettepanek käesoleva määruse muutmiseks, sätestades erakorralistes oludes tegutsemiseks vajalikud ajutised meetmed.

8. Pärast käesoleva määruse artiklis 32 osutatud ülemineku perioodi lõppu annab komisjon aruandes, mille ta peab määruse (EL) 2021/947⁽²⁷⁾ artikli 41 kohaselt igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitama, hinnangu selle kohta, kuidas on nimetatud määruse alusel eraldatud rahasummad aidanud vähim arenenud riikides kaasa töötleva tööstuse süsinikuheite vähendamisele, ja esitab selle kohta aruande.

IX PEATÜKK

KOOSKÖLASTAMINE LUBATUD HEITKOGUSE ÜHIKUTE TASUTA ERALDAMISEGA ELI HKSİ RAAMES

Artikkel 31

Lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamine ELi HKSİ raames ja kohustus SPIMi sertifikaadid tagastada

1. Käesoleva määruse artikli 22 kohaselt tagastatavaid SPIMi sertifikaate kohandatakse, et võtta arvesse seda, kui palju ELi HKSİ lubatud heitkoguse ühikuid käitistele, milles liidus käesoleva määruse I lisas loetletud kaupu toodetakse, eraldatakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a kohaselt tasuta.

2. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kohanduse arvutamiseks vajalikud üksikasjalikud reeglid. Reeglite väljatöötamisel lähtutakse põhimõtetest, mida kohaldatakse liidus I lisas loetletud kaupu tootvatele käitistele ELi HKSİs lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamisel, ning võetakse arvesse eri võrdlusaluseid, mida ELi HKSİs ühikute tasuta eraldamiseks kasutatakse, et need võrdlusalused ühendada ja töötada nende alusel asjaomaste kaupade jaoks välja vajalikud väärtused, ning asjakohaseid sisendmaterjale (lähteaineid). Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

X PEATÜKK

ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 32

Ülemineku perioodil kehtivad kohustused

Ülemineku perioodil, mis kestab 1. oktoobrist 2023 kuni 31. detsembrini 2025, peab importija täitma käesoleva määrusega kehtestatud kohustustest ainult käesoleva määruse artiklites 33, 34 ja 35 sätestatud aruandekohustusi. Kui importija asub liikmesriigis ja nimetab kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 18 kaudse tolliesindaja ning kui kaudne tolliesindaja sellega nõustub, kohaldatakse aruandekohustust kaudse tolliesindaja suhtes. Kui importija ei asu liikmesriigis, kohaldatakse aruandekohustust kaudse tolliesindaja suhtes.

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (ELT L 209, 14.6.2021, lk 1).

*Artikkel 33***Kaupade import**

1. Tolliasutused teavitavad importijat või artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudset tolliesindajat hiljemalt kauba vabasse ringlusse lubamisel artiklis 35 osutatud aruandekohustusest.
2. Tolliasutused edastavad imporditud kauba, sealhulgas välistöötlemisprotseduuri tulemusena saadud töödeldud toodete kohta komisjonile korrapäraselt ja automaatselt teavet, kasutades selleks eelkõige määruse (EL) nr 952/2013 artikli 56 lõike 5 kohaselt loodud järelevalve korda või elektroonilist andmeedastusvahendit. Teave hõlmab tollideklarandi ja importija EORI-numbrit, kaheksakohalist CN-koodi, kogust, päritoluriiki, tollideklaratsiooni esitamise kuupäeva ja tolliprotseduuri.
3. Komisjon edastab lõikes 2 osutatud teabe tollideklarandi, ja kui see on kohaldatav, importija asukohaliikmesriigi pädevatele asutustele.

*Artikkel 34***Teatavate tolliprotseduuride puhul kehtiv aruandekohustus**

1. Kui imporditakse määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 256 osutatud seestöötlemisprotseduuri tulemusena saadud töödeldud tooteid, tuleb käesoleva määruse artiklis 35 osutatud aruandekohustuse täitmisel esitada teave seestöötlemisprotseduurile suunatud kaupade ja selle tulemusena imporditud töödeldud toodete kohta ka siis, kui asjaomaseid töödeldud tooteid ei ole käesoleva määruse I lisas loetletud. Käesolevat lõiget kohaldatakse ka juhul, kui seestöötlemisprotseduuri tulemusena saadud töödeldud tooted on määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 205 osutatud tagasitoodud kaup.
2. Käesoleva määruse artiklis 35 osutatud aruandekohustust ei kohaldata järgmiste toodete ega kaupade impordi suhtes:
  - a) töödeldud tooted, mis on saadud välistöötlemisprotseduuri tulemusel, nagu on osutatud määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 259;
  - b) kaubad, mis kvalifitseeruvad kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 203 tagasitoodud kaubaks.

*Artikkel 35***Aruandekohustus**

1. Importija või artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudne tolliesindaja, kes on kalendriaasta mingis kvartalis kaupu importinud, esitab asjaomase kvartali kohta hiljemalt ühe kuu jooksul pärast selle kvartali lõppu komisjonile aruande (edaspidi „SPIMI aruanne“), mis sisaldab teavet selle kvartali jooksul imporditud kauba kohta.
2. SPIMI aruanne peab sisaldama järgmist teavet:
  - a) iga kaubaliigi üldkogus, mida elektrienergia puhul väljendatakse megavatt-tundides ja muude kaupade puhul tonnides ning mis esitatakse eraldi iga päritoluriigi kaupu tootva käitise kohta;
  - b) kogu tegelik seonduv heitkogus, mida väljendatakse CO₂ ekvivalenttonnides elektrienergia megavatt-tunni kohta ja muude kaupade puhul CO₂ ekvivalenttonnides muu kauba tonni kohta ning mis arvutatakse kooskõlas IV lisas esitatud meetodiga;
  - c) kaudse heitkoguse kogusumma, mis arvutatakse kooskõlas lõikes 7 osutatud rakendusaktiga;
  - d) imporditud kaubaga seonduva heitkoguse eest päritoluriigis tasumisele kuuluv süsinikuhind, mille puhul võetakse arvesse soodustusi ja muud liiki kompensatsiooni.

3. Komisjon peab asjaomastele pädevatele asutustele korrapäraselt esitama nende liikmesriigis asuvate importijate või kaudsete tolliesindajate nimekirja, kelle puhul tal on alust arvata, et nad on jätnud lõike 1 kohase SPIMi aruande esitamise kohustuse täitmata, ning esitab koos nimekirjaga ka asjaomased põhjendused.

4. Kui komisjon on seisukohal, et SPIMi aruanne on puudulik või ebakorrekne, teatab ta selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus importija või artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudne tolliesindaja asub, millist lisateavet ta peab aruande täiendamiseks või parandamiseks vajalikuks. See teave esitatakse üksnes teavitamise eesmärgil ja see ei piira pädeva asutuse õigust teha deklaratsiooni heakskiitmise kohta lõplik otsus. Kõnealune pädev asutus algatab parandusmenetluse ja annab importijale või artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudsele tolliesindajale teada, millist lisateavet on asjaomase aruande parandamiseks vaja. Kohasel juhul esitab kõnealune importija või kaudne tolliesindaja asjaomasele pädevale asutusele ja komisjonile parandatud aruande.

5. Kui käesoleva artikli lõikes 4 osutatud liikmesriigi pädev asutus algatab muu hulgas käesoleva artikli lõike 4 kohaselt saadud teavet arvesse võttes parandusmenetluse ja teeb kindlaks, et importija või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudne tolliesindaja ei ole SPIMi aruande parandamiseks vajalikke meetmeid võtnud, või kui asjaomane pädev asutus teeb muu hulgas käesoleva artikli lõike 3 kohaselt saadud teavet arvesse võttes kindlaks, et importija või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudne tolliesindaja on jätnud käesoleva artikli lõike 1 kohase SPIMi aruande esitamise kohustuse täitmata, määrab kõnealune pädev asutus importijale või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudsele tolliesindajale mõjusa, proportsionaalse ja hoiatava trahvi. Selleks annab pädev asutus importijale või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudsele tolliesindajale teada ja teavitab komisjoni järgmisest:

- a) järeldus selle kohta, et importija või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudne tolliesindaja on jätnud teatava kindla kvartali kohta aruande esitamise kohustuse täitmata või selle aruande parandamiseks vajalikud meetmed võtmata, ja põhjendus, miks sellisele järeldusele jõuti;
- b) importijale või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudsele tolliesindajale määratud trahvi summa;
- c) kuupäev, milleks trahv tuleb tasuda;
- d) mida importija või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudne tolliesindaja peab trahvi maksmiseks tegema, ja
- e) importija või, kui see on asjakohane, artikliga 32 hõlmatud olukordades kaudse tolliesindaja õigus esitada riigisisese õiguse kohaselt kaebus.

6. Kui pädev asutus otsustab pärast komisjonilt käesoleva artikli kohase teabe saamist meetmeid mitte võtta, annab ta sellest komisjonile teada.

7. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles käsitletakse järgmist:

- a) esitatav teave ning aruandluse viis ja vorm, sealhulgas päritoluriikide ja kaubaliikide kaupa esitatav üksikasjalik teave, millega tõendada lõike 2 punktides a, b ja c osutatud kogunäitajaid, ning näited asjakohaste soodustuste või muud liiki kompensatsiooni kohta, nagu on osutatud lõike 2 punktis d;
- b) lõike 5 kohaselt määratud trahvide suuruse soovituslik vahemik ja kriteeriumid, mida tuleb makstava trahvisumma määramisel arvesse võtta, sealhulgas aruande esitamata jätmise raskusaste ja kestus;
- c) üksikasjalikud reeglid, mille alusel tuleb lõike 2 punktis d osutatud tasumisele kuuluv, välisvaluutas väljendatud aasta keskmine süsinikuhind aasta keskmise vahetuskursi alusel eurodesse konverteerida;

- d) üksikasjalikud reeglid, mis käsitlevad IV lisas sätestatud arvutusmeetodite elemente, sealhulgas seda, kuidas määrata kindlaks tootmisprotsesside süsteemipiirid, heitekoefitsiendid ja käitisepõhised tegeliku heite väärtused ning kuidas neid iga kaubaliigi suhtes kohaldada, ning milles sätestatakse meetod, millega tagatakse andmete usaldusväärsus, sealhulgas üksikasjalikkuse tase; ning
- e) imporditud kauba kaudse heitega seotud aruandluse nõuete täitmiseks vajalikud vahendid ja vorming; vorming peaks hõlmama I lisas loetletud kaupade tootmiseks kasutatud elektrienergia kogust ning selle elektrienergia päritoluriiki, tootmisallikat ja heitekoefitsienti.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 29 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Neid kohaldatakse käesoleva määruse artiklis 32 osutatud üleminekuperioodi jooksul imporditud kaupadele ja need põhinevad direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse jäävaid käitisi reguleerivatel õigusaktidel.

XI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 36

Jõustumine

1. Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Seda kohaldatakse alates 1. oktoobrist 2023. Sellegipoolest kohaldatakse
  - a) artikleid 5, 10, 14, 16 ja 17 alates 31. detsembrist 2024;
  - b) artikli 2 lõiget 2, artikleid 4, 6–9, 15 ja 19, artikli 20 lõikeid 1, 3, 4 ja 5 ning artikleid 21–27 ja 31 alates 1. jaanuarist 2026.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 10. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel
president
R. METSOLA

Nõukogu nimel
eesistuja
J. ROSWALL

I LISA

Kaupade ja kasvuhoonegaaside loetelu

1. Et kaupu identifitseerida, kohaldatakse käesolevat määrust kaupade suhtes, mis kuuluvad alltoodud tabelis esitatud koondnomenklatuuri (CN) koodide alla. CN-koodid vastavad määruses (EMÜ) nr 2658/87 toodud CN-koodidele.
2. Käesoleva määruse kohaldamisel on punktis 1 osutatud kaupadega seotud need kasvuhoonegaasid, mis on iga kaubaliigi kohta toodud järgmises tabelis.

Tsement

CN-kood	Kasvuhoonegaas
2507 00 80 – Muud kaoliinsavid	Süsinikdioksiid
2523 10 00 – Tsemendiklinkrid	Süsinikdioksiid
2523 21 00 – Valge portlandtsement, kunstlikult värvitud või värvimata	Süsinikdioksiid
2523 29 00 – Muu portlandtsement	Süsinikdioksiid
2523 30 00 – Aluminaattsement	Süsinikdioksiid
2523 90 00 – Muu hüdrauliline tsement	Süsinikdioksiid

Elekter

CN-kood	Kasvuhoonegaas
2716 00 00 – Elektrienergia	Süsinikdioksiid

Väetised

CN-kood	Kasvuhoonegaas
2808 00 00 – Lämmastikhape; sulfolämmastikhapped	Süsinikdioksiid ja dilämmastikoksiid
2814 – Ammoniaak, veevaba või vesilahusena	Süsinikdioksiid
2834 21 00 – Kaaliumnitraat	Süsinikdioksiid ja dilämmastikoksiid
3102 – Mineraalsed ja keemilised lämmastikväetised	Süsinikdioksiid ja dilämmastikoksiid
3105 – Mineraal- või keemilised väetised, mis sisaldavad kahte või kolme järgmistest toiteelementidest: lämmastik, fosfor ja kaalium; muud väetised; käesoleva grupi kaubad tablettidena vms kujul või pakendis brutomassiga kuni 10 kg Välja arvatud: 3105 60 00 – Mineraal- ja keemilised väetised, mis sisaldavad kahte toitelementi: fosforit ja kaaliumi	Süsinikdioksiid ja dilämmastikoksiid

Raud ja teras

CN-kood	Kasvuhoonegaas
72 – Raud ja teras Välja arvatud: 7202 2 – Ferrosiliitsium 7202 30 00 – Ferrosilikomangaan 7202 50 00 – Ferrosilikokroom 7202 70 00 – Ferromolübdeen 7202 80 00 – Ferrovolfram ja ferrosilikovolfram 7202 91 00 – Ferrotitaan ja ferrosilikotitaan 7202 92 00 – Ferrovanaadium 7202 93 00 – Ferronioobium 7202 99 – Muud: 7202 99 10 – Ferrofosfor 7202 99 30 – Ferrosilikomagneesium 7202 99 80 – Muud 7204 – Malmi ja terase jäätmed ja jäägid; praagitud valuplokid ja teras ümbersulatamiseks	Süsinikdioksiid
2601 12 00 – Aglomeeritud rauamaagid ja -konsentraadid, v.a põletatud püriidid	Süsinikdioksiid
7301 – Rauast või terasest sulundkonstruktsioonid, puuritud, perforeeritud või mitte, monoliitsed või monteeritavad; keevitatud kujuprofiilid, rauast või terasest	Süsinikdioksiid
7302 – Raudteede ja trammiteede rauast või terasest konstruktsioonielemendid: rööpad, hammas- ja kontrarööpad, pöörmed, riströöpad, pöörmekangid jm ristühendused, liiprid, lukuliiprid, aluslapid, sidelapid, kiilud, tugiplaadid, tugipadjad, tõmmitsad, kandurid, rööpapid jm detailid rööbaste ühendamiseks või kinnitamiseks	Süsinikdioksiid
7303 00 – Malmist torud ja õõnesprofiilid	Süsinikdioksiid
7304 – Igasugused õmbluseta torud ja õõnesprofiilid, rauast või terasest (v.a malmist)	Süsinikdioksiid
7305 – Muud raud- ja terastorud (näiteks keevitatud, needitud või muu õmblusega), ümmarguse ristlõikega, välisläbimõõduga üle 406,4 mm	Süsinikdioksiid
7306 – Muud raud- või terastorud ning õõnesprofiilid (näiteks lahtiste, keevitatud, needitud või muude sellesarnaste õmblustega)	Süsinikdioksiid
7307 – Rauast või terasest torulütmikud (näiteks muhvid, põlved)	Süsinikdioksiid
7308 – Rauast või terasest metallkonstruktsioonid (v.a rubriigi 9406 kokkupandavad ehitised) ja nende osad (näiteks sillad, sillasektsioonid, lüüsvärvad, tornid, sõrestikmastid, katusekatted, katusefermid, ukсед, aknad, nende raamid, lävepakud, aknaluugid, balustraadid, piilarid ja sambad); tahvlid, vardad, kuju- profiilid, torud jms tarindites kasutatavad raud- või terastooted	Süsinikdioksiid

CN-kood	Kasvuhoonegaas
7309 00 – Rauast või terasest reservuaarid, tsisternid, paagid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga üle 300 liitri, vooderdusega või ilma, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste ja soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid
7310 – Rauast või terasest tsisternid, vaadid, trumlid, plekknõud, toosid jm mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga kuni 300 liitrit, vooderdusega või ilma, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste ja soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid
7311 00 – Rauast ja terasest suru- või vedelgaasimahutid	Süsinikdioksiid
7318 – Rauast või terasest kruvid, poldid, mutrid, võtmega keeratavad puidukruvid, kruvikonksud, needid, tüüblid, splindid, seibid (sh vedruseibid) jms tooted	Süsinikdioksiid
7326 – Muud raud- ja terastooted	Süsinikdioksiid

Alumiinium

CN-kood	Kasvuhoonegaas
7601 – Survetöötlemata alumiinium	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7603 – Alumiiniumipulbrid ja -helbed	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7604 – Alumiiniumist varbmaterjal ja profiilid	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7605 – Alumiiniumtraat	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7606 – Alumiiniumist plaadid, lehed ja ribad paksusega üle 0,2 mm	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7607 – Alumiiniumfoolium (trükiga kaetud või mitte, paberist, papist, plastist vms materjalidest aluskihiga või ilma), paksusega kuni 0,2 mm (aluskihti arvestamata)	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7608 – Alumiiniumtorud	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7609 00 00 – Alumiiniumist toruliitmikud (näiteks muhvid, põlved, äärikud)	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7610 – Alumiiniumist konstruktsioonid (v.a rubriigi 9406 kokkupandavad ehitised), nende osad (näiteks sillad, sillasektsioonid, tornid, sõrestikmastid, katused, katusefermid, ukсед ja aknad, nende raamid, lävepakud, balustraadid, piilarid ja sambad); alumiiniumist plaadid, vardad, profiilid, torud jms alumiiniumtooted ehituskonstruktsioonides kasutamiseks	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud
7611 00 00 – Alumiiniumist reservuaarid, tsisternid, paagid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga üle 300 liitri, soojusisolatsiooniga või soojusisolatsioonita, mehaaniliste või soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud

CN-kood	Kasvuhoonegaas
7612 – Alumiiniumist vaadid, trumlid, plekknõud, toosid jms mahutid (sh jäigad ja kokkupressitavad silindrilised mahutid) mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga kuni 300 liitrit, soojusisolatsiooniga või soojusisolatsioonita, mehaaniliste või soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsinikud
7613 00 00 – Alumiiniumist suru- ja vedelgaasimahutid	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsinikud
7614 – Trossikee, trossid, punutud lindid jms alumiiniumist tooted, elektriisolatsioonita	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsinikud
7616 – Muud alumiiniumtooted	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsinikud

Kemikaalid

CN-kood	Kasvuhoonegaas
2804 10 00 – Vesinik	Süsinikdioksiid

II LISA

Selliste kaupade loetelu, mille puhul võetakse artikli 7 lõike 1 kohaselt arvesse ainult otsseheidet

Raud ja teras

CN-kood	Kasvuhoonegaas
72 – Raud ja teras Välja arvatud: 7202 2 – Ferrosiliitsium 7202 30 00 – Ferrosilikomangaan 7202 50 00 – Ferrosilikokroom 7202 70 00 – Ferromolübdeen 7202 80 00 – Ferrovolfram ja ferrosilikovolfram 7202 91 00 – Ferrotitaan ja ferrosilikotitaan 7202 92 00 – Ferrovanaadium 7202 93 00 – Ferronioobium 7202 99 – Muud: 7202 99 10 – Ferrofosfor 7202 99 30 – Ferrosilikomagneesium 7202 99 80 – Muud 7204 – Malmi ja terase jäätmed ja jäägid; praagitud valuplokid ja teras ümbersulatamiseks	Süsinikdioksiid
7301 – Rauast või terasest sulundkonstruktsioonid, puuritud, perforeeritud või mitte, monoliitsed või monteeritavad; keevitatud kujuprofiilid, rauast või terasest	Süsinikdioksiid
7302 – Raudteede ja trammiteede rauast või terasest konstruktsioonelemendid: rööpad, hammas- ja kontrarööpad, pöörmed, riströöpad, pöörmekangid jm ristühendused, liiprid, lukuliiprid, aluslapid, sidelapid, kiilud, tugiplaadid, tugipadjad, tõmmitсад, kandurid, rööpapid jm detailid rööbaste ühendamiseks või kinnitamiseks	Süsinikdioksiid
7303 00 – Malmist torud ja õõnesprofiilid	Süsinikdioksiid
7304 – Igasugused õmbluseeta torud ja õõnesprofiilid, rauast või terasest (v.a malmist)	Süsinikdioksiid
7305 – Muud raud- ja terastorud (näiteks keevitatud, needitud või muu õmblusega), ümmarguse ristlõikega, välisläbimõõduga üle 406,4 mm	Süsinikdioksiid
7306 – Muud raud- või terastorud ning õõnesprofiilid (näiteks lahtiste, keevitatud, needitud või muude sellesarnaste õmblustega)	Süsinikdioksiid
7307 – Rauast või terasest toruliitmikud (näiteks muhvid, põlved)	Süsinikdioksiid
7308 – Rauast või terasest metallkonstruktsioonid (v.a rubriigi 9406 kokkupandavad ehitised) ja nende osad (näiteks sillad, sillasektsioonid, lüüsiväravad, tornid, sõrestikmastid, katusekatted, katusefermid, ukсед, aknad, nende raamid, lävepakud, aknaluugid, balustraadid, piilarid ja sambad); tahvlid, vardad, kujuprofiilid, torud jms tarindites kasutatavad raud- või terastooted	Süsinikdioksiid

CN-kood	Kasvuhoonegaas
7309 00 – Rauast või terasest reservuaarid, tsisternid, paagid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga üle 300 liitri, vooderdusega või ilma, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste ja soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid
7310 – Rauast või terasest tsisternid, vaadid, trumlid, plekknõud, toosid jm mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga kuni 300 liitrit, vooderdusega või ilma, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste ja soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid
7311 00 – Rauast ja terasest suru- või vedelgaasimahutid	Süsinikdioksiid
7318 – Rauast või terasest kruvid, poldid, mutrid, võtmega keeratavad puidukruvid, kruvikonksud, needid, tüüblid, splindid, seibid (sh vedruseibid) jms tooted	Süsinikdioksiid
7326 – Muud raud- ja terastooted	Süsinikdioksiid

Alumiinium

CN-kood	Kasvuhoonegaas
7601 – Survetöötlemata alumiinium	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7603 – Alumiiniumipulbrid ja -helbed	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7604 – Alumiiniumist varbmaterjal ja profiilid	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7605 – Alumiiniumtraat	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7606 – Alumiiniumist plaadid, lehed ja ribad paksusega üle 0,2 mm	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7607 – Alumiiniumfoolium (trükiga kaetud või mitte, paberist, papist, plastist vms materjalidest aluskihiga või ilma), paksusega kuni 0,2 mm (aluskihti arvestamata)	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7608 – Alumiiniumtorud	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7609 00 00 – Alumiiniumist toruliitmikud (näiteks muhvid, põlved, äärikud)	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7610 – Alumiiniumist konstruktsioonid (v.a rubriigi 9406 kokkupandavad ehitised), nende osad (näiteks sillad, sillasektsioonid, tornid, sõrestikmastid, katused, katusefermid, ukсед ja aknad, nende raamid, lävepakud, balustraadid, piilarid ja sambad); alumiiniumist plaadid, vardad, profiilid, torud jms alumiiniumtooted ehituskonstruktsioonides kasutamiseks	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud
7611 00 00 – Alumiiniumist reservuaarid, tsisternid, paagid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga üle 300 liitri, soojusisolatsiooniga või soojusisolatsioonita, mehaaniliste või soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid ja perfluorosüvesinikud

CN-kood	Kasvuhoonegaas
7612 – Alumiiniumist vaadid, trumlid, plekknõud, toosid jms mahutid (sh jäigad ja kokkupressitavad silindrilised mahutid) mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), mahuga kuni 300 liitrit, soojusisolatsiooniga või soojusisolatsioonita, mehaaniliste või soojustehniliste seadmeteta	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsesivesinikud
7613 00 00 – Alumiiniumist suru- ja vedelgaasimahutid	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsesivesinikud
7614 – Trossikee, trossid, punutud lindid jms alumiiniumist tooted, elektriisolatsioonita	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsesivesinikud
7616 – Muud alumiiniumtooted	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsesivesinikud

Kemikaalid

CN-kood	Kasvuhoonegaas
2804 10 00 – Vesinik	Süsinikdioksiid

III LISA

Artikli 2 mõttes käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäävad kolmandad riigid ja territooriumid**1. KÄESOLEVA MÄÄRUSE KOHALDAMISALAST VÄLJA JÄÄVAD KOLMANDAD RIIGID JA TERRITOORIUMID**

Käesolevat määrust ei kohaldata kaupade suhtes, mis pärinevad järgmistest riikidest:

- Island
- Liechtenstein
- Norra
- Šveits

Käesolevat määrust ei kohaldata kaupade suhtes, mis pärinevad järgmistelt territooriumidelt:

- Büsingen
- Helgoland
- Livigno
- Ceuta
- Melilla

2. SEOS ES ELEKTRIENERGIA IMPORDIGA LIIDU TOLLITERRITOORIUMILE KÄESOLEVA MÄÄRUSE KOHALDAMISALAST VÄLJA JÄÄVAD KOLMANDAD RIIGID JA TERRITOORIUMID

[Artikli 2 lõike 11 kohaselt komisjoni poolt lisatavad või väljajäetavad kolmandad riigid või territooriumid.]

—

IV LISA

Artiklis 7 osutatud seonduva heitkoguse arvutamise meetodid

1. MÕISTED

Käesolevas lisas ning V ja VI lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „lihtsad kaubad“ – sellises tootmisprotsessis toodetud kaubad, milleks on vaja üksnes sisendmaterjale (lähteaineid) ja kütuseid, millega seonduv heitkogus on null;
- b) „keerukad kaubad“ – muud kaubad kui lihtsad kaubad;
- c) „seonduv eriheitkogus“ – ühe tonni kaubaga seonduv heitkogus, mida väljendatakse CO₂ ekvivalenttonnides kauba tonni kohta;
- d) „CO₂ heite koefitsient“ – ühes geograafilises piirkonnas fossiilkütustest toodetud elektrienergia CO₂-mahukuse kaalutud keskmine; CO₂ heite koefitsient saadakse elektrienergia sektori CO₂ heite andmete jagamisel fossiilkütustel põhineva elektrienergia kogutoodanguga asjaomases geograafilises piirkonnas; seda väljendatakse CO₂ tonnides megavatt-tunni kohta;
- e) „elektrienergia heitekoefitsient“ – vaikeväärtus, mida väljendatakse CO₂ ekvivalenttonnides ja mis näitab kauba tootmisel tarbitud elektrienergia heitemahukust;
- f) „energiaostuleping“ – leping, mille alusel isik nõustub otse elektritootjalt elektrienergiat ostma;
- g) „põhivõrguettevõtja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944⁽¹⁾ artikli 2 punktis 35 määratletud ettevõtja.

2. LIHTSATE KAUPADE TEGELIKU SEONDUVA ERIHEITKOGUSE KINDLAKSTEGEMINE

Konkreetsetes käitises toodetud lihtsate kaupade tegeliku seonduva eriheitkoguse kindlakstegemisel võetakse arvesse otseheidet, ja kui see on kohaldatav, kaudset heidet. Selleks kasutatakse järgmist valemit:

$$SEE_g = \frac{AttrEm_g}{AL_g}$$

kus

SEE _g	on kaubaga (g) seonduv eriheitkogus (CO ₂ ekvivalenttonnides),
AttrEm _g	on kaubale (g) omistatud heitkogus ja
AL _g	on kauba tootmismah, mis tähendab aruandeperioodil selles käitises toodetud kauba kogust.

„Omistatud heitkogus“ on see osa käitise aruandeperioodi heitest, mis on põhjustatud kauba (g) tootmise protsessist, kui kohaldada artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktides kindlaksmääratud tootmisprotsessi süsteemiipiire. Omistatud heitkogus arvutatakse järgmise valemi abil:

$$AttrEm_g = DirEm + Indir Em$$

kus

DirEm	on artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktis osutatud süsteemiipiirides tootmisprotsessist tulenev otseheidet (CO ₂ ekvivalenttonnides) ja
-------	---

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

IndirEm on artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktis osutatud süsteemi piires kauba tootmise protsessides tarbitud elektrienergia tootmisest tulenev kaudne heide (CO₂ ekvivalenttonnides).

3. KEERUKATE KAUPADE TEGELIKU SEONDUVA HEITKOGUSE KINDLAKSTEGEMINE

Konkreetses käitises toodetud keerukate kaupade tegeliku seonduva eriheitkoguse kindlakstegemisel kasutatakse järgmist valemit:

$$SEE_g = \frac{AttrEm_g + EE_{ImpMat}}{AL_g}$$

kus

AttrEm_g on kaubale (g) omistatud heitkogus,

AL_g on kauba tootmiskaht (aruandeperioodil selles käitises toodetud kauba kogus) ja

EE_{ImpMat} on tootmisprotsessis tarbitud sisendmaterjalidega (lähteainetega) seonduv heitkogus. Arvesse võetakse ainult sisendmaterjale (lähteaineid), mis on loetletud materjalide hulgas, mis on tootmisprotsessi süsteemi piires seisukohast asjakohased, nagu on täpsustatud artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktis. EE_{ImpMat} arvutatakse järgmiselt:

$$EE_{ImpMat} = \sum_{i=1}^n M_i \cdot SEE_i$$

kus

M_i on tootmisprotsessis kasutatud sisendmaterjali (lähteaine) (i) mass ja

SEE_i sisendmaterjaliga (lähteainega) i seonduv eriheitkogus. SEE_i puhul kasutab käitise käitaja selle heite väärtust, mis tuleneb käitises, kus sisendmaterjal (lähteaine) toodeti, tingimusel et selle käitise andmeid on võimalik asjakohaselt mõõta.

4. ARTIKLI 7 LÕIGETES 2 JA 3 OSUTATUD VAIKEVÄÄRTUSTE KINDLAKSMÄÄRAMINE

Seonduva heitkoguse vaikeväärtuste kindlaksmääramisel kasutatakse ainult tegelikke väärtusi. Tegelike andmete puudumisel võib kasutada erialakirjanduses esitatud väärtusi. Enne kui komisjon hakkab koguma andmeid, mida on vaja iga I lisas loetletud kaubaliigi jaoks vaikeväärtuste kindlaksmääramiseks, avaldab ta suunised meetodi kohta, mille alusel tootmissisendina kasutatavaid heitgaaside ja kasvuhoonegaaside andmeid korrigeeritakse. Vaikeväärtused määratakse kindlaks parimate kättesaadavate andmete põhjal. Parimad kättesaadavad andmed põhinevad usaldusväärsetel ja avalikult kättesaadaval teabel. Vaikeväärtused vaadatakse korrapäraselt läbi artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktidega, mis põhinevad kõige ajakohasemal ja usaldusväärsemal teabel, sealhulgas kolmanda riigi või kolmandate riikide rühma esitatud teabel.

4.1. Artikli 7 lõikes 2 osutatud vaikeväärtused

Kui tegevusloaga SPIMi deklarandil ei ole võimalik tegelikku heitkogust õigesti kindlaks teha, kasutatakse vaikeväärtusi. Need väärtused määratakse kindlaks iga eksportiva riigi ja iga I lisas loetletud muu kauba kui elektrienergia keskmise heitemahukuse alusel, millele lisandub proportsionaalne hinnalisand. Hinnalisand määratakse kindlaks artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktides ja see kehtestatakse asjakohasel tasemel, et tagada SPIMi keskkonnaalne terviklikkus, tuginedes kõige ajakohasemale ja usaldusväärsemale teabele, sealhulgas üleminekuperioodi jooksul kogutud teabele. Kui teatava kaubaliigi suhtes ei saa eksportiva riigi usaldusväärseid andmeid kasutada, võetakse selle kaubaliigi vaikeväärtuse aluseks selliste käitiste heitkoguste keskmine heitemahukus, mis kuuluvad X % kõige halvemate näitajatega ELi HKS-i käitiste hulka. X-i väärtus määratakse kindlaks artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusaktides ja see kehtestatakse asjakohasel tasemel, et tagada SPIMi keskkonnaalne terviklikkus, tuginedes kõige ajakohasemale ja usaldusväärsemale teabele, sealhulgas üleminekuperioodi jooksul kogutud teabele.

4.2. Artikli 7 lõikes 3 osutatud imporditud elektrienergia vaikeväärtused

Kolmandast riigist, kolmandate riikide rühmast ja kolmanda riigi piirkonnast imporditud elektrienergia vaikeväärtused määratakse kindlaks kas kooskõlas punktiga 4.2.1, see tähendab asjaomasele riigile, riikide rühmale või piirkonnale määratud vaikeväärtusena, või, kui need väärtused ei ole kättesaadavad, siis kooskõlas punktiga 4.2.2 alternatiivse vaikeväärtusena.

Kui elektrienergia on toodetud kolmandas riigis, kolmandate riikide rühmas või kolmanda riigi piirkonnas ning see liigub liitu impordimise eesmärgil kolmandate riikide, kolmandate riikide rühmade või kolmanda riigi piirkondade või liikmesriikide kaudu transiidina, kasutatakse sellele kolmandale riigile, kolmandate riikide rühmale või kolmanda riigi piirkonnale määratud vaikeväärtusi, kus elektrienergiat toodeti.

4.2.1. Kolmandale riigile, kolmandate riikide rühmale ja kolmanda riigi piirkonnale määratud vaikeväärtus

Vaikeväärtuseks määratakse kolmanda riigi, kolmandate riikide rühma või kolmanda riigi piirkonna CO₂ heite koefitsient, mis põhineb parimatel komisjonile kättesaadavatel andmetel.

4.2.2. Alternatiivsed vaikeväärtused

Kui kolmandale riigile, kolmandate riikide rühmale või kolmanda riigi piirkonnale määratud vaikeväärtused ei ole kättesaadavad, määratakse elektrienergia alternatiivseks vaikeväärtuseks liidu CO₂ heite koefitsient.

Kui usaldusväärsete andmete põhjal on võimalik tõendada, et kolmanda riigi, kolmandate riikide rühma või kolmanda riigi piirkonna CO₂ heite koefitsient on väiksem kui komisjoni poolt asjaomasele riigile, riikide rühmale või piirkonnale määratud vaikeväärtus või väiksem kui liidu CO₂ heite koefitsient, võib kõnealuse riigi, riikide rühma või piirkonna puhul kasutada alternatiivset vaikeväärtust, mis põhineb asjaomase riigi, riikide rühma või piirkonna CO₂ heite koefitsiendil.

4.3. Seonduva kaudse heite vaikeväärtus

Kolmandas riigis toodetud kaubaga seonduva kaudse heite vaikeväärtus määratakse kindlaks kõnealuse kauba tootmiseks kasutatud elektrienergia vaikeväärtuse põhjal, mis arvutatakse kas liidu elektrivõrgu heitekoefitsiendi, päritoluriigi elektrivõrgu heitekoefitsiendi või päritoluriigis kasutatavate hinnakujundusallikate CO₂ heite koefitsiendi keskmise põhjal.

Kui kolmas riik või kolmandate riikide rühm tõendab komisjonile usaldusväärsete andmete põhjal, et kolmanda riigi või kolmandate riikide rühma keskmine elektrienergiaallikate heitekoefitsient või hinnakujundusallikate CO₂ heite koefitsient on väiksem kui kaudse heite vaikeväärtus, kehtestatakse selle riigi või riikide rühma jaoks sellel keskmisel CO₂ heite koefitsiendil põhinev alternatiivne vaikeväärtus.

Komisjon võtab hiljemalt 30. juuniks 2025 artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu rakendusakti, et täpsustada, millist vastavalt esimesele lõigule kindlaks määratud arvutusmeetodit vaikeväärtuste arvutamisel kohaldatakse. Selleks tugineb komisjon kõige ajakohasematele ja usaldusväärsematele andmetele, sealhulgas üleminekuperioodi jooksul kogutud andmetele, mis käsitlevad I lisas loetletud kaupade tootmiseks kasutatava elektrienergia kogust ning selle elektrienergia päritoluriiki, tootmisallikat ja heitekoefitsienti. Arvutusmeetod määratakse kindlaks vastavalt sellele, milline meetod on mõlema järgmise kriteeriumi täitmiseks parim:

- kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ärahoidmine;
- SPIMi keskkonnavalase terviklikkuse tagamine.

5. IMPORDITUD ELEKTRIENERGIA SUHTES TEGELIKU SEONDUVA HEITKOGUSE KASUTAMISE TINGIMUSED

Tegevusloaga SPIMi deklarant võib artikli 7 lõikes 3 osutatud arvutuses kasutada vaikeväärtuse asemel tegelikku seonduvat heitkogust, kui kõik järgmised kriteeriumid on täidetud:

- a) selle elektrienergia kogus, mille puhul tegelikku seonduvat heitkogust soovitakse kasutada, on kaetud tegevusloaga SPIMi deklarandi ja kolmandas riigis asuva elektritootja vahelise energiaostulepinguga;
- b) elektrit tootev käitis on kas liidu põhivõrguga otse ühendatud või on võimalik tõendada, et käitise ja liidu põhivõrgu vahelise võrgu üheski punktis ekspordi ajal füüsilist ülekoormust ei olnud;
- c) elektrienergiat tootev käitis ei tekita rohkem kui 550 grammi fossiilkütusest pärinevat CO₂ elektrienergia kilovatt-tunni kohta;
- d) kõik päritoluriigi, sihtriigi ja, kui see on kohaldatav, kõikide transiidiriikide vastutavad põhivõrguettevõtjad on elektrikoguse, mille puhul tegelikku seonduvat heitkogust soovitakse kasutada, püsikindlalt registreerinud eraldatud ülekandevõimsuse hulka arvamiseks, ning käitise määratud võimsuse ja elektritoodangu näitajate puhul kasutatakse üht ja sama ajaühikut, mis ei tohi olla pikem kui üks tund;
- e) eespool nimetatud kriteeriumide täitmist tõendab akrediteeritud tõendaja, kellele esitatakse vähemalt kord kuus vahearuanded, milles näidatakse, kuidas neid kriteeriume on täidetud.

Elektriosulepingu alusel tarnitud elektrienergia kumulatiivset kogust ega sellele vastavat tegelikku seonduvat heitkogust ei võeta arvesse, kui arvutatakse riigi heitekoefitsienti või CO₂ heite koefitsienti, mida on vaja kooskõlas punktiga 4.3 kaubaga seonduva kaudse, elektrienergia kasutamisest tuleneva heitkoguse arvutamiseks.

6. KAUDSE HEITE ARVUTAMISEL TEGELIKU SEONDUVA HEITKOGUSE KASUTAMISE TINGIMUSED

Tegevusloaga SPIMi deklarant võib artikli 7 lõikes 4 osutatud arvutuses kasutada vaikeväärtuse asemel tegelikku seonduvat heitkogust, kui ta suudab tõendada, et selle käitise vahel, kus imporditud kaupa toodetakse, ja elektritootmisallika vahel on otsene tehniline seos, või kui asjaomase käitise käitaja on sõlminud kolmandas riigis asuva elektritootjaga elektriosulepingu sellise elektrikoguse kohta, mis on võrdne kogusega, mille puhul kindlaksmääratud väärtust soovitakse kasutada.

7. ARTIKLI 7 LÕIKES 2 OSUTATUD VAIKEVÄÄRTUSTE KOHANDAMINE PIIRKONDLIKE ERIPÄRADE ALUSEL

Kui kolmanda riigi teatavas piirkonnas on heidet mõjutavate objektiivsete teguritega seotud eripärasid, on võimalik nende piirkondade vaikeväärtusi kohandada. Kohandatud vaikeväärtusi võib kasutada, kui kohalike eripäradega kohandatud andmed on kättesaadavad ja nende alusel saab kindlaks määrata täpsemad vaikeväärtused.

Piirkondlikult kohandatud väärtusi võib kasutada, kui kolmandast riigist, kolmandate riikide rühmast või kolmanda riigi piirkonnast pärit kauba deklarandil on võimalik usaldusväärsete andmete põhjal tõendada, et piirkondlikult kohandatud alternatiivsed vaikeväärtused on komisjoni kindlaks määratud vaikeväärtustest väiksemad.

—

V LISA

Artikli 7 lõike 5 kohaldamisel seonduva heitkoguse arvutamiseks kasutatavate andmete arvestuse pidamise nõuded

1. MINIMAALSED ANDMED, MILLE TEGEVUSLOAGA SPIMI DEKLARANT PEAB IMPORDITUD KAUBA KOHTA SÄILITAMA
    1. Tegevusloaga SPIMI deklarandi identifitseerimisandmed:
      - a) nimi;
      - b) SPIMI konto number.
    2. Andmed imporditud kauba kohta:
      - a) kauba liik ja kogus;
      - b) päritoluriik;
      - c) tegelik heitkogus või vaikeväärtus.
  2. MINIMAALSED ANDMED, MILLE TEGEVUSLOAGA SPIMI DEKLARANT PEAB IMPORDITUD KAUBAGA SEONDUVA, TEGELIKU HEITKOGUSE ALUSEL KINDLAKS TEHTAVATE HEITKOGUSE KOHTA SÄILITAMA

Iga imporditud kauba liigi kohta, mille puhul määratakse seonduv heitkogus kindlaks tegeliku heitkoguse põhjal, säilitatakse järgmised lisaandmed:

    - a) selle käitise tunnusandmed, kus kaup toodeti;
    - b) selle käitise käitaja kontaktandmed, kus kaup toodeti;
    - c) VI lisas sätestatud tõendamisaranded;
    - d) kaubaga seonduv eriheitkogus.
-

VI LISA

Artikli 8 kohaldamisel rakendatavad tõendamispõhimõtted ja tõendamisaruaude sisu

1. TÕENDAMISPÕHIMÕTTED

Kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) tõendaja suhtub talle tõendamiseks esitatud andmetesse kutsealase ettevaatusega;
- b) SPIMI deklaratsioonis deklareeritavat seonduva heitkoguse kogunäitajat käsitletakse tõendatuna üksnes juhul, kui tõendaja veendub piisava kindlusega, et tõendamisaruaudes ei ole olulisi väärkajastusi ega IV lisa sätete kohaselt seonduva heitkoguse arvutamise seotud olulisi mittevastavusi;
- c) tõendaja on kohustatud tegema käitise kontrollkäigu, välja arvatud juhul, kui on täidetud kriteeriumid, mille alusel võib kontrollkäigu tegemisest loobuda;
- d) otsustamaks, kas väärkajastamine või õigusnormide rikkumine on oluline, kasutab tõendaja artikli 8 lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktides sätestatud künniseid.

Parameetrite puhul, mille jaoks selliseid künniseid ei ole kindlaks määratud, palub tõendaja eksperdil hinnata, kas väärkajastamist või mittevastavust tuleks eraldi või koos muude väärkajastamiste või mittevastavustega võttes pidada nende suuruse ja laadi tõttu oluliseks.

2. TÕENDAMISARUAUDE SISU

Tõendaja koostab tõendamisaruaude, milles määratakse kindlaks kaubaga seonduv heitkogus ja täpsustatakse kõik tehtud tööga seotud küsimused ning mis sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) selle käitise tunnusandmed, kus kaup toodeti;
- b) selle käitise käitaja kontaktandmed, kus kaup toodeti;
- c) kohaldatav aruandeperiood;
- d) tõendaja nimi ja kontaktandmed;
- e) tõendaja akrediteerimisnumber ja akrediteerimisasutuse nimi;
- f) käitise kontrollkäikude tegemise kuupäev või põhjused, miks kontrollkäike ei tehtud;
- g) aruandeperioodil toodetud iga liiki deklareeritud kauba kogus;
- h) käitise otseheite kvantifitseerimine aruandeperioodil;
- i) kirjeldus selle kohta, kuidas käitise heitkogus on eri liiki kaupadele omistatud;
- j) kvantitatiivne teave kauba, heitkoguse ja selle kaubaga mitte seotud energijavogude kohta;
- k) keerukate kaupade puhul:
  - i) iga kasutatud sisendmaterjali (lähteaine) kogus;
  - ii) iga kasutatud sisendmaterjaliga (lähteainega) seonduv eriheitkogus;
  - iii) tegeliku heitkoguse kasutamise korral: selle käitise tunnusandmed, kus sisendmaterjal (lähteaine) on toodetud, ja selle materjali tootmisest tulenev tegelik heitkogus;

- l) tõendaja kinnitus selle kohta, et ta on piisava kindlusega veendunud, et aruandes ei esine olulisi väärkajastamisi ega IV lisa arvutusreeglitele olulisi mittevastavusi;
  - m) teave oluliste väärkajastamiste kohta, mis on leitud ja korrigeeritud;
  - n) teave oluliste, IV lisas sätestatud arvutusreeglitele mittevastavuste kohta, mis on leitud ja korrigeeritud.
-

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/957,

10. mai 2023,

millega muudetakse määrust (EL) 2015/757, et hõlmata meretransporditegevusi ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga ning näha ette täiendavate kasvuhoonegaaside heitkoguste ja täiendavate laevatüüpide tekitatud heite seire, aruandlus ja kontroll

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) 12. detsembril 2015. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe ⁽⁴⁾ (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) jõustus 4. novembril 2016. Pariisi kokkuleppe osalised leppisid kokku hoida maailma keskmise temperatuuri tõus tööstusajastueelse tasemega võrreldes oluliselt alla 2 °C ning teha pingutusi temperatuuri tõusu piiramiseks 1,5 °C-ni võrreldes tööstusajastueelse tasemega. Seda kohustust tugevdati 13. novembril 2021 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Glasgow' kliimapaktiga, milles Pariisi kokkuleppe osaliste kohtumisena toimiv ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverents tunnistas, et kliimamuutuste mõju on palju väiksem juhul, kui temperatuur tõuseb 1,5 °C, mitte 2 °C, ning otsustab jätkata pingutusi selleks, et temperatuuri tõus piirduks 1,5 °C-ga.
- (2) Vajadus jätkata Pariisi kokkuleppe 1,5 °C eesmärgi poole püüdlemist on muutunud veelgi pakilisemaks pärast valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli kuuendas hindamisaruandes esitatud järeldusi, mille kohaselt saab globaalne soojenemine piirduda 1,5 °C-ga ainult juhul, kui käesoleval aastakümnel asutakse ülemaailmset kasvuhoonegaaside heidet viivitamata oluliselt ja püsivalt vähendama.
- (3) Kliima- ja keskkonnaprobleemide lahendamine ning Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamine on kesksel kohal komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ (edaspidi „Euroopa rohelepe“).
- (4) Euroopa roheleppes on ühendatud ulatuslikud üksteist vastastikku tugevdavad meetmed ja algatused, mille eesmärk on saavutada liidus 2050. aastaks kliimaneutraalsus, ning esitatud uus majanduskasvu strateegia, millega soovitakse muuta liit tänapäevase, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega õiglaseks ja jõukaks ühiskonnaks, kus majanduskasv on eraldatud ressursikasutusest. Samuti on selle eesmärk kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud ohtude ja mõjude eest. See üleminek

⁽¹⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 175.⁽²⁾ ELT C 301, 5.8.2022, lk 116.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 25. aprilli 2023. aasta otsus.⁽⁴⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

mõjutab eri sektorite töötajaid erinevalt. Samal ajal on sellel üleminekul soolise võrdõiguslikkuse aspektid ning eriti suur mõju teatavatele ebasoodsas olukorras olevatele ja haavatavatele rühmadele, nagu eakad, puuetega inimesed, rassilise või etnilise vähemuse taustaga inimesed ning väikese ja väiksema keskmise sissetulekuga üksikisikud ja leibkonnad. Samuti tekitab see suuremaid probleeme teatavatele piirkondadele, eriti struktuurset ebasoodsas olukorras olevatele ja perifeersetele piirkondadele ning saartele. Seepärast tuleb tagada, et üleminek oleks õiglane ja kaasav ning kedagi ei jäetaks kõrvale.

- (5) Euroopa roheleppe elluviimise vajalikkus ja väärtus on veelgi suurenenud, arvestades COVID-19 pandeemia ränka mõju liidu kodanike tervisele, elu- ja töötingimustele ning heaolule. See mõju on näidanud, et meie ühiskond ja majandus peavad parandama oma vastupanuvõimet väliste šokkide suhtes ning võtma varakult meetmeid nende ennetamiseks või leevendamiseks õiglaselt ja nii, et mitte kedagi, sealhulgas energiaostuvõimetuse ohus olevaid inimesi, ei jäeta kõrvale. Euroopa kodanikud on endiselt kindlal arvamusel, et see kehtib eelkõige kliimamuutuste kohta.
- (6) 17. detsembril 2020 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile esitatud ajakohastatud riiklikult kindlaksmääratud panuses kohustus liit vähendama 2030. aastaks liidu kogu majandust hõlmavat kasvuhoonegaaside netoheidet võrreldes 1990. aasta tasemega vähemalt 55 %.
- (7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119⁽⁵⁾ vastuvõtmisega sätestas liit õigusnormina oma eesmärgi saavutada hiljemalt 2050. aastaks kogu majandust hõlmav kliimaneutraalsus ja seejärel saavutada negatiivsete heitkoguste eesmärk. Kõnealuse määrusega on kehtestatud ka siduv eesmärk vähendada liidusisest kasvuhoonegaaside netoheidet (heide pärast sidumise mahaarvamist) 2030. aastaks võrreldes 1990. aasta tasemega vähemalt 55 % ning nähtud ette, et komisjon püüab viia kõik tulevased kavandatavad meetmed ja seadusandlikud ettepanekud, sealhulgas eelarveettepanekud, kooskõlla kõnealuse määruse eesmärkidega ning esitab kooskõla puudumisel põhjendused kõnealustele ettepanekutele lisatud mõjuhindangus.
- (8) Määruses (EL) 2021/1119 sätestatud heite vähendamise eesmärgi saavutamisele peavad kaasa aitama kõik majandussektorid. Seepärast muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ,⁽⁶⁾ et hõlmata meretranspordi tegevusala ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga (ELi HKS), et tagada, et nimetatud tegevusala aitaks õiglasel määral kaasa liidu kõrgemate kliimaeesmärkide ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisele. Sellest tingituna on vaja muuta ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2015/757,⁽⁷⁾ et võtta arvesse meretranspordi tegevusala hõlmamist ELi HKSiga.
- (9) Selleks et võtta arvesse liidu kõrgemaid kliimaeesmärke ja Pariisi kokkuleppe eesmärke, tuleks määruse (EL) 2015/757 kohaldamisala muuta. Mis tahes turupõhise meetme, tõhususnormi või muu asjakohase meetme kohaldamine, olenemata sellest, kas seda tehakse liidus või ülemaailmselt, nõuab usaldusväärset seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemi. Ehkki valdava enamiku meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heitest moodustab süsinikdioksiidi (CO₂) heide, moodustavad kasvuhoonegaaside heitest olulise osa ka metaani (CH₄) ja dilaammastikoksiidi (N₂O) heide. CH₄ ja N₂O heite lisamine määruse (EL) 2015/757 kohaldamisalasse aitaks suurendada keskkonnaalast terviklikkust ja soodustaks häid tavasid ning seda tuleks kohaldada alates 2024. aastast. Segalastilaevad, mille kogumahutavus on kuni 5 000, kuid mitte väiksem kui 400, moodustavad märkimisväärse osa kõigi segalastilaevade kasvuhoonegaaside heitest. Seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemi keskkonnatõhususe suurendamiseks, võrdsete tingimuste tagamiseks ja õigusnormide täitmisest kõrvalehoidmise riski vähendamiseks

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/757, mis käsitleb meretranspordist pärit süsinikdioksiidi heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 123, 19.5.2015, lk 55).

peaks määrus (EL) 2015/757 hõlmama alates 2025. aastast ka segalastilaevu, mille kogumahutavus on kuni 5 000, kuid mitte väiksem kui 400. Avamerelaevad tekitavad olulise osa kasvuhooonegaaside heitest. Seepärast tuleks kõnealust määrust kohaldada alates 2025. aastast ka avamerelaevade suhtes, mille kogumahutavus on suurem kui 400. Komisjon peaks enne 31. detsembrit 2024 hindama, kas määrusesse (EL) 2015/757 tuleks lisada ka muid laevatüüpe, mille kogumahutavus on kuni 5 000, kuid mitte väiksem kui 400.

- (10) Määrust (EL) 2015/757 tuleks muuta, et kohustada ettevõtjaid teatama ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed ja esitama sellised andmed vastutavale haldavale asutusele ning esitama kõnealusele asutusele heakskiitmiseks oma tõendatud seirekavad. Ettevõtja tasandi kontrolli tehes ei peaks tõendaja kontrollima heitearuandeid laeva tasandil ega laeva tasandi esitatavaid aruandeid, kui ettevõtja on vahetunud, sest need laeva tasandi aruanded on juba kontrollitud. Haldamise ja täitmise tagamise sidususe eesmärgil peaks üksus, kes vastutab määruse (EL) 2015/757 nõuetele vastavuse eest, olema sama, kes vastutab direktiivi 2003/87/EÜ nõuetele vastavuse eest.
- (11) Selleks et tagada ELi HKS-i tulemuslik toimimine haldustasandil ning võtta arvesse CH₄ ja N₂O heite ning avamerelaevadest pärit kasvuhooonegaaside heite lisamist määruse (EL) 2015/757 kohaldamisalasse, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses määrusega (EL) 2015/757 hõlmatud heitkoguste seire meetodite ja normidega ning aruandlusnormidega ja seoses muu kõnealuses määruses sätestatud asjakohase teabega, samuti normidega, mis käsitlevad seirekavade ja nende muudatuste heakskiitmist vastutava haldava asutuse poolt, normidega, mis käsitlevad ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete seiret, aruandlust ja esitamist, ning normidega, mis käsitlevad ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete tõendamist ja kontrolliaruande koostamist ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega⁽⁸⁾. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (12) Kuna käesoleva määruse eesmärke sätestada sellise seire, aruandluse ja kontrolli normid, mis on vajalikud ELi HKS-i laiendamiseks meretransporditegevustele, ning näha ette täiendavate kasvuhooonegaaside ja täiendavatest laevatüüpidest pärit heitkoguste seire, aruandlus ja kontroll, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (13) Määrust (EL) 2015/757 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) 2015/757 muutmine

Määrust (EL) 2015/757 muudetakse järgmiselt.

- 1) Pealkiri asendatakse järgmisega:

„Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/757, mis käsitleb meretranspordist pärit kasvuhooonegaaside heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ“.

⁽⁸⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- 2) Kogu määruuses, välja arvatud artiklis 2, artikli 5 lõikes 2 ja artikli 21 lõikes 5 ning I ja II lisas, asendatakse mõiste „CO₂“ mõistega „kasvuhoonegaas“ ja tehakse vajalikud grammatilised muudatused.
- 3) Artikkel 1 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruuses sätestatakse normid liikmesriikide jurisdiktsiooni alla kuuluvatesse sadamatesse saabuvatelt, seal viibivatelt või sealt lahkuvatelt laevadelt pärit kasvuhoonegaaside heitkoguste ja muu olulise teabe täpseks seireks, aruandluseks ja kontrolliks eesmärgiga edendada meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite kulutõhusat vähendamist.“

- 4) Artikli 2 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse laevade suhtes, mille kogumahutavus on 5 000 või rohkem, seoses kasvuhoonegaaside heitkogustega, mis tekivad nende äriistel eesmärkidel kauba või reisijate veoks tehtavatel reisidel viimasena külastatud sadamast liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse ja liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast järgmisena külastatavasse sadamasse ning nende viibimisel liikmesriigi jurisdiktsiooni all olevates külastatavates sadamates.

1a. Alates 1. jaanuarist 2025 kohaldatakse käesolevat määrust ka selliste segalastilaevade suhtes, mille kogumahutavus on alla 5 000, kuid mitte alla 400, seoses kasvuhoonegaaside heitkogustega, mis tekivad nende äriistel eesmärkidel kauba veoks tehtavatel reisidel viimasena külastatud sadamast liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse ja liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast järgmisena külastatavasse sadamasse ning nende viibimisel liikmesriigi jurisdiktsiooni all olevates külastatavates sadamates, samuti selliste avamerelaevade suhtes, mille kogumahutavus on alla 5 000, kuid mitte alla 400, seoses kasvuhoonegaaside heitkogustega, mis tekivad nende reisidel viimasena külastatud sadamast liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse ja liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast järgmisena külastatavasse sadamasse ja nende viibimisel liikmesriigi jurisdiktsiooni all olevates külastatavates sadamates.

1b. Alates 1. jaanuarist 2025 kohaldatakse käesolevat määrust avamerelaevade suhtes, mille kogumahutavus on 5 000 või rohkem, seoses kasvuhoonegaaside heitkogustega, mis tekivad nende reisidel viimasena külastatud sadamast liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse ja liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast järgmisena külastatavasse sadamasse ja nende viibimisel liikmesriigi jurisdiktsiooni all olevates külastatavates sadamates.

1c. Käesoleva määrusega hõlmatud kasvuhoonegaasid on:

- a) süsinikdioksiid (CO₂);
- b) metaan (CH₄), alates 2024. aastast vabaneva heite puhul ja
- c) dilämmastikoksiid (N₂O), alates 2024. aastast vabaneva heite puhul.

Kui käesolevas määruuses viidatakse kasvuhoonegaaside summaarsele heitkogusele, käsitatakse seda summaarse üldkogusena iga gaasi kohta eraldi.“

- 5) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

a) punktid a–d asendatakse järgmisega:

- „a) „kasvuhoonegaaside heide“ või „kasvuhoonegaaside heitkogus“ – artikli 2 lõike 1c esimese lõigu kohaselt käesoleva määrusega hõlmatud laevadest vabanevad kasvuhoonegaasid;
- b) „külastatav sadam“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ (*) artikli 3 punktis z määratletud külastatav sadam;

c) „reis“ – laeva liikumine, mis algab külastatavast sadamast või lõpeb selles;

d) „ettevõtja“ – direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 punktis w määratletud laevandusettevõtja;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).“;

b) punkt m asendatakse järgmisega:

„m) „aruandeperiood“ – periood, mis algab iga aasta 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril; kahel eri aastal algava ja lõppeva reisi korral arvestatakse asjakohased andmed esimese asjaomase aasta alla;“;

c) lisatakse järgmised punktid:

„p) „vastutav haldav asutus“ – laevandusettevõtjale määratud haldav asutus, millele on osutatud direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 3gf;

q) „ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed“ – direktiiviga 2003/87/EÜ hõlmatud kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus seoses meretranspordi tegevusalaga vastavalt kõnealuse direktiivi I lisale, mille kohta tuleb ettevõtjal kõnealuse direktiivi kohaselt aru anda.“

6) Artiklisse 4 lisatakse järgmine lõige:

„8. Ettevõtjad esitavad vastavalt artiklile 11a ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed aruandeperioodil nende vastutusel olnud laevade kohta.“

7) Artikli 5 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse I ja II lisa, et võtta arvesse CH₄ ja N₂O heite ning avamerelaevadest pärit kasvuhoonegaaside heitkoguste lisamist käesoleva määruse kohaldamisalasse, direktiivi 2003/87/EÜ muutmist ning et viia need lisad kooskõlla kõnealuse direktiivi artikli 14 lõike 1 alusel vastu võetud rakendusaktidega, asjakohaste rahvusvaheliste normidega ning rahvusvaheliste ja Euroopa standarditega. Komisjonil on samuti õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse I ja II lisa muutmiseks, et täpsustada nendes sätestatud seiremeetodite elemente, võttes arvesse tehnoloogia ja teaduse arengut ning et tagada direktiivi 2003/87/EÜ kohaselt kehtestatud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) tõhus toimimine.“

Komisjon võtab 1. oktoobriks 2023 vastu delegeeritud õigusaktid, et võtta arvesse CH₄ ja N₂O heite ning avamerelaevadest pärit kasvuhoonegaaside heitkoguste lisamist käesoleva määruse kohaldamisalasse, nagu on osutatud käesoleva lõike esimeses lõigus. CH₄ ja N₂O heite seire meetodid põhinevad samadel põhimõtetel nagu I lisa sätestatud CO₂ heite seire meetodid koos kohandustega, mis on vajalikud asjaomaste kasvuhoonegaaside heitkoguste laadi kajastamiseks. Käesoleva määruse I lisa sätestatud meetodid ja käesoleva määruse II lisa sätestatud nõuded viiakse vajaduse korral kooskõlla meetodite ja normidega, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses, milles käsitletakse taastuvkütuste ja vähese CO₂ heitega kütuste kasutamist meretranspordis ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ.“

8) Artiklit 6 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 3 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) ettevõtja nimi ning kontaktisiku aadress, telefon ja e-posti aadress ning ettevõtja ja registreeritud omaniku kordumatu IMO tunnusnumber;“;

b) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Ettevõtjad kasutavad standardseid seirekavavorme ning esitavad kõnealused kavad automatiseeritud süsteeme ja andmevahetusvorminguid kasutades. Kõnealused vormid, sealhulgas nende ühetaolise kohaldamise tehnilised nõuded ja automaatse esitamise tehnilised nõuded, määratakse kindlaks komisjoni poolt rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 24 lõikes 2 osutatud kontrollimeetlusega.“;

c) lisatakse järgmised lõiked:

„6. Hiljemalt 1. aprilliks 2024 esitavad ettevõtjad vastutavale haldavale asutusele iga oma käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva laeva kohta seirekava, mille tõendaja on hinnanud käesoleva määruse nõuetele vastavaks ning milles kajastatakse CH₄ ja N₂O heite lisamist käesoleva määruse kohaldamisalasse.

7. Olenemata lõikest 6 esitavad ettevõtjad laevade kohta, mis kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse esimest korda pärast 1. jaanuari 2024, vastutavale haldavale asutusele käesoleva määruse nõuetele vastava seirekava ilma liigse viivituse ja mitte hiljem kui kolm kuud pärast seda, kui iga laev on külastanud esimest liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvat sadamat.

8. Hiljemalt 6. juuniks 2025 kiidavad vastutavad haldavad asutused ettevõtjate esitatud seirekavad heaks kooskõlas komisjoni poolt käesoleva lõike kolmanda lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud normidega. Laevade puhul, mis kuuluvad direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse esimest korda pärast 1. jaanuari 2024, kiidab vastutav haldav asutus esitatud seirekava kooskõlas komisjoni poolt käesoleva lõike kolmanda lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud normidega heaks nelja kuu jooksul pärast laeva esmakordset külastust liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse sadamasse.

Komisjon võtab 1. oktoobriks 2023 kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusaktid, et muuta artikleid 6–10 seoses nimetatud artiklites sisalduvate seirekavade normidega, et võtta arvesse CH₄ ja N₂O heite ning avamerelaevadest pärit kasvuhoonegaaside heite lisamist käesoleva määruse kohaldamisalasse.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust seoses normidega, mille alusel vastutavad haldavad asutused seirekavad heaks kiidavad.“;

9) Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Tõendaja hindab artikli 13 lõike 1 kohaselt seirekava muutmist käesoleva artikli lõike 2 punktide b, c ja d alusel. Pärast hindamist teatab tõendaja ettevõtjale, kas kõnealused muudatused vastavad nõuetele. Ettevõtja esitab muudetud seirekava vastutavale haldavale asutusele pärast seda, kui on saanud tõendajalt teate, et seirekava vastab nõuetele.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„5. Vastutav haldav asutus kiidab heaks lõike 2 punktide a–d kohased seirekava muudatused kooskõlas komisjoni poolt käesoleva lõike teise lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud normidega.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust seoses normidega, mille alusel vastutavad haldavad asutused kiidavad heaks seirekavadesse tehtud muudatused.“;

10) artikli 10 esimesele lõigule lisatakse järgmine punkt:

„k) direktiiviga 2003/87/EÜ hõlmatud kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus seoses meretranspordi tegevusalaga vastavalt kõnealuse direktiivi I lisale ja mille kohta tuleb kõnealuse direktiivi kohaselt esitada aruanne, koos teabega, mis on vajalik, et põhjendada selle direktiivi artikli 12 lõikest 3 tuleneva sellise mis tahes asjakohase erandi kohaldamist, mis on sätestatud nimetatud direktiivi artikli 12 lõigetes 3-e– 3-b.“;

11) Artiklit 11 muudetakse järgmiselt:

a) lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

„Alates 2025. aastast esitavad ettevõtjad iga nende vastutusel olnud laeva kohta iga aasta 31. märtsiks oma vastutavale haldavale asutusele, liikmesriigi lipu all sõitvate laevade puhul asjaomase lipuriigi ametiasutustele ja komisjonile heitearuande kogu eelneva aasta aruandeperioodi kohta; tõendaja peab olema aruannet kontrollinud ja selle rahuldavaks tunnistanud vastavalt artiklile 13. Vastutav haldav asutus võib nõuda, et ettevõtjad esitaksid oma heitearuande enne 31. märtsi, kuid mitte enne 28. veebruari.“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Ettevõtja vahetamise korral esitab eelmine ettevõtja oma vastutavale haldavale asutusele, liikmesriigi lipu all sõitvate laevade puhul asjaomaste lipuriikide ametiasutustele, uuele ettevõtjale ja komisjonile võimalikult kiiresti pärast muudatuse lõpuleviimise kuupäeva ja hiljemalt kolme kuu jooksul pärast seda, tõendatud aruande, mis sisaldab samu elemente kui lõikes 1 osutatud heitearuande, kuid selles käsitletakse üksnes ajavahemikku, mille jooksul tegeleti tegevusega tema vastutusel.“;

c) lisatakse järgmine lõige:

„4. Komisjon võtab 1. oktoobriks 2023 kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusaktid, et muuta artikleid 11, 11a ja 12 seoses aruandluse nõuetega, et võtta arvesse CH₄ ja N₂O heite ning avamerelaevadest pärit kasvuhoonegaaside heite lisamist käesoleva määruse kohaldamisalasse.“;

12) lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 11a

Aruandlus ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete kohta ning andmete esitamine

1. Ettevõtjad teevad kooskõlas käesoleva artikli lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud normidega aruandeperioodi jooksul kindlaks ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed, mis põhinevad heitearuandel ja artikli 11 lõikes 2 osutatud aruandel, iga laeva kohta, mis oli aruandeperioodil nende vastutusel.

2. Alates 2025. aastast esitavad ettevõtjad iga aasta 31. märtsiks vastutavale haldavale asutusele kooskõlas käesoleva artikli lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud normidega ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed, mis hõlmavad direktiivi 2003/87/EÜ kohaselt meretranspordi tegevusala kohta esitatavaid heitkoguseid eelneva aasta aruandeperioodil ja on tõendatud käesoleva määruse III peatüki kohaselt.

3. Vastutav haldav asutus võib nõuda, et ettevõtjad esitaksid lõikes 2 osutatud ettevõtja tasandi tõendatud summaarse heitkoguse andmed enne 31. märtsi, kuid mitte enne 28. veebruari.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust normidega, milles käsitletakse ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete seiret ja aruandlust ning ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete esitamist vastutavale haldavale asutusele.“;

13) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Heitearuande vorm ja ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete esitamine“;

b) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Heitearuanne ja ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed esitatakse automatiseeritud süsteemide ja andmevahetusvormingute, sealhulgas elektrooniliste vormide abil.“;

14) Artiklit 13 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Tõendaja hindab heitearuande ja artikli 11 lõikes 2 osutatud aruande vastavust artiklites 8–12 ning I ja II lisas sätestatud nõuetele.“;

b) lisatakse järgmised lõiked:

„5. Tõendaja hindab ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete vastavust lõike 6 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud nõuetele.

Kui tõendaja jõuab piisava kindlusega järeldusele, et ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed ei sisalda olulisi väärikajastamisi, väljastab tõendaja kontrolliaruande, milles kinnitatakse, et ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed on tunnistanud rahuldavaks kooskõlas lõike 6 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud normidega.

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust normidega, milles käsitletakse ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete kontrolli, sealhulgas kontrollimeetodeid ja kontrollimenetlusi, ning kontrolliaruande väljaandmist.“;

15) Artiklit 14 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 2 punkt d asendatakse järgmisega:

„d) arvutused, mille tulemusel määratakse üldine kasvuhoonegaaside heitkogus ja direktiiviga 2003/87/EÜ hõlmatud kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus seoses kõnealuse meretranspordi tegevusalaga vastavalt kõnealuse direktiivi I lisale ja mille kohta tuleb kõnealuse direktiivi kohaselt aru anda“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„4. Ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete kontrollimisel hindab tõendaja esitatud andmete täielikkust ja kooskõla ettevõtja esitatud teabega, sealhulgas tema tõendatud heitearuannete ja artikli 11 lõikes 2 osutatud aruannetega.“;

16) Artiklisse 15 lisatakse järgmine lõige:

„6. Seoses ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmete tõendamisega järgivad tõendaja ja ettevõtja artikli 13 lõike 6 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud tõendamismorme. Tõendaja ei kontrolli ühegi ettevõtja vastutusel oleva laeva heitearuannet ega artikli 11 lõikes 2 osutatud aruannet.“;

17) Artikli 16 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Tõendajatele, kes hindavad seirekavasid, käesoleva määruse artikli 11 lõikes 2 osutatud heitearuandeid ning ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmeid ning annavad välja käesoleva määruse artikli 13 lõigetes 3 ja 5 osutatud kontrolliaruandeid ja artikli 17 lõikes 1 osutatud nõuetele vastavuse dokumente, annab käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva tegevuse jaoks akrediteeringu riiklik akrediteerimisasutus vastavalt määrusele (EÜ) nr 765/2008.“;

18) Artiklit 20 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Laevadele, mille puhul ei ole seire- ja aruandluskohustusi täidetud vähemalt kahe järjestikuse aruandeperioodi jooksul, ja kui järgimist ei suudeta tagada muude täitemeetmetega, võib sisenemissadama liikmesriigi pädev asutus pärast seda, kui on andnud asjaomasele ettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, anda välja väljasaatmiskorralduse, millest teatatakse komisjonile, Euroopa Meresõiduohutuse Ametile (EMSA), teistele liikmesriikidele ja asjaomasele lipuriigile. Sellise väljasaatmiskorralduse väljaandmise tulemusena keelab iga liikmesriik, välja arvatud liikmesriik, kelle lipu all laev sõidab, asjaomase laeva sisenemise oma sadamatesse seni, kuni ettevõtja täidab oma seire- ja aruandluskohustusi vastavalt artiklitele 11 ja 18. Kui selline laev sõidab liikmesriigi lipu all ja siseneb ühte tema sadamatest või leitakse seal, siis peab asjaomane liikmesriik laeva kinni pärast seda, kui on andnud asjaomasele ettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, kuni ettevõtja on oma seire- ja aruandluskohustused täitnud.

Kui leitakse, et esimeses lõigus osutatud liikmesriigi lipu all sõitev laev ei ole täitnud esimeses lõigus osutatud seire- ja aruandlusnõudeid ühes selle liikmesriigi sadamatest, kelle lipu all laev sõidab, võib asjaomane liikmesriik pärast asjaomasele ettevõtjale märkuste esitamiseks võimaluse andmist anda lipuriigi korralduse laeva kinnipidamiseks, kuni ettevõtja täidab oma seire- ja aruandluskohustused. Liikmesriik teatab sellest komisjonile, EMSA-le ja teistele liikmesriikidele.

Kõnealuste seire- ja aruandluskohustuste täitmist kinnitab väljasaatmiskorralduse väljastanud pädevale riiklikule asutusele kehtiva nõuetele vastavuse tunnistuse esitamine. Käesolev lõige ei piira merehädas olevate laevade suhtes rakendatavate rahvusvaheliste merendust käsitlevate normide kohaldamist.“;

b) lõikesse 5 lisatakse järgmine lõik:

„Esimese lõigu kohase erandi tegemise võimalust ei kohaldata liikmesriigi suhtes, kelle asutus on vastutav haldav asutus.“;

19) Artiklit 21 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 2 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) laeva identifitseerimisandmed (nimi, ettevõtja, IMO identifitseerimisnumber ja registreerimis- või kodusadam)“;

b) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Komisjon hindab iga kahe aasta järel meretransporditegevuste üldmõju ülemaailmsele kliimale, sealhulgas muude kasvuhoonegaaside kui CO₂ ja muude käesoleva määrusega hõlmamata globaalse soojenemise potentsiaaliga osakeste heite või mõju abil.“;

20) lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 22a

Läbivaatamine

Komisjon vaatab käesoleva määruse läbi hiljemalt 31. detsembriks 2024, võttes eelkõige arvesse selle rakendamisel saadud täiendavaid kogemusi, muu hulgas selleks, et lisada käesoleva määruse kohaldamisalasse laevad, mille kogumahutavus on alla 5 000, kuid mitte alla 400, pidades silmas selliste laevade võimalikku hilisemat lisamist direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse või muude meetmete väljapakkumist sellistest laevadest pärit kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks. Asjakohasel juhul lisatakse läbivaatamisaruandele seadusandlik ettepanek käesoleva määruse muutmiseks.“;

21) Artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„2. Artikli 5 lõikes 2, artikli 15 lõikes 5 ning artikli 16 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 1. juulist 2015.

Artikli 6 lõikes 8, artikli 7 lõikes 5, artikli 11 lõikes 4, artikli 11a lõikes 4 ja artikli 13 lõikes 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 5. juunist 2023.

Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne vastava viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 5 lõikes 2, artikli 6 lõikes 8, artikli 7 lõikes 5, artikli 11 lõikes 4, artikli 11a lõikes 4, artikli 13 lõikes 6, artikli 15 lõikes 5 ning artikli 16 lõikes 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.“;

b) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Artikli 5 lõike 2, artikli 6 lõike 8, artikli 7 lõike 5, artikli 11 lõike 4, artikli 11a lõike 4, artikli 13 lõike 6, artikli 15 lõike 5 või artikli 16 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Käesoleva lõike esimese lõigu viimast lauset ei kohaldata siiski delegeeritud õigusaktide suhtes, mis on vastu võetud 1. oktoobriks 2023 vastavalt artikli 5 lõike 2 teisele lõigule, artikli 6 lõike 8 teisele lõigule või artikli 11 lõikele 4.“

Artikkel 2

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 5. juunist 2023. Käesoleva määruse artikli 1 punkti 5 alapunkti a ja punkti 5 alapunkti b kohaldatakse seoses määruse (EL) 2015/757 artikli 3 punktidega b, d ja m siiski alates 1. jaanuarist 2024.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 10. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel
president
R. METSOLA

Nõukogu nimel
eesistuja
J. ROSWALL

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2023/958,

10. mai 2023,

millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ seoses lennunduse panusega kogu liidu majandust hõlmavasse heitkoguste vähendamise eesmärki ja üleilmse turupõhise meetme asjakohase rakendamisega

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/87/EÜ ⁽⁴⁾ loodi liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, mille eesmärk on vähendada kulutõhusalt ja majanduslikult tulemuslikult kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Lennutegevus lisati ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (edaspidi „ELi HKS“) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/101/EÜ ⁽⁵⁾. Euroopa Liidul on pädevus laiendada ELi HKS-i kõikidele lendudele, mis väljuvad liikmesriigis asuvalt lennuväljalt või saabuvad sinna.
- (2) Keskkonnakaitse on üks olulisemaid katsumusi, millega liit ja ülejäänud maailm silmitsi seisavad. 12. detsembril 2015. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) ⁽⁶⁾ jõustus 4. novembril 2016. Pariisi kokkuleppe osalised leppisid kokku hoida üleilmse keskmise temperatuuri tõus tunduvalt alla 2 °C võrreldes tööstusajastu eelse tasemega ning teha jõupingutusi temperatuuri tõusu piiramiseks 1,5 °C-ni võrreldes tööstusajastu eelse tasemega. Seda kohustust korrati 13. novembril 2021 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Glasgow' kliimapaktis, milles ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverents, mis toimib Pariisi kokkuleppe osaliste kohtumisena, tunnistas, et maailma keskmise temperatuuri tõusu hoidmine allpool 1,5 °C võrreldes tööstusajastu eelse tasemega vähendaks märkimisväärselt kliimamuutuste riske ja mõju, ning need osalised võtsid kohustuse suurendada 2022. aasta lõpuks oma 2030. aastaks seatud eesmärgi, et kiirendada kliimameetmete võtmist sellel kriitilisel kümnendil ja kaotada lõhe 1,5 °C eesmärgi ja tegelike ambitsioonide vahel. Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks peavad kasvuhoonegaasi heitkoguste vähendamise panustama kõik majandussektorid, sealhulgas rahvusvaheline lennundus.

⁽¹⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 152.

⁽²⁾ ELT C 301, 5.8.2022, lk 116.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 25. aprilli 2023. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/101/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et lisada lennutegevus ühenduse kasvuhoonegaaside aastekvootidega kauplemise süsteemi (ELT L 8, 13.1.2009, lk 3).

⁽⁶⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

- (3) Lennundus põhjustab 2–3 % ülemaailmsest CO₂ heitest ja lennunduse kogu kliimamõju on vähemalt kaks korda suurem kui ainult CO₂ heite mõju. Lennundus on maanteetranspordi järel suuruselt teine transpordi kliimamõju allikas. 2022. aastal prognoosis Eurocontrol, et Euroopa lennutegevus kasvab 2050. aastaks 2019. aasta tasemega võrreldes 44 %. Vajadus võtta meetmeid CO₂ heitkoguste vähendamiseks muutub üha pakilisemaks, nagu märgib valitsustevaheline kliimamuutuste paneel oma viimastes aruannetes, nimelt 7. augusti 2021. aasta aruandes „Climate change 2021: The Physical Science Basis“ (Kliimamuutused 2021: reaalteaduslik alus), 28. veebruari 2022. aasta aruandes „Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability“ (Kliimamuutused 2022: mõju, kohandumine ja haavatavus) ja 4. aprilli 2022. aasta aruandes „Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change“ (Kliimamuutused 2022: kliimamuutuste leevendamine). Selles 4. aprilli 2022. aasta aruandes märgitakse, et rahvusvaheline lennundus on sektor, kus valdkondlikes kokkulepetes on vastu võetud kliimamuutuste leevendamise eesmärgid, mis ei ole kaugeltki piisavad Pariisi kokkuleppe pikaajalise temperatuurieesmärgi saavutamiseks. Seepärast peaks liit selle pakilise küsimusega tegelema, suurendades jõupingutusi ja asudes ülemaailmses kliimamuutuste vastases võitluses rahvusvahelise liidri kohale.
- (4) Rahvusvahelise Tsiivilennunduse Organisatsiooni (ICAO) nõukogu võttis oma 214. istungjärgu kümnendal istungil 27. juunil 2018 vastu 7. detsembril 1944 allkirjastatud rahvusvahelise tsiivilennunduse konventsiooni (Chicago konventsioon) 16. lisa IV kõite esimese väljaande – rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidheite kompenseerimise ja vähendamise süsteem (CORSIA), millega luuakse CORSIA keskkonnakaitset käsitlevad rahvusvahelised standardid ja soovituslikud tavad (CORSIA SARP). Liit ja selle liikmesriigid rakendavad CORSIAT alates katseetapist ajavahemikul 2021–2023 kooskõlas nõukogu otsusega (EL) 2020/954 ⁽⁷⁾.
- (5) Liikmesriigid teavitasid kooskõlas nõukogu otsusega (EL) 2018/2027 ⁽⁸⁾ ICAO sekretariaati CORSIA ja ELi HKSi erinevustest. Eesmärk oli säilitada liidu õigustik ja tulevane poliitiline eelisõigus, samuti liidu kliimaeesmärkide tase ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu ainupädevus liidu õiguse sisu üle otsustamisel. Pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmist tuleks ajakohastada ICAO sekretariaadile CORSIA ja ELi HKSi vaheliste erinevuste kohta edastatud teavet, saates teise teate erinevuste kohta kooskõlas liidu õigusega, et võtta arvesse direktiivis 2003/87/EÜ tehtud muudatusi.
- (6) Kliima- ja keskkonnaprobleemide lahendamine ning Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkide saavutamine on kesksel kohal komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ (edaspidi „Euroopa rohelepe“).
- (7) 17. detsembril 2020 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile esitatud ajakohastatud riiklikult kindlaksmääratud panusega on liit võtnud vähendada 2030. aastaks liidu majanduses kokku kasvuhoonegaaside netoheidet vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Lennundus peaks andma oma panuse kõnealuste heitkoguste vähendamisse.
- (8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119 ⁽⁹⁾ vastuvõtmisega on liit sätestanud oma õigusaktides eesmärgi vähendada hiljemalt 2050. aastaks netoheidet nullini ja saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused. Kõnealuse määrusega kehtestatakse ka liidusisene siduv kliimaalane vahe-eesmärk (heide pärast seotud koguste mahaarvamist) vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega.
- (9) Käesoleva direktiiviga tehtud muudatused on olulised selleks, et tagada ELi HKSi terviklikkus ja tulemuslik juhtimine, et see aitaks poliitikavahendina saavutada liidu eesmarke vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks 55 % ja saada kliimanetraalseks hiljemalt 2050. aastaks, ning eesmärki saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused, nagu on sätestatud määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1. Nende muudatuste eesmärk on seega ka

(7) Nõukogu 25. juuni 2020. aasta otsus (EL) 2020/954, millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel Rahvusvahelises Tsiivilennunduse Organisatsioonis võetav seisukoht vabatahtlikust osalemisest teatamise kohta rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidheite kompenseerimise ja vähendamise süsteemis (CORSIA) alates 1. jaanuarist 2021 ning lennukikäitajate kompenseerimisnõuete arvutamiseks ajavahemikul 2021–2023 valitud võimaluse kohta (ELT L 212, 3.7.2020, lk 14).

(8) Nõukogu 29. novembri 2018. aasta otsus (EL) 2018/2027 Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta Rahvusvahelises Tsiivilennunduse Organisatsioonis seoses rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidheite kompenseerimise ja vähendamise süsteemi käsitleva rahvusvaheliste standardite ja soovituslike tavade esimese väljaandega (ELT L 325, 20.12.2018, lk 25).

(9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

rakendada lennundussektori puhul liidu poolt Pariisi kokkuleppega võetud kohustusi. Seetõttu tuleks lennunduse lubatud heitkoguse ühikute üldkogus konsolideerida ja kohaldada selle suhtes lineaarset vähendamistegurit, nagu on osutatud direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 9.

- (10) Lisaks CO₂ heitele mõjutab lennundus kliimat ka muu kui CO₂ heitega, näiteks lämmastikoksiidid (NO_x), tahmaosakesed, oksüdeerunud väevliühendid ja veeaur, samuti sellistest heidetest põhjustatud atmosfääriprotsessidega, näiteks osooni tekkimine ja kiudpilved. Sellise muu kui CO₂ heite kliimamõju sõltub kasutatavast kütusest ja mootoritest, heite asukohast, eelkõige õhusõiduki lennukõrgusest, asukohast vastavalt laius- ja pikkuskraadidele ning heite ajast ja ilmastikutingimustest sel ajal. Tuginedes komisjoni 2006. aasta mõjuhinnangule lennunduse lisamise kohta ELi HKS-i tunnistati direktiivis 2008/101/EÜ, et lennundus mõjutab üleilmset kliimat muu kui CO₂ heite kaudu. Direktiivi 2003/87/EÜ (mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/410)⁽¹⁰⁾ artikli 30 lõike 4 kohaselt pidi komisjon enne 1. jaanuari 2020 esitama ajakohastatud analüüsi lennunduse muust kui CO₂ heitest tingitud mõjude kohta, lisades sellele asjakohasel juhul ettepaneku selle kohta, kuidas neid mõjusid kõige paremini käsitleda. Selle nõude täitmiseks viis Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA) läbi ajakohastatud analüüsi lennunduse muust kui CO₂ heitest tingitud mõjude kohta kliimamuutustele ja avaldas oma uuringu 23. novembril 2020. Kõnealuse uuringu tulemused kinnitasid varasemaid hinnanguid, nimelt et lennutegevusest tulenev muust kui CO₂ heitest tingitud kliimamõju on kokkuvõttes vähemalt sama oluline kui üksnes CO₂ heitest tingitud kliimamõju.
- (11) EASA 23. novembri 2020. aasta uuringu tulemustest nähtub, et ettevaatusprintsipi kohaselt ei saa lennunduse muud kui CO₂ heidet enam eirata. Heite vähendamiseks vastavalt Pariisi kokkuleppele on vaja liidu reguleerivaid meetmeid. Seepärast peaks komisjon lennunduse muu kui CO₂ heite jaoks looma seire-, aruandlus- ja kontrollraamistiku. Selle raamistiku tulemustele tuginedes peaks komisjon esitama 1. jaanuariks 2028 aruande ning asjakohasel juhul ja mõjuhinnangule tuginedes esitama seadusandliku ettepaneku, mis sisaldab lennunduse muu kui CO₂ heite vähendamise meetmeid, laiendades ELi HKS-i kohaldamisala niisugusele mõjule.
- (12) Selleks et saavutada kõrgemad kliimaeesmärgid, tuleb võimalikult palju vahendeid suunata kliimapöördesse, mis peaks samuti olema õiglane üleminek. Seepärast tuleks kogu enampakkumisest saadud tulu, mida ei eraldata liidu eelarvesse, kasutada kliimaga seotud eesmärkidel.
- (13) Lubatud heitkoguse ühikute üldkogus tuleks konsolideerida nende lendude jaoks eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute tasemel, mille puhul tuleb vastavalt direktiivile 2003/87/EÜ lubatud heitkoguste ühikud tagastada. 2024. aastaks eraldatav lubatud heitkoguse ühikute kogus peaks põhinema aktiivsetele õhusõiduki käitajatele 2023. aastaks eraldatud üldkogusel, mida vähendatakse lineaarse teguri võrra, nagu on osutatud kõnealuses direktiivis. Lubatud heitkoguse ühikute kogust tuleks suurendada, et võtta arvesse marsruute, mis 2023. aastal ei olnud ELi HKS-iga hõlmatud, kuid mis alates 2024. aastast kuuluvad ELi HKS-i kohaldamisalasse.
- (14) Enampakkumisel müüdava osa suurendamine alates käesoleva direktiivi jõustumisele järgnevast aastast peaks saama lennundussektorile lubatud heitkoguse ühikute eraldamisel reegliks, võttes arvesse sektori võimet CO₂-ga seotud suuremad kulud üle kanda. Rakendada tuleks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise järkjärgulist kaotamist 2024. ja 2025. aastal ning täielikku enampakkumist alates 2026. aastast.
- (15) Direktiiv 2003/87/EÜ peaks aitama stimuleerida ärilise lennutranspordi CO₂ heite vähendamist. Üleminek fossiilkütuste kasutamisel aitaks CO₂ heidet vähendada. Võttes aga arvesse õhusõiduki käitajate vahelist suurt konkurentsi, liidu säästvate lennukikütuste turu arengut ning fossiilse petrooleumi ja säästvate lennukikütuste olulist hinnaerinevust, tuleks seda üleminekut toetada, pakkudes varajastele üleminejatele stiimuleid. Seepärast tuleks ajavahemikul 1. jaanuarist 2024 kuni 31. detsembrini 2030 reserveerida 20 miljonit lubatud heitkoguse ühikut, et katta osa ülejäänud hinnaerinevusest üksikute õhusõiduki käitajate fossiilse petrooleumi ja toetusõiguslike lennukikütuste vahel. Need lubatud heitkoguse ühikud peaksid pärinema olemasolevate lennunduses lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest ning neid tuleks eraldada mittediskrimineerival viisil üksnes direktiivis 2003/87/EÜ sätestatud tagastamiskohustusega hõlmatud lendudele. Pärast kõnealuse reservi toimimise hindamist võib komisjon otsustada esitada seadusandliku ettepaneku, et eraldada lubatud heitkoguse ühikute piiratud ja ajaliselt piiratud kogus. Sellist heitkoguste eraldist võib anda ainult kuni 31. detsembrini 2034.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/410, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ eesmärgiga hoogustada heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja süsinikdioksiidheite vähendamist toetavaid investeeringuid, ning otsust (EL) 2015/1814 (ELT L 76, 19.3.2018, lk 3).

- (16) Ülehelikiirusega kommertslennum ei ole enam võimalikud muu hulgas ebaproportsionaalselt suure keskkonnakahju tõttu mida need põhjustasid. Praegused suundumused näitavad siiski, et ülehelikiirusega lennunduse uuesti kasutuselevõtmiseks tehakse intensiivseid uuringuid. Positiivne seos sõidukiiruse ja kütuse põletamisest tuleneva heite taseme vahel õigustab allahelikiirusega lendude käsitlemist erinevalt ülehelikiirusega lendudest. Seepärast on asjakohane võimalikud tulevased ülehelikiirusega lennud käesoleva direktiivi alusel sätestatud mittefossiilsete kütuste toetustest välja jätta.
- (17) Direktiivi 2003/87/EÜ tuleks muuta ka aktsepteeritavate nõuete täitmiseühikute osas, et võtta arvesse CORSIA heitkoguste ühikute kõlblikuskriteeriume, mille ICAO nõukogu 2019. aasta märtsis oma 216. istungjärgul CORSIA olulise elemendina vastu võttis. Liidus asuvatel õhusõiduki käitajatel peaks olema võimalik kasutada CORSIA nõuete täitmise ühikuid CORSIAs osalevate riikide hulka kuuluvatest kolmandatest riikidest väljuvate või sinna saabuvate või nende riikide vaheliste lendude puhul. Tagamaks, et CORSIA rakendamine liidu poolt toetab Pariisi kokkuleppe eesmärke ja stimuleerib ulatuslikumat osalemist CORSIAs, peaksid nõuete täitmise ühikud pärinema Pariisi kokkuleppe osalisriikidest, kes osalevad ka CORSIAs, vältides samas topeltarvestust.
- (18) Selleks et tagada ühikute kasutamise ühetaolised tingimused vastavalt direktiivile 2003/87/EÜ, tuleks komisjonile anda rakendamislõuendused võtta vastu loetelu ühikutest, põhinedes nendele, mida ICAO nõukogu peab CORSIA nõuete täitmisel vastuvõetavaks ja mis vastavad käesolevas direktiivis sätestatud kõlblikkustingimustele. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁾.
- (19) Selleks et tagada ühetaolised rakendamistingimused, mis võimaldaks saada osalevatelt osalistelt heakskiit, kohandada õigeaegselt aruandlust, mis käsitleb osalevate osaliste riiklikult kindlaksmääratud panustega hõlmatud inimtekkelistest allikatest pärit kasvuhoonegaaside heidet ja nende neeldajates sidumist, ning vältida topeltarvestust ja ülemilmse heite netokasvu, tuleks komisjonile anda rakendamislõuendused kõnealuse korraga seotud üksikasjalike nõuete kehtestamiseks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (20) Selleks et tagada ühetaolised rakendamistingimused CORSIA kompenseerimisnõuete arvutamiseks liidus asuvate õhusõiduki käitajate jaoks, tuleks komisjonile anda vastavad rakendamislõuendused Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (21) Kuna CORSIA rakendamine ja selle nõuete täitmise tagamine väljaspool liitu asuvate õhusõiduki käitajate puhul peaks olema üksnes asjaomaste õhusõiduki käitajate asukohariigi vastutus, ei tohiks väljaspool liitu asuvatelt õhusõiduki käitajatelt nõuda käesoleva direktiivi kohaste CORSIA nõuete täitmise ühikute kehtetuks tunnistamist.
- (22) Kuna CORSIA rakendamine ja kohaldamine väljaspool liitu asuvate õhusõiduki käitajate suhtes peaks olema üksnes asjaomaste õhusõiduki käitajate asukohariigi vastutus, võib asjaomase õhusõiduki käitaja asukohariik teatada CORSIA kohaldamisel tekkivatest erinevustest ka Euroopa-siseste lendude puhul, kui väljaspool liitu asuv õhusõiduki käitaja tekitab märkimisväärseid heitkoguseid Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) sisestel lendudel või lendudel, mis väljuvad EMPs asuvalt lennuväljalt ja saavad Šveitsis või Ühendkuningriigis asuvalle lennuväljale. Direktiivi 2003/87/EÜ tuleks selles valdkonnas toimuvaid arengusuundumusi silmas pidades läbi vaadata.
- (23) Selleks et tagada lennuliinide võrdne kohtlemine, tuleks sellistesse riikidesse suunduvad ja sealt väljuvad lennud, mis ei kohalda CORSIAt liidu õiguse tähenduses, välja arvatud lennud, mis väljuvad EMPs asuvalt lennuväljalt ja saavad EMPs, Šveitsis või Ühendkuningriigis asuvalle lennuväljale, vabastada kohustusest tagastada lubatud heitkoguse ühikud või ühikud kehtetuks tunnistada. Lubatud heitkoguse ühikute tagastamisest vabastamist tuleks kohalda vaid kuni 31. detsembrini 2026 tekkivate heitkoguste suhtes, et edendada CORSIA täielikku rakendamist alates 2027. aastast.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamislõuenduste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (24) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 191 sätestatakse, et liidu keskkonnapoliitika peab aitama edendada kliimamuutuste vastu võitlemise meetmeid rahvusvahelisel tasandil, ning nõuab et liit ja liikmesriigid teevad oma pädevuse piires koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Need eesmärgid on olulised ka ICAO jaoks ja CORSIA edasiarendamise jaoks.
- (25) Andmete läbipaistvus ja üldsuse juurdepääs teabele on olulised, et suurendada vastutust ja parandada täitmise tagamist. Seepärast peaks komisjon avaldama kasutajasõbralikul viisil õhusõiduki käitajate heitkoguste ja kompenseerimise andmed. Avalikustamine aitaks hinnata CORSIA mõju ülemaailmsele CO₂ heite vähendamisele ja selle rolli Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisel.
- (26) Lennud, mis suunduvad riikidesse, mida ÜRO määratluse kohaselt käsitatakse vähim arenenud riikide ja väikeste arenevate saareriikidena ning mis ei rakenda CORSIAt liidu õiguse tähenduses (välja arvatud need riigid, mille SKP elaniku kohta on liidu keskmisega võrdne või sellest kõrgem), ning sellistest riikidest väljuvad lennud tuleks vabastada kohustusest tagastada lubatud heitkoguse ühikud või ühikud kehtetuks tunnistada. Kõnealune erand peaks olema määramata ajaks.
- (27) Selleks et tagada ühtsed tingimused õhusõiduki käitajate vabastamiseks käesoleva direktiivi kohaselt sätestatud kompenseerimisnõuetest seoses heitega, mis tuleneb lendudest, mis suunduvad riikidesse või väljuvad riikidest, mille õiguses kohaldatakse CORSIAt vähem rangelt või kus ei tagata CORSIA sätete täitmist käesoleva direktiivi kohaselt kõigi õhusõiduki käitajate jaoks võrdsel viisil, tuleks komisjonile anda rakendamislõuanded, et vabastada liidus asuvad õhusõiduki käitajad kompenseerimisnõuetest seoses heitega, mis tuleneb lendudest, mille puhul on konkurents oluliselt moonutatud ELis asuvate õhusõiduki käitajate kahjuks CORSIA sätete vähem rangest kohaldamisest või nõuete täitmise tagamisest kolmandates riikides. Konkurentsimoontonutuse põhjuseks võib olla vähem range lähenemisviisi kohaldamine nõuetele vastavate ühikute suhtes või topeltarvestusega seotud sätted. Neid lõuandeid tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (28) Selleks et tagada võrdsed tingimused kahe erineva CORSIAt kohaldava riigi vahelistel lennuliinidel, mille puhul need riigid lubavad õhusõiduki käitajatel kasutada muid kui käesoleva direktiivi kohase rakendusakti alusel vastu võetud nõuete täitmise ühikute loetellu kantud ühikuid, tuleks komisjonile anda rakendamislõuanded, et võimaldada liikmesriigis asuvatel õhusõiduki käitajatel kasutada lisaks kõnealusesse loetellu kantud nõuete täitmise ühikutele ka muid ühikuid või vabastada nad käesoleva direktiiviga kehtestatud ühikute kõlblikkustingimuste täitmisest. Neid lõuandeid tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (29) Komisjon peaks esitama aruande 41. assamblee poolt 7. oktoobril 2022 vastu võetud pikaajalise ülemaailmse eesmärgi saavutada 2050. aastaks rahvusvahelise tsiviillennunduse CO₂ neutraalsus saavutamiseks võetavate CORSIA ja ICAO meetmete kogumi rakendamise kohta.
- (30) Liit on ICAO edusammude hõlbustamiseks kolmel korral vastu võtnud ELi HKSi seotud tähtajalised erandid, mille kohaselt nõuetele vastavuse kohustusi kohaldatakse vaid EMP territooriumil asuvate lennuväljade vahelistel lendudel tekkivate heitkoguste suhtes, tagades kõigi samu lennuliine teenindavate õhusõiduki käitajate võrdse kohtlemise sõltumata nende asukohast. ELi HKSi seotud kõige hiljutisem erand kehtestati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2017/2392, ⁽¹²⁾ millega nähti ette, et kuni 2023. aastani kohaldatakse nõuetele vastavuse kohustusi ainult EMP-sisestel lendudel tekkivate heitkoguste suhtes, ja nähti ette süsteemi kohaldamisala võimalik muutmine nii, et nõuetele vastavuse kohustusi hakatakse pärast kõnealuse määruse kohast läbivaatamist kohaldama alates 1. jaanuarist 2024 ka EMP-välistel lennuväljadel maanduvatel ja sealt väljuvatel lendudel tekkivate heitkoguste suhtes. Selleks et hinnata katseetapi faasis oleva CORSIA rakendamist ja seda, kuidas seda praktikas kohaldatakse, tuleks praegust erandit ELi HKSi kohustustest pikendada kuni 31. detsembrini 2026 selliste lendude puhul, mida teostavad õhusõiduki käitajad marsruutidel, mis ei ole hõlmatud CORSIAga, asjaomastesse kolmandatesse riikidesse suunduvate ja sealt väljuvate lendude puhul, mille suhtes kohaldatakse muidu ELi HKSi aruandlus- ja tagastamis-kohustusi 31. märtsini 2027 ja 30. septembrini 2027. See peaks olema viimane ELi HKSi seotud tähtajaline erand. CORSIA läbivaatamine tuleks teha 1. juuliks 2026. Kui ICAO assamblee ei ole 31. detsembriks 2025 tugevdanud CORSIAt kooskõlas oma pikaajalise ülemaailmse eesmärgi saavutamise ja Pariisi kokkuleppe

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2392, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et jätkata kehtivate piirangute kohaldamist lennutegevuse ulatuse suhtes ja teha ettevalmistusi ülemaailmse turupõhise meetme rakendamiseks alates 2021. aastast (ELT L 350, 29.12.2017, lk 7).

eesmärkide täitmiseks või kui komisjoni vastuvõetavas rakendusaktis loetletud riikide heitkogused moodustavad uusimate kättesaadavate andmete põhjal vähem kui 70 % rahvusvahelise lennunduse heitkogustest, peaks komisjon asjakohasel juhul tegema ettepaneku, et ELi HKS-i kohaldataks alates 2027. aastast väljuvate lendude heitkoguste suhtes ning et õhusõiduki käitajatel peaks olema võimalik maha arvata CORSIA kompenseerimisest tulenevad kulud nendel marsruutidel, et vältida topeltmaksustamist. Kui aga kolmas riik ei kohalda CORSIA-t alates 2027. aastast, tuleks sellesse kolmandasse riiki väljuvate lendude heitkoguste suhtes kohaldada ELi HKS-i.

- (31) Teave nõuete täitmise ühikute kasutamise kohta CORSIA kohaste kompenseerimisnõuete täitmiseks tuleks teha üldsusele kättesaadavaks vähemalt sama läbipaistvalt, nagu teave direktiivi 2003/87/EÜ kohaste rahvusvaheliste ühikute kasutamise kohta kuni 2020. aastani vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 389/2013⁽¹³⁾ XIV lisale.
- (32) 7. oktoobril 2022 ja COVID-19 pandeemia kontekstis otsustas ICAO 41. assamblee muuta ICAO CORSIA-t nii, et kui varem oli ajavahemikuks 2024–2035 lähtealus 2019. ja 2020. aasta keskmine CO₂ heitkogus, siis nüüd on see 85 % 2019. aasta heitkogustest. Kõigi 2019 ja 2020. aasta teatatud CO₂ heitkoguste keskmine oli 435 859 594 tonni. 2019. aasta CO₂ heitkogused olid 608 076 604 tonni ja 85 % sellest on 516 865 113 tonni. ICAO määrab siiski tegeliku lähtealuse, mida ICAO kasutab sektori kasvuteguri arvutamiseks, kasutades CO₂ heitkoguste alamhulka, võttes arvesse üksnes heitkoguseid marsruutidel, mille suhtes kohaldatakse kompenseerimisnõudeid. ICAO ei avalda 2019. ja 2020. aasta keskmisi CO₂ heitkoguseid kõigi selliste riikide paaride kohta, mille suhtes 2021. aastal kohaldatakse kompenseerimisnõudeid, kuid hinnanguliselt oli see 245 miljonit tonni, ning 2019. aasta CO₂ heitkogused olid 341 380 188 tonni, millest 85 % on 290 173 160 tonni. Kõigi riikide paaride puhul, mille suhtes 2027. aastal eeldatavasti kohaldatakse kompenseerimisnõudeid, on 2019 ja 2020. aasta keskmised CO₂ heitkogused hinnanguliselt ligikaudu 373 miljonit tonni, samas kui 85 % vastavatest 2019. aasta CO₂ heitkogustest on hinnanguliselt ligikaudu 439 miljonit tonni.
- (33) Selleks et tagada ühetaolised tingimused loetelu koostamiseks riikidest, mida loetakse direktiivi 2003/87/EÜ tähenduses CORSIA-t kohaldavateks riikideks kooskõlas kõnealuse direktiiviga, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et võtta vastu ja hallata loetelu riikidest, mis ei ole EMP riigid, Šveits ega Ühendkuningriik ning mida liidu õiguse kohaselt loetakse CORSIA-s osalevateks riikideks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (34) Lennundussektori üleminekul säästvale lennundusele tuleb võtta arvesse sektori sotsiaalset mõõdet ja konkurentsivõimet, tagamaks, et see üleminek oleks sotsiaalselt õiglane ning pakuks töötajatele koolitust, ümber- ja täiendusõpet. Komisjon peaks esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise ja selle sotsiaalse mõju kohta lennundussektorile.
- (35) Lennud, mis läbivad 1 000 kilomeetrit või vähem, tekitavad 6–9 % lennunduse CO₂ koguheitest. Seni, kuni ei ole toimunud tehnoloogilist läbimurret ega ole heitevabu lennukikütuseid ja õhusõidukeid, peaks komisjon esitama aruande meetmete kohta, millega edendatakse üleminekut alternatiivsetele ja säästvamatele transpordiliikidele.
- (36) Kuigi ELi HKS-i on kohaldatud lendude suhtes alates 2012. aastast, sisaldab pakett „Eesmärk 55“ lisameetmeid, millel võib koos ELi HKS-iga olla sellele sektorile kumulatiivne mõju. Selleks, et tagada lennuühendus saarepiirkondi või väikeseid lennujaamu teenindavate lendude puhul, peaksid käesoleva direktiivi kohased mehhanismid, mis on kavandatud fossiilkütuste ja nende alternatiivide ülejäänud hinnaerinevuse katmiseks piirama kahjulikku mõju lennuühendusele ja leevendama kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu. Komisjon peaks esitama lennuühendusele avalduva võimaliku mõju kohta 2026. aastaks aruande.
- (37) ELi HKS-i kohane lennukipetrooleumi (Jet A1 või Jet A) heitekoefitsient tuleks viia vastavusse selle kütuse heitekoefitsiendiga, mis on kehtestatud CORSIA SARP-is. Lennukipetrooleumi heitekoefitsiendi suurenemise tõttu lubatud heitkoguse ühikute eraldamise tasemeid ei muudeta, sest käesoleva direktiivi tulemusena kaotatakse järk-järgult lennundusele tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute eraldamine ning võetakse kasutusele enampakkumine, et heitkoguseid veelgi rohkem vähendada.

⁽¹³⁾ Komisjoni 2. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 389/2013, millega luuakse liidu register vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsustele nr 280/2004/EÜ ja nr 406/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrused (EL) nr 920/2010 ja nr 1193/2011 (ELT L 122, 3.5.2013, lk 1).

- (38) Muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud kütused, milles kasutatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinikku ja mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁽¹⁴⁾ artiklile 25, tuleks liigitada neid kasutavate õhusõiduki käitajate jaoks heitevabaks, kuni kehtestatakse käesoleva direktiivi kohased asjakohase arvestuse üksikasjalikud reeglid.
- (39) Selleks et kehtestada üksikasjalikud reeglid iga-aastaseks fossiilse petrooleumi ja toetusõiguslike lennukütuste kulude erinevuse arvutamiseks kooskõlas määrusega, millega tagatakse säästva lennutranspordi jaoks võrdsed tingimused, selliste toetusõiguslike lennukütuste lubatud heitkoguse ühikute eraldamiseks ja selliste kütuste kasutamise tulemusel säästetud kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks ning samuti selleks, et kehtestada CO₂ hindadel põhinevate stiimulite ja fossiilkütuste ühtlustatud madalaimal maksustamise tasemel põhinevate stiimulite arvessevõtmise kord, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. Lisaks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada üksikasjalikud reeglid lennunduse lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümiseks liikmesriikide poolt, sealhulgas üksikasjalikud enampakkumise reeglid, mis on vajalikud, et osa sellisest enampakkumisest saadud tulu liidu üldeelarvesse omavahenditena üle kanda. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽¹⁵⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (40) Erilist tähelepanu tuleks pöörata ligipäätavuse edendamisele liidu äärepoolseimates piirkondades. Seetõttu tuleks kuni 31. detsembrini 2030 ette näha ajutine erand ELi HKSist selliste lendude heitkoguste puhul, mida käitatakse liikmesriigi äärepoolseimas piirkonnas asuva lennuvälja ja samas liikmesriigis väljaspool seda äärepoolseimat piirkonda asuva lennuvälja vahel, et vastata elanike kõige olulisematele vajadustele tööhõive, hariduse ja muude võimaluste seisukohast. Kõnealune erand peaks samadel põhjustel hõlmama lende sama äärepoolseima piirkonna või sama liikmesriigi eri äärepoolseimate piirkondade lennuväljade vahel.
- (41) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust (EL) 2023/136⁽¹⁶⁾ kohaldatakse õhusõiduki käitajate teavitamise suhtes, mida liikmesriigid teevad direktiivi 2003/87/EÜ kohaselt 30. novembriks 2023, tingimusel et sektori kasvutegur, mille ICAO avaldab, võrdub 2022. aasta heitkoguste puhul nulliga.
- (42) Euroopa roheleppe eesmärkide saavutamiseks ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime tagamiseks on äärmiselt oluline terviklik lähenemisviis innovatsioonile. See on eriti oluline sektorites, mille süsinikuheidet on raske vähendada nagu lennundus- ja laevandussektor, kus tuleb omavahel kombineerida täiustusi käitamises, alternatiivseid kliimanetraalseid kütuseid ja tehnoloogilisi lahendusi. Seega peaksid liikmesriigid tagama, et nende ülevõtmismeetmed ei takistaks innovatsiooni ning oleksid tehnoloogiliselt neutraalsed. Liidu tasandil toetatakse vajalikke teadus- ja innovatsioonialaseid jõupingutusi muu hulgas teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ kaudu, mis hõlmab märkimisväärset rahastamist ja uusi vahendeid ELi HKS-i kuuluvate sektorite jaoks.
- (43) Direktiiviga 2003/87/EÜ loodud innovatsioonifond peaks toetama CO₂ heite vähendamise lahenduste alaseid teadusuuringuid ja selliste lahenduste, sealhulgas heitevaba tehnoloogia väljatöötamist ja kasutuselevõttu, ning vähendama lennundussektori kliima- ja keskkonnamõju. Samuti peab see toetama elektrifitseerimist ja lennunduse üldise mõju vähendamise meetmeid.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

⁽¹⁵⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2023. aasta otsus (EL) 2023/136, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ seoses liidus asuvate õhusõiduki käitajate teavitamisega üleilmse turupõhise meetme raames kohaldatavatest kompenseerimisnõuetest (ELT L 19, 20.1.2023, lk 1).

- (44) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt tagada lennunduse panus kogu liidu majandust hõlmavasse heitkoguste vähendamise eesmärki ja rakendada liidu õiguses asjakohaselt CORSIAt ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (45) Liikmesriigid peaksid käesoleva direktiivi üle võtma hiljemalt 31. detsembriks 2023 kooskõlas vajadusega võtta kiireloomulisi kliimameetmeid ning et kõik sektorid aitaksid kaasa heitkoguste kulutõhusale vähendamisele.
- (46) Haldusmenetluste lihtsustamine ja nende menetluste kohandamine parimate tavade hoiaks halduskoormuse minimaalsena.
- (47) Seepärast tuleks direktiivi 2003/87/EÜ vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2003/87/EÜ muutmine

Direktiivi 2003/87/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artiklisse 3 lisatakse järgmine punkt:

„v) „lennunduse muu kui CO₂ heite mõju“ – mõju kliimale, mis tuleneb lämmastikoksiidide (NO_x), tahmaosakeste ja oksüdeerunud väävliühendite eraldumisest kütuse põletamisel, samuti veeauru, sealhulgas kondensatsioonijälgede eraldumisest õhusõidukitest, mis sooritavad I lisas loetletud lennutegevusi;“.

- 2) Artiklit 3c muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 jäetakse välja;

b) lisatakse järgmised lõiked:

„5. Komisjon määrab kindlaks õhusõiduki käitajatele 2024. aastaks eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse, võttes aluseks 2023. aastal I lisas loendatud lennutegevusi sooritanud õhusõiduki käitajatele eraldatud lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse, mida vähendatakse artiklis 9 osutatud lineaarse teguri võrra, ning avaldab selle koguse ja ka koguse, mis oleks 2024. aastal tasuta eraldatud vastavalt tasuta eraldamise reeglitele, mis kehtisid enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/958 (*) tehtud muudatusi.

6. Ajavahemikul 1. jaanuarist 2024 kuni 31. detsembrini 2030 reserveeritakse kuni 20 miljonit lõikes 5 osutatud lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest läbipaistvalt, võrdselt ja mittediskrimineerivalt ärilisel eesmärgil õhusõiduki käitajatele, et suurendada määrusega, millega tagatakse säästva lennutranspordi jaoks võrdsed tingimused, kindlaks määratud säästvate lennukikütuste ja muude lennukikütuste, mis ei ole saanud fossiilkütustest, kasutamist, võttes arvesse lennukikütuse tarnijate poolt õhusõiduki käitajatele liidu lennujaamades kättesaadavaks tehtavates lennukikütuses nimetatud määrusega nõutava säästvate lennukikütuste miinimumosakaalu saavutamist, allahelikirusega lendude jaoks, mille puhul tuleb lubatud heitkoguse ühikud tagastada vastavalt käesoleva direktiivi artikli 12 lõikele 3. Kui nõuetele vastavat lennukikütust ei saa lennujaamas konkreetse lennuga füüsiliselt seostada, on käesoleva lõigu alusel reserveeritud lubatud heitkoguse ühikud saadaval selles lennujaamas tangitud nõuetele vastava lennukikütuse jaoks proportsionaalselt heitkogustega, mis on põhjustatud õhusõiduki käitaja sellest lennujaamast väljuvatest lendudest, mille puhul tuleb lubatud heitkoguse ühikud tagastada vastavalt käesoleva direktiivi artikli 12 lõikele 3.

Liikmesriigid eraldavad käesoleva lõike esimese lõigu alusel reserveeritud lubatud heitkoguse ühikud, et katta osaliselt või täielikult hinnavahe fossiilpetrooleumi ja asjaomaste nõuetele vastavate lennukikütuste kasutamise vahel, võttes arvesse stiimuleid, mis tulenevad CO₂ hinnast ja fossiilkütuste ühtlustatud madalaimast maksustamise tasemest. Hinnavahe arvutamisel võtab komisjon arvesse tehnilist aruannet, mille on avaldanud Euroopa Liidu Lennundusohutusamet vastavalt määrusele, millega tagatakse säästva lennutranspordi jaoks võrdsed tingimused. Liikmesriigid tagavad käesoleva lõike kohase rahastamise nähtavuse käesoleva direktiivi artikli 30m lõike 1 punktides a ja b osutatud nõuetele vastaval viisil.

Käesoleva lõike alusel eraldatavad lubatud heitkoguse ühikud hõlmavad järgmist:

- a) 70 % ülejäänud hinnavahest fossiilpetrooleumi ja taastuvatest energiaallikatest toodetud vesiniku ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 (**) artikli 2 teise lõigu punktis 34 määratletud täiustatud biokütuste kasutamise vahel, mille heitekoefitsient võrdub nulliga vastavalt IV lisale või käesoleva direktiivi artikli 14 kohaselt vastu võetud rakendusaktile;
- b) 95 % ülejäänud hinnavahest lennunduses kasutatava fossiilpetrooleumi ja direktiivi (EL) 2018/2001 artiklile 25 vastavate muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest kütuste kasutamise vahel, mille heitekoefitsient võrdub nulliga vastavalt IV lisale või käesoleva direktiivi artikli 14 kohaselt vastu võetud rakendusaktile;
- c) 100 % ülejäänud hinnavahest fossiilpetrooleumi ja igasuguse nõuetele vastava lennukikütuse kasutamise vahel, mis ei ole saadud käesoleva lõike esimese lõiguga hõlmatud fossiilkütustest, lennujaamades, mis asuvad väiksemal kui 10 000 km² suurusel saarel ja millel puudub maismaaga maantee- või raudteeühendus; lennujaamades, mis ei ole piisavalt suured, et neid saaks määratleda liidu lennujaamadena vastavalt määrusele, millega tagatakse säästva lennutranspordi jaoks võrdsed tingimused, ja äärepoolseimates piirkondades asuvates lennujaamades;
- d) muudel kui punktides a, b ja c osutatud juhtudel 50 % ülejäänud hinnavahest fossiilpetrooleumi ja sellise nõuetele vastava lennukikütuse kasutamise vahel, mis ei ole saadud käesoleva lõike esimese lõiguga hõlmatud fossiilkütustest.

Käesoleva lõike kohasel lubatud heitkoguse ühikute eraldamisel võib arvesse võtta võimalikku toetust muudest riigi tasandi kavadest.

Ärilsel eesmärgil õhusõidukite käitajad võivad igal aastal taotleda lubatud heitkoguse ühikute eraldamist iga käesolevas lõikes osutatud nõuetele vastava lennukikütuse koguse alusel lendudel, mille puhul tuleb lubatud heitkoguse ühikud artikli 12 lõike 3 kohaselt tagastada ajavahemikul 1. jaanuarist 2024 kuni 31. detsembrini 2030, välja arvatud lennud, mille puhul loetakse see nõue artikli 28a lõike 1 kohaselt täidetuks. Kui konkreetsel aastal on lubatud heitkoguse ühikute nõudlus selliste kütuste kasutamiseks suurem kui lubatud heitkoguse ühikute kättesaadavus, vähendatakse lubatud heitkoguse ühikute hulka ühtlaselt kõigi asjaomaste õhusõiduki käitajate puhul, kes sellel aastal lubatud heitkoguse ühikuid said.

Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teatajas* igal aastal üksikasjad selle kohta, missugused olid eelmisel aastal keskmiselt kulude erinevused, kui võrrelda ühelt poolt fossiilpetrooleumi kasutamist, võttes arvesse stiimuleid, mis tulenevad CO₂ hinnast ja fossiilkütuste ühtlustatud madalaimast maksustamise tasemest, ning teiselt poolt nõuetele vastavate lennukikütuste kasutamist.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu käesoleva direktiivi täiendamiseks vastu delegeeritud õigusaktid, kehtestades üksikasjalikud reeglid käesoleva lõike kuuendas lõigus osutatud iga-aastaseks kulude erinevuse arvutamiseks ja lubatud heitkoguse ühikute eraldamiseks käesoleva lõike esimeses lõigus kindlaks määratud kütuste kasutamiseks, samuti üksikasjalikud reeglid kasvuhooonegaaside heitkoguste arvutamiseks, mis on säätatud artikli 14 lõike 1 alusel vastu võetud rakendusmääruse kohaselt teatatud kütuste kasutamise tulemusel, ning kehtestades CO₂ hindadel põhinevate stiimulite ja fossiilkütuste ühtlustatud madalaimal maksustamise tasemel põhinevate stiimulite arvessevõtmise korra.

Komisjon hindab 1. jaanuariks 2028 käesoleva lõike kohaldamist ning esitab selle hindamise tulemused aruandes õigeaegselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Aruandele võib asjakohasel juhul lisada seadusandliku ettepaneku eraldada kuni 31. detsembrini 2034 lubatud heitkoguse ühikute piiratud ja ajaliselt piiratud kogus, et veelgi stimuleerida käesoleva lõike esimeses lõigus kindlaks määratud kütuste kasutamist, eelkõige direktiivi (EL) 2018/2001 artiklile 25 vastavate lennunduses kasutatavate muust kui bioloogilise päritoluga toorainest taastuvkütuste tankimist, mille heitekoefitsient võrdub nulliga vastavalt IV lisale või käesoleva direktiivi artikli 14 kohasele rakendusaktile.

Alates 1. jaanuarist 2028 hindab komisjon käesoleva lõike kohaldamist artikli 10 lõike 5 kohastes aruannetes ning esitab oma aruande õigeaegselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

7. Selliste lendude puhul, mis väljuvad EMPs asuvalt lennuväljalt ja saabuvad EMPs, Šveitsis või Ühendkuningriigis asuvalle lennuväljale ja mis ei olnud 2023. aastal hõlmatud ELi HKSiga, suurendatakse õhusõiduki käitajatele eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogust sellise lubatud heitkoguste ühikute koguse (sealhulgas tasuta lubatud heitkoguse ühikud ja enampakkumisel müümiseks ette nähtud ühikud) võrra, mis oleks eraldatud siis, kui need lennud oleksid asjaomasel aastal olnud hõlmatud ELi HKSiga, vähendatuna artiklis 9 osutatud lineaarse teguri võrra.

8. Erandina artikli 12 lõikest 3, artikli 14 lõikest 3 ja artiklist 16 loevad liikmesriigid kõnealuste sätete nõuded täidetuks ning ei võta õhusõiduki käitajate suhtes meetmeid seoses heitkogustega, mis on tekkinud enne 31. detsembrit 2030 ja mis tulenevad lendudest liikmesriigi äärepoolseimas piirkonnas asuva lennuvälja ja samas liikmesriigis väljaspool seda piirkonda asuva lennuvälja vahel, kaasa arvatud mõni teine samas äärepoolseimas piirkonnas või sama liikmesriigi teises äärepoolseimas piirkonnas asuv lennuväli.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/958, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ seoses lennunduse panusega kogu ELi majandust hõlmavasse heitkoguste vähendamise eesmärki ja üleilmse turupõhise meetme asjakohase rakendamise (ELT L 130, 16.5.2023, lk 115).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).“

3) Artiklit 3d muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Aastatel 2024 ja 2025 müüakse enampakkumisel 15 % artikli 3c lõigetes 5 ja 7 osutatud lubatud heitkoguse ühikutest ning vastavalt 25 % ja 50 % ülejäänud 85 % kõnealustest ühikutest, mille puhul oleks toimunud tasuta eraldamine, välja arvatud artikli 3c lõikes 6 ja artikli 10a lõike 8 neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikute kogused. Nende aastate ülejäänud lubatud heitkoguse ühikud eraldatakse tasuta. Enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute osa, mis varem oleks eraldatud tasuta, suureneb vastavatel aastatel allpool sätestatu kohaselt.

Alates 1. jaanuarist 2026 müüakse enampakkumisel kogu lubatud heitkoguse ühikute kogus, mis oleks asjaomasel aastal tasuta eraldatud, välja arvatud artikli 3c lõikes 6 ja artikli 10a lõike 8 neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikute kogus.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„1a. Õhusõiduki käitajatele eraldatakse tasuta lubatud heitkoguse ühikuid proportsionaalselt nende osaga lennutegevuse tõendatud heitkogustest, millest teatati 2023. aastal. Kõnealuse koguse arvutamisel võetakse arvesse ka selliseid lennutegevuse tõendatud heitkoguseid, millest on teatatud seoses lendudega, mille suhtes ELi HKS-i kohaldatakse alles alates 1. jaanuarist 2024. Pädevad asutused väljastavad tasuta eraldatavad lubatud heitkoguse ühikud asjaomase aasta 30. juuniks.“;

c) lõige 2 jäetakse välja;

d) lõiked 3 ja 4 asendatakse järgmisega:

„3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu käesolevat direktiivi täiendavaid delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses üksikasjaliku korruga, mis puudutab liikmesriikide poolt lennunduse lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümist vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 1a, sealhulgas enampakkumise üksikasjalikud reeglid, mis on vajalikud, et osa sellisest enampakkumisest saadud tulu liidu üldeelarvesse omavahenditena üle kanda kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 311 kolmanda lõiguga. Iga liikmesriik peab igal ajavahemikul müüma enampakkumisel sellise hulga lubatud heitkoguse ühikuid, mis on proportsionaalne vastava liikmesriigi osaga võrdlusaastal kõigile liikmesriikidele omistatud lennunduse heitkoguste koguhulgast, millest on teatatud vastavalt artikli 14 lõikele 3 ja mis on tõendatud vastavalt artiklile 15. Iga artiklis 13 osutatud ajavahemiku võrdlusaasta on kalendriaasta, mis lõpeb 24 kuud enne selle ajavahemiku algust, mida enampakkumine hõlmab. Delegeeritud õigusaktidega tuleb tagada artikli 10 lõike 4 esimeses lõigus sätestatud põhimõtete austamine.

4. Liikmesriigid otsustavad selle üle, kuidas kasutada käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadud tulu, välja arvatud tulu, mis on ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõigu kohaselt kindlaks määratud omavahenditena ja kantud liidu üldeelarvesse. Liikmesriigid kasutavad lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadud tulu või selle tuluga samaväärset rahalist väärtust kooskõlas artikli 10 lõikega 3.“

4) Artiklid 3e ja 3f jäetakse välja.

5) Artiklit 11a muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 1, 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„1. Kui käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, võivad õhusõiduki käitajad, kellel on liikmesriigi väljaantud lennuettevõtja sertifikaat või kes on registreeritud liikmesriigis, sealhulgas selle äärepoolseimates piirkondades, sõltkondades või territooriumidel, kasutada järgmisi ühikuid, et täita oma kohustusi vastavalt artikli 12 lõikele 9 tunnistada artikli 12 lõike 6 kohaselt teatatud koguse ulatuses ühikud kehtetuks:

a) ühikud, mille on heaks kiitnud Pariisi kokkuleppe artikli 6 lõike 4 alusel loodud mehhanismis osalevad osalised;

b) ühikud, mille on heaks kiitnud kompenseerimisühikuid välja andvates programmides osalevad osalised ja mille ICAO nõukogu on tunnistanud nõuetele vastavaks ning mis on loetletud käesoleva artikli lõike 8 kohaselt vastu võetud rakendusaktis;

c) ühikud, mille on heaks kiitnud lõike 5 kohaselt sõlmitud lepingutes osalejad;

d) ühikud, mis on välja antud liidu tasandi projektidele vastavalt artiklile 24a.

2. Lõike 1 punktides a ja b osutatud ühikuid võib kasutada juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) ühikud on pärit riigist, mis on ühikute kasutamise ajal Pariisi kokkuleppe osaline;

b) ühikud on pärit riigist, mis on artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud kui rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidiheite kompenseerimise ja vähendamise süsteemis (CORSIA) osalev riik. Seda tingimust ei kohaldata enne 2027. aastat tekkinud heitkoguste suhtes, samuti ei kohaldata seda riikide suhtes, mida ÜRO määratluse kohaselt käsitatakse vähim arenenud riikide ja väikeste arenevate saareriikidena, välja arvatud need riigid, mille SKP elaniku kohta on võrdne liidu keskmisega või sellest kõrgem.

3. Lõike 1 punktides a, b ja c osutatud ühikuid võib kasutada juhul, kui osalevate osaliste heakskiidu saamiseks on kehtestatud asjakohane kord, aruandlust, mis käsitleb nende riiklikult kindlaksmääratud panustega hõlmatud inimtekkelistest allikates pärit kasvuhoonegaaside heidet ning nende neeldajates sidumist, kohandatakse õigeaegselt ning välditakse topeltarvestust ja üleilmse heite netokasvu.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse üksikasjalikud nõuded käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud korra suhtes, mis võib hõlmata aruandlus- ja registrinõudeid, ning kõnealust korda kohaldavate riikide või programmide loetelu kohandamise suhtes. Kõnealuse korra kehtestamisel võetakse arvesse käesoleva artikli lõike 2 kohaselt vähim arenenud riikide ja väikeste arenevate saareriikidele jaoks ette nähtud paindlikkusmeetmeid. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“;

b) lõige 4 jäetakse välja;

c) lisatakse järgmine lõige:

„8. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles loetletakse ühikud, mida ICAO nõukogu peab nõuetele vastavaks ning mis vastavad käesoleva artikli lõigetel 2 ja 3 sätestatud tingimustele. Komisjon võtab ühtlasi vastu rakendusaktid, et nimetatud loetelu vastavalt vajadusele ajakohastada. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

6) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Liikmesriigid arvutavad vastavalt käesoleva artikli lõikes 8 osutatud rakendusaktis sätestatud metoodikale igal aastal välja eelmise kalendriaasta kompenseerimisnõuded lendude puhul, mis suunduvad artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riikidesse, väljuvad nendest riikidest või toimuvad nende riikide vahel, samuti Šveitsi või Ühendkuningriigi ning artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riikide vaheliste lendude puhul, ning teavitavad iga aasta 30. novembriks õhusõiduki käitajaid.

Liikmesriigid arvutavad vastavalt käesoleva artikli lõikes 8 osutatud rakendusaktis sätestatud metoodikale samuti välja CORSIA nõuete täitmise perioodi lõplike kompenseerimisnõuete kogusumma ja teavitavad nendest nõuetest õhusõiduki käitajaid, kes vastavad käesoleva lõike kolmandas lõigus sätestatud tingimustele, asjaomase CORSIA nõuete täitmise perioodi viimasele aastale järgneva aasta 30. novembriks.

Liikmesriigid teavitavad kompenseerimisnõuete suuruselt neid õhusõiduki käitajaid, kes vastavad kõikidele järgmistele tingimustele:

- a) õhusõiduki käitajal on mõne liikmesriigi poolt välja antud lennuettevõtja sertifikaat või ta on registreeritud mõnes liikmesriigis, kaasa arvatud asjaomase liikmesriigi äärepoolseimad piirkonnad, sõltkonnad ja territooriumid, ning
- b) nad tekitavad alates 1. jaanuarist 2021 üle 10 000 tonni CO₂ heitkoguseid aastas, käitades lennukeid, mille maksimaalne sertifitseeritud stardimass on üle 5 700 kg ja mis teostavad I lisaga hõlmatud lende, välja arvatud sellised lennud, mille lähte- ja sihtkoht on ühes ja samas liikmesriigis, sealhulgas sama liikmesriigi äärepoolseimad piirkonnad.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel ei võeta arvesse järgmist liiki lendude CO₂ heitkoguseid:

- i) riiklikud lennud;
- ii) humanitaarabilennud;
- iii) lennud arstiabi osutamiseks;
- iv) sõjalised lennud;
- v) tuletõrjelennud;
- vi) lennud, mis eelnevad või järgnevad humanitaarabi-, meditsiinilisele või tuletõrjelennule, tingimusel et sellised lennud toimusid sama õhusõidukiga ja nendega oli vaja läbi viia sellega seotud humanitaarabi-, meditsiiniline või tuletõrjetegevus, või tuli õhusõiduk pärast neid tegevusi ümber paigutada järgmise tegevuse jaoks.“;

b) lisatakse järgmised lõiked:

„8. Käesoleva artikli lõikes 6 osutatud kompenseerimisnõuded CORSIA kohaldamiseks arvutatakse vastavalt metoodikale, mille komisjon määrab kindlaks lendude puhul, mis suunduvad artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riikidesse, väljuvad nendest riikidest või toimuvad nende riikide vahel, samuti Šveitsi või Ühendkuningriigi ning artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riikide vaheliste lendude puhul.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles täpsustatakse käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud õhusõiduki käitajatele esitatavate kompenseerimisnõuete arvutamise metoodika.

Kõnealustes rakendusaktides täpsustatakse eelkõige, kuidas kohaldatakse käesoleva direktiivi sätetest, eelkõige artiklitest 3c, 11a, 12 ja 25a tulenevaid nõudeid ning, niivõrd kui see on käesoleva direktiivi asjaomaseid sätteid silmas pidades võimalik CORSIA keskkonnakaitset käsitlevatest rahvusvahelistest standarditest ja soovituslikest tavadest tulenevaid nõudeid (CORSIA SARP).

Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Esimene selline rakendusakt võetakse vastu hiljemalt 30. juuniks 2024.

9. Õhusõiduki käitajad, kellel on mõne liikmesriigi välja antud lennuettevõtja sertifikaat või kes on registreeritud mõnes liikmesriigis, sealhulgas selle liikmesriigi äärepoolseimates piirkondades, sõltkondades ja territooriumidel, tunnistavad artiklis 11a osutatud ühikud kehtetuks üksnes asjaomase liikmesriigi poolt lõike 6 kohaselt asjaomase CORSIA nõuete täitmise perioodi kohta teatatud koguse ulatuses. Kehtetuks tunnistamine toimub 2021.–2023. aasta heitkoguste puhul hiljemalt 31. jaanuariks 2025 ja 2024.–2026. aasta heitkoguste puhul hiljemalt 31. jaanuariks 2028.“

7) Artiklisse 14 lisatakse järgmised lõiked:

„5. Õhusõiduki käitajad esitavad alates 1. jaanuarist 2025 kord aastas aruande lennunduse muu kui CO₂ heite mõju kohta. Selleks võtab komisjon 31. augustiks 2024 vastu lõike 1 kohase rakendusakti, et lisada seire-, aruandlus- ja kontrolliraamistikku lennunduse muu kui CO₂ heite mõju. Seire-, aruandlus- ja kontrolliraamistik peab sisaldama vähemalt saadaolevaid kolmemõõtmelisi lennutrajektoori andmeid, samuti õhuniiskust ja -temperatuuri, et tekitada ühe lennu kohta CO₂ ekvivalent. Komisjon tagab olemasolevate ressursside piires kättesaadavad vahendid, et seire, aruandluse ja kontrolli süsteemi hõlbustada ja võimalikult palju automatiseerida, nii et halduskoormus oleks minimaalne.

Liikmesriigid tagavad, et alates 1. jaanuarist 2025 jälgib iga õhusõiduki käitaja iga käitatava õhusõiduki muud kui CO₂ heite mõju ja esitab selle kohta pärast iga aasta lõppu pädevale asutusele aruande vastavalt lõikes 1 osutatud rakendusaktidele.

Alates 2026. aastast annab komisjon igal aastal artikli 10 lõikes 5 osutatud aruande raames aru, millised on käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud seire-, aruandlus- ja kontrolliraamistiku kohaldamise tulemused.

Komisjon esitab 31. detsembriks 2027 lennunduse muu kui CO₂ heite mõju seire-, aruandlus- ja kontrolliraamistiku kohaldamise tulemuste põhjal aruande ja asjakohasel juhul ning olles eelnevalt teinud mõjuhinna, seadusandliku ettepaneku, et leevendada CO₂ heite mõju, laiendades ELi HKSi kohaldamisala nii, et see hõlmaks ka lennunduse muud kui CO₂ heite mõju.

6. Komisjon avaldab lennutegevusega seotud heitkoguste kohta hiljemalt kolm kuud pärast aruande esitamise tähtpäeva ja kasutajasõbralikul viisil vähemalt järgmised iga-aastased koondandmed, mis on esitatud liikmesriikidele või edastatud komisjonile kooskõlas komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2018/2066 (*) ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/1603 (**) artikliga 7:

a) lennuväljapaari kohta EMPs:

- i) kõigi lendude heitkogused;
- ii) lendude koguarv;
- iii) reisijate koguarv;
- iv) õhusõiduki tüüp;

b) õhusõiduki käitaja kohta:

- i) andmed heitkoguste kohta, mis tulenevad EMP-sisestest lendudest, EMP-st väljuvatest lendudest, EMPsse saabuvatest lendudest ja kahe kolmanda riigi vahelistest lendudest, jaotatuna riikide paaride kaupa, ning andmed heitkoguste kohta, mille suhtes kehtib kohustus CORSIA nõuetele vastavad heiteühikud kehtetuks tunnistada;
- ii) kompenseerimisnõuete summa, mis on arvatud artikli 12 lõike 8 kohaselt;
- iii) vastavalt artiklile 11a ühikute summa ja liik, mida kasutatakse käesoleva punkti alapunktis ii osutatud õhusõiduki käitajate kompenseerimisnõuete täitmiseks;
- iv) selliste kasutatud kütuste kogus ja kategooria, mille heitekoefitsient on käesoleva direktiivi kohaselt null või mis annavad õhusõiduki käitajale õiguse saada lubatud heitkoguste ühikuid vastavalt artikli 3c lõikele 6.

Esimese lõigu punkti a ja punkti b puhul võib õhusõiduki käitaja erijuhtudel, kui ta tegutseb väga piiratud arvul lennuväljapaaridel või väga piiratud arvul riikide paarides, mille suhtes kohaldatakse kompenseerimisnõudeid, või väga piiratud arvul riikide paarides, mille suhtes ei kohaldata kompenseerimisnõudeid, nõuda, et haldav liikmesriik ei avaldaks selliseid andmeid õhusõiduki käitaja tasandil, selgitades, miks avalikustamist võiks pidada tema ärihuve kahjustavaks. Selle nõude põhjal võib haldav liikmesriik komisjonilt taotleda nende andmete avaldamist koondatud kõrgemal tasandil. Komisjon otsustab, kas taotlus rahuldada.

(*) Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/2066, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohast kasvuhoonegaaside heite seiret ja aruandlust ning millega muudetakse komisjoni määrust (EL) nr 601/2012 (ELT L 334, 31.12.2018, lk 1).

(**) Komisjoni 18. juuli 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/1603, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ meetmete osas, mille Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon on võtnud seoses lennunduse heitkoguste seire, aruandluse ja tõendamise üldilmsel turupõhise meetme rakendamise eesmärgil (ELT L 250, 30.9.2019, lk 10).“

8) Artiklit 18a muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Kui artiklis 13 osutatud mis tahes ajavahemiku kahel esimesel aastal käesoleva artikli lõike 1 punkti b reguleerimisalasse kuuluva õhusõiduki käitaja teostatavatest lendudest tulenevaid omistatud lennunduse heitkoguseid ei omistata käitajat haldavale liikmesriigile, viiakse õhusõiduki käitaja järgmiseks ajavahemikuks üle teise haldava liikmesriigi haldusalasse. Uueks haldavaks liikmesriigiks on selle õhusõiduki käitaja poolt eelmise ajavahemiku kahel esimesel aastal teostatud lendudest tuleneva suurima omistatud lennunduse heitkoguste hulga liikmesriik.“;

b) lõike 3 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) alates 2024. aastast ajakohastab seda nimekirja iga kahe aasta järel, lisades õhusõiduki käitajad, kes on edaspidi teostanud I lisas nimetatud lennutegevust, kui õhusõiduki käitaja ei ole nimekirja ajakohastamisele eelnenud nelja järjestikuse kalendriaasta jooksul sooritanud I lisas loetletud lennutegevusi, ei kanta teda nimekirja.“

9) Artiklit 25a muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liit ja tema liikmesriigid tegutsevad jätkuvalt selle nimel, et kooskõlas määruse (EL) 2021/1119 ja Pariisi kokkuleppe eesmärkidega saavutada lennundusest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ülemaailmseid meetmeid käsitlevad kokkulepped. Selliste kokkulepete saavutamisel kaalub komisjon, kas käesoleva direktiivi kohaseid õhusõiduki käitajate suhtes kohaldatavaid sätteid on vaja muuta.“;

b) lisatakse järgmised lõiked:

„3. Komisjon võtab vastu rakendusakti, milles loetletakse riigid, mis ei ole EMP riigid, Šveits ega Ühendkuningriik ja mida käesoleva direktiivi tähenduses loetakse CORSIAt kohaldavaks, kasutades 2021.–2023. aastal lähtealusena 2019. aastat ja pärast 2024. aastat 85 % 2019. aasta heitkogustest. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Heitkoguste puhul, mis tekivad kuni 31. detsembrini 2026 lendudest, mis suunduvad käesoleva artikli lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riikidesse või lähtuvad nendest riikidest, ei ole õhusõiduki käitajad kohustatud kooskõlas artikli 12 lõikega 3 nende heitkoguste eest lubatud heitkoguse ühikuid tagastama.

5. Heitkoguste puhul, mis tekivad kuni 31. detsembrini 2026 EMP ja käesoleva artikli lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetlemata riikide vahel toimuvatest lendudest, välja arvatud Šveitsi ja Ühendkuningriiki suunduvad lennud, ei ole õhusõiduki käitajad kohustatud kooskõlas artikli 12 lõikega 3 nende heitkoguste eest lubatud heitkoguse ühikuid tagastama.

6. ÜRO määratluse kohaselt vähim arenenud riikide ja väikeste arenevate saareriikidena käsitatavatesse riikidesse, mida ei ole loetletud käesoleva artikli lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis, ning neisse riikidesse, mille SKP elaniku kohta on liidu keskmisega võrdne või sellest kõrgem, suunduvate ja sealt väljuvate lendude heitkoguste puhul ei ole õhusõiduki käitajad kohustatud kooskõlas artikli 12 lõikega 3 nende heitkoguste eest lubatud heitkoguste ühikuid tagastama.

7. Kui komisjon teeb kindlaks olulised konkurentsimoonutused – näiteks moonutus, mis on põhjustatud sellest, kui kolmas riik kohaldab CORSIAT oma õiguses vähem rangel viisil või ei taga CORSIA sätete täitmist kõigi õhusõiduki käitajate jaoks võrdset viisil –, mis kahjustavad õhusõiduki käitajaid, kellel on mõne liikmesriigi välja antud lennuettevõtja sertifikaat või kes on registreeritud mõnes liikmesriigis, kaasa arvatud asjaomase liikmesriigi äärepoolseimad piirkonnad, sõltkonnad ja territooriumid, võtab komisjon vastu rakendusakte, et vabastada kõnealused õhusõiduki käitajad artikli 12 lõikes 9 sätestatud kompenseerimisõuetest sellistesse riikidesse suunduvate ja sealt saabuvate lendude heitkoguste puhul. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

8. Kui õhusõiduki käitajad, kellel on mõne liikmesriigi välja antud lennuettevõtja sertifikaat või kes on registreeritud mõnes liikmesriigis, kaasa arvatud asjaomase liikmesriigi äärepoolseimad piirkonnad, sõltkonnad ja territooriumid, käitavad lende kahe käesoleva artikli lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riigi vahel, sealhulgas lennud Šveitsi, Ühendkuningriigi ning käesoleva artikli lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riikide vahel, ja need riigid lubavad õhusõiduki käitajatel kasutada muid ühikuid kui need, mis on kantud artikli 11a lõike 8 kohaselt vastu võetud loetellu, on komisjonil õigus võtta vastu õigusakte, millega lubatakse asjaomastel õhusõiduki käitajatel selliste lendude heitkoguste puhul kasutada ühikuid, mis ei ole sellesse loetellu kantud, või mitte täita artikli 11a lõigetes 2 ja 3 nimetatud tingimusi. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

10) Artiklid 28a ja 28b asendatakse järgmisega:

„Artikkel 28a

Enne ICAO ülemaailmse turupõhise meetme kohustuslikku rakendamist kohaldatavad erandid

1. Erandina artikli 12 lõikest 3, artikli 14 lõikest 3 ja artiklist 16 peavad liikmesriigid nendes sätetes osutatud nõudeid täidetuks ega võta meetmeid õhusõiduki käitajate vastu seoses järgmisega:

- a) igal kalendriaastal alates 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2026 väljaspool EMPd asuvate riikide lennuväljadele suunduvate või sealt väljuvate lendude, välja arvatud Ühendkuningriigi või Šveitsi lennuväljadele suunduvate lendude kõik heitkogused, arvestades artiklis 28b osutatud läbivaatamist;
- b) ELi toimimise lepingu artikli 349 tähenduses äärepoolseima piirkonna lennuvälja ja EMP muu piirkonna lennuvälja vahel igal kalendriaastal alates 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2023 toimunud lendude kõik heitkogused, võttes arvesse artiklis 28b osutatud läbivaatamist.

Artiklite 11a, 12 ja 14 kohaldamisel käsitatakse muude kui käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud lendude tõendatud heitkoguseid õhusõiduki käitaja tõendatud heitkogustena.

2. Erandina artikli 3d lõikest 3 vähendatakse iga liikmesriigi poolt ajavahemikus 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2026 enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute kogust nii, et see oleks kooskõlas sellele liikmesriigile omistatud lennunduse heitkoguste nende lendude osakaaluga, mille suhtes ei kohaldata käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b ette nähtud erandeid.

3. Erandina artiklist 3g ei nõuta õhusõiduki käitajatelt, et nad esitaksid seirekavad, milles nähakse ette meetmed heitkoguste seireks ja nendest aruandmiseks seoses lendudega, mille suhtes kohaldatakse käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b sätestatud erandeid.

4. Kui õhusõiduki käitaja iga-aastane koguheide on alla 25 000 tonni CO₂ või kui õhusõiduki käitaja iga-aastane koguheide on muude kui käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b osutatud lendude puhul alla 3 000 tonni CO₂, käsitatakse erandina artiklitest 3g, 12, 15 ja 18a seda heidet tõendatud heitkogusena, kui see on kindlaks määratud väikeheitetekitajatele ette nähtud vahendiga, mis on heaks kiidetud komisjoni määrusega (EL) nr 606/2010 (*) ja milles kasutatakse Eurocontroli esitatud HKS-i tugivahendi andmeid. Liikmesriigid võivad mitteäriiliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite käitajate suhtes rakendada lihtsustatud korda, kui see menetlus tagab samasuguse täpsuse kui väikeheitetekitajatele ette nähtud vahend.

5. Käesoleva artikli lõiget 1 kohaldatakse selliste riikide suhtes, kellega on sõlmitud artikli 25 või 25a kohane kokkulepe, järgides sellises kokkuleppes sätestatud tingimusi.

Artikkel 28b

ICAO ülemaailmse turupõhise meetme rakendamist puudutav komisjoni aruanne ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab enne 1. jaanuari 2027 ja edaspidi iga kolme aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande edusammude kohta ICAO peetavatel läbirääkimistel, mille eesmärk on rakendada heitkoguste suhtes alates 2021. aastast ülemaailmset turupõhist meetet, käsitledes eelkõige:

- a) asjakohaseid ICAO vahendeid, sealhulgas standardeid ja soovituslikke tavasid, samuti seda, kuidas edeneb ICAO 41. assambleel vastu võetud ülemaailmse pikaajalise eesmärgi saavutamiseks võetava ICAO meetmepaketi kõigi elementide rakendamine;
- b) ICAO nõukogu poolt heaks kiidetud soovitusi seoses ülemaailmse turupõhise meetmega, sealhulgas kõik võimalikud muudatused lähtealustes;
- c) ülemaailmse registri loomist;
- d) kolmandate riikide võetud riiklike meetmeid ülemaailmse turupõhise meetme rakendamiseks, mida kohaldatakse heitkoguste suhtes alates 2021. aastast;
- e) kolmandate riikide CORSIA kohaselt kompenseerimises osalemise taset, sealhulgas neil sellise osalemise suhtes esinevate reservatsioonide mõju, ning
- f) muid asjaomaseid rahvusvahelisi suundumusi ja kohaldatavaid õigusakte, samuti edusamme lennunduse kogu mõju vähendamisel kliimamuutustele.

Pariisi kokkuleppe ülemaailmse kokkuvõtte põhimõtteid järgides teavitab komisjon ka jõupingutustest, mida on tehtud selleks, et täita lennundussektori heitkoguste piiramise ülemaailmne pikaajaline eesmärk – vähendada lennunduse CO₂ heitkoguseid 2050. aastaks nullini, ning arvestab hindamisel esimese lõigu punktides a–f osutatud kriteeriume.

2. Komisjon esitab 1. juuliks 2026 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, hinnates selles ICAO ülemaailmse turupõhise meetme ambitsioonikust ja üldist keskkonnavalast terviklikkust, sealhulgas selle üldist ambitsioonikust seoses Pariisi kokkuleppe eesmärkidega, CORSIA kohaselt kompenseerimises osalemise taset, selle täidetavust, läbipaistvust, mittetäitmise korral kohaldatavaid karistusi, üldsuse kaasamise menetlusi, kompensatsiooniuhikute kvaliteeti, heitkoguste seiret, aruandlust ja tõendamist, registreid, aruandekohustust ja biokütuste kasutamise norme. Komisjon avaldab kõnealuse raporti samuti 1. juulil 2026.

3. Komisjoni lõikes 2 osutatud aruandele lisatakse asjakohasel juhul seadusandlik ettepanek muuta käesolevat direktiivi nii, et see oleks kooskõlas Pariisi kokkuleppe temperatuurieesmärgiga, liidu poolt 2030. aastaks võetud kohustusega vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid kõikides majandussektorites ning eesmärgiga saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimanetraalsus ja säilitada liidu kliimameetmete keskkonnavalane terviklikkus ja tulemuslikkus. Kaasnev ettepanek sisaldab asjakohasel juhul ELi HKS-i kohaldamist alates 2027. aasta jaanuarist lendude suhtes, mis väljuvad EMP riikides asuvatelt lennuväljadelt väljaspool EMPd asuvatele lennuväljadele, ning sellest jäetakse välja väljaspool EMPd asuvatelt lennuväljadelt saabuvad lennud. Kui lõikes 2 osutatud aruanne näitab, et:

- a) ICAO assamblee ei tugevdanud 31. detsembriks 2025 CORSIA-t kooskõlas selle ülemaailmse pikaajalise eesmärgi saavutamiseks, et täita Pariisi kokkuleppe eesmärgid või

- b) artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riigid moodustavad viimaste kättesaadavate andmete põhjal vähem kui 70 % rahvusvahelise lennunduse heitkogustest.

Samuti annab kaasnev ettepanek asjakohasel juhul õhusõiduki käitajatele võimaluse nendel marsruutidel tekkinud kulud CORSIA kompenseerimisest maha arvata, et vältida topeltmaksustamist. Kui käesoleva lõike esimese lõigu punktides a ja b sätestatud tingimused ei ole täidetud, muudetakse ettepanekuga käesolevat direktiivi, et jätkata ELi HKS-i kohaldamist üksnes EMP-siseste lendude, Šveitsi ja Ühendkuningriiki suunduvate lendude ning artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetlemata riikidesse suunduvate lendude suhtes.

(*) Komisjoni 9. juuli 2010. aasta määrus (EL) nr 606/2010, milles käsitletakse Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsiooni (Eurocontrol) poolt teatavate väikeste saasteallikate hulka kuuluvate õhusõidukite käitajate kütusetarbimise hindamiseks välja töötatud lihtsustatud vahendi heakskiitmist (ELT L 175, 10.7.2010, lk 25).“

- 11) Artiklisse 30 lisatakse järgmine lõige:

„8. 2026. aastal lisab komisjon artikli 10 lõikes 5 sätestatud aruandesse järgmised elemendid:

- a) vähem kui 1 000 km pikkuste lendude keskkonna- ja kliimamõju ning selle mõju vähendamise võimaluste hindamine, sealhulgas olemasolevate alternatiivsete ühistranspordiliikide uurimine ja säästvate lennukikütuste laialdasem kasutamine;
- b) hinnang selliste lendude keskkonna- ja kliimamõju kohta, mida teostavad käitajad, kelle suhtes on tehtud erand vastavalt I lisa tabeli veeru „Tegevusalad“ kande „Lennundus“ punktidele h või k, ning kaalutlused, kuidas seda mõju vähendada;
- c) hinnang käesoleva direktiivi sotsiaalse mõju kohta lennundussektorile, sealhulgas selle tööjõule ja lennureisikuludele;
- d) saarte ja äärealade lennuühenduse hindamine, arvestades seejuures konkurentsivõimet ja kasvuhoonegaaside heite ülekandumist ning keskkonna- ja kliimamõju.

Artikli 10 lõikes 5 sätestatud aruanne võetakse asjakohasel juhul arvesse ka käesoleva direktiivi tulevasele läbivaatamisele.“

- 12) I ja IV lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

Artikkel 2

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2023. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

*Artikkel 3***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 4***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 10. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel
president
R. METSOLA

Nõukogu nimel
eesistuja
J. ROSWALL

LISA

1) Direktiivi 2003/87/EÜ I lisa tabeli veerus „Tegevusalad“ muudetakse kannet „Lennundus“ järgmiselt:

a) esimese lõigu järele lisatakse järgmine lõik:

„Kahes eri riigis, mis on loetletud artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis, asuvate lennuväljade vahel toimuvad lennud ning Šveitsi või Ühendkuningriigi ja artikli 25a lõike 3 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud riikide vahelised lennud, ja artikli 12 lõigete 6 ja 8 ning artikli 28c kohaldamisel kõik muud kahes erinevas kolmandas riigis asuvate lennuväljade vahel toimuvad lennud, mida sooritavad õhusõiduki käitajad, kes vastavad kõigile järgmistele tingimustele:

- a) õhusõiduki käitajal on mõne liikmesriigi poolt välja antud lennuettevõtja sertifikaat või ta on registreeritud mõnes liikmesriigis, kaasa arvatud asjaomase liikmesriigi äärepoolseimad piirkonnad, sõltkonnad ja territooriumid, ning
- b) nad tekitavad alates 1. jaanuarist 2021 üle 10 000 tonni CO₂ heitkoguseid aastas, käitades lennukeid, mille maksimaalne sertifitseeritud stardimass on üle 5 700 kg ja mis teostavad käesoleva lisaga hõlmatud lende, välja arvatud sellised lennud, mille lähte- ja sihtkoht on ühes ja samas liikmesriigis, kaasa arvatud sama liikmesriigi äärepoolseimad piirkonnad; käesoleva punkti kohaldamisel ei võeta arvesse järgmist liiki lendude heitkoguseid:
  - i) riiklikud lennud;
  - ii) humanitaarabilennud;
  - iii) lennud arstiabi osutamiseks;
  - iv) sõjalised lennud;
  - v) tuletõrjelennud;
  - vi) lennud, mis eelnevad või järgnevad humanitaarabi-, meditsiinilisele või tuletõrjelennule, tingimusel et sellised lennud toimusid sama õhusõidukiga ja nendega oli vaja läbi viia asjaomane humanitaarabi-, meditsiiniline või tuletõrjetegevus, või tuli õhusõiduk pärast neid tegevusi ümber paigutada järgmise tegevuse jaoks.“;

b) punktis i asendatakse arv „30 000“ arvuga „50 000“.

2) Direktiivi 2003/87/EÜ IV lisa B osa jaotist „Süsinikdioksiidi heitkoguste seire“ muudetakse järgmiselt:

a) neljanda lõigu lõppu lisatakse järgmine lause:

„Lennukipetrooleumi (Jet A1 või Jet A) heitekoefitsient on 3,16 (t CO₂/t kütust).“;

b) neljanda lõigu järele lisatakse järgmine lõik:

„Heide, mis on pärit direktiivi (EL) 2018/2001 artiklile 25 vastavatest muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud kütustest, milles kasutatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinikku, liigitatakse neid kütuseid kasutavate õhusõiduki käitajate puhul heitevabaks, kuni käesoleva direktiivi artikli 14 lõikes 1 osutatud rakendusakt on vastu võetud.“

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2023/959,

10. mai 2023,

millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) 12. detsembril 2015. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe ⁽⁴⁾ (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) jõustus 4. novembril 2016. Pariisi kokkuleppe osalised leppisid kokku hoida maailma keskmise temperatuuri tõus tööstusajastueelse tasemega võrreldes oluliselt alla 2 °C ning teha pingutusi temperatuuri tõusu piiramiseks 1,5 °C-ni võrreldes tööstusajastueelse tasemega. Seda kohustust tugevdati 13. novembril 2021 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Glasgow' kliimapaktiga, milles Pariisi kokkuleppe osaliste kohtumisena toimiv ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverents tunnistas, et kliimamuutuste mõju on palju väiksem juhul, kui temperatuur tõuseb 2 °C asemel 1,5 °C, ning otsustab jätkata jõupingutusi selleks, et tõus piirduks 1,5 °C-ga.
- (2) Vajadus jätkata Pariisi kokkuleppe 1,5 °C eesmärgi poole püüdlemist on muutunud veelgi pakilisemaks pärast valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli kuuendas hindamisaruandes esitatud järeldusi, mille kohaselt saab globaalne soojenemine piirduda 1,5 °C-ga ainult juhul, kui käesoleval aastakümnel asutakse ülemaailmset kasvuhoonegaaside heidet viivitamata oluliselt ja püsivalt vähendama.
- (3) Kliima- ja keskkonnaprobleemide lahendamine ning Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamine on kesksel kohal komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ (edaspidi „Euroopa rohelepe“).
- (4) Euroopa roheleppes on ühendatud ulatuslikud üksteist vastastikku tugevdavad meetmed ja algatused, mille eesmärk on saavutada liidus 2050. aastaks kliimaneutraalsus, ning esitatud uus majanduskasvu strateegia, millega soovitakse muuta liit tänapäevase, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega õiglasel ja jõukaks ühiskonnaks, kus majanduskasv on eraldatud ressursikasutusest. Samuti on selle eesmärk kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnariskide ja -mõjude eest. See üleminek mõjutab eri sektorite töötajaid erinevalt. Samal ajal on sellel üleminekul soolise võrdõiguslikkuse aspektid ning eriti suur mõju teatavatele ebasoodsas olukorras olevatele ja haavatavatele rühmadele, nagu eakad, puuetega inimesed, rassilise või

⁽¹⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 175.⁽²⁾ ELT C 301, 5.8.2022, lk 116.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 25. aprilli 2023. aasta otsus.⁽⁴⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

etnilise vähemuse taustaga inimesed ning väikese ja väiksema keskmise sissetulekuga üksikisikud ja leibkonnad. Samuti tekitab see suuremaid probleeme teatavatele piirkondadele, eriti struktuurset ebasoodsas olukorras olevatele piirkondadele ja ääremaa piirkondadele ning saartele. Seepärast tuleb tagada, et üleminek oleks õiglane ja kaasav ning kedagi ei jäetaks kõrvale.

- (5) 17. detsembril 2020 esitas liit riiklikult kindlaksmääratud panused ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile pärast seda, kui nõukogu oli need heaks kiitnud. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87/EÜ⁽⁵⁾, mida on viimati muudetud muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/410⁽⁶⁾, on üks esitatud dokumendi lisa pidades eesmärgi üldises kirjelduses nimetatud õigusaktidest, mida tuleks 2030. aasta laiendatud eesmärki silmas pidades läbi vaadata. Nõukogu märkis oma 24. oktoobri 2022. aasta järeldustes, et ta on valmis võimalikult kiiresti pärast paketi „Eesmärk 55“ olulisi elemente käsitlevate läbirääkimiste lõpetamist ajakohastama asjakohasel juhul liidu ja selle liikmesriikide riiklikult kindlaksmääratud panuseid kooskõlas Glasgow kliimapakti punktiga 29, et kajastada seda, kuidas paketi „Eesmärk 55“ oluliste elementide lõpptulemusega täidetakse Euroopa Ülemkogu poolt 2020. aasta detsembris kokku lepitud liidu peamist eesmärki. Kuna direktiiviga 2003/87/EÜ loodud ELi heitkogustega kauplemise süsteem (ELi HKS) on liidu kliimapoliitika alus ja peamine vahend kasvuhoonegaaside heitkoguste kulutõhusaks vähendamiseks, on käesoleva direktiiviga vastu võetavad direktiivi 2003/87/EÜ muudatused, sealhulgas selle kohaldamisala muutmine, paketi „Eesmärk 55“ üks nurgakivi.
- (6) Arvestades, et COVID-19 pandeemia on olnud liidu kodanike tervisele, elu- ja töötingimustele ning heaolule väga tõsised tagajärjed, on Euroopa roheleppesse elluviimise vajalikkus ja väärtus üksnes kasvanud. Kõnealused tagajärjed on näidanud, et meie ühiskonna ja majanduse vastupanuvõimet väliste šokkide suhtes tuleb parandada ning võtta varakult meetmeid välisšokkide tagajärgede ennetamiseks või leevendamiseks õiglaselt ja nii, et mitte kedagi, sealhulgas energiaostuvõimetuse ohus olevaid inimesi, ei jäeta kõrvale. Euroopa kodanikud on endiselt kindlal arvamusel, et see kehtib eriti kliimamuutuste kohta.
- (7) 17. detsembril 2020 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile esitatud ajakohastatud riiklikult kindlaksmääratud panuses kohustus liit vähendada 2030. aastaks liidu kasvuhoonegaaside netoheidet kogu majanduses tervikuna vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega.
- (8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119⁽⁷⁾ vastuvõtmisega on liit sätestanud oma õigusaktides eesmärgi saavutada hiljemalt 2050. aastaks kogu majandust hõlmav kliimanetraalsus ja saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused. Kõnealuse määrusega kehtestatakse samuti siduv eesmärk vähendada liidusisest kasvuhoonegaaside netoheidet (heide pärast sidumise mahaarvamist) 2030. aastaks vähemalt 55 % võrra võrreldes 1990. aasta tasemega, ja näeb ette, et komisjon püüab viia kõik tulevased kavandatavad meetmed ja seadusandlikud ettepanekud, sealhulgas eelarveettepanekud, kooskõlla kõnealuse määruse eesmärkidega ning esitab kooskõla puudumisel põhjendused ettepanekutele lisatud mõjuhinnangus.
- (9) Määrusega (EL) 2021/1119 kehtestatud heitkoguste vähendamise saavutamisele peavad kaasa aitama kõik majandussektorid. Seepärast tuleks ELi HKS-i eesmärki kohandada nii, et see oleks kooskõlas kogu majandust hõlmava kasvuhoonegaaside netoheidete 2030. aastaks seatud vähendamise eesmärgiga, samuti eesmärgiga saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimanetraalsus ja eesmärgiga saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119.

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

(6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/410, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ eesmärgiga hoogustada heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja süsinikdioksiidide vähendamist toetavaid investeeringuid, ning otsust (EL) 2015/1814 (ELT L 76, 19.3.2018, lk 3).

(7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

- (10) ELi HKS peaks stimuleerima tootmist sellistes käitistes, mis vähendavad osaliselt või kõrvaldavad täielikult kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Seepärast tuleks muuta teatavate direktiivi 2003/87/EÜ I lisas esitatud tegevusalade kirjeldust, et tagada, et käitised, mida kasutatakse mõnel I lisas loetletud tegevusalal ning mis on saavutanud sama tegevusalaga seotud võimsuse künnisväärtuse, kuid ei tekita kasvuhoonegaase, on hõlmatud ELi HKS-i kohaldamisalaga, ning et sellest tulenevalt tagada käitiste võrdne kohtlemine asjaomastes sektorites. Lisaks tuleks toote tootmiseks tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute puhul võtta juhtpõhimõtetenärv arvesse materjalide ringluspõhise kasutamise potentsiaali ning asjaolu, et võrdlusalus peaks olema sõltumatu lähteainest või tootmisprotsessi liigist, kui tootmisprotsessil on sama eesmärk. Seepärast on vaja muuta teatavate võrdluslustega hõlmatud toodete ning protsesside ja heite määratlust, et tagada käitistele, mis kasutavad uusi, kasvuhoonegaaside heidet osaliselt vähendavaid või täielikult kõrvaldavaid tehnoloogiaid, ja käitistele, mis kasutavad olemasolevaid tehnoloogiaid, võrdsed tingimused. Kõnealustest juhtpõhimõtetest olenemata tuleks 2026.–2030. aasta läbivaadatud võrdluslustes jätkuvalt eristada terase ja alumiiniumi esmast ja teisest tootmist. Samuti on vaja eraldada üksteisest rafineerimistehaste ja vesiniku võrdlusluste ajakohastamine, et kajastada vesiniku, sealhulgas roheline vesiniku tootmise kasvavat tähtsust väljaspool rafineerimistehaste sektorit.
- (11) Pärast teatavate võrdluslustega hõlmatud toodete ning protsesside ja heitkoguste määratluste muutmist on vaja tagada, et tootjad ei saaks samade heitkoguste eest topelthüvitist nii lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kui ka kaudsete kulude hüvitamise teel, ning kohandada seega finantsmeetmeid, et hüvitada vastavalt elektrihindadesse edasikantud kaudsed kulud.
- (12) Nõukogu direktiiv 96/61/EÜ⁽⁸⁾ tunnistati Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/75/EL⁽⁹⁾ kehtetuks. Viiteid direktiivile 96/61/EÜ direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 2 ja selle IV lisas tuleks vastavalt ajakohastada. Arvestades vajadust vähendada heitkoguseid kiiresti kogu majanduses, peaks liikmesriikidel olema võimalik võtta meetmeid ELi HKS-i kohaldamisalasse kuuluvate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks ka muude poliitika-vahendite kaudu kui direktiivi 2010/75/EL kohaselt vastu võetud heite piirnormid.
- (13) Oma 12. mai 2021. aasta teatises „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas“ kutsus komisjon üles juhtima liitu selliselt, et 2050. aastaks oleks võimalik saavutada nullsaaste, vähendades õhusaastet, magevee- ja merereostust ning mullasaastet tasemeni, mida ei peeta enam tervisele ja looduslikele ökosüsteemidele kahjulikuks. Õhu-, vee- ja mullasaasteainete heidet reguleeriva peamise vahendi, direktiivi 2010/75/EL kohased meetmed võimaldavad sageli vähendada ka kasvuhoonegaaside heidet. Vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artiklile 8 peaksid liikmesriigid tagama kooskõla direktiivis 2003/87/EÜ sätestatud loanõuete ja direktiivis 2010/75/EL sätestatud loanõuete vahel.
- (14) Tunnistades, et uus uuenduslik tehnoloogia võimaldab sageli vähendada nii kasvuhoonegaaside kui ka saasteainete heidet, on oluline tagada koostoime meetmetega, millega vähendatakse nii kasvuhoonegaaside kui ka saasteainete heidet, eelkõige direktiiviga 2010/75/EL, ning hinnata sellise koostoime tõhusust selles valdkonnas.
- (15) Ajavahemikul 2013–2020 tööstusele tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikute maksimaalse koguse kindlaksmääramiseks kasutati elektritootjate määratlust, kuid see põhjustas koostootmisjaamade erineva kohtlemise võrreldes tööstuskäitistega. Selleks et stimuleerida töhüsa koostootmise kasutamist ja tagada kõigile sellistele käitistele võrdsed tingimused, millele eraldatakse tasuta lubatud heitkoguse ühikuid soojusenergia tootmiseks ja kaugkütteks, tuleks kõik viited elektritootjatele direktiivist 2003/87/EÜ välja jätta. Lisaks on komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2019/331⁽¹⁰⁾ täpsustatud kõigi tööstusprotsesside jaoks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise üksikasjad. Seepärast on direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõike 3 sätted süsiniku kogumise ja säilitamise kohta aegunud ja tuleks välja jätta.

⁽⁸⁾ Nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiiv 96/61/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (EÜT L 257, 10.10.1996, lk 26).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

⁽¹⁰⁾ Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/331, millega määratakse kindlaks üleliidulised üleminekueskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a kohaste lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks ühtlustatud viisil (ELT L 59, 27.2.2019, lk 8).

- (16) Kasvuhoonegaase, mida ei paisata otse atmosfääri, tuleks ELi HKSi kohaselt käsitada heitkogustena ning nende heitkoguste eest tuleks tagastada lubatud heitkoguse ühikuid, välja arvatud juhul, kui koguseid säilitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/31/EÜ⁽¹⁾ säilitamiskohas või kui need on tootes püsivalt keemiliselt seotud, nii et tavapärasel kasutamisel ja pärast toote olelusringi lõppu toimuva tavapärase tegevuse käigus nad atmosfääri ei satu. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles täpsustatakse, millistel tingimustel tuleb kasvuhoonegaasid lugeda tootes püsivalt keemiliselt seotuks selliselt, et need tavapärasel kasutamisel ja pärast toote olelusringi lõppu toimuva tavapärase tegevuse käigus atmosfääri ei satu, sealhulgas asjakohasel juhul süsiniku sidumise sertifikaadi saamine, võttes arvesse regulatiivseid arengusuundi süsiniku sidumise sertifitseerimise valdkonnas. Tavapärasel tegevust pärast toote olelusringi lõppu tuleks mõista laialt, hõlmates kõiki pärast toote olelusringi lõppu toimuvaid toiminguid, sealhulgas korduskasutamine, taastootmine, ringlussevõtt ja kõrvaldamine, nagu põletamine ja prügilasse ladestamine.
- (17) Rahvusvaheline meretransport, mis hõlmab kahe eri liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvate sadamate vahelisi reise ning liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva sadama ja mitte ühegi liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva sadama vahelisi reise, on ainus transpordiliik, mida ei ole võetud arvesse liidu varasemates kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohustustes. Ühes liikmesriigis algavate ja teises liikmesriigis või kolmandas riigis lõppevate reiside jaoks liidus müüdava kütuse heitkogused on alates 1990. aastast kasvanud ligikaudu 36 %. Need heitkogused moodustavad ligi 90 % liidu laevaliikluse koguheitest, sest samas liikmesriigis algavate ja lõppevate reiside jaoks liidus müüdava kütuse heitkogused on alates 1990. aastast 26 % vähenenud. Kui praegused suundumused jätkuvad, suurenevad rahvusvahelisest meretranspordist tulenevad heitkogused tõenäoliselt ajavahemikus 2015–2030 ligikaudu 14 % ja ajavahemikus 2015–2050 ligikaudu 34 %. Kui meretranspordi mõju kliimamuutustele suureneb prognoosi kohaselt, õhnestab see oluliselt heite vähendamise jõupingutusi, mida on tehtud teistes sektorites, et kliimamuutuste vastu võidelda, ja seega 2030. aastaks kogu majandust hõlmava kasvuhoonegaaside netoheitte vähendamise eesmärgi saavutamist, liidu kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamist hiljemalt 2050. aastaks ning eesmärki saavutada seejärel negatiivsed heitkogused, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119, ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamist.
- (18) 2013. aastal võttis komisjon vastu strateegia meretranspordist pärit heite järkjärguliseks integreerimiseks liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise poliitikasse. Selle lähenemisviisi esimese sammuna kehtestas liit Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2015/757⁽¹²⁾ meretranspordist pärit heitkoguste seire, aruandluse ja kontrolli süsteemi, millele järgneb meretranspordist pärit heite vähendamise eesmärkide kehtestamine ja turupõhise meetme kohaldamine. Kooskõlas kaasseadusandjate võetud kohustusega, mis on esitatud direktiivis (EL) 2018/410, peaks Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) või liidu tegevus algama 2023. aastal ning hõlmama ettevalmistavat tööd sellise meetme vastuvõtmiseks ja rakendamiseks, millega tagatakse, et sektor aitab nõuetekohaselt kaasa Pariisi kokkuleppe raames kokku lepitud eesmärkide saavutamiseks vajalikele jõupingutustele, ning nõuetekohast kaalumist kõigi sidusrühmade poolt.
- (19) Direktiivi (EL) 2018/410 kohaselt peaks komisjon andma Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru IMOs ambitsioonika heitkoguste vähendamise eesmärgi saavutamiseks tehtud edusammudest ja kaasnevatest meetmetest, mille eesmärk on tagada meretranspordi nõuetekohane panus Pariisi kokkuleppega seatud eesmärkide saavutamisse. IMO kaudu tehakse jõupingutusi meretranspordist tuleneva üleilmse heite piiramiseks, sealhulgas selleks, et kiiresti rakendada laevanduses kasvuhoonegaaside heite vähendamist käsitlev 2018. aastal vastu võetud esialgne IMO strateegia, milles viidatakse ka võimalikele turupõhiste meetmetele, et luua stiimuleid rahvusvahelise laevanduse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, ning selliseid jõupingutusi tuleks innustada. Kuigi IMOs on hiljuti tehtud edusamme, ei ole need seni olnud Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks piisavad. Arvestades laevanduse rahvusvahelist olemust, on oluline, et liikmesriigid ja liit teeksid oma pädevuste piires tööd kolmandate riikidega, et suurendada diplomaatilisi jõupingutusi üleilmsete meetmete tugevdamiseks ja edusammude tegemiseks sellise üleilmse turupõhise meetme väljatöötamisel IMO tasandil.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/757, mis käsitleb meretranspordist pärit süsinikdioksiidi heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 123, 19.5.2015, lk 55).

- (20) Meretranspordist pärit süsinikdioksiidi (CO₂) heide moodustab liidu heitkogusest ligikaudu 3–4 %. Euroopa roheleppes teatas komisjon oma kavatsusest võtta täiendavaid meetmeid meretranspordisektori kasvuhooonegaaside heite vähendamiseks meetmekogumi abil, mis võimaldab liidul saavutada oma heitkoguste vähendamise eesmärgid. Sellega seoses tuleks direktiivi 2003/87/EÜ muuta, et lisada meretransport ELi HKS-i, nii et kõnealune sektor aitaks õiglasel määral kaasa liidu kõrgemate kliimaeesmärkide ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisele, mille artikli 4 lõike 4 kohaselt peaks arenenud riigid jätkama juhtrollis ning seadma endale kogu majandust hõlmavaid heitkoguste vähendamise eesmärgi, samal ajal kui arenguriike tuleb innustada liikuma aja jooksul kogu majandust hõlmava kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamise või sihttasemete seadmise suunas. Väljaspool Euroopat toimivate rahvusvaheliste lendude heitkogustele peaks kehtestatama alates 2021. aasta jaanuarist üleilmse turupõhise meetme abil ülempiiri, kuid puudub meede, millega piirataks või hinnastataks meretranspordi heitkoguseid. Seetõttu on asjakohane, et ELi HKS-i hõlmaks osa liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva sadama ja kolmanda riigi jurisdiktsiooni alla kuuluva sadama vahelistest reisidest tulenevatest heitkogustest ning kolmas riik saaks otsustada ülejäänud heitkoguste suhtes võetavate asjakohaste meetmete üle.

ELi HKS-i laiendamine meretranspordile peaks seega hõlmama poolt selliste laevade heitkogustest, mis teevad reise, mis algavad väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni olevast sadamast ja lõpevad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuulavas sadamas, poolt selliste laevade heitkogustest, mis teevad reise, mis algavad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast sadamast ja lõpevad väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni olevas sadamas, kõiki selliste laevade heitkoguseid, mis teevad reise, mis algavad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast sadamast ja lõpevad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuulavas sadamas, ning kõiki heitkoguseid, mis tekivad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuulavas sadamas. Seda lähenemisviisi on peetud otstarbekaks viisiks, kuidas lahendada ühiste, kuid diferentseeritud kohustuste ja võimaluste küsimust, mis on olnud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kontekstis pikaajaline probleem. Kattes osa liidu ja kolmandate riikide vahel toimuvate nii saabuvate kui ka väljuvate reiside heitkogustest, tagatakse ELi HKS-i tõhusus, eelkõige kuna meetme keskkonnamõju on suurem kui üksnes liidusiseseid reise hõlmava kohaldamisala puhul ning samal ajal piiratakse süsteemist kõrvalehoidmiseks tehtavate sadamakülastuste ja ümberlaadimistoimingute väljapoole liitu üleviimise riski. Selleks et tagada sektori sujuv kaasamine ELi HKS-i, tuleks laevandusettevõtjate poolt tagastatavate lubatud heitkoguse ühikute osakaalu aastatel 2024 ja 2025 teatatud tõendatud heitkoguste suhtes järk-järgult suurendada.

Kui võrreldes meretranspordi tõendatud heitkogustega tagastatakse nendel aastatel vähem lubatud heitkoguse ühikuid, siis tuleks pärast seda, kui tõendatud heitkoguste ja tagastatud lubatud heitkoguse ühikute vahe on igal aastal kindlaks tehtud, tunnistada sellele vahele vastav lubatud heitkoguse ühikute kogus kehtetuks, et kaitsta süsteemi keskkonnaalast terviklikkust. Alates 2026. aastast peaksid laevandusettevõtjad tagastama kõigile nende teatatud tõendatud heitkogustele vastava arvu lubatud heitkoguse ühikuid. Kuigi meretranspordi kliimamõju tuleneb peamiselt selle CO₂ heitest, moodustab muu kui CO₂ heide märkimisväärse osa laevade heitkogusest. Vastavalt IMO 2020. aasta neljandale kasvuhooonegaaside uuringule suurenes metaaniheide ajavahemikul 2012–2018 märkimisväärselt. Metaani ja dilämmastikoksiidi heitkogus suureneb tõenäoliselt aja jooksul, eelkõige veeldatud maagaasil või muudel energiaallikatel töötavate laevade arendamisega. Metaani ja dilämmastikoksiidi heitkoguste lisamine aitaks suurendada keskkonnaalast terviklikkust ja stimuleeriks häid tavasid. Nimetatud heitkogused tuleks kõigepealt lisada määrusesse (EL) 2015/757 alates 2024. aastast ja need tuleks lisada ELi HKS-i alates 2026. aastast.

- (21) Direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisala laiendamine meretranspordile toob kaasa muutusi sellise transpordi kuludes. Kohaldamisala laiendamine mõjutab kõiki liidu osi, kuna meretranspordi teel liidu sadamatesse ja sadamatest veetavate kaupade päritolu või sihtkoht on eri liikmesriikides, sealhulgas sisemaa liikmesriikides. Seetõttu ei tohiks liikmesriikide poolne enampakkumise teel toimuv lubatud heitkoguse ühikute müük meretranspordi tegevusala kohaldamisalasse lisamise tõttu põhimõtteliselt muutuda ning peaks hõlmama kõiki liikmesriike. Liikmesriikidele avalduv mõju on siiski erinev. Eelkõige on kohaldamisala laiendamisest kõige rohkem mõjutatud liikmesriigid, kes sõltuvad suurel määral laevandusest. ELi HKS-i laiendamine meretranspordile mõjutab rohkem liikmesriike, kellel on võrreldes nende suhtelise suurusega suur merendussektor. Seepärast on asjakohane anda kõnealustele liikmesriikidele ajaliselt piiratud lisaabi täiendavate lubatud heitkoguse ühikutena, et toetada merendusala tegevuse süsinikuheite vähendamist ja sellega kaasnevate halduskulude katmist. Abi tuleks anda järk-järgult paralleelselt tagastamiskohustuste kehtestamisega ja seega suurema mõjuga kõnealustele liikmesriikidele. Direktiivi 2003/87/EÜ läbivaatamise raames peaks komisjon kaaluma kõnealuse lisaabi asjakohasust, pidades eelkõige silmas eri liikmesriikide vastutusalasse kuuluvate laevandusettevõtjate arvu muutust.

- (22) ELi HKS peaks aitama märkimisväärselt kaasa merendusalasest tegevusest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele ja selle tegevusega seotud tõhususe suurendamisele. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 3 kohane ELi HKS-i tulude kasutamine peaks muu hulgas hõlmama kliimasõbraliku transpordi ja ühistranspordi edendamist kõigis sektorites.
- (23) Jääklassi laevastike uuendamine ja selliste laevade heitkoguseid vähendava uuendusliku tehnoloogia arendamine võtab aega ja vajab rahalist toetust. Praegune laevaehitus, mis võimaldab jääklassi laevadel sõita jääoludes, toob kaasa olukorra, kus need laevad tarbivad rohkem kütust ja tekitavad rohkem heidet kui sellised sarnase suurusega laevad, mis on ette nähtud sõitmiseks ainult avaveel. Seepärast tuleks käesoleva direktiivi alusel rakendada lipust sõltumatut meetodit, mis võimaldaks kuni 31. detsembrini 2030 vähendada lubatud heitkoguste ühikuid, mida laevandusettevõtjad oma laeva jääklassi alusel tagastavad.
- (24) Saared, millel puudub maismaaga maantee- või raudteeühendus, sõltuvad meretranspordist rohkem kui teised piirkonnad ning nende ühendatus sõltub mereühendustest. Selleks et aidata väiksema elanikkonnaga saartel jääda ühendatuks pärast meretranspordi tegevusala lisamist direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, on asjakohane näha ette võimalus liikmesriigil taotleda ajutist erandit kõnealuse direktiivi kohastest tagastamiskohustustest teatava meretranspordi tegevusala puhul, kui see hõlmab alla 200 000 alalise elanikuga saari.
- (25) Liikmesriikidel peaks olema võimalik taotleda, et riikidevahelised teenuste hankelepingud või riikidevahelised avaliku teenindamise kohustused kahe liikmesriigi vahel vabastataks ajutiselt teatavatest direktiivi 2003/87/EÜ kohastest kohustustest. Kõnealune võimalus peaks piirduma ühendustega sellise liikmesriigi, kellel puudub maismaapiir teise liikmesriigiga, ja geograafiliselt lähima liikmesriigi vahel, näiteks Küprose ja Kreeka vaheline mereühendus, mida ei ole eksisteerinud üle kahe aastakümne. Kõnealune ajutine erand aitaks kaasa tegelemisele tungiva vajadusega osutada üldhuviteenust ning tagada ühendatus ja majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus.
- (26) Võttes arvesse liidu äärepoolseimate piirkondade eripära ja püsivaid piiranguid, mida on tunnustatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 349, ning arvestades nende suurt sõltuvust meretranspordist, tuleks erilist tähelepanu pöörata selliste piirkondade juurdepääsetavuse ja tõhusa ühenduvuse säilitamisele meretranspordi kaudu. Seepärast tuleks ette näha ajutine erand teatavatest direktiivi 2003/87/EÜ kohastest kohustustest liikmesriigi äärepoolseimas piirkonnas asuva sadama ja samas liikmesriigis asuva sadama, sealhulgas sama äärepoolseima piirkonna ja sama liikmesriigi muu äärepoolseima piirkonna sadamate vahelisel meretranspordil tekkivate heidete puhul.
- (27) Meretransporditegevusi puudutavaid direktiivi 2003/87/EÜ sätteid tuleks regulaarselt läbi vaadata, võttes arvesse rahvusvahelist arengut ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks tehtud jõupingutusi, sealhulgas 2028. aastal tehtavat teist ülemaailmset kokkuvõtet ja edaspidi iga viie aasta järel tehtavaid ülemaailmseid kokkuvõtteid, mille eesmärk on anda teavet järgnevate riiklikult kindlaks määratavate panuste jaoks. Kõnealused sätteid tuleks läbi vaadata ka juhul, kui IMO võtab vastu üleilmse turupõhise meetme meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks. Selleks peaks komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule 18 kuu jooksul pärast sellise meetme vastuvõtmist ja enne selle toimima hakkamist aruande. Komisjon peaks aruandes analüüsima üleilmset turupõhist meedet, hinnates selle eesmärkide taset Pariisi kokkuleppe eesmärkide valguses, selle üldist keskkonnavalast terviklikkust, sealhulgas võrreldes direktiivi 2003/87/EÜ meretranspordi käsitlevate sätetega, ning kõiki küsimusi, mis on seotud ELi HKS-i ja kõnealuse meetme sidususega. Eelkõige peaks komisjon oma aruandes arvesse võtma kõnealuses üleilmises turupõhises meetmes osalemise määra, selle täidetavust, läbipaistvust, nõuete täitmata jätmise eest kohaldatavaid karistusi, üldsuse kaasamise menetlusi, heitkoguste seiret, aruandlust ja tõendamist, registreid ja aruandekohustust. Asjakohasel juhul peaks aruandele lisama seadusandliku ettepaneku direktiivi 2003/87/EÜ muutmiseks viisil, mis on kooskõlas liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgiga ning eesmärgiga säilitada liidu kliimameetmete keskkonnavalane terviklikkus ja tõhusus, et tagada üleilmse turupõhise meetme rakendamise ja ELi HKS-i sidus, vältides samal ajal märkimisväärset topeltkoormust, ning tuletades samas meelde liidu pädevust reguleerida oma osa rahvusvahelistest laevareisidest tulenevast heitest kooskõlas Pariisi kokkuleppes tulenevate kohustustega.

- (28) Laevandusega seotud kulude suurenemise tõttu, mis kaasneb direktiivi 2003/87/EÜ laiendamisega meretranspordi tegevusalale, on üleilmse turupõhise meetme puudumisel olemas kõrvalehoidmise risk. Kõrvalehoidmiseks tehtavad sadamakülastused väljaspool liitu asuvatesse sadamatesse ja ümberlaadimistoimingute ümberpaigutamine väljaspool liitu asuvatesse sadamatesse mitte ainult ei vähenda meretranspordi põhjustatavate heitkoguste kulude arvesse võtmisest tulenevat keskkonnakasu, vaid võivad samuti kaasa tuua täiendavaid heitkoguseid, mis tulenevad direktiivi 2003/87/EÜ nõuete kohaldamisest kõrvalehoidmiseks läbitud lisavahemaast. Sellepärast on asjakohane jätta „külastatava sadama“ määratlusest välja teatavad liiduvälistes sadamates tehtavad peatused. See väljajätmine peaks eelkõige puudutama liidu lähipiirkonnas asuvaid sadamaid, kus kõrvalehoidmise risk on kõige suurem. Kõrvalehoidmisele reageerimiseks on proportsionaalne kehtestada kauguspiir 300 meremiili liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast sadamast, mis tasakaalustab lisakoormust ja kõrvalehoidmise riski. Lisaks peaks „külastatava sadama“ määratlusest väljajätmist kohaldama üksnes konteinerilaevade peatumisele teatavates liiduvälistes sadamates, kus konteinerite ümberlaadimine moodustab kõige suurema osa konteinerivedudest. Selliste vedude puhul kaasneb leevendusmeetmete puudumise korral kõrvalehoidmise riskiga ka risk, et sõlmsadamateks saavad väljaspool liitu asuvad sadamad, mis süvendab kõrvalehoidmise mõju. Meetme proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise tagamiseks tuleks võtta arvesse kolmandate riikide meetmeid, millel on direktiiviga 2003/87/EÜ võrdväärne mõju.
- (29) Komisjon peaks vaatama läbi direktiivi 2003/87/EÜ toimimise meretranspordi valdkonnas kõnealuse direktiivi kohaldamisel saadud kogemuste põhjal, sealhulgas seoses kõrvalehoidmise kindlakstegemisel, et takistada kõrvalehoidmist varases etapis, ning peaks seejärel tegema ettepanekuid meetmete kohta, millega tagada kõnealuse direktiivi tulemuslikkus. Selline meede võiks hõlmata rangemaid tagastamisnõudeid selliste reiside puhul, kus kõrvalehoidmise risk on suurem, näiteks reisid liidu läheduses asuvasse sadamasse ja sealt tagasi kolmandas riigis, kus ei ole võetud direktiiviga 2003/87/EÜ sarnaseid meetmeid.
- (30) Alla 5 000-se kogumahutavusega laevade heitkogused moodustavad vähem kui 15 % laevade heitkogustest, võttes arvesse käesoleva direktiivi kohaldamisala, kuid neid tekitab suur hulk laevu. Alla 5 000-se kogumahutavusega laevade hõlmamine alates meretranspordi hõlmamisest ELi HKSiga oleks halduskorralduse praktilistel kaalutlustel ennatlik, kuid nende hõlmamine tulevikus parandaks ELi HKS-i tõhusust ja võiks vähendada kõrvalehoidmist laevade puhul, mis jäävad alla 5 000-se kogumahutavuse künnise. Seepärast peaks komisjon hiljemalt 31. detsembriks 2026 esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles peaks hindama alla 5 000-se kogumahutavusega laevade, sealhulgas avamerelaevade heitkoguste direktiivi 2003/87/EÜ lisamise teostatavust ning majanduslikku, keskkonnaalast ja sotsiaalset mõju.
- (31) ELi HKS-i nõuete täitmise eest vastutav isik või organisatsioon peaks olema laevandusettevõtja, kes on määratletud kui laeva omanik või mis tahes muu organisatsioon või isik, näiteks haldaja või laevapereta prahtija, kes on võtnud laevaomanikult vastutuse laeva käitamise eest ja kes sellise vastutuse võtmisel on nõustunud üle võtma kõik kohustused ja vastutuse, mis on sätestatud laevade ohutu ekspluateerimise ja reostuse vältimise korraldamise rahvusvahelises koodeksis. See määratlus põhineb määruse (EL) 2015/757 artikli 3 punktis d esitatud mõiste „ettevõtja“ määratlusel ja on kooskõlas IMO poolt 2016. aastal loodud üleilmse andmekogumissüsteemiga.
- (32) Laeva heitkogused sõltuvad muu hulgas laeva energiatõhususe meetmetest, mida on võtnud laevaomanik, ning kütusest, veetavast lastist, marsruudist ja kiirusest kõnealuse laeva puhul, mis võib olla laevaomanikust erineva üksuse kontrolli all. Kohustuse osta kütust või teha operatiivotsuseid, mis mõjutavad laeva kasvuhoonegaaside heitkoguseid, võib lepingu alusel võtta muu üksus kui laevandusettevõtja. Lepingute üle peetavate läbirääkimiste ajal ei ole eelkõige just viimati nimetatud aspektid teada ja seega poleks direktiiviga 2003/87/EÜ hõlmatud laeva lõplikud heitkogused kindlad. Kui aga süsinikukulused ei kantaks üle laeva käitavale üksusele, oleksid stiimulid kütusesäästlikkusega seotud operatiivmeetmete rakendamiseks piiratud. Kooskõlas põhimõttega „saastaja maksab“ ning selleks, et soodustada tõhususmeetmete võtmist ja puhtamate kütuste kasutuselevõttu, peaks laevandusettevõtjal olema riigisisese õiguse alusel õigus nõuda lubatud heitkoguse ühikute tagastamisest tulenevate kulude hüvitamist üksuselt, kes on otseselt vastutav laeva kasvuhoonegaaside heitkoguseid mõjutavate otsuste eest.

Kuigi sellise hüvitamise korra võiks lepinguliselt kokku leppida, ei peaks liikmesriigid halduskulude vähendamiseks olema kohustatud tagama või kontrollima selliste lepingute olemasolu, vaid peaksid selle asemel nägema riigisisese õiguse ette laevandusettevõtja seadusjärgse õiguse saada hüvitist ja selle õiguse jõustamiseks vastava juurdepääsu õiguskaitsele. Samadel põhjustel ei tohiks kõnealune õigus, sealhulgas võimalik vastuolu laevandusettevõtja ja laeva käitava üksuse vahel, mõjutada laevandusettevõtja kohustusi laevandusettevõtjale määratud haldava asutuse vastu ega täitemeeteid, mis võivad olla vajalikud sellise ettevõtja puhul, et tagada kõnealuse ettevõtja täielik vastavus direktiivile 2003/87/EÜ. Samas kuna hüvitise saamise õigust käsitleva sätte eesmärk on tihedalt seotud liiduga, eelkõige seoses sellega, et laevandusettevõtja täidab käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi konkreetse liikmesriigi ees, on oluline, et kõnealust õigust järgitaks kogu liidus kõigis lepingulistes suhetes, mis võimaldavad muul üksusel kui laeva omanikul määrata kindlaks veetava lasti või marsruudi ning laeva kiiruse viisil, mis kaitseb moonutamata konkurentsi siseturul, samuti võib see sisaldada sätteid, mis takistavad selliste lepingute pooltel hüvitise saamise õigusest kõrvale hoidmast õiguse valiku klausli lisamise abil.

- (33) Laevandusettevõtjate halduskoormuse vähendamiseks peaks iga laevandusettevõtja eest vastutama üks liikmesriik. Komisjon peaks avaldama nende laevandusettevõtjate esialgse loetelu, kes tegutsevad ELi HKS-i kohaldamisalasse kuuluva meretranspordi tegevusalal, ja märkima selles ära laevandusettevõtjale määratud haldava asutuse. Loetelu tuleks ajakohastada korrapäraselt ja vähemalt iga kahe aasta järel, et määrata laevandusettevõtjale asjakohasel juhul uus haldav asutus. Liikmesriigis registreeritud laevandusettevõtjate puhul peaks laevandusettevõtjale määratud haldav asutus olema kõnealune liikmesriik. Kolmandas riigis registreeritud laevandusettevõtjate puhul peaks laevandusettevõtjale määratud haldav asutus olema liikmesriik, kus laevandusettevõtjal on eelneva nelja seireaasta jooksul olnud suurim hinnanguline arv sadamakülastusi seoses direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate reisidega. Kolmandas riigis registreeritud laevandusettevõtja puhul, kes ei ole eelneval neljal seireaastal teinud ühtegi direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse kuuluvat reisi, peaks laevandusettevõtjale määratud haldav asutus olema liikmesriik, kuhu laevandusettevõtja laev saabub või kust see alustas oma esimest kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvat reisi. Komisjon peaks asjakohasel juhul iga kahe aasta järel avaldama ja ajakohastama direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate laevandusettevõtjate loetelu, milles on esitatud laevandusettevõtjale määratud haldav asutus. Selleks et tagada laevandusettevõtjate võrdne kohtlemine, peaksid liikmesriigid järgima oma vastutusalasasse kuuluvate laevandusettevõtjate haldamisel ühtlustatud reegleid kooskõlas komisjoni kehtestatavate üksikasjalike reeglitega.
- (34) Liikmesriigid peaksid tagama, et nende hallatavad laevandusettevõtjad täidavad direktiivi 2003/87/EÜ nõudeid. Kui laevandusettevõtja ei täida neid nõudeid ning laevandusettevõtjale määratud haldava asutuse võetud täitemeetmetega ei ole suudetud järgmist tagada, peaksid liikmesriigid tegutsema solidaarselt. Viimase abinõuna peaks liikmesriikidel olema võimalik keelata asjaomase laevandusettevõtja vastutusel olevate laevade sisenemine, välja arvatud sellel liikmesriigil, kelle lipu all laev sõidab, ja liikmesriik, kelle lipu all laev sõidab, peaks saama laeva kinni pidada.
- (35) Laevandusettevõtjad peaksid tegema meretransporditegevustest pärit summaarse heitkoguse andmete seiret ettevõtja tasandil ja esitama need andmed kooskõlas määruses (EL) 2015/757 sätestatud normidega. Ettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmeid tuleks kontrollida vastavalt kõnealuses määruses sätestatud normidele. Tehes kontrolli ettevõtja tasandil, ei peaks tõendaja kontrollima heitearuandeid laeva tasandil ega laeva tasandil esitatavaid aruandeid, kui ettevõtja on vahetunud, sest need üksikute laevade aruanded peaksid olema juba kontrollitud.
- (36) Tuginedes samalaadsetest keskkonnakaitsega seotud ülesannetest saadud kogemustele, peaks Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA) või muu asjaomane organisatsioon asjakohasel juhul ja kooskõlas oma volitustega abistama komisjoni ja laevandusettevõtjale määratud haldavaid asutusi direktiivi 2003/87/EÜ rakendamisel. Arvestades EMSA kogemusi määruse (EL) 2015/757 rakendamisel ja tema IT-vahendeid, peaks EMSA aitama laevandusettevõtjale määratud haldavaid asutusi eelkõige seoses direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse kuuluvast meretranspordist tegevusalast tulenevate heitkoguste seire, aruandluse ja kontrolliga, hõlbustades teabevahetust või töötades välja suuniseid ja kriteeriume. Komisjon, keda abistab EMSA, peaks püüdma välja töötada asjakohased seirevahendid ja suunised, et hõlbustada ja koordineerida kontrolli- ja täitmise tagamise toiminguid, mis on seotud

direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisega meretranspordi suhtes. Võimaluse korral tuleks sellised vahendid teha liikmesriikidele ja töendajatele kättesaadavaks, et tagada paremini direktiivi 2003/87/EÜ ülevõtvate riigisiseste meetmete tõhus täitmine.

- (37) Paralleelselt käesoleva direktiivi vastuvõtmisega muudetakse määrust (EL) 2015/757, et näha ette seire-, aruandlus- ja kontrollinormid, mis on vajalikud ELi HKS-i laiendamiseks meretranspordi tegevustele, ning näha ette täiendavate kasvuhoonegaaside ja täiendavate laevatuüpide heitkoguste seire, aruandlus ja kontroll.
- (38) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2017/2392⁽¹³⁾ on muudetud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõiget 3, et kõik käitajad saaksid kasutada kõiki välja antud lubatud heitkoguse ühikuid. Kõnealuse direktiivi artikli 6 lõike 2 punkti e kohast nõuet, mille kohaselt peavad kasvuhoonegaaside heitload sisaldama lubatud heitkoguste ühikute tagastamise kohustust, tuleks vastavalt ühtlustada.
- (39) Selleks, et saavutada heite vähendamise eesmärk, mille liit on seadnud 2030. aastaks, on vaja vähendada ELi HKSiga hõlmatud sektorite heitkoguseid 62 % võrreldes 2005. aasta tasemega. ELi HKS-i lubatud heitkoguse ühikute üldkogust tuleb vähendada, et anda vajalik pikaajaline süsinikuhinna signaal ja hoogustada süsinikuheite vähendamist kõnealuses ulatuses. Lubatud heitkoguse ühikute üldkogust tuleks 2024. ja 2026. aastal vähendada, et viia see paremini kooskõlla tegelike heitkogustega. Lisaks tuleks lineaarset vähendamistegurit suurendada 2024. ja 2028. aastal, võttes arvesse ka meretranspordist pärit heitkoguste lisamist. Nendest muutustest tulenev järsem heitkoguste piiramise trajektoor viib heitkoguste kumulatiivse vähenemiseni 2030. aastaks märkimisväärselt suuremal määral, kui see oleks toimunud direktiivi (EL) 2018/410 kohaselt. Meretranspordi hõlmamisega seotud arvud tuleks tuletada direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 3ga käsitletava ning määruse (EL) 2015/757 kohaselt liidus ning Euroopa Majanduspiirkonna ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikides 2018. ja 2019. aasta kohta teatatud meretranspordi tegevusala heitkogustest, mida on aastatel 2021–2024 kohandatud 2024. aasta lineaarse vähendamisteguri alusel. Lineaarset vähendamistegurit tuleks kohaldada 2024. aastal liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse suurendamiseks kõnealusel aastal.
- (40) Selleks et saavutada kõrgemad kliimaeesmärgid, tuleb suunata oluline kogus avaliku ja erasektori vahendeid nii liidus kui ka liikmesriikides kliimapöördele. Selleks et pakkuda täiendust liidu eelarvest ette nähtud märkimisväärsetele kliimaga seotud kulutustele ja neid veelgi suurendada, tuleks kogu enampakkumisest saadud tulu, mida liidu eelarvesse omavahendite kujul ei eraldata, või sellistest enampakkumistest saadud tulu rahalise väärtusega samaväärset summat kasutada samuti kliimaga seotud eesmärkidel, välja arvatud tulu, mida kasutatakse süsinikuga seotud kaudsete kulude hüvitamiseks. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikes 3 esitatud kliimaeesmärkide loetelu tuleks laiendada, et lisada täiendavaid positiivse keskkonnamõjuga eesmärke. See peaks hõlmama kõnealuse tulu kasutamist rahaliseks toetuseks, et lahendada sotsiaalseid probleeme madalama ja keskmise sissetulekuga leibkondades, vähendades moonutava mõjuga makse ning taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia makse ja tasusid sihipäraselt. Liikmesriigid peaksid esitama igal aastal aruande enampakkumistulu kasutamise kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999⁽¹⁴⁾ artikliga 19, täpsustades asjakohasel juhul, millist tulu kasutatakse ja milliseid meetmeid võetakse nende lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ning õiglase ülemineku territoriaalsete kavade rakendamiseks.

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2392, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et jätkata kehtivate piirangute kohaldamist lennutegevuse ulatuse suhtes ja teha ettevalmistusi ülemaailmse turupõhise meetme rakendamiseks alates 2021. aastast (ELT L 350, 29.12.2017, lk 7).

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

- (41) Liikmesriikide tulu enampakkumisel müügist suureneb tänu meretranspordi hõlmamisega ELi HKSis. Seepärast julgustatakse liikmesriike suurendama ELi HKS-i tulude kasutamist vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikele 3, et aidata kaasa merepõhiste ökosüsteemide, eelkõige merekaitsealade kaitsele, taastamisele ja paremale majandamisele.
- (42) Pariisi kokkuleppe eesmärkide rakendamiseks arengumaades on vaja märkimisväärseid rahalisi vahendeid ja Glasgow kliimapaktiga kutsutakse arenenud riike üles kliimamuutustega seotud rahastamist kiiresti ja märkimisväärselt suurendama. Oma järelustes ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 27. istungjärgu (COP 27) ettevalmistamise kohta tuletab nõukogu meelde, et liit ja selle liikmesriigid on alates 2013. aastast kliimamuutustega seotud rahvusvahelise avaliku sektori rahastamise suurimad panustajad ning on alates 2013. aastast enam kui kahekordistanud oma panust kliimamuutustega seotud rahastamisse, et toetada arengumaid. Kõnealustes järelustes kordab nõukogu taas liidu ja selle liikmesriikide võetud kindlat kohustust jätkata kliimameetmete rahvusvahelise rahastamise laiendamist, et saavutada nii kiiresti kui võimalik ja kuni 2025. aastani arenenud riikide eesmärk kaasata eri allikatest 100 miljardit USA dollarit aastas, ning ootab, et 2023. aastal see eesmärk täidetakse.
- (43) Selleks et tegelda ülemineku jaotusliku ja sotsiaalse mõjuga väikese sissetulekuga liikmesriikides, tuleks direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 10d osutatava moderniseerimisfondi kaudu kasutada täiendavad 2,5 % liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest alates aastast 2024 kuni aastani 2030, et rahastada energiasüsteemi ümberkujundamist liikmesriikides, mille sisemajanduse koguprodukt (SKP) elaniku kohta oli 2016.–2018. aastal alla 75 % liidu keskmisest.
- (44) Toetust saavatel liikmesriikidel peaks olema võimalik kasutada moderniseerimisfondile eraldatavaid vahendeid selleks, et rahastada investeringuid, mis puudutavad külgnevaid liidu piirialasid, kui see on seotud toetust saavate liikmesriikide energiasüsteemi ümberkujundamisega.
- (45) Tuleks pakkuda täiendavaid stiimuleid kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks kulutõhusate meetmete abil. Selleks peaks alates 2026. aastast paiksetele käitistele tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamine sõltuma investeringutest energiatõhusust suurendavasse ja heitkoguseid vähendavasse tehnikasse, eriti energia suurtarbijate jaoks. Komisjon peaks tagama, et tingimuslikkuse kohaldamine ei ohustaks võrdseid tingimusi, keskkonnaalast terviklikkust ega käitiste võrdset kohtlemist kogu liidus. Seepärast peaks komisjon, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL⁽¹⁵⁾ kohaste õigusnormide kohaldamist, võtma vastu käesolevat direktiivi täiendavad delegeeritud õigusaktid, et käsitleda kõiki probleeme, mis on eelkõige seotud eespool nimetatud põhimõtetega, ning näha tingimuslikkuse kohaldamiseks ette halduslikult lihtsad reeglid. Need reeglid peaksid olema üldnormide osa, mille kohaselt eraldatakse tasuta heitkoguse ühikuid riiklike rakendusmeetmete jaoks kehtestatud korras, ning nendega tuleks näha ette ajakava, kriteeriumid rakendatud energiatõhususe meetmete tunnustamiseks, samuti kriteeriumid alternatiivsete meetmete jaoks, millega vähendatakse kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Lisaks tuleks veelgi tugevdada stiimuleid kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks suure kasvuhoonegaaside heitemahukusega käitiste puhul. Selleks peaks alates 2026. aastast lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamine 20 % paiksetest käitistest, mille heitemahukus on asjaomase tootepõhise võrdlusaluse kohaselt kõige suurem, sõltuma ka kliimanetraalsuse kavade koostamisest ja rakendamisest.
- (46) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/956⁽¹⁶⁾ kehtestatav piiril kohaldatav süsiniku kohandusmehhanism (SPIM) on kehtestatud selleks, et asendada direktiiviga 2003/87/EÜ kehtestatud mehhanism eesmärgiga ennetada süsinikuheite ülekandumise riski. Kõnealuse meetme kohaldamisalasse kuuluvatele sektoritele ja allsektoritele ei tohiks lubatud heitkoguse ühikuid tasuta eraldada. Siiski on vaja üleminekupeerioidi, mille jooksul tasuta lubatud heitkoguse ühikud kaotatakse järk-järgult, et võimaldada tootjatel, importijatel ja kauplejatel kohaneda uue korraga. Tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute vähendamiseks tuleks SPIMiga hõlmatud sektorites SPIMi järkjärgulise kasutuselevõtu ajal rakendada lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise suhtes teatavat turgurit. SPIMi turgur peaks olema alates selle määruse jõustumisest kuni 2025. aasta lõpuni 100 % ning sõltuvalt selle määruse artikli 36 lõike 2 punktis b osutatud sätete kohaldamisest 2026. aastal 97,5 %, 2027. aastal 95 %, 2028. aastal 90 %, 2029. aastal 77,5 %, 2030. aastal 51,5 %, 2031. aastal 39 %, 2032. aastal 26,5 % ja 2033. aastal 14 %. Alates 2034. aastast ei tuleks SPIMi turgurit kohaldada.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/956, millega kehtestatakse piiril kohaldatav süsiniku kohandusmehhanism (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 52).

Asjaomaseid delegeeritud õigusakte lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kohta tuleks SPIMiga hõlmatud sektorite ja allsektorite puhul vastavalt kohandada. Tasuta lubatud heitkoguse ühikud, mida selle arvutuse alusel SPIMiga hõlmatud sektoritele enam ei eraldata (SPIMi nõudlus), lisatakse innovatsioonifondi, et toetada innovatsiooni vähese süsinikuheitega tehnoloogia, süsiniku kogumise ja kasutamise, süsiniku kogumise, transpordi ja geoloogilise säilitamise, taastuvenergia ja energia salvestamise valdkonnas viisil, mis aitab leevendada kliimamuutusi. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata projektidele SPIMiga hõlmatud sektorites. Selleks et arvestada tasuta lubatud heitkoguse ühikute selle osaga, mis eraldatakse SPIMiga hõlmatud sektoritele, tuleks tasuta eraldatavatest ühikutest maha arvata ja innovatsioonifondist kättesaadavaks tehtav lõplik kogus arvutada selle alusel, kui suur on SPIMi nõudluse osakaal kõigi tasuta lubatud heitkoguse ühikuid saavate sektorite tasuta eraldamise vajaduses.

- (47) Selleks et maandada võimalikku süsinikuheite ülekandumise riski seoses kaupadega, mille suhtes kohaldatakse SPIMi ja mis on toodetud liidus ekspordiks kolmandatesse riikidesse, kes ei kohalda ELi HKS-i või sarnast süsiniku hinnastamise mehhanismi, tuleks enne määruse (EL) 2023/956 kohase üleminekuperioodi lõppu läbi viia hindamine. Kui selles hinnangus tuvastatakse süsinikuheite ülekandumise risk, peaks komisjon asjakohasel juhul esitama seadusandliku ettepaneku, et käsitleda süsinikuheite ülekandumise riski viisil, mis on Maailma Kaubandusorganisatsiooni reeglitega kooskõlas. Lisaks peaks liikmesriikidel olema lubatud kasutada enampakkumistulu SPIMi sektorites süsinikuheite ülekandumise jääkriski vähendamiseks ja tegema seda kooskõlas riigiabi reeglitega. Kui selliseid lubatud heitkoguse ühikuid, mis on tingitud ühikute tasuta eraldamise vähendamisest tingimuslikkuse reeglite kohaldamisel, ei kasutata täielikult selleks, et vabastada kõige väiksema kasvuhoonegaaside heitemahukusega käitised sektoriülesest korrektsioonist, tuleks 50 % allesjäänud lubatud heitkoguse ühikutest lisada innovatsioonifondi. Ülejäänud 50 % tuleks müüa enampakkumisel liikmesriikide nimel ning liikmesriigid peaksid laekuvat tulu kasutama SPIMi sektorites, et vähendada süsinikuheite ülekandumise jääkriski.
- (48) Selleks et võtta paremini arvesse tehnoloogia arengut ning tagada samal ajal heitkoguste vähendamise stiimulid ja toetada asjakohaselt innovatsiooni, tuleks võrdlusaluste väärtuste minimaalset kohandamismäära suurendada 0,2 %-lt 0,3 %-le aastas ja maksimaalset kohandamismäära 1,6 %-lt 2,5 %-le aastas. Ajavahemikuks 2026–2030 tuleks seega võrdlusaluste väärtusi kohandada vahemikus 6 % kuni 50 % võrreldes ajavahemikul 2013–2020 kasutatud võrdlusalusega. Selleks et tagada käitistele prognoositavus, peaks komisjon võtma võimalikult kiiresti ja enne ajavahemiku 2026–2030 algust vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks lubatud heitkoguste ühikute tasuta eraldamise läbivaadatud võrdlusalused.
- (49) Selleks et stimuleerida terasetööstuses uusi murrangulisi tehnoloogiaid ja vältida võrdlusaluse väärtuse märkimisväärset ebaproportsionaalset vähendamist ning võttes arvesse terasetööstuse konkreetset olukorda, nagu suur heitemahukus ning rahvusvaheline ja liidu turustruktuur, on vaja kuummetalli võrdlusaluse väärtuse arvutamisel ajavahemikus 2026–2030 välja jätta käitised, mis tegutsesid võrdlusperioodil 2021–2022 ja mis muidu kaasataks kõnealusesse arvutusse tulenevalt kuummetalli võrdlusaluse määratluse läbivaatamisest.
- (50) Selleks et premeerida parimaid tulemusi saavutanud ettevõtjaid ja innovatsiooni, tuleks sektoriülese parandusteguri kohaldamisest välja jätta käitised, mille kasvuhoonegaaside heitkoguste tase on asjaomase võrdlusaluse puhul alla 10 % kõige tõhusamate käitiste keskmist. Lubatud heitkoguse ühikuid, mida tingimuslikkuse reeglite kohaldamisel tasuta eraldamise vähendamise tõttu ei eraldata, tuleks kasutada selleks, et katta ühikute tasuta eraldamise vähendamise puudujääk, mis tuleneb parimate tulemustega riikide väljajätmisest sektoriülese parandusteguri kohaldamisest.
- (51) Selleks et kiirendada majanduse süsinikuheite vähendamist, suurendades samal ajal liidu tööstuse konkurentsivõimet, tuleks innovatsioonifondile teha kättesaadavaks veel 20 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mida muidu saaks eraldada tasuta, ja veel 5 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mida muidu oleks võimalik enampakkumisel müüa. Komisjoni määrusega (EL) nr 1031/2010⁽¹⁷⁾ loodud innovatsioonifondi enampakkumiste ajastuse ja järjestuse läbivaatamisel, võttes arvesse käesoleva direktiiviga kehtestatud muudatusi, peaks komisjon kaaluma läbivaadatud direktiivi 2003/87/EÜ rakendamise esimestel aastatel suuremate vahendite kättesaadavaks tegemist, et hoogustada süsinikuheite vähendamist asjaomastes sektorites.

⁽¹⁷⁾ Komisjoni 12. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1031/2010 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ (millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem) kohase kasvuhoonegaaside saastekvootide enampakkumise ajastamise, haldamise ja muude aspektide kohta (ELT L 302, 18.11.2010, lk 1).

- (52) Määruse (EL) 2021/1119 eesmärkide saavutamiseks on äärmiselt oluline terviklik lähenemisviis innovatsioonile. Liidu tasandil toetatakse vajalikke teadus- ja innovatsioonialaseid jõupingutusi muu hulgas programmi „Euroopa horisont“ kaudu, mis hõlmab märkimisväärset rahastamist ja uusi vahendeid ELi HKS-i kuuluvate sektorite jaoks. Seetõttu peaks komisjon püüdma saavutada koostoiimet programmiga „Euroopa horisont“ ja asjakohasel juhul muude liidu rahastamisprogrammidega.
- (53) Innovatsioonifond peaks toetama uuenduslikke tehnikaid, protsesse ja tehnoloogiaid, sealhulgas kiirendama selliste tehnikate, protsesside ja tehnoloogiate kasutuselevõttu, pidades silmas nende laialdast kasutuselevõttu kogu liidus. Toetatavate projektide valimisel tuleks esmatähtsaks pidada murrangulist innovatsiooni.
- (54) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikes 8 osutatud innovatsioonifondi kohaldamisala tuleks laiendada, et toetada innovatsiooni selliste vähese ja null-süsinikuheitega tehnoloogiate ja protsesside valdkonnas, mis on seotud kütuste tarbimisega hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites, sealhulgas transpordi kollektiivsed liigid, nagu ühistransport ja juhuveoteenused. Lisaks peaks innovatsioonifond toetama investeringuid meretranspordisektori süsinikuheite vähendamise, sealhulgas investeringuid laevade, sadamate ja lühimerevedude energiatõhususse, sektori elektrifitseerimisse, säästvatesse alternatiivkütustesse, nagu vesinik ja ammoniaak, mida toodetakse taastuvenergiast, heitevabasse jõuseadmetehnoloogiasse, nagu tuuletehnoloogia, ning jääklassi laevadega seotud innovatsiooni. Erilist tähelepanu tuleks pöörata uuenduslikele projektidele, mis aitavad vähendada merendussektori süsinikuheidet ja vähendada kogu selle kliimamõju, sealhulgas tahmaheidet. Sellega seoses peaks komisjon nägema innovatsioonifondi projektikonkurssides ette eraldi teemad. Kõnealustes konkursikutsetes tuleks arvesse võtta bioloogilise mitmekesisuse kaitse, müra ja veereostuse küsimusi. Meretranspordi valdkonnas peaksid rahastamiskõlblikud olema projektid, millel on selge liidu lisaväärtus.
- (55) Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/1122⁽¹⁸⁾ artiklis 9 on sätestatud, et kui õhusõidukikäitajad ei käita enam ELi HKSiga hõlmatud lende, määratakse nende kontod väljaarvatud olekusse ja kõnealustelt kontodelt ei saa enam protsesse algatada. ELi HKS-i terviklikkuse säilitamiseks tuleks neid lubatud heitkoguse ühikuid, mida ei ole õhusõidukikäitajatele nende tegevuse lõpetamise tõttu välja antud, kasutada selleks, et katta kõnealuste käitajate lubatud heitkoguse ühikute tagastamise võimalik puudujääk, ning kõiki ülejäänuid lubatud heitkoguse ühikuid tuleks kasutada kliimamuutuste vastaste meetmete kiirendamiseks, paigutades need innovatsioonifondi.
- (56) Komisjoni tehniline abi, mis keskenduks liikmesriikidele, kus on seni vähe projekte esitatud või neid ei ole üldse esitatud, aitaks kaasa sellele, et kõigist liikmesriikidest oleks esitatud innovatsioonifondile suur arv projektitaotlusi rahastuse saamiseks. Kõnealuse abiga tuleks muu hulgas toetada tegevusi, mille eesmärk on parandada liikmesriikides, kus on vähe projekte esitatud või neid ei ole üldse esitatud, asuvate projektide ettepanekute kvaliteeti, näiteks teabe, saadud kogemuste ja parimate tavade jagamise kaudu, ning edendada riiklike kontaktpunktide tegevust. Muud sama eesmärki täitvad meetmed hõlmaksid teadlikkuse tõstmist rahastamisvõimalustest ja kõnealuste liikmesriikide suutlikkuse suurendamist seoses võimalike projektitaotlejate kindlakstegemise ja toetamisega. Edendada tuleks ka liikmesriikideüleseid projektipartnerlusi ja omavaheliste kontaktide loomist võimalike taotlejate vahel, eelkõige suuremahuliste projektide puhul.
- (57) Selleks et täiustada liikmesriikide rolli innovatsioonifondi juhtimisel ja suurendada läbipaistvust, peaks komisjon esitama kliimamuutuste komiteele aruande innovatsioonifondi rakendamise kohta, analüüsides toetust saanud projektide eeldatavat mõju sektorite ja liikmesriikide kaupa. Komisjon peaks samuti esitama aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning selle avalikustama. Taotlejate nõusolekul peaks komisjon pärast projektikonkursi lõppu teavitama liikmesriike rahastamisaotlustest, mis on seotud projektidega nende territooriumil, ning andma neile taotluste kohta üksikasjalikku teavet, et liikmesriikidel oleks hõlpsam projektide toetamist koordineerida. Lisaks peaks komisjon teavitama enne toetuse andmist liikmesriike eelvalitud projektide loetelust. Liikmesriigid peaksid tagama, et riigisisised ülevõtmisätted ei takistaks innovatsiooni ja oleksid tehnoloogianeutraalsed, samas kui komisjon peaks andma tehnilist abi, eelkõige madala tulemusliku osalemise määraga liikmesriikidele, et parandada tulemuslikku geograafilist osalemist innovatsioonifondis ja parandada esitatud projektide üldist kvaliteeti. Komisjon peaks tagama ka põhjaliku seire ja aruandluse, sealhulgas teabe edusammude kohta, mida on

⁽¹⁸⁾ Komisjoni 12. märtsi 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/1122, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ seoses liidu registri toimimisega (ELT L 177, 2.7.2019, lk 3).

tehtud tulemusliku ja kvaliteedipõhise geograafilise katvuse saavutamisel kogu liidus, ning asjakohased järelemeetmed.

- (58) Selleks et järgida Euroopa roheleppede mitmekülgset, tuleks toetust saanud projektide valikumenetluses eelistada projekte, milles käsitletakse mitut keskkonnamõju. Selleks et aidata kaasa toetatavate tehnoloogiate ja lahenduste dubleerimisele ja nende turuosa kiiremale suurendamisele, peaksid innovatsioonifondist rahastatavate projektide osalised jagama teadmisi teiste asjaomaste projektide osalistega ning liidus asuvate õigustatud huvi omavate teadlastega.
- (59) Hinnavahelepingud, süsinikuheite hinnavahe lepingud ja fikseeritud tasumääraga lepingud on olulised elemendid heitkoguste vähendamiseks tööstuses uute tehnoloogiate ulatuslikuma kasutuselevõtmise abil, kuna need pakuvad võimalust tagada uuenduslikesse kliimasõbralikesse tehnoloogiatesse investeerijatele hind, millega premeeritakse CO₂ heite vähendamist, mis ületab ELi HKSi valitseva süsiniku hinnatasemega saavutatava vähendamise. Innovatsioonifondist toetatavate meetmete loetelu tuleks laiendada, et toetada projekte konkureeriva pakkumismenetluse raames, mille alusel sõlmitakse hinnavahelepingud, süsinikuheite hinnavahe lepingud ja fikseeritud tasumääraga lepingud. Konkureeriv pakkumismenetlus on oluline mehhanism, et toetada süsinikuheite vähendamise tehnoloogia arendamist ning optimeerida olemasolevate ressursside kasutamist. Samuti pakuks see niisugustesse tehnoloogiatesse investeerijatele kindlustunnet. Selleks et minimeerida tingimuslikke kohustusi liidu eelarves, tuleks tagada hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute koostamisel riskimaandamine ning asjakohane kaetus eelarveliste kulukohustustega nii, et vähemalt kahes esimeses hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute vóorus kaetakse see täielikult assigneeringutega, mis on saadud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõike 8 kohaselt eraldatud lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel müümisest saadud tulust.

Fikseeritud tasumääraga lepingute puhul selliseid riske ei ole, sest juriidiline kohustus kaetakse vastava eelarvelise kulukohustusega. Lisaks peaks komisjon pärast hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute kahe esimese vóoru lõpetamist ning iga kord, kui see on hiljem vajalik, hindama kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt nende rakendamisest tulenevaid finantsriske. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakt, et kõnealuse hindamise tulemuste põhjal sätestada, et hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute järgmistes vóorudes kasutatakse asjakohast eraldiste määra, mitte täielikku kaetust. Sellise lähenemisviisi puhul tuleks lisaks innovatsioonifondist kättesaadavatele lubatud heitkoguste ühikutele arvesse võtta kõiki võimalusi, millega saaks vähendada liidu eelarve finantsriske, näiteks vabatahtlikkuse alusel liikmesriikidega vastutuse jagamise võimalus või erasektori võimalik edasikindlustusmehhanism. Seepärast on vaja ette näha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046⁽¹⁹⁾ X jaotise teatavatest osadest erandite tegemine. Hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute kahe esimese vóoru eraldiste määr peaks olema 100 %.

Siiski tuleks erandina kõnealuse määruse artikli 210 lõikest 1, artikli 211 lõigetest 1 ja 2 ning artikli 218 lõikest 1 käesolevas direktiivis ette näha, et järgmistes hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute vóorudes on eraldiste miinimummäär 50 % ja eraldiste jaoks kasutatav innovatsioonifondi tulude maksimaalne osa on 30 %, ning komisjonil peaks olema võimalik kahel esimesel projektikonkursil saadud kogemuste põhjal täpsustada vajalik eraldiste määr ja eraldisteks kasutatava tulu summa. Seega ei tohiks liidu eelarvest kaetav finantskohustus olla suurem kui 60 % innovatsioonifondiga seotud enampakkumisel saadud tulust. Kuna eraldised tulevad reeglina innovatsioonifondist, tuleks teha erandeid kõnealuse määruse artiklites 212, 213 ja 214 sätestatud normidest, mis käsitlevad määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikliga 212 loodud ühist eraldisfondi. Hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute uudsus võib tingida ka erandite tegemise vajaduse kõnealuse määruse artikli 209 lõike 2 punktidest d ja h, kuna neis ei kasutata finantsvõimendust või mitmekordistavat mõju ning nad ei sõltu täielikult eelhindamisest, artikli 219 lõikest 3, kuna see on seotud artikli 209 lõike 2 punktiga d, ja artikli 219 lõikest 6, kuna rakenduspartneritel ei ole krediidiriski positsioonid ja omakapitali investeringute riskipositsioonid tagatisega kaetud. Määrusest (EL, Euratom) 2018/1046 tehtavate erandite kasutamine peaks piirduma sellega, mis on vajalik. Komisjonil peaks olema õigus muuta innovatsioonifondist eraldisteks kasutatava tulu maksimaalset osa, kuid mitte rohkem kui 20 protsendipunkti võrra käesolevas direktiivis sätestatust.

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

- (60) Innovatsioonifondi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2092⁽²⁰⁾ kehtestatud üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.
- (61) Kui käitise tegevus on ajutiselt peatatud, kohandatakse lubatud heitkoguste ühikute tasuta eraldamist vastavalt tootmistasemetele, mille kohta tuleb esitada andmed igal aastal. Lisaks võivad pädevad asutused peatada lubatud heitkoguste ühikute väljaandmise tegevuse peatanud käitistele seni, kuni puuduvad tõendid käitise tegevuse taasalustamise kohta. Seega ei peaks käitajatel enam nõudma, et nad tõendaksid pädevale asutusele, et nende käitis taasalustab tootmist kindlaksmääratud ja mõistliku aja jooksul, kui tegevus peatatakse ajutiselt.
- (62) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 11 lõike 2 kohaselt paiksetele käitistele tasuta eraldatud lubatud heitkoguste ühikute arvu korrigeerimine võib tähendada, et tuleb eraldada veel tasuta lubatud heitkoguste ühikuid või liigselt eraldatud lubatud heitkoguste ühikud tagasi kanda. Selleks tuleks kasutada direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõike 7 kohaselt uutele osalejatele reserveeritud lubatud heitkoguste ühikuid.
- (63) Alates 2013. aastast on elektritootjad olnud kohustatud ostma kõik elektrienergia tootmiseks vajalikud lubatud heitkoguse ühikud. Siiski on kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikliga 10c mõnel liikmesriigil lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise võimalus üleminekuperioodil energeetikasektori uuendamiseks ajavahemikul 2021–2030. Kolm liikmesriiki on otsustanud nimetatud võimalust kasutada. Võttes arvesse vajadust süsinikuheidet kiiresti vähendada, eelkõige energeetikasektoris, peaks asjaomastel liikmesriikidel olema võimalik eraldada üleminekuperioodil lubatud heitkoguse ühikuid tasuta ainult kuni 31. detsembrini 2024 tehtud investeeringutele. Neil peaks olema võimalik lisada ajavahemikul 2021–2030 ülejäänud lubatud heitkoguse ühikud enda määratud proportsioonis ühikute üldkogusele, mille asjaomane liikmesriik enampakkumiseks saab, või kasutada neid moderniseerimisfondi raames tehtavate investeeringute toetamiseks. Moderniseerimisfondi üle kantud lubatud heitkoguse ühikute suhtes tuleks kohaldada samu investeerimisnõudeid, mida kohaldatakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10d lõike 4 kohaselt juba üle kantud lubatud heitkoguse ühikute suhtes, välja arvatud teatamise tähtaegade seoses. Et tagada enampakkumisel või üleminekuperioodil tasuta eraldamiseks kättesaadavate lubatud heitkoguse ühikute koguse ning moderniseerimisfondi hallatavate varade prognoositavus ja läbipaistvus, peaksid liikmesriigid teavitama komisjoni eesmärgi saavutamiseks kasutamata jäänud lubatud heitkoguse ühikute kogustest 15. maiks 2024.
- (64) Moderniseerimisfondi kohaldamisala tuleks viia kooskõlla liidu kõige uuemate kliimaeesmärkidega ja nõuda, et investeeringud oleksid kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe ja määruse (EL) 2021/1119 eesmärkidega, ning lõpetada toetuste andmine fossiilkütustel põhineva energiatootmisega seotud investeeringutele, välja arvatud selliste investeeringute toetamine, mille puhul lubatud heitkoguse ühikutest saadav tulu kantakse kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10d lõikega 4 moderniseerimisfondi üle vabatahtlikult. Ühtlasi peaks selliste investeeringute piiratud toetamine olema teataval tingimustel jätkuvalt võimalik kõnealuse direktiivi artikli 10 lõike 1 kolmandas lõigus osutatud eraldistest saadava tuluga, eelkõige kui tegevus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852⁽²¹⁾ kohaselt keskkonnasäästlik ning kuni 2027. aastani enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute puhul. Lisaks ei tohiks viimati nimetatud lubatud heitkoguse ühikute kategooria puhul toetada mittetahkete fossiilkütuste kasutamist tarneahela järgnevates etappides pärast 2028. aastat enampakkumisel müüdavatest lubatud heitkoguse ühikutest saadava tuluga. Lisaks tuleks prioriteetsete investeeringute toetamiseks ette nähtud osa moderniseerimisfondist suurendada kuni 80 % moderniseerimisfondi lubatud heitkoguse ühikute puhul, mis on üle kantud kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10d lõikega 4 ja millele osutatakse kõnealuse direktiivi artikli 10 lõike 1 kolmandas lõigus, ning kuni 90 % lisakoguse puhul, mis moodustab 2,5 % liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest.

Prioriteetsete investeeringute hulka tuleks lisada energiatõhusus, sealhulgas tööstus-, transpordi-, hoone-, põllumajandus- ja jäätmesektoris, taastuvate energiaallikate kasutamine kütmiseks ja jahutamiseks ning leibkondade toetamine, et vähendada energiaostuvõimetust, sealhulgas maapiirkondades ja äärealadel. Läbipaistvuse suurendamiseks ja moderniseerimisfondi mõju paremaks hindamiseks peaks investeeringute komitee esitama igal aastal kliimamuutuste komiteele aruande investeeringute hindamisel saadud kogemuste kohta, eelkõige seoses heitkoguste vähendamise ja sellest tulenevate kuludega.

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1).

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

- (65) Direktiiviga (EL) 2018/410 kehtestati sätted, mis võimaldavad liikmesriikidel tunnistada kehtetuks lubatud heitkoguse ühikuid oma enampakkumise mahust, kui elektritootmise võimsust nende territooriumil vähendatakse. Võttes arvesse liidu suuremaid kliimaeesmärke ja sellest tingitud elektrisektori süsinikuheite kiiremat vähendamist, on selline kehtetuks tunnistamise võimalus üha olulisemaks muutunud. Seepärast peaks komisjon hindama, kas kehtetuks tunnistamise kasutamist liikmesriikide poolt saab lihtsustada, muutes direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 4 kohaselt vastu võetud asjakohaseid delegeeritud õigusakte.
- (66) Direktiiviga (EL) 2018/410 kehtestatud ja komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2019/1842 ⁽²²⁾ jõustatud lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kohandused aitavad parandada nende tasuta eraldamise tõhusust ja stiimuleid, kuid suurendasid halduskoormust ja tingsid selle, et varasemalt kasutuses olnud lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kuupäeva – 28. veebruar – järgimine muutus praktikas võimatuks. Selleks et paremini arvestada lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kohandustega, on asjakohane kohandada nõuete täitmise tsükli. Pädevatele asutustele ette nähtud tähtaega lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks tuleks seetõttu edasi lükata 28. veebruarilt 30. juunile ning käitajatele ette nähtud tähtaega lubatud heitkoguse ühikute tagastamiseks tuleks edasi lükata 30. aprillilt 30. septembrile.
- (67) Komisjoni rakendusmääruses (EL) 2018/2066 ⁽²³⁾ on sätestatud biomassist pärit heite seiret käsitlevad normid, mis on kooskõlas taastuvenergiat käsitlevate liidu õigusaktidega kehtestatud biomassi kasutamise nõuetega. Kuna õigusaktides käsitletakse üksikasjalikumalt biomassi säästlikkuse kriteeriume vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/2001 ⁽²⁴⁾ kehtestatud uusimatele normidele, tuleks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 14 lõikes 1 sätestatud rakendamisevolituste andmist sõnaselgelt laiendada, et see hõlmaks vajalike kohanduste vastuvõtmist biomassi, sealhulgas biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste säästlikkuse kriteeriumide kohaldamiseks ELi HKSis. Lisaks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu rakendusakte, et täpsustada, kuidas võtta arvesse sellise heite säilitamist, mis on nullmääraga biomassi segudest ja biomassist, mis ei ole nullmääraga allikatest.
- (68) Muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud vedel- ja gaaskütused ning ringlusse võetud süsinikupõhised kütused võivad olla olulised kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks sektorites, kus süsinikuheidet on raske vähendada. Kui ringlusse võetud süsinikupõhiseid kütuseid ning muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud vedelaid ja gaasilisi kütuseid toodetakse kogutud CO₂-st käesoleva direktiiviga hõlmatud tegevuse raames, tuleks heitkogused arvestada selle tegevuse raames. Tagamaks, et muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud kütused ja ringlusse võetud süsinikupõhised kütused aitavad vähendada kasvuhoonegaaside heidet, ning et vältida topeltarvestust kütuste puhul, mis seda teevad, on asjakohane sõnaselgelt laiendada direktiivi 2003/87/EÜ artikli 14 lõikes 1 sätestatud õigust, et komisjon võtaks vastu rakendusaktid, milles sätestatakse vajalikud kohandused võimaliku CO₂ heite arvessevõtmiseks viisil, mis tagab, et kogu heide võetakse arvesse, kaasa arvatud juhul, kus kütuseid toodetakse väljaspool liitu kogutud CO₂-st, vältides samal ajal topeltarvestust ning tagades heite kogumiseks asjakohaste stiimulite olemasolu, võttes arvesse ka kõnealuste kütuste käsitlemist direktiivis (EL) 2018/2001.
- (69) Kuna eeldatakse, et CO₂ transporditakse ka muul viisil kui torujuhtmete kaudu, näiteks laevade ja veoautodega, tuleks võrdse kohtlemise tagamiseks direktiivi 2003/87/EÜ I lisa praegust kohaldamisala seoses kasvuhoonegaaside transpordiga nende säilitamise eesmärgil laiendada kõigile transpordivahenditele, olenemata sellest, kas transpordivahendid on hõlmatud ELi HKSiga. Kui transpordist tulenev heide on hõlmatud ka mõne muu direktiivi 2003/87/EÜ kohase tegevusalaga, tuleks heitkoguseid võtta arvesse selle muu tegevusala all, et vältida topeltarvestust.

⁽²²⁾ Komisjoni 31. oktoobri 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/1842, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ rakenduseeskirjad seoses aastekvootide tasuta eraldamise kohanduste täiendava reguleerimisega vastavalt tootmistaseme muutumisele (ELT L 282, 4.11.2019, lk 20).

⁽²³⁾ Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/2066, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohast kasvuhoonegaaside heite seiret ja aruandlust ning millega muudetakse komisjoni määrust (EL) nr 601/2012 (ELT L 334, 31.12.2018, lk 1).

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

- (70) Üksnes biomassi kasutatavate käitiste väljajätmine ELi HKSi on põhjastanud olukordi, kus suure koguses biomassi põletavad käitised on saanud juhuslikku kasumit, kuna nad on saanud tasuta lubatud heitkoguse ühikuid, mis ületavad oluliselt tegelikke heitkoguseid. Seepärast tuleks kehtestada nullmääraga biomassi põletamise künnisväärtus, mille ületamisel arvatakse käitised ELi HKSi välja. Künnise kehtestamine annaks suurema kindluse selles osas, millised käitised kuuluvad ELi HKSi kohaldamisalasse, ning võimaldaks tasuta lubatud heitkoguse ühikuid ühtlasemalt jaotada, eelkõige suurema süsinikuheite ülekandumise riskiga sektoritele. Künnis tuleks kehtestada 95 % tasemel, et tasakaalustada käitiste jaoks ELi HKSi kohaldamisalasse jäämise eeliseid ja puuduseid. Seetõttu ei tohiks käitisi, mis on säilitanud füüsilise suutlikkuse fossiilkütuste põletamiseks, stimuleerida naasma selliste kütuste kasutamise juurde. 95 % künnisega tagatakse, et kui käitis kasutab fossiilkütuseid ELi HKSi kohaldamisalasse jäämiseks, et saada tasuta lubatud heitkoguse ühikuid, siis oleks kõnealuste fossiilkütuste kasutamisest tulenevad süsinikuga seotud kulud piisavalt suured, et heidutavalt mõjuda.

Kõnealuse künnisega tagatakse ka see, et märkimisväärses koguses fossiilkütuseid kasutatavatele käitistele kohaldataks jätkuvalt ELi HKSi seirekohustusi, hoides sellega ära kehtivatest seire-, aruandlus- ja kontrollkohustustest potentsiaalse kõrvalehoidmise. Samal ajal tuleks käitisi, kus põletatava nullmääraga biomassi osakaal on väiksem, paindliku mehhanismi abil jätkuvalt innustada fossiilkütuste põletamist veelgi vähendama, jäädes ELi HKSi kohaldamisalasse seni, kuni säästva biomassi kasutamine on sedavõrd ulatuslik, et nende kaasamine ELi HKSi ei ole enam põhjendatud. Samuti on kogemus näidanud, et üksnes biomassi kasutatavate käitiste väljajätmine, mis tähendab tegelikult 100 % künnist, välja arvatud fossiilkütuste põletamise puhul käivitamis- ja seiskamisetapis, nõuab ümberhindamist ja täpsemat määratlemist. 95 % künnis võimaldab fossiilkütuste põletamist käivitamis- ja seiskamisetapis.

- (71) Vähesed ja null- süsinikuheitega tehnoloogia kasutuselevõtu stimuleerimiseks peaksid liikmesriigid andma käitajatele võimaluse jääda ELi HKSi kohaldamisalasse kuni direktiivi 2003/87/EÜ artikli 11 lõikes 1 osutatud jooksva ajavahemiku ja sellele järgneva viieaastase ajavahemiku lõpuni, kui käitis on muutnud oma tootmisprotsessi, et vähendada kasvuhoonegaaside heidet ega ületa enam summaarse nimisoojusvõimsuse 20 MW künnist.
- (72) Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) avaldas 28. märtsil 2022 oma lõpparuande lubatud heitkoguste ühikute ja nendega seotud väärtpaberite tuletisinstrumentide kohta. Aruandes analüüsitakse põhjalikult Euroopa süsinikuturu terviklikkust ning selles on esitatud eksperdiarvamused ja soovitused süsinikuturu nõuetekohase toimimise säilitamiseks. Selleks et pidevalt jälgida turu terviklikkust ja läbipaistvust, peaks ESMA esitama korrapäraselt aruandeid. ESMA hindab juba turusuundumusi ja vajaduse korral esitab oma pädevusvaldkonnas soovitusi oma aruandes suundumuste, riskide ja nõrkade kohtade kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1095/2010⁽²⁵⁾ artikli 32 lõikele 3. Kõnealune iga-aastane aruanne peaks sisaldama Euroopa süsinikuturu analüüsi, mis hõlmab lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümist ning lubatud heitkoguste ühikute ja nende väärtpaberite tuletisinstrumentidega kauplemiskohas toimuvat ja börsivälist kauplemist. See kohustus tooks kaasa ESMA aruandluse lihtsustamise ja võimaldaks turgudevahelist võrdlust, eelkõige tugevate seoste tõttu ELi HKSi ja kaubatuletisinstrumentide turgude vahel.

ESMA peaks sellises regulaarses analüüsis eelkõige jälgima turu volatiilsust ja hinnamuutusi, enampakkumiste ja kauplemistoimingute toimimist turgudel, likviidsust ja kauplemismahtusid ning turuosaliste kategooriaid ja kauplemiskäitumist, sealhulgas hindasid oluliselt mõjutavat spekulatiivset tegevust. Hindamine peaks asjakohasel juhul sisaldama soovitusi, et parandada turu terviklikkust ja läbipaistvust ning aruandluskohustusi, samuti tõhustada turu kuritarvitamise ennetamist ja avastamist ning aidata säilitada lubatud heitkoguste ühikute ja nende väärtpaberite tuletisinstrumentide turgude korrapäraselt toimimist. Komisjon peaks hindamisi ja soovitusi iga-aastasest süsinikuturgu käsitlevas aruandes ja vajaduse korral aruannetes nõuetekohaselt arvesse võtma, et tagada süsinikuturu parem toimimine.

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 84).

- (73) Selleks et veelgi stimuleerida liikmesriikides, kus kaugkütte heite osakaal on majanduse suurusega võrreldes väga suur, vajalikke investeeringuid kaugkütte süsinikuheite vähendamiseks ning tegeleda sotsiaalsete aspektidega, mis on seotud kõrgete energiahindade ja kaugkütte kütiste suure heitemahukusega, peaks käitajatel olema võimalik taotleda üleminekuperioodil täiendavate lubatud heitkoguste ühikute tasuta eraldamist kaugkütte kütistele ning lubatud heitkoguste ühikute tasuta eraldamise lisaväärtus tuleks investeerida heitkoguste olulisse vähendamisse enne 2030. aastat. Selleks et kõnealused heitkoguste vähendamised toimuksid, peaks üleminekuperioodil täiendavate lubatud heitkoguste ühikute tasuta eraldamine sõltuma tehtud investeeringutest ja vähendatud heitkogustest, nagu see on ette nähtud käitajate koostatud kliimaneutraalsuse kavades oma asjaomaste kütiste kohta.
- (74) Ootamatu või järsk ülemäärane hinnatõus süsinikuturul võib negatiivselt mõjutada turu prognoositavust, mis on oluline süsinikuheite vähendamise investeeringute kavandamiseks. Seepärast tuleks direktiivi 2003/87/EÜ II ja III peatükiga hõlmatud ülemääraste hinnakõikumiste korral lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisele kohaldatavat meetet hoolikalt tugevdada, et parandada selle reageerimisvõimet põhjendamatutele hinnakõikumistele. Kui lubatud heitkoguse ühikute keskmise hinna tõusul põhinevad spetsiifilised käivitamistingimused on täidetud, peaks see reeglitel põhinev kaitsemeede automaatselt kohalduma, vabastades selle tulemusena eelnevalt kindlaksmääratud arvu lubatud heitkoguse ühikuid Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2015/1814 ⁽²⁶⁾ loodud turustabiilsusreservist. Komisjon peaks jälgima tähelepanelikult käivitamistingimusi ja avaldama need kord kuus, et suurendada läbipaistvust. Selleks et tagada kõnealuse kaitsemeetme alusel turustabiilsusreservist vabastatud lubatud heitkoguse ühikute nõuetekohane müük enampakkumisel ja parandada turu prognoositavust, ei tohiks seda meetet uuesti kohaldada enne, kui lubatud heitkoguse ühikute eelmisest turule laskmisest selle meetme alusel on möödunud vähemalt 12 kuud.
- (75) Komisjoni 17. septembri 2020. aasta teatise „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks“ on rõhutatud, et heitkoguste vähendamine hoonete ja maanteetranspordi sektorites on eriline proovikivi. Seetõttu teatas komisjon, et heitkogustega kauplemist võiks järgnevalt laiendada hoonetest ja maanteetranspordist pärinevatele heitkogustele, märkides samal ajal, et kõikide kütuste põletamisest tulenevate heitkoguste hõlmamine tooks olulist kasu. Heitkogustega kauplemist tuleks kohaldada kütuste suhtes, mida kasutatakse põletamiseks hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites, mis vastavad direktiivi 2003/87/EÜ I lisaga hõlmamata tööstuslikele tegevusaladele, näiteks tööstuskütiste kütmiseks (edaspidi „hoonete, maanteetranspordi ja muud sektorid“). Nende sektorite heitkogustega kauplemiseks tuleks võtta kasutusele eraldiseisev, kuid paralleelselt toimiv süsteem, et vältida häireid hästitoimivas paiksete kütiste ja lennunduse heitkogustega kauplemise süsteemis. Uue süsteemiga kaasnevad täiendavad poliitikasuunad, mis kujundavad turuosaliste ootusi ja püüavad anda süsinikuhinna signaali kogu majandusele, ning see sisaldab meetmeid, et vältida liigset hinnamõju. Varasem kogemus on näidanud, et uue süsteemi väljaarendamine nõuab tõhusa seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemi loomist. Selleks et tagada koostoime ja sidusus ELi HKS-i olemasoleva taristuga, on asjakohane luua hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogusega kauplemise süsteemi jaoks, muutes direktiivi 2003/87/EÜ.
- (76) Selleks et kehtestada vajalik rakendusraamistik ja tagada mõistlik ajakava 2030. aasta eesmärgi saavutamiseks, peaks heitkogustega kauplemine hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite puhul algama 2025. aastal. Esimestel aastatel peaksid reguleeritud üksused omama kasvuhoonegaaside heiteluba ning esitama andmed oma 2024.–2026. aasta heitkoguste kohta. Lubatud heitkoguse ühikuid tuleks hakata kõnealustele üksustele välja andma ja nende suhtes nõuete täitmise kohustust kohaldama alates 2027. aastast. Selline järjestus võimaldaks alustada heitkogustega kauplemist kõnealustes sektorites sujuvalt ja tõhusalt. Samuti võimaldaks see võtta kasutusele meetmed, et tagada heitkogustega kauplemise sotsiaalselt õiglane kasutuselevõtt hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite puhul ning leevendada süsinikuhinna mõju vähekaitsitud leibkondadele ja transpordikasutajatele.
- (77) Kuna hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites on väga palju väikeheiteteketajaid, ei ole võimalik määrata reguleerimispunkti kasvuhoonegaase otseselt tekitavaid üksusi, nagu see on paiksete kütiste ja lennunduse puhul. Seepärast on tehnilise teostatavuse ja haldustõhususe huvides asjakohasem kehtestada reguleerimispunkt tarneahelas eespool. Uue heitkogustega kauplemise süsteemi nõuete täitmise kohustuse peaks esile kutsuma sellise kütuse tarbimise lubamine, mida põletatakse hoonete ja maanteetranspordi sektorites, sealhulgas kasvuhoonegaaside maanteetranspordil geoloogilise säilitamise eesmärgil, samuti muudes sektorites, mis vastavad direktiivi 2003/87/EÜ I lisaga hõlmamata tööstuse tegevusaladele. Selleks et vältida hõlmatust kahe süsteemiga, ei peaks kõnealuse

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. oktoobri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist ning millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 264, 9.10.2015, lk 1).

direktiivi I lisa kohastel tegevusaladel kasutatavate kütuste tarbimisse lubamine uue süsteemi kohaldamisalasse kuuluma.

- (78) Hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite reguleeritud üksused ja reguleerimispunkt tuleks määratleda vastavalt nõukogu direktiiviga (EL) 2020/262 ⁽²⁷⁾ kehtestatud aktsiisisüsteemile koos vajalike kohandustega, kuna kõnealuse direktiiviga on juba aktsiisi maksmise eesmärgil sätestatud kindel kontrollisüsteem kõigi tarbimisse lubatud kütusekoguste jaoks. Kütuste lõpptarbivate suhtes nendes sektorites ei tohiks direktiivi 2003/87/EÜ kohaseid kohustusi kohaldada.
- (79) Hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogustega kauplemise süsteemi kohaldamisalasse kuuluvate reguleeritud üksuste suhtes tuleks kohaldada samasuguseid kasvuhoonegaaside heiteloa nõudeid nagu paiksete kütiste kütajate suhtes. On vaja kehtestada normid loa taotlemise, loa andmise tingimuste, loa sisu ja läbivaatamise ning reguleeritud üksusega seotud muudatuste kohta. Selleks et uus süsteem saaks hakata sujuvalt toimima, peaksid liikmesriigid tagama, et uue heitkogustega kauplemise süsteemi kohaldamisalasse kuuluvatel reguleeritud üksustel on süsteemi käivitumisel 2025. aastal olemas kehtiv luba.
- (80) Uue heitkogustega kauplemise süsteemilubatud heitkoguse ühikute üldkogus peaks järgima lineaarset trajektoori, et saavutada 2030. aasta heitkoguste vähendamise eesmärk, võttes arvesse hoonete ja maanteetranspordi sektorite kulutõhusat panust, milleks on heitkoguste vähendamine 2030. aastaks 43 % võrreldes 2005. aasta tasemega, ning võttes arvesse muude sektorite kombineeritud kulutõhusat panust, milleks on heitkoguste vähendamine 2030. aastaks 42 % võrreldes 2005. aastaga. Lubatud heitkoguse ühikute üldkogus tuleks esimest korda kehtestada 2027. aastal, et järgida trajektoori, mis algab 2024. aastal 2024. aasta heite piirmäära väärtusest, mis on arvatud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/842 ⁽²⁸⁾ artikli 4 lõikega 2, võttes aluseks hõlmatud sektorite 2005. aasta ja ajavahemiku 2016–2018 võrdlusheite, mis on kindlaks määratud kõnealuse määruse artikli 4 lõikes 3. Lineaarseks vähendamisteguriks tuleks seega kehtestada 5,10 %. Alates 2028. aastast tuleks lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse kindlaksmääramisel lähtuda 2024., 2025. ja 2026. aasta keskmistest heitkogustest ning üldkogust tuleks vähendada sama iga-aastase absoluutse vähendamismäära võrra, mis kehtestati alates 2024. aastast ja mis vastab 5,38 % lineaarsele vähendamistegurile võrreldes eespool kindlaks määratud trajektoori võrreldava 2025. aasta väärtusega. Kui kõnealused heitkogused on trajektooriväärtusest märkimisväärselt suuremad ja selline erinevus ei tulene heitemõõtmismeetodite väikestest erinevustest, tuleks lineaarset vähendamistegurit kohandada, et 2030. aastaks nõutavat heitkoguste vähenemise taset saavutada.
- (81) Lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümine on kõige lihtsam ja majanduslikult tõhusam ühikute eraldamise meetod, millega välditakse ka juhuslikku kasumit. Konkurentsisurve väljastpoolt liitu on nii hoonete kui ka maanteetranspordi sektori puhul väike või olematu ning neid ei ähvarda süsinikuheite ülekandumise risk. Seetõttu tuleks hoonete ja maanteetranspordi lubatud heitkoguse ühikud eraldada üksnes enampakkumise teel ilma tasuta eraldamiseta.
- (82) Selleks et tagada uue heitkogustega kauplemise süsteemi sujuv käivitumine ning võttes arvesse reguleeritud üksuste vajadust investeerida tuletisinstrumentidesse või osta lubatud heitkoguse ühikuid ette, et maandada nende hinna- ja likviidsusrisiki, tuleks suurem kogus lubatud heitkoguse ühikuid panna enampakkumisele varases etapis. Seega peaks 2027. aastal enampakkumismaht olema 30 % suurem kui 2027. aasta lubatud heitkoguse ühikute üldkogus. See kogus oleks piisav, et tagada likviidsus nii juhul, kui heitkogused vähenevad vastavalt vähendamisvajadustele, kui ka juhul, kui heitkogused alles aegamisi vähenevad. Üksikasjalikud reeglid lubatud heitkoguse ühikute enampakkumismahu varasema kindlaksmääramise kohta tuleks kehtestada enampakkumisi käsitleva delegeeritud õigusaktiga, mis võetakse vastu vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikele 4.

⁽²⁷⁾ Nõukogu 19. detsembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2020/262, millega nähakse ette aktsiisi üldine kord (ELT L 58, 27.2.2020, lk 4).

⁽²⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

- (83) Liikmesriikidele laekuvate enampakkumistulude seisukohast on väga olulised enampakkumisosade jaotamise reeglid, eriti arvestades vajadust tugevdada liikmesriikide suutlikkust tegeleda hoonete ja maanteetranspordi süsinikuhinna signaali sotsiaalse mõjuga. Hoolimata sellest, et nendel hoonete, maanteetranspordi ja muudel sektoritel on väga erinevad omadused, on asjakohane kehtestada ühine jaotusreegel, mis sarnaneb paiksete käitiste suhtes kohaldatavaga. Enamik lubatud heitkoguse ühikutest tuleks jaotada kõigi liikmesriikide vahel, võttes aluseks heitkoguste keskmise jaotuse maanteetranspordis, äri- ja ametiasutuste hoonetes ning elamutes ajavahemikul 2016–2018.
- (84) Süsinikuhinna kehtestamisega hoonete ja maanteetranspordi sektorites peaksid kaasnema tõhusad sotsiaalsed hüvitised, eriti kui arvestada praegust energiaostuvõimetuse taset. Ligikaudu 34 miljonit eurooplast, see tähendab ligikaudu 6,9 % liidu elanikkonnast teatas 2021. aastal korraldatud kogu liitu hõlmanud uuringus, et kodu piisav kütmine käib neil rahaliselt üle jõu. Sotsiaalse ja jaotusliku mõju tõhusaks hüvitamiseks peaksid liikmesriigid kulutama enampakkumistest saadud tulu, mis on saadud hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogustega kauplemisel, kliima ja energiaga seotud eesmärkidel, mis on juba kindlaks määratud olemasoleva heitkogustega kauplemise süsteemi jaoks, eelistades tegevusi, millega panustatakse hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites heitkogustega kauplemise sotsiaalsete aspektidega tegelemisse, aga ka meetmete jaoks, mis on lisatud spetsiaalselt selleks, et tegeleda nimetatud sektoritega seonduvate probleemidega, sealhulgas direktiivi 2012/27/EL kohaste seonduvate poliitikameetmete jaoks.

Uus kliimameetmete sotsiaalfond, mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/955⁽²⁹⁾ pakub liikmesriikidele sihtotstarbelist rahastust, et toetada kõige rohkem mõjutatud vähekaitsitud rühmi, eelkõige energiaostuvõimetuid või transpordivaesuses olevaid leibkondi. Kliimameetmete sotsiaalfondiga suurendatakse õiglust ja solidaarsust liikmesriikide vahel ja nende sees, leevendades samas majanduse ülemineku ajal energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse ohtu. See tugineb olemasolevatele solidaarsusmehhanismidele ja täiendab neid koostöös muude liidu kuluprogrammide ja vahenditega. Kliimameetmete sotsiaalfondi rahastamiseks tuleks ajutiselt ja erandkorras kasutada 50 miljonit lubatud heitkoguse ühikut ELi HKSist vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 8b ning 150 miljonit lubatud heitkoguse ühikut, mis on saadud hoonete, maanteetranspordi ja muudest sektoritest lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisel, ning uute sektorite enampakkumistulu (maksimaalselt kogusummas 65 000 000 000 eurot) sihtotstarbelise välistuluna, kuni toimuvad arutelud komisjoni 22. detsembri 2021. aasta ettepaneku üle võtta vastu nõukogu otsus, millega muudetakse otsust (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi seoses ELi HKSil põhineva uue omavahendi loomisega kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõiguga.

Sätetada tuleks, et kui ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõigu kohaselt võetakse vastu otsus, millega luuakse kõnealune uus omavahend, ei ole sellise otsuse jõustumisel sama tulu enam käsitatav sihtotstarbelise välistuluna. Seoses kliimameetmete sotsiaalfondiga peaks komisjon sellise otsuse vastuvõtmise korral asjakohasel juhul esitama vajalikud ettepanekud kooskõlas määruse (EL) 2023/955 artikli 27 lõikega 4. See ei piira 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste tulemusi.

- (85) Enampakkumistulude kasutamist käsitlev aruandlus tuleks viia kooskõlla määrusega (EL) 2018/1999 kehtestatud praeguse aruandlusega.
- (86) Uue heitkogustega kauplemise süsteemi kohaldamisalasse kuuluvad reguleeritud üksused peaksid tagastama oma tõendatud heitkoguste eest lubatud heitkoguse ühikuid koguses, mis vastab nende poolt tarbimisse lubatud kütusekogustele. Esimest korda peaksid nad oma tõendatud heitkoguste eest lubatud heitkoguse ühikuid tagastama 2027. aastal. Halduskoormuse vähendamiseks tuleks paljusid õigusnorme, mida kohaldatakse olemasoleva paikseid käitisi ja lennundust hõlmava HKS-i suhtes, kohaldada ka hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite uue heitkogustega kauplemise süsteemi suhtes, tehes neis normides vajalikud kohandused. See hõlmab eelkõige lubatud heitkoguse ühikute üleandmise, tagastamise ja kehtetuks tunnistamise nõudeid, samuti norme, milles käsitletakse lubatud heitkoguse ühikute kehtivusaega, karistusi, pädevaid asutusi ja liikmesriikide aruandluskohustust.

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

- (87) Teatavates liikmesriikides on juba kehtestatud riiklikud süsinikumaksud, mida kohaldatakse hoonete ja maanteetranspordi ja direktiivi 2003/87/EÜ III lisaga hõlmatud muudes sektorites. Sellest tulenevalt tuleks kehtestada kuni 2030. aasta lõpuni ajutine erand. Direktiivi 2003/87/EÜ eesmärkide saavutamise ning uue heitkogustega kauplemise süsteemi ühtsuse tagamiseks peaks erandi kohaldamise võimalust lubama vaid siis, kui riiklik maksumäär on kõrgem kui keskmine enampakkumishind asjaomasel aastal, ning see peaks kehtima vaid sellist maksu maksvate reguleeritud üksuste tagastamiskohustuse suhtes. Süsteemi stabiilsuse ja läbipaistvuse tagamiseks tuleks riiklikust maksust, sealhulgas asjaomastest maksumääradest, teatada komisjonile käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõpuks. Erand ei tohiks mõjutada kliimameetmete sotsiaalfondi sihtotstarbelist välistulu või omavahendit (kui see luuakse ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõigu kohaselt), mis põhineb heitkogustega kauplemisest saadud enampakkumistulul hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites.
- (88) Selleks et heitkogustega kauplemine hoonesektoris, maanteetranspordisektoris ja muudes sektorites oleks tõhus, peaks olema võimalik heitkoguseid suure kindluse ja mõistlike kuludega seirata. Heitkoguste omistamisel reguleeritud üksustele tuleks võtta aluseks tarbimisse lubatud kütuse kogused ja heitetegur. Reguleeritud üksustel peaks olema võimalik usaldusväärselt ja täpselt kindlaks teha ja eristada sektoreid, kus kütused tarbimisse lubatakse, ning kütuste lõppkasutajaid, et vältida soovimatut mõju, näiteks topeltkoormust. Väikesel arvul juhtudel, kui ei ole võimalik vältida topeltarvestust olemasolevas ELi HKSiis ning hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite uues heitkogustega kauplemise süsteemis või kui kulud tekivad seoses lubatud heitkoguse ühikute tagastamisega väljaspool direktiiviga 2003/87/EÜ hõlmatud tegevusalasid, peaksid liikmesriigid kasutama seda tulu vältimatu topeltarvestuse või muude selliste kulude hüvitamiseks väljaspool hoonete, maanteetranspordi ja muid sektoreid kooskõlas liidu õigusega. Topeltarvestuse vältimiseks ja selleks, et lubatud heitkoguse ühikuid ei tagastataks väljaspool hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogustega kauplemise süsteemi, ning finantshüvitiste maksmiseks ühetaoliste tingimuste tagamiseks tuleks komisjonile anda rakendamisolulised. Selleks et veelgi vähendada topeltarvestusega seotud probleeme, peaksid seire ja lubatud heitkoguse ühikute heitkogustega kauplemise uude süsteemi tagastamise tähtajad hakkama kulgema üks kuu hiljem kui paiksete käitiste ja lennunduse olemasoleva süsteemi tähtajad. Selleks et saada piisavalt andmeid lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse kindlaksmääramiseks ajavahemikuks 2028–2030, peaksid süsteemi käivitamisel 2025. aastal luba omavad reguleeritud üksused esitama andmed oma varasemate, 2024. aasta heitkoguste kohta.
- (89) Oluline on tagada läbipaistvus süsinikukulude ja selle suhtes, mis ulatuses neid tarbijale edasi kantakse, et võimaldada heitkoguste kiiret ja kulutõhusat vähendamist kõigis majandussektorites. See on eriti oluline kui heitkogustega kauplemise süsteem põhineb tarneahela eelneva etapi kohustustel. Uue heitkogustega kauplemise süsteemi eesmärk on pakkuda reguleeritud üksustele stiimuleid vähendada kütuste süsinikusisaldust ning sellised üksused ei tohiks teenida põhjendamatu kasumit, kandes tarbijatele üle rohkem süsinikukulusid kui neil tekib. Kuiigi lubatud heitkoguse ühikute müümine täielikul enampakkumisel hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogustega kauplemise süsteemi raames juba piirab sellise põhjendamatu kasumi tekkimist, peaks komisjon jälgima, mil määral reguleeritud üksused süsinikukulusid edasi kannavad, et vältida juhuslikku kasumit. Komisjon peaks seoses IVa peatükiga esitama igal aastal aruande liidu tarbijatele üle kantud süsinikukulude keskmise taseme kohta võimaluse korral kütuseliikide kaupa.
- (90) On asjakohane võtta meetmeid, et tegeleda võimaliku ülemäärase hinnatõusu riskiga, mis võib vähendada leibkondade ja üksikisikute valmisolekut investeerida oma kasvuhoonegaaside heite vähendamisse, kui see risk on uue heitkogustega kauplemise süsteemi alguses eriti suur. Need meetmed peaksid täiendama 2019. aastal toimima hakanud turustabiilsusreservi kaitsemeetmeid. Kuiigi süsiniku hinna määrab jätkuvalt turg, käivitab kaitsemeetmed reeglil põhinev automaatne mehhanism, mille kohaselt vabastatakse lubatud heitkoguse ühikuid turustabiilsusreservist ainult juhul, kui on täidetud üks või mitu konkreetset lubatud heitkoguse ühikute keskmise hinna tõusul põhinevat tingimust. See täiendav mehhanism peaks olema ka väga reageeriv, et tegeleda liigse volatiilsusega, mis tuleneb muudest teguritest kui turu põhinäitajate muutumine. Meetmeid tuleks kohandada vastavalt ülemäärase hinnatõusu eri tasemetele, mille tulemuseks on eri ulatusega sekkumised. Komisjon peaks käivitamistingimusi tähelepanelikult jälgima ning kui nimetatud tingimused on täidetud, peaks komisjon meetmed viivitamata vastu võtma. See ei tohiks piirata kaasnevaid meetmeid, mida liikmesriigid võivad võtta kahjuliku sotsiaalse mõjuga tegelemiseks.

- (91) Selleks et suurendada kodanike kindlustunnet, et süsiniku hind uue heitkogustega kauplemise süsteemi algusaastatel ei ületa 45 eurot, on asjakohane lisada täiendav hinnastabiilsusmehhanism, et vabastada lubatud heitkoguse ühikud turustabiilsusreservist juhul, kui süsiniku hind ületab seda taset. Põhimõtteliselt tuleks meedet kohaldada üks kord 12 kuu jooksul. Siiski peaks olema võimalik seda kõnealuse 12-kuulise ajavahemiku jooksul uuesti kohaldada, kui komisjon, keda abistab kliimamuutuste komitee, on seisukohal, et hinnatõus õigustab lubatud heitkoguse ühikute uut vabastamist. Pidades silmas selle mehhanismi eesmärki tagada uue heitkogustega kauplemise süsteemi algusaastatel stabiilsus, peaks komisjon hindama selle toimimist ja seda, kas seda tuleks jätkata pärast 2029. aastat.
- (92) Täiendava kaitsemehhanismina enne heitkogustega kauplemise algust hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites peaks olema võimalik piirmäära rakendamist ja tagastamiskohustust edasi lükata, kui gaasi või nafta hulgamüügihinnad on varasemate suundumustega võrreldes erakordselt kõrged. Mehhanism peaks olema automaatne, mis tähendab, et piirmäära rakendamist ja tagastamiskohustust tuleb ühe aasta võrra edasi lükata, kui energiahinna käivitamistingimused on täidetud. Võrdlushinnad tuleks kindlaks määrata gaasi ja nafta hulgamüügiturgude võrdluslepingute alusel, mis on kohe kättesaadavad ja lõpptarbijate jaoks kõige asjakohasemad. Gaasi- ja naftahindade jaoks tuleks ette näha eraldi käivitamistingimused, kuna nende hinnamuutused järgivad teistsuguseid varasemaid suundumusi. Selleks et tagada turukindlus, peaks komisjon edasilükkamise kohaldamist aegsasti selgitama, avaldades *Euroopa Liidu Teatajas* teate.
- (93) Komisjon peaks jälgima heitkogustega kauplemise kohaldamist hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites, sealhulgas seda, mil määral hinnad lähenevad olemasoleva ELi HKS-i hindadele, ning vajaduse korral tuleks teha Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanek süsteemi läbivaatamiseks, et omandatud teadmiste ja hindade suurenenud lähenemise alusel parandada heitkogustega kauplemise tõhusust, haldamist ja praktilist kohaldamist nendes sektorites. Komisjon peaks olema kohustatud esitama esimese aruande kõnealuste küsimuste kohta 1. jaanuariks 2028.
- (94) Selleks et tagada direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3ga lõike 2, artikli 3gf lõike 2 ja 4, artikli 10b lõike 4, artikli 12 lõiked 3-d ja 3-c, artikli 14 lõike 1, artikli 30f lõiked 3 ja 5 ning artikli 30h lõike 7 ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Selleks et tagada koostoime kehtiva õigusraamistikuga, tuleks kõnealuse direktiivi artiklites 14 ja 15 sätestatud rakendamisvolituste andmist laiendada hoonete, maanteetranspordi ja muudele sektoritele. Neid rakendamisvolitusi, välja arvatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3gf lõikega 2 ning artikli 12 lõigetega 3-d ja 3-c seotud rakendamisvolitusi, tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽³⁰⁾.
- (95) Selleks et saavutada käesolevas direktiivis ja muudes liidu õigusaktides, eelkõige määruses (EL) 2021/1119 sätestatud eesmärgid, peaksid liit ja liikmesriigid poliitika rakendamisel kasutama uusimaid teadusandmeid. Seega, kui kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu esitab teaduslikke nõuandeid ja aruandeid ELi HKS-i kohta, peaks komisjon selliseid nõuandeid ja aruandeid arvesse võtma, eelkõige seoses vajadusega liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele, et tagada kooskõla määruse (EL) 2021/1119 eesmärkidega ning samuti selleks, et võtta arvesse lennunduse ja meretranspordi üleilmsete turupõhiste meetmete ambitsioonikust ja keskkonnaalast terviklikkust.
- (96) Selleks et tunnustada ELi HKS-i tulude panust kliimapöördesse, tuleks kasutusele võtta ELi HKS-i märgis. Lisaks muudele meetmetele, millega tagatakse ELi HKS-i saadava rahastamise nähtavus, peaksid liikmesriigid ja komisjon tagama, et moderniseerimisfondist ja innovatsioonifondist toetust saanud projektid ja tegevused oleksid asjakohast märgist kasutades selgelt märgistatud, et toetus tuleb ELi HKS-i tuludest.

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (97) Määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks tuleks nimetatud määrust muutvas seadusandlikus ettepanekus kehtestada kogu liitu hõlmav 2040. aasta kliimaeesmärk. ELi HKS tuleks läbi vaadata, et viia see kooskõlla liidu 2040. aasta kliimaeesmärgiga. Selle tulemusena peaks komisjon 2026. aasta juuliks esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ELi HKS-i mitme aspekti kohta, lisades aruandele asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku ja mõjuhinnangu. Kooskõlas määrusega (EL) 2021/1119 tuleks esmatahtsaks pidada otsheidete vähendamist, mida tuleb kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks täiendada süsiniku ulatuslikuma sidumisega. Seepärast peaks komisjon muu hulgas esitama 2026. aasta juuliks Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle kohta, kuidas saaks heitkogustega kauplemisega hõlmata heiteid, mis on atmosfäärist eemaldatud ning ohutult ja püsivalt ladustatud, näiteks heite kogumine otse atmosfäärist, ilma et sellega tasaarveldataks heitkoguste vajalikku vähendamist. Kuni süsiniku hinnastamine ei hõlma toote olemusringi kõiki etappe, kus kasutatakse kogutud süsinikku, eelkõige jäätmete põletamise etappi, tooks heitkoguste arvestamine toodetest atmosfääri vabanemise ajal kaasa heitkoguste alahindamise.

Selleks et reguleerida süsiniku kogumist viisil, mis vähendab netoheidet, tagab kõikide heitkogustete arvesse võtmise ja väldib topeltarvestust, luues samal ajal majanduslikke stiimuleid, peaks komisjon 2026. aasta juuliks hindama, kas kõiki direktiiviga 2003/87/EÜ hõlmatud kasvuhoonegaaside heitkoguseid on tegelikult arvesse võetud ja kas topeltarvestust on tegelikult välditud. Eelkõige peaks komisjon hindama selliste kasvuhoonegaaside heitkoguste arvestust, mida käsitletakse tootes kogutuna ja kasutatuna muul kui artikli 12 lõikes 3b osutatud viisil, ning võtma arvesse tarneahela järgnevat etappi, sealhulgas kõrvaldamist ja jäätmete põletamist. Lisaks peaks komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusalade puhul summaarse nimisoojusvõimsuse 20 MW künnise vähendamise teostatavuse kohta, võttes arvesse keskkonnakasu ja halduskoormust.

- (98) Komisjon peaks 2026. aasta juuliks hindama ka võimalust lisada olmejäätmete põletamisega tegelevad käitised ELi HKS-i ja esitama selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, pidades muu hulgas silmas nende lisamist alates 2028. aastast, ning andma hinnangu liikmesriigi võimaliku vajaduse kohta kasutada kuni 2030. aasta lõpuni võimalust loobuda, võttes arvesse kõigi sektorite panuse olulisust heitkoguste vähendamisele. Olmejäätmete põletamisega tegelevate käitiste lisamine ELi HKS-i aitaks kaasa ringmajandusele, soodustades ringlussevõttu, taaskasutust ja toodete parandamist ning kogu majandust hõlmavat süsinikuheite vähendamist. Olmejäätmete põletamisega tegelevate käitiste lisamine tugevdaks kooskõlas jäätmehierarhiaga säästvat jäätmekäitluse stiimuleid ja looks võrdsed tingimused piirkondadele, mis on lisanud olmejäätmete põletamise ELi HKS-i kohaldamisalasse.

Selleks et vältida olmejäätmete põletamisega tegelevast käitisest pärit jäätmete liidu prügilates ladestamist, mille tulemusel tekib metaaniheide, ja vältida jäätmete eksporti kolmandatesse riikidesse, millel võib olla keskkonnale negatiivne mõju, peaks komisjon oma aruandes arvesse võtma võimalikke ümbersuunamisi jäätmete kõrvaldamiseks seoses jäätmete võimaliku ladestamisega liidu prügilates ja jäätmete kolmandatesse riikidesse eksportimisega. Komisjon peaks võtma arvesse ka mõju siseturule, võimalikke konkurentsimoonutusi, keskkonnaalast terviklikkust, kooskõla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ⁽³¹⁾ eesmärkidega ning heitkoguste seire ja arvutamise usaldusväärsust ja täpsust. Võttes arvesse prügilasse ladestamisest tulenevat metaaniheidet ja selleks, et vältida ebavõrdsete tingimuste loomist, peaks komisjon olmejäätmete põletamisega tegelevate käitiste lisamise teostatavuse hindamisel hindama ka muude jäätmekäitlusprotsesside, näiteks prügilasse ladestamise, kääritamise, kompostimise ja mehaanilis-bioloogilise töötlemise lisamise võimalust ELi HKS-i.

- (99) Selleks et võtta vastu muid kui seadusandlikke akte, mis on üldkohaldatavad ja täiendavad või muudavad seadusandliku akti teatavaid mitteolemuslikke osi, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses enampakkumise ajastamise, haldamise ja muude aspektidega; tingimuslikkuse kohaldamist käsitlevate normidega, innovatsioonifondi toimimist käsitlevate normidega; hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi toimimist käsitlevate normidega; nõuetega, mille kohaselt tuleb lugeda kasvuhoonegaasid tootes püsivalt keemiliselt seotuks ning direktiivi 2003/87/EÜ III lisas osutatud tegevusala laiendamise muudele sektoritele. Lisaks tuleks selleks, et tagada koostoime kehtiva õigusraamistikuga, laiendada direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikes 4 sätestatud delegeeritud volitusi hoonete, maanteetranspordi ja muudele sektoritele. On eriti oluline, et komisjon

⁽³¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).

viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽³²⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (100) Olemasolevat ELi HKS-i ja selle meretranspordile laiendamist käsitlevaid norme tuleks kohaldada alates 2024. aastast kooskõlas vajadusega võtta kiireloomulisi kliimameetmeid ning et kõik sektorid aitaksid kaasa heitkoguste kulutõhusale vähendamisele. Sellest tulenevalt peaksid liikmesriigid võtma neid sektoreid käsitlevad sätted üle hiljemalt 31. detsembriks 2023. Hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite heitkogustega kauplemise süsteemi käsitlevate sätete ülevõtmise tähtaeg peaks siiski olema 30. juuni 2024, kuna seiret, aruandlust, kontrolli ja lubade andmist käsitlevaid norme kohaldatakse nendes sektorites alates 1. jaanuarist 2025 ning nende nõuetekohaseks rakendamiseks on vaja piisavalt aega. Erandina peaksid liikmesriigid aruandluse läbipaistvuse ja usaldusväärsuse tagamiseks üle võtma kohustuse esitada aruanne nende sektorite varasemate heitkoguste kohta 31. detsembriks 2023, kuna kõnealune kohustus on seotud heitkogustega 2024. aastal. Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide⁽³³⁾ kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (101) Hästi toimiv ja reformitud ELi HKS, mis hõlmab turu stabiliseerimise vahendit, on üks tähtsamaid liidu vahendeid, et saavutada 2030. aastaks kogu majandust hõlmav kasvuhoonegaaside netoheite vähendamise eesmärk ning saavutada hiljemalt 2050. aastaks liidu kliimaneutraalsuse eesmärk ja määruses (EL) 2021/1119 sätestatud eesmärk saavutada seejärel negatiivsed heitkogused, samuti Pariisi kokkuleppe eesmärgid. Turustabiilsusreservi eesmärk on vähendada lubatud heitkoguse ühikute pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatust turul. Otsuse (EL) 2015/1814 artikli 3 kohaselt tuleb reservi toimimine läbi vaadata kolm aastat pärast selle toimima hakkamist, pöörates erilist tähelepanu protsendimääradele, mida kasutatakse reservi lisatavate lubatud heitkoguse ühikute arvu määramiseks, ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu künnisväärtusele, mille alusel määratakse lubatud heitkoguse ühikute reservi lisamine, ja reservist vabastatavate lubatud heitkoguse ühikute arvule. Praegune künnis lubatud heitkoguse ühikute turustabiilsusreservi lisamiseks kehtestati 2018. aastal koos ELi HKS-i viimase läbivaatamisega, samal ajal kui lineaarset vähendamistegurit suurendatakse käesoleva direktiiviga. Seepärast peaks komisjon turustabiilsusreservi toimimise korrapärasel läbivaatamisel hindama ka kõnealuse künnise võimaliku kohandamise vajadust kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga.
- (102) Võttes arvesse vajadust anda tugevam investeerimissignaali, et vähendada heitkoguseid kulutõhusalt, ning selleks, et ELi HKS-i tugevdada, tuleks otsust (EL) 2015/1814 muuta, et suurendada protsendimäärasid, mida kasutatakse igal aastal turustabiilsusreservi lisatavate lubatud heitkoguse ühikute arvu kindlaksmääramiseks. Lisaks peaks ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu väiksemate väärtuste korral olema reservi lisatav kogus võrdne ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu ja selle künnisväärtuse vahega, millest alates lisatakse need ühikud reservi. See hoiaks ära enampakkumismahtude märkimisväärse ebakindluse, mis tekib siis, kui ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarv on künnise lähedal, ning tagaks samal ajal, et ülejääk jõuab mahuvahemikku, mille piires süsinikuturgu peetakse tasakaalustatult toimivaks.
- (103) Tagamaks, et pärast kehtetuks tunnistamist turustabiilsusreservi alles jäävate lubatud heitkoguse ühikute tase on prognoositav, ei tohiks reservis olevate lubatud heitkoguse ühikute kehtetuks tunnistamine enam sõltuda eelmise aasta enampakkumismahtudest. Reservis olevate lubatud heitkoguse ühikute arvuks tuleks seega määrata 400 miljonit, mis vastab ringluses olevate ühikute koguarvu alumisele künnisväärtusele.

⁽³²⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽³³⁾ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

- (104) Käesolevale direktiivi ettepanekule lisatud mõjuhinnangu analüüs näitas ka seda, et ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarv peaks hõlmama lennunduse netonõudlust. Kuna lennunduse lubatud heitkoguse ühikuid saab kasutada samamoodi nagu üldisi lubatud heitkoguse ühikuid, muudaks lennunduse lisamine reservi selle täpsemaks ja seega paremaks turu stabiilsuse tagamise vahendiks. Ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu arvutamisel tuleks arvesse võtta lennunduse heitkoguseid ja lennundusele alates käesoleva direktiivi jõustumisele järgnevast aastast välja antud lubatud heitkoguse ühikuid.
- (105) Selleks et selgitada ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu arvutamist, tuleks otsuses (EL) 2015/1814 täpsustada, et nende pakkumine hõlmab ainult välja antud, turustabiilsusreservi, mitte lisatud lubatud heitkoguse ühikuid. Lisaks ei tohiks valemis enam turustabiilsusreservis olevate lubatud heitkoguse ühikute arvu nende pakkumisest lahutada. Sellel muudatusel ei oleks olulist mõju ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu arvutamise tulemusele, sealhulgas ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu varasematele arvutustele ega reservile.
- (106) Selleks et vähendada nõudluse ja pakkumise tasakaalustamatust, mis on seotud heitkogustega kauplemise alustamisega hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites, ning muuta see turušokkidele vastupidavamaks, tuleks nimetatud sektorite suhtes kohaldada turustabiilsusreservi reeglipõhist mehhanismi. Selleks et reserv saaks hakata toimima süsteemi algusest peale, tuleks sellele eraldada hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites heitkogustega kauplemise jaoks esialgu 600 miljonit lubatud heitkoguse ühikut. Algse alumise ja ülemise künnisväärtuse suhtes, mis käivitavad lubatud heitkoguse ühikute reservist vabastamise või reservi lisamise, tuleks kohaldada üldist läbivaatamise klauslit. Muude elementide, näiteks ringluses olevate lubatud heitkoguse ühikute koguarvu või reservist vabastatud või reservi lisatud lubatud heitkoguse ühikute koguse avaldamise puhul tuleks järgida muid sektoreid käsitlevaid reservi nõudeid.
- (107) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, milleks on edendada kogu liitu hõlmava laiendatud ja muudetud turupõhise mehhanismi abil kasvuhoonegaaside heite vähendamist kulutõhusal ja majanduslikult tõhusal viisil, mis on kooskõlas kõnealuse kogu majandust hõlmava kasvuhoonegaaside netoheite vähendamise 2030. aasta eesmärgiga, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (108) Direktiivi 2003/87/EÜ ning otsust (EL) 2015/1814 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2003/87/EÜ muutmine

Direktiivi 2003/87/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 1 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Samuti näeb käesolev direktiiv ette tõsta kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise taset, et aidata kaasa sellise vähendamise taseme saavutamisele, mis on teaduslikult vajalik ohtlike kliimamuutuste vältimiseks. See aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119 (*) kehtestatud liidu kliimaneutraalsuse eesmärgi ja kliimaeesmärkide ning seeläbi Pariisi kokkuleppe (**) eesmärkide saavutamisele.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

(**) ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.“

2) Artikli 2 lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse I ja III lisas loetletud tegevusalade ja II lisas loetletud kasvuhoonegaaside suhtes. Kui käitis, mis kuulub ELi HKS-i kohaldamisalasse, kuna tema käitamisel olevate põletusseadmete summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW, muudab kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamiseks oma tootmisprotsessi ega ületa enam nimetatud künnist, pakub liikmesriik, kus käitis asub, käitajale võimalust jääda pärast tootmisprotsessi muutmist ELi HKS-i kohaldamisalasse kuni artikli 11 lõike 1 teises lõigus osutatud jooksva viieaastase ajavahemiku ja sellele järgneva viieaastase ajavahemiku lõpuni. Kõnealuse käitise käitaja võib otsustada, et käitis jääb ELi HKS-i kohaldamisalasse ainult jooksva viieaastase ajavahemiku lõpuni või ka järgnevaks viieaastaseks ajavahemikuks pärast tootmisprotsessi muutmist. Asjaomane liikmesriik teatab komisjonile muudatustest võrreldes artikli 11 lõike 1 kohaselt komisjonile esitatud loeteluga.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2010/75/EL (*) tulenevate nõuete kohaldamist.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).“

3) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

a) punkt b asendatakse järgmisega:

„b) „heide“ või „heitkogus“ – käitise allikatest pärinevate kasvuhoonegaaside heide või I lisas loetletud lennutegevusi sooritava õhusõiduki või I lisas loetletud meretransporditegevusi sooritavate laevade selliste gaaside heide, mis on nimetatud tegevuse osas täpsustatud, või III lisas osutatud tegevusalale vastav kasvuhoonegaaside heide;“

b) punkt d asendatakse järgmisega:

„d) „kasvuhoonegaaside heiteluba“ – kooskõlas artiklitega 5, 6 ja 30b väljaantud luba;“

c) punkt u jäetakse välja;

d) lisatakse järgmised punktid:

„w) „laevandusettevõtja“ – laeva omanik või muu organisatsioon või isik, näiteks haldaja või laevapereta prahtija, kes on võtnud laevaomanikult vastutuse laeva käitamise eest ja kes sellise vastutuse võtmisel on nõustunud üle võtma kõik kohustused ja kogu vastutuse, mis on sätestatud laevade ohutu ekspluateerimise ja reostuse vältimise korraldamise rahvusvahelises koodeksis, mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 336/2006 (*) I lisas;

x) „reis“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/757 (**) artikli 3 punktis c määratletud reis;

y) „laevandusettevõtjale määratud haldav asutus“ – asutus, kes vastavalt artiklile 3gf vastutab ELi HKS-i haldamise eest seoses laevandusettevõtjaga;

z) „külastatav sadam“ – sadam, kus laev peatub kauba lastimiseks või lossimiseks või reisijate pealevõtmiseks või maale laskmiseks, või sadam, kus avamerelaev peatub meeskonna vahetamiseks; selliste peatuste hulka ei kuulu üksnes tankimise, varude täiendamise, muu laeva kui avamerelaeva meeskonna vahetamise, kuivdokki mineku või laeva, selle seadmete või mõlema remondi eesmärgil tehtavad peatused, abi vajava või ohus oleva laeva peatused sadamas, laevadevaheline reisijate või lasti üleandmine väljaspool sadamaid, üksnes ebasoodsate ilmastikutingimuste eest varjumise või vajaliku otsingu- ja päästetegevuse eesmärgil tehtavad peatused sadamas ning konteinerilaevade peatused konteinerite ümberlaadimisega tegelevas naabersadamas, mis on loetletud artikli 3ga lõike 2 kohaselt vastu võetud rakendusaktis;

- aa) „kruisilaev“ – lastitekita reisilaev, mis on eranditult ette nähtud reisijate veoks äriistel eesmärkidel ja pakub merereisi ajal ööbimisega majutust;
- ab) „hinnavaheleping“ – leping komisjoni ja vähese või null-süsinikuheitega toote tootja vahel, kes on välja valitud sellise konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kaudu nagu enampakkumine, mille puhul antakse lepinguga tootjale innovatsioonifondist toetust, mis katab ühelt poolt võiduhinna, mida teatakse ka täitmishinnana, ja teiselt poolt toodetud vähese või null-süsinikuheitega toote hinnast tuletatud võrdlushinna, lähedase asendustoote turuhinna või nende kahe kombinatsiooni vahe;
- ac) „süsinikuheite hinnavahe leping“ – leping komisjoni ja vähese või null-süsinikuheitega toote tootja vahel, kes on välja valitud sellise konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kaudu nagu enampakkumine ja mille puhul antakse lepinguga tootjale innovatsioonifondist toetust, mis katab ühelt poolt võiduhinna, mida teatakse ka täitmishinnana, ja teiselt poolt lubatud heitkoguse ühikute keskmise hinna põhjal arvatud võrdlushinna vahe;
- ad) „fikseeritud tasumääraga leping“ – leping komisjoni ja vähese või null-süsinikuheitega toote tootja vahel, kes on välja valitud sellise konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kaudu nagu enampakkumine ja mille puhul antakse lepinguga tootjale kindlasummalist toetust toodetud toote ühiku kohta;
- ae) „reguleeritud üksus“ – IVa peatüki kohaldamisel füüsiline või juriidiline isik, välja arvatud kütuste lõpptarbija, kes tegeleb III lisas osutatud tegevusega ja kuulub ühte järgmistest kategooriatest:
- i) kui kütus läbib nõukogu direktiivi (EL) 2020/262 (***) artikli 3 punktis 11 määratletud maksulao, siis kõnealuse direktiivi artikli 3 punktis 1 määratletud volitatud laopidaja, kes on kohustatud tasuma aktsiisi, mis on muutunud sissenõutavaks kõnealuse direktiivi artikli 7 kohaselt;
- ii) kui kõnealuse punkti alapunkt i ei ole kohaldatav, siis mis tahes muu isik, kes on kohustatud tasuma aktsiisi, mis on muutunud sissenõutavaks vastavalt direktiivi (EL) 2020/262 artiklile 7 või nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ (****) artikli 21 lõike 5 esimesele lõigule seoses käesoleva direktiivi IVa peatükis käsitletud kütustega;
- iii) kui käesoleva punkti alapunktid i ja ii ei ole kohaldatavad, siis muu isik, kelle liikmesriigi asjaomased pädevad asutused peavad aktsiisi tasumiseks registreerima, sealhulgas aktsiisi tasumisest vabastatud isik, nagu on osutatud nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ artikli 21 lõike 5 neljandas lõigus;
- iv) kui alapunktid i, ii ja iii ei ole kohaldatavad või kui sama aktsiisi tasumise eest vastutavad solidaarselt mitu isikut, siis liikmesriigi määratud muu isik.
- af) „kütus“ – käesoleva direktiivi IVa peatüki kohaldamisel direktiivi 2003/96/EÜ artikli 2 lõikes 1 osutatud energiatooded, sealhulgas kütused, mis on loetletud nimetatud direktiivi I lisa tabelites A ja C, ning muu toode, mis on ette nähtud kasutamiseks, mida pakutakse müüa või mida kasutatakse mootorikütuse või kütteenainena vastavalt nimetatud direktiivi artikli 2 lõikele 3, sealhulgas elektri tootmiseks;
- ag) „tarbimisse lubamine“ – käesoleva direktiivi IVa peatüki kohaldamisel direktiivi (EL) 2020/262 artikli 6 lõikes 3 määratletud tarbimisse lubamine;
- ah) „TTFi gaasihind“ – IVa peatüki kohaldamisel TTFi gaasifutuuri järgmise kuu lepinguhind, millega kaubeldakse platvormi Title Transfer Facility (TTF) virtuaalses kauplemisspunktis, mida haldab Gasunie Transport Services B.V.;

- ai) „Brenti toornafta hind“ – IVa peatüki kohaldamisel toornaftafutuuride järgmise kuu lepinguhind, mida kasutatakse nafta ostmisel võrdlushinnana.

- (*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. veebruari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 336/2006, mis käsitleb meresõiduohutuse korraldamise rahvusvahelise koodeksi rakendamist ühenduse piires ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 3051/95 (ELT L 64, 4.3.2006, lk 1).
- (**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/757, mis käsitleb meretranspordist pärit süsinikdioksiidi heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 123, 19.5.2015, lk 55).
- (***) Nõukogu 19. detsembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2020/262, millega nähakse ette aktsiisi üldine kord (ELT L 58, 27.2.2020, lk 4).
- (****) Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).“

- 4) II peatüki pealkiri asendatakse järgmisega:

„Lennundus ja meretransport“.

- 5) Artikkel 3a asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3a

Kohaldamisala

Artikleid 3b–3g kohaldatakse I lisas loetletud lennutegevustega seotud lubatud heitkoguse ühikute eraldamise ja väljaandmise suhtes. Artikleid 3ga–3gg kohaldatakse I lisas loetletud meretransporditegevuste suhtes.“

- 6) Artikkel 3g asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3g

Seire- ja aruandluskavad

Haldav liikmesriik tagab, et iga õhusõiduki käitaja esitab kõnealuse liikmesriigi pädevale asutusele seirekava, milles esitatakse meetmed heitkoguste seireks ja nendest aruandmiseks, ning pädev asutus kiidab sellised kavad heaks vastavalt artiklis 14 osutatud rakendusaktidele.“

- 7) Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 3ga

Kohaldamisala meretranspordi tegevusala puhul

1. Lubatud heitkoguse ühikute eraldamise ja tagastamisnõuete kohaldamine meretranspordi tegevusala suhtes hõlmab viitkümmet protsenti (50 %) selliste laevade heitkogustest, mis alustavad reisi väljudes liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast ja saavad väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni olevasse külastatavasse sadamasse, viitkümmet protsenti (50 %) selliste laevade heitkogustest, mis alustavad reisi väljudes väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni olevast külastatavast sadamast ja saavad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse, sada protsenti (100 %) selliste laevade heitkogustest, mis alustavad reisi väljudes liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavast sadamast ja saavad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvasse külastatavasse sadamasse ning sada protsenti (100 %) selliste laevade heitkogustest, mis seisavad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast külastatavas sadamas.

2. Komisjon koostab 31. detsembriks 2023 rakendusaktidega konteinerite ümberlaadimisega tegelevate naabersadamate loetelu ja ajakohastab seejärel kõnealust loetelu igal teisel aastal hiljemalt 31. detsembril.

Nimetatud rakendusaktides loetletakse konteinerite ümberlaadimisega tegelevad naabersadamad, kus 20 jala pikkusel konteineril põhinevas standardühikus väljendatud konteinerite ümberlaadimise osakaal ületab 65 % selle sadama konteinerivedude kogumahust viimase kaheteistkümneme kuu jooksul, mille kohta on asjakohased andmed olemas, ja kõnealune sadam asub väljaspool liitu, kuid vähem kui 300 meremiili kaugusel liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvast sadamast. Käesoleva lõike kohaldamisel loetakse konteinerid ümberlaadimisele kuuluvaks, kui need loositakse laevalt sadamasse ainsa eesmärgiga need teisele laevale laadida. Esimese lõike kohaselt komisjoni koostatud

loetelu ei sisalda kolmandas riigis asuvaid sadamaid, kus kõnealune kolmas riik kohaldab tegelikult meetmeid, mis on käesoleva direktiiviga samaväärsed.

Rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Artikleid 9, 9a ja 10 kohaldatakse meretranspordi tegevusala suhtes samal viisil, nagu neid kohaldatakse muude ELi HKSiga hõlmatud tegevusalade suhtes, välja arvatud alljärgnev erand artikli 10 kohaldamise suhtes.

Kuni 31. detsembrini 2030 eraldatakse osa lubatud heitkoguse ühikutest liikmesriikidele, kelle puhul selliste laevandusettevõtjate suhtarv, kes artikli 3gf kohaselt oleksid kuulunud nende vastutusalasse, on üle 15 laevandusettevõtja miljoni elaniku kohta võrreldes 2020. aasta rahvaarvuga ja võttes aluseks ajavahemiku 2018–2020 kohta kättesaadavad andmed. Lubatud heitkoguse ühikute kogus vastab 3,5 %-le lubatud heitkoguse ühikute lisakogusest ning see tuleneb artikli 9 kolmandas lõigus osutatud meretranspordi piirmäära suurendamisest asjaomasel aastal. Aastatel 2024 ja 2025 korrutatakse lubatud heitkoguse ühikute kogus lisaks protsendimääradega, mida kohaldatakse asjaomase aasta suhtes vastavalt artikli 3gb esimese lõigu punktidele a ja b. Lubatud heitkoguse ühikute kõnealuse osa enampakkumisel müümisest saadud tulu tuleks kasutada artikli 10 lõike 3 esimese lõigu punktis g osutatud eesmärkidel merendussektoris ning punktides f ja i osutatud eesmärkidel. 50 % lubatud heitkoguse ühikute kogusest jaotatakse asjaomaste liikmesriikide vahel vastavalt nende vastutusalasse kuuluvate laevandusettevõtjate osakaalule ja ülejäänud kogus jaotatakse nende vahel võrdsetes osades.

Artikkel 3gb

Meretranspordiga seotud nõuete järkjärguline kehtestamine

Laevandusettevõtjad on kohustatud tagastama lubatud heitkoguse ühikud vastavalt järgmisele ajakavale:

- a) 40 % 2024. aasta teatatud tõendatud heitkogustest, mille suhtes kohaldatakse artikli 12 kohaseid tagastamisnõudeid;
- b) 70 % 2025. aasta teatatud tõendatud heitkogustest, mille suhtes kohaldatakse artikli 12 kohaseid tagastamisnõudeid;
- c) 100 % tõendatud heitkogusest, millest on teatatud 2026. aastal ja seejärel igal aastal vastavalt artiklile 12.

Kui võrreldes meretranspordi tõendatud heitkogusega aastatel 2024 ja 2025 tagastatakse vähem lubatud heitkoguse ühikud, siis pärast seda, kui iga aasta kohta on kindlaks tehtud vahe tõendatud heitkoguste ja tagastatud lubatud heitkoguse ühikute vahel, ei panda sellele vahele vastavat lubatud heitkoguse ühikute kogust vastavalt artiklile 10 enampakkumisele, vaid tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 3gc

Sätted ELi HKS-i kulude ülekandmiseks laevandusettevõtjalt mõnele teisele üksusele

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kui lõplik vastutus kütuse ostmise, laeva käitamise või mõlema eest lasub lepingulise kokkuleppe alusel muul üksusel kui laevandusettevõtjal, on laevandusettevõtjal õigus saada sellelt üksuselt hüvitist lubatud heitkoguse ühikute tagastamisest tulenevate kulude eest.

Käesoleva artikli kohaldamisel mõistetakse „laeva käitamise“ all veetava lasti või laeva marsruudi ja kiiruse kindlaksmääramist. Laevandusettevõtja jääb üksuseks, kes vastutab lubatud heitkoguse ühikute tagastamise eest, nagu on nõutud artiklis 3gb ja artiklis 12, ning käesoleva direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste õigusnormide üldise järgimise eest. Liikmesriigid tagavad, et nende vastutusel tegutsevad laevandusettevõtjad täidavad oma kohustust tagastada artiklite 3gb ja 12 kohased lubatud heitkoguse ühikud, olenemata sellest, et sellistel laevandusettevõtjatel on õigus tagastamisega seotud kulude hüvitamisele kommertskaütajate poolt.

*Artikkel 3gd***Meretranspordist pärit heitkoguse seire ja aruandlus**

Käesoleva direktiivi I lisas loetletud meretranspordi tegevusalalt pärit heitkoguse puhul tagab laevandusettevõtjale määratud haldav asutus, et tema vastutusalas olev laevandusettevõtja seirab asjaomaseid parameetreid ja esitab need aruandlusperioodi jooksul ning esitab talle laevandusettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed kooskõlas määruse (EL) 2015/757 II peatükiga.

*Artikkel 3ge***Meretranspordist pärit heitkoguse kontrolli ja akrediteerimise reeglid**

Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus tagab, et laevandusettevõtja poolt käesoleva direktiivi artikli 3gd kohaselt esitatud laevandusettevõtja tasandi summaarse heitkoguse andmed on kontrollitud vastavalt määruse (EL) 2015/757 III peatükis sätestatud kontrolli- ja akrediteerimisnõuetele.

*Artikkel 3gf***Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus**

1. Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus on
  - a) liikmesriigis registreeritud laevandusettevõtja puhul liikmesriik, kus laevandusettevõtja on registreeritud;
  - b) liikmesriigis registreerimata laevandusettevõtja puhul liikmesriik, kus kõnealusel laevandusettevõtjal on eelneva nelja seireaasta jooksul olnud suurim hinnanguline arv sadamakülastusi seoses reisidega, mis kuuluvad artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse;
  - c) laevandusettevõtja puhul, mis ei ole liikmesriigis registreeritud ega ole eelneval neljal seireaastal teinud ühtegi artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse kuuluvat reisi, liikmesriik, kust laevandusettevõtja laev alustas nimetatud artiklis sätestatud kohaldamisalasse kuuluvat esimest reisi või lõpetas selle.
2. Parimale kättesaadavale teabele tuginedes koostab komisjon rakendusaktidega:
  - a) enne 1. veebruari 2024 nende laevandusettevõtjate loetelu, kes sooritasid I lisas loetletud meretransporditegevusi, mis kuulus artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse 1. jaanuaril 2024 või alates sellest, ning täpsustab laevandusettevõtjale määratud haldava asutuse vastavalt käesoleva artikli lõikele 1;
  - b) enne 1. veebruari 2026 ja seejärel iga kahe aasta järel ajakohastatud loetelu, et anda liikmesriigis registreeritud laevandusettevõtjad üle teisele laevandusettevõtjale määratud haldavale asutusele, kui nad on vahetanud liikmesriiki, kus laevandusettevõtja on käesoleva artikli lõike 1 punkti a kohaselt registreeritud, või lisada nimekirja laevandusettevõtjad, kes on vahepeal sooritanud I lisas loetletud meretransporditegevusi, mis kuulub artiklis 3ga sätestatud kohaldamisalasse vastavalt käesoleva artikli lõike 1 punktile c; ning
  - c) enne 1. veebruari 2028 ja seejärel iga nelja aasta järel ajakohastatud loetelu, et anda laevandusettevõtjad, kes ei ole liikmesriigis registreeritud, üle teisele laevandusettevõtjale määratud haldavale asutusele kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 punktiga b.
3. Laevandusettevõtjale määratud haldav asutus, kes lõike 2 kohaselt koostatud loetelu järgi vastutab laevandusettevõtja eest, jääb vastutavaks olenemata laevandusettevõtja tegevusala või registreerimise hilisematest muutustest kuni nende muutuste kajastamiseni ajakohastatud loetelus.
4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et kehtestada üksikasjalikud normid, milles käsitletakse, kuidas laevandusettevõtjale määratud haldavad asutused käesoleva direktiivi alusel laevandusettevõtjat haldavad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 3gg***Aruandlus ja läbivaatamine**

1. Kui Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO) võtab vastu üleilmse turupõhise meetme meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, siis vaatab komisjon käesoleva direktiivi sellest meetmest lähtuvalt läbi.

Selleks esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule 18 kuu jooksul pärast sellise üleilmse turupõhise meetme vastuvõtmist ja enne selle toimima hakkamist aruande. Selles aruandes uurib komisjon üleilmset turupõhist meetet seoses järgmisega:

- a) selle eesmärgid Pariisi kokkuleppe eesmärkide valguses;
- b) selle üldine keskkonnavalane terviklikkus, sealhulgas võrreldes meretransporti käsitlevate käesoleva direktiivi sätetega; ning
- c) kõik küsimused, mis on seotud ELi HKSi ja selle meetme vahelise sidususega.

Asjakohasel juhul võib komisjon lisada käesoleva lõike teises lõigus osutatud aruandele seadusandliku ettepaneku käesoleva direktiivi muutmiseks viisil, mis on kooskõlas liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärgiga ning eesmärgiga säilitada liidu kliimameetmete keskkonnavalane terviklikkus ja tõhusus, et tagada üleilmse turupõhise meetme ja ELi HKSi rakendamise sidusus, vältides samal ajal märkimisväärset topeltkoormust.

2. Juhul kui IMO ei võta 2028. aastaks vastu üleilmset turupõhist meetet meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ja vähemalt tasemeni, mis on võrreldav käesoleva direktiivi alusel võetud liidu meetmetest tuleneva tasemega, esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles uurib vajadust kohaldada lubatud heitkoguse ühikute eraldamist ja tagastamisnõudeid, mis hõlmavad rohkem kui viiskümmend protsenti (50 %) selliste laevade heitkogustest, mis teevad reise liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva külalastatava sadama ja väljaspool liikmesriigi jurisdiktsiooni asuva külalastatava sadama vahel, pidades silmas Pariisi kokkuleppe eesmärke. Kõnealusel aruandes võtab komisjon eelkõige arvesse IMO tasandil tehtud edusamme ja uurib, kas mõnel kolmandal riigil on käesoleva direktiiviga samaväärne turupõhine meede, ning hindab suurema kõrvalehoidmise riski, muu hulgas teistele transpordiliikidele ülemineku või sõlmsadamate väljapoole liitu asuvatesse sadamatesse üleviimise kaudu.

Asjakohasel juhul lisatakse esimeses lõigus osutatud aruandele ettepanek käesoleva direktiivi muutmiseks.

3. Komisjon jälgib käesoleva peatüki rakendamist meretranspordis, eelkõige selleks, et avastada kõrvalehoidmist, et seda varases etapis vältida, sealhulgas võttes arvesse äärepoolseimaid piirkondi, ning annab alates 2024. aastast iga kahe aasta järel aru käesoleva peatüki rakendamisest meretranspordis ja võimalike suundumuste kohta seoses laevandusettevõtjatega, kes püüavad käesoleva direktiivi nõuete järgimisest kõrvale hoida. Komisjon jälgib ka mõju, mis on muu hulgas seotud transpordikulude võimaliku suurenemisega, turumoonutustega ja sadamaliikluse muutustega, nagu sadamatest kõrvalehoidmine ja ümberlaadimispunktide ümbersuunamine, liikmesriikide merendussektori üldise konkurentsivõimega ning eelkõige mõjuga sellistele laevandusteenustele, mille puhul on tegemist territoriaalse püsivuse tagamiseks oluliste teenustega. Asjakohasel juhul pakub komisjon välja meetmed, millega tagada käesoleva peatüki tulemuslik rakendamine meretranspordis, eelkõige meetmed suundumuste käsitlemiseks selliste laevandusettevõtjate puhul, kes püüavad käesoleva direktiivi nõuete täitmisest kõrvale hoida.

4. Hiljemalt 30. septembriks 2028 hindab komisjon, kas on asjakohane pikendada artikli 3ga lõike 3 teise lõigu kohaldamist kauemaks kui 31. detsembrini 2030, ja esitab asjakohasel juhul sellekohase seadusandliku ettepaneku.

5. Hiljemalt 31. detsembriks 2026 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles uuritakse, kas on teostatav ning milline on majanduslik, keskkonnavalane ja sotsiaalne mõju, kui käesoleva direktiiviga hõlmatakse selliste laevade, sealhulgas avamerelaevade heitkogused, mille kogumahutavus on vähem kui 5 000, kuid mitte vähem kui 400, lähtudes eelkõige 31. detsembriks 2024 esitatava määruse (EL) 2015/757 läbivaatamisega kaasnevast analüüsist.

Aruandes käsitletakse ka käesoleva direktiivi ja määruse (EL) 2015/757 vahelisi seoseid ning tuginetakse nende kohaldamisel saadud kogemustele. Samuti uurib komisjon nimetatud aruandes seda, kuidas saab käesoleva direktiiviga kõige paremini arvesse võtta olelusringi alusel taastuvkütuste ja vähese süsinikuheitega laevakütuste kasutuselevõttu. Kui see on asjakohane, võib aruandele lisada seadusandlikud ettepanekud.“

- 8) Artikkel 3h asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3h

Kohaldamisala

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse kasvuhoonegaaside heitelubade suhtes ning lubatud heitkoguse ühikute eraldamise ja väljaandmise suhtes tegevusalade jaoks, mis on loetletud I lisas, kuid mis ei ole lennunduse ega meretranspordi tegevusala.“

- 9) Artikli 6 lõike 2 punkt e asendatakse järgmisega:

„e) kohustus tagastada käitise iga kalendriaasta koguheitele vastaval hulgal lubatud heitkoguse ühikuid, mida on kontrollitud kooskõlas artikliga 15, artikli 12 lõikes 3 sätestatud tähtjaks.“

- 10) Artikkel 8 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 8

Kooskõlla viimine direktiiviga 2010/75/EL

Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid tagamaks, et kui käitis toimib direktiivi 2010/75/EL I lisas loetletud tegevusvaldkonnas, kooskõlastatakse kasvuhoonegaaside heiteloat väljaandmise tingimusi ja korda kõnealusel direktiivis sätestatud loa väljaandjate tingimuste ja korraga. Käesoleva direktiivi artiklites 5, 6 ja 7 sätestatud nõuded võib viia sisse direktiivis 2010/75/EL sätestatud menetlustesse.

Komisjon hindab, kui tõhus on koostoime direktiiviga 2010/75/EL. Keskkonna ja kliimaga seotud load tuleb kooskõlastada, et tagada ELi kliima- ja energiaeesmärkide täitmiseks vajalike meetmete tulemuslik ning kiirem rakendamine. Komisjon võib käesoleva direktiivi tulevase läbivaatamise raames esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.“

- 11) Artiklisse 9 lisatakse järgmised lõigud:

„2024. aastal vähendatakse liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust 90 miljoni lubatud heitkoguse ühiku võrra. 2026. aastal vähendatakse liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust 27 miljoni lubatud heitkoguse ühiku võrra. 2024. aastal suurendatakse liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust meretranspordi puhul 78,4 miljoni lubatud heitkoguse ühiku võrra. Lineaarne tegur on 2024.–2027. aastal 4,3 % ja 2028. aastal 4,4 %. Lineaarset tegurit kohaldatakse ka selliste lubatud heitkoguse ühikute suhtes, mis vastavad 2018. ja 2019. aasta keskmisele meretranspordist pärit heitkogusele, millest on teatatud kooskõlas määrusega (EL) 2015/757 ja mida käsitletakse käesoleva direktiivi artiklis 3ga. Komisjon avaldab liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse 6. septembriks 2023.

Alates vastavalt 1. jaanuarist 2026 ja 1. jaanuarist 2027 suurendatakse lubatud heitkoguse ühikute kogust, et võtta arvesse muude kasvuhoonegaaside kui meretranspordist pärit CO₂ heite hõlmamist ja avamerelaevade heidet, võttes aluseks nende viimase aasta heitkogused, mille kohta on andmed olemas. Olenemata artikli 10 lõikest 1 tehakse sellest suurendamisest tulenevad lubatud heitkoguse ühikud kättesaadavaks innovatsiooni toetamiseks kooskõlas artikli 10a lõikega 8.“

- 12) Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

- a) lõike 1 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„2 % lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest aastatel 2021–2030 müüakse enampakkumisel, et luua fond, mille abil parandada energiatõhusust ja moderniseerida energiasüsteeme teatavates liikmesriikides (edaspidi „toetust saavad liikmesriigid“), nagu on sätestatud artiklis 10d (edaspidi „moderniseerimisfond“). Lubatud heitkoguse ühikute kõnealuse koguse puhul on toetust saavad liikmesriigid need, kelle SKP elaniku kohta turuhindades oli 2013. aastal alla 60 % liidu keskmisest. Kõnealusele lubatud heitkoguse ühikute kogusele vastavad vahendid jaotatakse vastavalt IIb lisa A osale.

Lisaks pannakse 2,5 % lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest 2024. ja 2030. aasta vahel moderniseerimisfondi jaoks enampakkumisele. Lubatud heitkoguse ühikute kõnealuse koguse puhul on toetust saavad liikmesriigid need, kelle SKP elaniku kohta turuhindades oli ajavahemikul 2016–2018 alla 75 % liidu keskmise. Kõnealusele lubatud heitkoguse ühikute kogusele vastavad vahendid jaotatakse vastavalt IIb lisa B osale.“;

b) lõike 3 esimeses lõigus asendatakse sissejuhatav tekst järgmisega:

„3. Liikmesriigid otsustavad selle üle, kuidas kasutada käesoleva artikli lõikes 2 osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müügist saadud tulu, välja arvatud tulu, mis on ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõigu kohaselt kindlaks määratud omavahenditena ja kantud liidu eelarvesse. Liikmesriigid kasutavad kõnealust tulu, välja arvatud tulu, mida kasutatakse käesoleva direktiivi artikli 10a lõikes 6 osutatud süsinikuga seotud kaudsete kulude hüvitamiseks, või kõnealuse tuluga rahalises väärtuses samaväärse summa ühel või mitmel järgmisel eesmärgil:“

c) lõike 3 esimeses lõigus asendatakse punktid b–f järgmistega:

„b) taastuenergiaallikate ja elektrivõrkude väljaarendamine, et täita liidu taastuenergiaalast kohustust ja liidu elektrivõrkude ühendatuse eesmärke, samuti teiste tehnoloogiate väljaarendamine, mis aitavad kaasa üleminekul ohutule ja kestlikule vähese süsinikuheitega majandusele, ning kaasaaitamine liidu eesmärgile suurendada energiatõhusust asjakohastes seadusandlikes aktides kokku lepitud määral, sealhulgas taastuenergia tarbijate ja taastuenergiakogukondade oma tarbeks elektritootmine;

c) meetmed raadamise vältimiseks ning turbaalade, metsade ja muude maismaa- või merepõhiste ökosüsteemide kaitse ja taastamise toetamiseks, sealhulgas meetmed, mis aitavad kaasa nende kaitsmisele, taastamisele ja paremale majandamisele, eelkõige seoses merekaitsealadega, ning bioloogilist mitmekesisust soodustava metsastamise ja taasmetsastamise suurendamine, sealhulgas arengumaades, kes on ratifitseerinud Pariisi kokkuleppe, ning meetmed tehnoloogiasirdeks ja kliimamuutuste kahjuliku mõjuga kohanemise hõlbustamiseks nendes riikides;

d) süsiniku sidumine liidus metsanduse abil ja mullas;

e) CO₂, eelkõige tahketel fossiilkütustel töötavatest elektrijaamadest ning mitmest tööstussektorist ja allsektorist pärit CO₂ keskkonnaohutu kogumine ja geoloogiline säilitamine, sealhulgas kolmandates riikides, ning uuenduslikud süsiniku tehnoloogilise sidumise meetodid, näiteks süsiniku kogumine otse atmosfäärist ja selle säilitamine;

f) investeerimine sellistesse transpordiliikidesse ja ülemineku kiirendamine sellistele transpordiliikidele, mis aitavad märkimisväärselt kaasa sektori süsinikuheite vähendamisele, sealhulgas kliimasõbraliku reisijate- ja kaubaveo raudteetranspordi ning bussiteenuste ja -tehnoloogia arendamisele, merendussektori süsinikuheite vähendamise meetmetele, sealhulgas laevade, sadamate, uuenduslike tehnoloogiate ja taristu energiatõhususe parandamisele, säästvatele alternatiivkütustele, nagu taastuallikatest toodetud vesinik ja ammoniaak, samuti heitevabadele jõuseadmetele, ning rahastada meetmeid, millega toetatakse lennujaamade süsinikuheite vähendamist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/94/EL, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist säästva lennutranspordi jaoks;“

d) lõike 3 esimese lõigu punkt h asendatakse järgmisega:

„h) meetmed, mille eesmärk on energiatõhususe suurendamine, kaugküttesüsteemide arendamine ja parem isoleerimine, et toetada töhusaid ja taastuvaid kütte- ja jahutussüsteeme või toetada hoonete põhjalikku ja etapiviisilist põhjalikku renoveerimist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/31/EL (*), alustades halvimate näitajatega hoonete renoveerimisest;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).“;

e) lõike 3 esimesse lõiku lisatakse järgmised punktid:

„ha) rahalise toetuse andmine madala ja keskmise sissetulekuga leibkondadele nende sotsiaalsete muredega tegelemiseks, sealhulgas moonutatavate maksude vähendamise ning taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia maksude ja tasude sihipärase vähendamise kaudu;

hb) tõendatud positiivse keskkonnamõjuga riiklike kliimadividendikavade rahastamine, nagu on dokumenteeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artikli 19 lõikes 2 osutatud aastaaruandes.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).“;

f) lõike 3 esimese lõigu punkt k asendatakse järgmisega:

„k) oskuste omandamise ja tööjõu ümbersuunamise soodustamine, et toetada õiglast üleminekut kliimanetraalsele majandusele, eelkõige töökohtade ümberpaigutamisest kõige rohkem mõjutatud piirkondades, tehes tihedat koostööd sotsiaalpartneritega, ning üleminekust potentsiaalselt mõjutatud töötajate, sealhulgas töötajate, kes töötavad meretranspordi alal, täienduskoolitusse ja ümberõppesse investeerimine;

l) tegeleda süsinikuheite ülekandumise jääkriskiga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/956 (*) I lisaga hõlmatud sektorites, toetades üleminekut ja edendades nende süsinikuheite vähendamist kooskõlas riigiabi reeglitega.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/956, millega kehtestatakse piiril kohaldatav süsiniku kohandusmehhanism (ELT L 130, 16.5.2023, lk 52).“;

g) lõikes 3 lisatakse esimese lõigu järele järgmine lõik:

„Lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel müügist saadud tulu kasutamise kindlaksmääramisel võtavad liikmesriigid arvesse vajadust jätkata kliimamuutustega seotud rahvusvahelise rahastamise suurendamist esimese lõigu punktis j osutatud haavatavates kolmandates riikides.“;

h) lõike 3 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid loetakse käesoleva lõike sätteid täitnuks, kui nad on esimeses lõigus nimetatud eesmärkidel kehtestanud maksu- või rahaliste toetuste poliitika, sealhulgas eelkõige maksu- või rahalise toetuse poliitika arengumaade suhtes, või rahalist toetust võimendava riigisisese õiguspoliitika, mille maksumus on samaväärne esimeses lõigus osutatud tuluga, ning rakendavad neid.“;

i) lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid teavitavad komisjoni tulude kasutamisest ja käesoleva lõike kohaselt võetud meetmetest määruse (EL) 2018/1999 artikli 19 lõike 2 kohaselt esitatud aruannetes, täpsustades, kui see on asjakohane, milliseid tulusid nad kasutavad ja millised meetmeid võtavad kõnealuse määruse kohaselt esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1056 (*) artikli 11 kohaselt koostatud õiglase ülemineku territoriaalse kava rakendamiseks.

Aruanne peab olema piisavalt üksikasjalik, et komisjon saaks hinnata, kas liikmesriigid järgivad esimest lõiku.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).“;

- j) lõike 4 esimene lõik asendatakse järgmisega.

„Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva direktiivi artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi enampakkumise ajastamise, haldamise ja muude aspektide, sealhulgas enampakkumiste korraga, mis on vajalikud osa tulu liidu eelarvesse ülekandmiseks sihtotstarbelise välistuluna vastavalt käesoleva direktiivi artikli 30d lõikele 4 või omavahenditena vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmandale lõigule, tagamaks et enampakkumine toimub avatud, läbipaistval, ühtlustatud ja mittediskrimineerival viisil. Selleks peab protsess olema eelkõige enampakkumiste ajastamise ja järjestuse, samuti pakutavate lubatud heitkoguse ühikute hinnanguliste koguste osas prognoositav.“;

- k) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Komisjon jälgib Euroopa süsinikuturu toimimist. Igal aastal esitab ta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande süsinikuturu toimimise ning muu asjakohase kliima- ja energiapoliitika kohta, sealhulgas enampakkumiste korraldamise, likviidsuse ja kaubeldavate mahtude kohta, ning võtab kokku Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) poolt käesoleva artikli lõike 6 kohaselt esitatud teabe ja liikmesriikide esitatud teabe artikli 10a lõikes 6 osutatud finantsmeetmete kohta. Vajaduse korral tagavad liikmesriigid, et asjakohane teave esitatakse komisjonile vähemalt kaks kuud enne aruande komisjoni poolt vastuvõtmist.“;

- l) lisatakse järgmine lõik:

„6. ESMA jälgib korrapäraselt Euroopa süsinikuturu terviklikkust ja läbipaistvust, eelkõige seoses turu volatiilsuse ja hindade arenguga, enampakkumiste ja kauplemistoimingutega lubatud heitkoguse ühikute ja nende tuletisinstrumentide turul, sealhulgas börsiväline kauplemine, likviidsus ja kaubeldavad mahud, ning turuosaliste kategooriate ja kauplemiskäitumisega, sealhulgas finantsvahendajate positsioonidega. ESMA lisab asjakohased järeldused ja esitab vajaduse korral soovitusel Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogule vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1095/2010 (*) artikli 32 lõikele 3. Käesoleva lõike esimeses lauses osutatud ülesannete täitmisel teevad ESMA ja asjaomased pädevad asutused koostööd ja vahetavad üksikasjalikku teavet igat liiki tehingute kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 596/2014 (**) artikliga 25.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 84).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (ELT L 173, 12.6.2014, lk 1).“

- 13) Artiklit 10a muudetakse järgmiselt:

- a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

- i) teise lõigu järele lisatakse järgmised lõigud:

„Kui käitise suhtes kehtib kohustus teha energiaaudit või rakendada sertifitseeritud energijahtimissüsteemi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL (*) artiklile 8 ja kui auditiaruande soovitusi või sertifitseeritud energijahtimissüsteemi soovitusi ei rakendata, välja arvatud juhul, kui asjaomaste investeeringute tasuvusaeg ületab kolme aastat või kui nende investeeringute kulud on ebaproportsionaalsed, vähendatakse lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kogust 20 % võrra. Tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust ei vähendata, kui käitaja tõendab, et ta on rakendanud muid meetmeid, mis aitavad vähendada asjaomase käitise kasvuhoonegaaside heitkoguseid seda käitist puudutavas auditeerimisaruandes või sertifitseeritud energijahtimissüsteemis soovitatuga samaväärselt.

Komisjon täiendab käesolevat direktiivi, sätestades käesoleva lõike kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja ilma et see piiraks direktiivi 2012/27/EL alusel kohaldatavaid nõudeid, halduslikult lihtsad ühtlustatud reeglid käesoleva lõike kolmanda lõigu kohaldamiseks, millega tagatakse, et tingimuslikkuse kohaldamine ei ohusta käitiste võrdseid tingimusi, keskkonnaalast terviklikkust ega võrdset kohtlemist kogu liidus. Nimetatud ühtlustatud reeglitega nähakse eelkõige ette tähtajad, kriteeriumid rakendatud energiatõhususe meetmete tunnustamiseks ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise alternatiivsed meetmed, kasutades riiklike rakendusmeetmete menetlust vastavalt käesoleva direktiivi artikli 11 lõikele 1.

Lisaks käesoleva lõike kolmandas lõigus sätestatud nõuetele kohaldatakse kõnealuses lõigus osutatud 20 % vähendamist, kui käitiste käitajad, kelle kasvuhoonegaaside heite tase ületab 80 protsentiili asjakohaste tootepõhiste võrdlusaluste heitetasemetest, ei ole 1. maiks 2024 koostanud kliimanetraalsuse kava iga sellise käitise kohta käesoleva direktiiviga hõlmatud tegevusalade jaoks. Kõnealune kava sisaldab artikli 10b lõikes 4 täpsustatud elemente ja see koostatakse kooskõlas kõnealuses artiklis sätestatud rakendusaktidega. Artikli 10b lõiget 4 käsitatakse viitena üksnes käitise tasandile. Artikli 10b lõike 4 kolmanda lõigu punktis b viidatud eesmärkide ja vahe-eesmärkide saavutamist tõendatakse ajavahemiku kohta kuni 31. detsembrini 2025 ja seejärel iga viienda aasta 31. detsembril lõppeva ajavahemiku kohta kooskõlas artiklis 15 ette nähtud kontrolli- ja akrediteerimistoimingutega. Lubatud heitkoguse ühikuid ei eraldata tasuta üle 80 %, kui vahe-eesmärkide saavutamist ei ole tõendatud seoses ajavahemikuga kuni 2025. aasta lõpuni või ajavahemiku 2026–2030 kohta.

Lubatud heitkoguse ühikuid, mida ei eraldata tasuta eraldamise vähendamise tõttu vastavalt käesoleva lõike kolmandale ja viiendale lõigule, kasutatakse selleks, et vabastada käitised käesoleva artikli lõike 5 kohasest kohandamisest. Kui selliseid lubatud heitkoguse ühikuid jääb alles, tehakse 50 % kõnealustest lubatud heitkoguse ühikutest kättesaadavaks innovatsiooni toetamiseks vastavalt käesoleva artikli lõikele 8. Ülejäänud 50 % kõnealustest lubatud heitkoguse ühikutest müüakse enampakkumisel kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 10 lõikega 1 ja liikmesriigid peaksid kasutama vastavaid tulusid süsinikuheite ülekandumise jääkriski vähendamiseks määruse (EL) 2023/956 I lisaga hõlmatud sektorites, toetades üleminekut ja edendades nende süsinikuheite vähendamist kooskõlas riigiabi reeglitega.

Tasuta ei eraldata lubatud heitkoguse ühikuid sektorite või allsektorite käitistele sellisel määral, mille ulatuses käitised kuuluvad määrusega (EL) 2023/956 kehtestatud süsinikuheite ülekandumise riski vähendamise muude meetmete kohaldamisalasse. Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud meetmeid kohandatakse vastavalt.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).“;

ii) kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Iga sektori ja allsektori puhul arvutatakse võrdlusalus põhimõtteliselt pigem toote kui sisestatud energia alusel, et maksimeerida kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist ja energiasäästu asjaomase sektori või allsektori igas tootmisprotsessis. Et pakkuda täiendavaid stiimuleid kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja energiatõhususe parandamiseks ning tagada võrdsed tingimused käitistele, mis kasutavad uut tehnoloogiat, mis osaliselt vähendab kasvuhoonegaaside heidet või selle täielikult kõrvaldab, ja käitistele, mis kasutavad olemasolevat tehnoloogiat, vaadatakse kindlaksmääratud kogu liitu hõlmavad eelnevad võrdlusalused seoses nende kohaldamisega aastatel 2026–2030 läbi, arvestades olemasolevate tootepõhiste võrdlusaluste määratluste ja süsteemipiiride võimalikku muutmist, võttes juhtpõhimõtetena arvesse materjalide ringkasutuse potentsiaali ning seda, et võrdlusalused peaksid olema sõltumatud lähteainest ja tootmisprotsessi liigist, kui tootmisprotsessidel on sama eesmärk. Komisjon püüab võimalikult kiiresti ja enne ajavahemiku 2026–2030 algust vastu võtta rakendusaktid, et määrata kindlaks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise võrdlusaluste muudetud väärtused kooskõlas lõike 2 kolmanda lõiguga.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„1a. Kui määruse (EL) 2023/956 kohaldamisest ei tulene teisiti, siis selle määruse I lisas loetletud kaupade tootmiseks lubatud heitkoguse ühikuid tasuta ei eraldata.

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust kohaldatakse määruse (EL) 2023/956 kohaldamise esimestel aastatel selle määruse I lisas loetletud kaupade tootmise suhtes lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamist vähendatud kogustes. Kaupade tootmise puhul kasutatakse tegurit, millega vähendatakse tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust (SPIMi tegur). SPIMi tegur on alates nimetatud määruse jõustumisest kuni 2025. aasta lõpuni 100 % ning sõltuvalt nimetatud määruse artikli 36 lõike 2 punkti b sätete kohaldamisest 2026. aastal 97,5 %, 2027. aastal 95 %, 2028. aastal 90 %, 2029. aastal 77,5 %, 2030. aastal 51,5 %, 2031. aastal 39 %, 2032. aastal 26,5 % ja 2033. aastal 14 %. Alates 2034. aastast SPIMi tegurit ei kohaldata.

Tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute vähendus arvutatakse igal aastal kui määruse (EL) 2023/956 I lisas loetletud kaupade tootmisega seotud tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute nõudluse keskmine osakaal võrrelduna kõigi käitiste tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute arvutatud kogunõudlusega käesoleva direktiivi artikli 11 lõikes 1 osutatud ajavahemikul. Selles arvutuses kasutatakse SPIMi tegurit.

Tasuta eraldamise vähendamisest tulenevad lubatud heitkoguste ühikud tehakse kättesaadavaks, et toetada innovatsiooni kooskõlas lõikega 8.

Hiljemalt 31. detsembriks 2024 hindab komisjon käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 5 kohases aastaaruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule süsinikuheite ülekandumise riski SPIMi kohaldamisalasse kuuluvate kaupade puhul, mis on toodetud liidus ja mõeldud ekspordiks kolmandatesse riikidesse, kus ELi HKS-i ega muud sarnast süsinikuheite maksustamise mehhanismi ei kohaldata. Aruandes hinnatakse eelkõige süsinikuheite ülekandumise riski sektorites, mille suhtes SPIMi kohaldatakse, eelkõige vesiniku rolli ja kiirendatud kasutuselevõttu ning muutusi seoses kaubavoogude ja nendes sektorites toodetud kaupade sisalduvate heitkogustega maailmaturul. Kui aruandes jõutakse järeldusele, et liidus toodetud kaupade puhul, mis on mõeldud ekspordiks kolmandatesse riikidesse, kus ELi HKS-i ega muud sarnast süsiniku hinnastamise mehhanismi ei kohaldata, on süsinikuheite ülekandumise risk, esitab komisjon asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku, kus käsitletakse seda ülekandumise riski kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni reeglitega, sealhulgas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkulepe artikliga XX, ja võetakse arvesse liidu käitiste süsinikuheite vähendamist.“;

c) lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

i) kolmanda lõigu punkt c asendatakse järgmisega:

„c) Võrdlusalused ajavahemikuks 2026–2030 määratakse kindlaks samal viisil, nagu on sätestatud käesoleva lõigu punktides a ja d, arvestades selle lõigu punkti e, võttes aluseks artikli 11 kohaselt 2021. ja 2022. aasta kohta esitatud teabe koos aastase vähendamismääraga, mida kohaldatakse iga ajavahemikku 2008–2028 jääva aasta osas.“;

ii) kolmandasse lõiku lisatakse järgmised punktid:

„d) Kui aastane vähendamismäär ületab 2,5 % või jääb alla 0,3 %, on aastate 2026–2030 võrdlusalused ajavahemikus 2013–2020 kohaldatud võrdlusalused, mida on iga ajavahemikku 2008–2028 jääva aasta osas vähendatud ühe asjakohase eespool nimetatud protsendimäära võrra.

e) Lõike 1 kaheksanda lõigu kohaselt kohaldatavate võrdlusaluste määratluste ja süsteemiipiiride muutmine ei mõjuta kuummetalli tootepõhise võrdlusaluse aastast vähendamismäära ajavahemikul 2026–2030.“;

iii) neljas lõik asendatakse järgmisega:

„Erandina kohandatakse aromaatsete süsivesinike ja sünteetsigaasi jaoks kehtestatud võrdlusaluseid sama protsendimäära võrra, mis kehtib rafineerimistehaste puhul, et säilitada nimetatud toodete valmistajate jaoks võrdsed tingimused.“;

d) lõiked 3 ja 4 jäetakse välja;

e) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Et tagada artiklis 10 sätestatud enampakkumisel müüdav osa, kasutatakse igal aastal, mil tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus ei ulatu enampakkumisel müümiseks ette nähtud maksimaalse koguseni, enampakkumisel müümiseks ette nähtud maksimaalsest kogusest kasutamata jäänud kogus lubatud heitkoguse ühikuid selleks, et ennetada või piirata tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute koguse vähendamist, eesmärgiga tagada enampakkumisel müüdav osa järgmistel aastatel. Kui maksimaalne kogus siiski saavutatakse, kohandatakse vastavalt tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust. Kohandamine toimub alati ühetaolisel viisil. Käitised, kus kasvuhoonegaaside heite tase jääb asjaomaste võrdlusaluste puhul aastal, mil kohandust kohaldatakse, allapoole liidu sektori või allsektori 10 % kõige tõhusamate käitiste keskmist taset, jäetakse siiski sellest kohandamisest kõrvale.“;

f) lõike 6 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid peaksid kooskõlas käesoleva lõike teise ja neljanda lõiguga võtma vastu finantsmeetmed selliste sektorite või allsektorite kasuks, mille puhul esineb süsinikuheite ülekandumise tõeline risk suurte kaudsete kulude tõttu, mis on tegelikult põhjustatud kasvuhoonegaaside heitkogustega seotud kulude edasikandmisest elektrihindadesse, eeldusel et sellised finantsmeetmed on kooskõlas riigiabi eeskirjadega ega moonuta põhjendamatult konkurentsi siseturul. Vastuvõetud finantsmeetmete alusel ei tohiks hüvitada käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kehtestatud võrdlusaluste järgi tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikutega kaetavaid kaudseid kulusid. Kui liikmesriik kulutab summa, mis on suurem kui 25 % artikli 10 lõikes 3 osutatud enampakkumistulust aastal, mil kaudsed kulud tekkisid, esitab ta selle summa ületamise põhjused.“;

g) lõike 7 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Alates 2021. aastast lisatakse lõigete 19, 20 ja 22 kohaselt käitistele eraldamata jäänud lubatud heitkoguse ühikud käesoleva lõike esimese lõigu esimese lause kohaselt reserveeritud lubatud heitkoguse ühikute kogusele.“;

h) lõige 8 asendatakse järgmisega:

„8. 345 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidak스 muidu eraldada tasuta käesoleva artikli alusel, ja 80 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidak스 muidu müüa enampakkumisel artikli 10 alusel, samuti lubatud heitkoguse ühikud, mis tulenevad käesoleva artikli lõikes 1a osutatud lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise vähendamisest, tehakse kättesaadavaks fondile (edaspidi „innovatsioonifond“), mille eesmärk on toetada innovatsioonitegevust vähese süsinikuheitega ja null-süsinikuheitega tehnika, protsesside ja tehnoloogia valdkonnas, mis annavad märgatava panuse käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorite süsinikuheite vähendamisse ning aitavad kaasa nullsaaste ja ringluse eesmärkide saavutamisele, kaasa arvatud projektid, mille eesmärk on sellist tehnikat, protsesse ja tehnoloogiat edendada ning need kõikjal liidus ulatuslikumalt kasutusele võtta. Sellistel projektidel on märkimisväärne kasvuhoonegaaside heite vähendamise potentsiaal ning need aitavad säästa energiat ja ressursse kooskõlas liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkidega.“

Komisjon paneb innovatsioonifondi lubatud heitkoguse ühikud varem enampakkumisele, et tagada piisav hulk vahendeid innovatsiooni edendamiseks, kaasa arvatud kasutuse laiendamiseks.

Lubatud heitkoguse ühikuid, mida õhusõiduki käitajate tegevuse lõpetamise tõttu neile välja ei anta ja mis ei ole vajalikud kõnealuste käitajate tagastatud lubatud heitkoguse ühikute puudujäägi katmiseks, kasutatakse samuti esimese lõigu kohaseks innovatsioonitegevuse toetamiseks.

Lisaks tehakse käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud innovatsioonitegevuse toetamiseks kättesaadavaks 5 miljonit lubatud heitkoguse ühikut artikli 3c lõigetes 5 ja 7 osutatud kogusest, mis on seotud lennundusele 2026. aastaks eraldatavate lubatud heitkoguse ühikutega.

Lisaks sellele täiendatakse ajavahemikul 2013–2020 komisjoni otsuse 2010/670/EL (*) alusel kasutatavast 300 miljonist lubatud heitkoguse ühikust saadud järelejäänud tulu 50 miljoni turustabiilsusreservist eraldamata lubatud heitkoguse ühikuga, mida kasutatakse aegsasti käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud innovatsioonitegevuse toetamiseks.

Innovatsioonifond hõlmab I ja III lisas loetletud sektoreid, samuti hõlmab see tooteid ja protsesse, mis asendavad I lisas loetletud sektorites toodetavaid või kasutatavaid süsinikumahukaid tooteid, sealhulgas uuenduslik taastuvenergia- ja energiasalvestustehnoloogia ning süsiniku keskkonnaohutu kogumine ja kasutamine, mis aitab oluliselt kliimamuutusi leevendada, eelkõige seoses vältimatu protsessiheitega, ning ühtlasi aitab hoogustada süsiniku keskkonnaohutu kogumise, transpordi ja geoloogilise säilitamisega seotud projektide ehitustegevust ja toimumist, eelkõige tööstusprotsessi vältimatu heite puhul, ning CO₂ sidumist otse atmosfäärist koos ohutu,

säästva ja püsiva säilitamisega geograafiliselt tasakaalustatud asukohtades. Innovatsioonifondist võib toetada ka läbimurdelist uuenduslikku tehnoloogiat ja taristut, sealhulgas vähese süsinikuheitega ja null- süsinikuheitega kütuste tootmist merendus-, lennundus-, raudtee- ja maanteetranspordi sektori süsinikuheite vähendamiseks, sealhulgas kollektiivsed transpordiliigid, nagu ühistransport ja juhuveoteenused.

Lennunduse puhul võib see toetada ka elektrifitseerimist ja lennunduse üldise kliimamõju vähendamise meetmeid.

Komisjon pöörab erilist tähelepanu määrusega (EL) 2023/956 hõlmatud sektorite projektidele, et toetada innovatsiooni vähese süsinikuheitega tehnoloogiate, süsiniku kogumise ja kasutamise, süsiniku kogumise ja säilitamise, taastuvenergia ja energia salvestamise valdkonnas viisil, mis aitab leevendada kliimamuutusi, eesmärgiga anda nende sektorite projektidele aastatel 2021–2030 märkimisväärne osa käesoleva artikli lõike 1a neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikute rahalise väärtusega samaväärsest summast. Lisaks võib komisjon algatada enne 2027. aastat projektikonkurse, mis on suunatud nimetatud määrusega hõlmatud sektoritele.

Komisjon pöörab samuti erilist tähelepanu merendussektori süsinikuheite vähendamist soodustavatele projektidele ning lisab asjakohasel juhul innovatsioonifondi projektikonkurssidesse kõnealuse eesmärgiga seotud teemad, sealhulgas meretranspordi elektrifitseerimiseks ja selle täieliku kliimamõju, kaasa arvatud musta süsiniku heite käsitlemiseks. Selliste projektikonkursside projektide valimise kriteeriumides võetakse iseäranis arvesse projektide ja investeeringute potentsiaali elurikkuse kaitse suurendamisel ning müra ja veereostuse vähendamisel.

Innovatsioonifond võib kooskõlas lõikega 8a toetada projekte konkureeriva pakkumismenetluse kaudu, nagu hinnavahelepingud, süsinikuheite hinnavahe lepingud või fikseeritud tasumääraga lepingud, et toetada süsinikuheite vähendamise tehnoloogiat, mille puhul süsiniku hind ei pruugi olla piisav stiimul.

Komisjon püüab saavutada koostoiimet innovatsioonifondi ja programmi „Euroopa horisont“ vahel, eelkõige seoses Euroopa partnerlustega, ning püüab asjakohasel juhul saavutada koostoiimet innovatsioonifondi ja muude liidu programmide vahel.

Abikõlblikud on kõikide liikmesriikide territooriumil teostatavad projektid, sealhulgas väikesemahulised ja keskmise mahuga projektid, ning merendusala tegevuse puhul projektid, millel on selge liidu lisaväärtus. Toetust saav tehnoloogia peab olema innovatiivne ja ilma toetuseta sellises mahus äriiselt mitte veel elujõuline, kuid see peab esindama läbimurdelisi lahendusi või olema piisavalt valmis, et seda saaks kohaldada kommertskasutusele eelnevas mahus.

Komisjon tagab, et innovatsioonifondi jaoks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 10 lõikes 4 osutatud põhimõtete ja korraga. Enampakkumisel saadud tulu käsitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 (***) artikli 21 lõike 5 kohaselt sihtotstarbelise välistuluna. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitme aasta peale.

Komisjon annab taotluse korral tehnilist abi liikmesriikidele, kus tegelik osalemine innovatsioonifondi kohastes projektides on väike, et suurendada taotluse esitanud liikmesriikide suutlikkust toetada oma territooriumil projektide esitajate pingutusi innovatsioonifondile rahastamisaotluste esitamisel ning parandada seeläbi tegelikkus geograafilist osalemist innovatsioonifondis ja esitatud projektide üldist kvaliteeti. Seoses innovatsioonifondi rahastamisega püüab komisjon saavutada tõhusa kvaliteedipõhise geograafilise katvuse kogu liidus ning tagab sellega seoses oma edusammude ja asjakohaste järelemeetmete põhjaliku seire.

Taotlejate nõusolekul teavitab komisjon pärast projektikonkursi lõppu liikmesriike rahastamisaotlustest, mis on seotud projektidega nende territooriumil, ning annab neile nende taotluste kohta üksikasjalikku teavet, et liikmesriikidel oleks hõlpsam projektide toetamist koordineerida. Lisaks teavitab komisjon enne toetuse andmist liikmesriike eelvalitud projektide nimekirjast.

Projektid valitakse läbipaistva valikumenetluse teel, tehnoloogianeutraalsel viisil kooskõlas innovatsioonifondi eesmärkidega, nagu on sätestatud käesoleva lõike esimeses lõigus, ning objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel, võttes arvesse seda, millises ulatuses projektid annavad olulise panuse liidu kliima- ja energiaeesmärkide

saavutamisse, aidates samal ajal kaasa nullsaaste ja ringluse eesmärkide saavutamisele kooskõlas käesoleva lõike esimese lõiguga, ning asjakohasel juhul seda, millises ulatuses aitavad need tuua heitkoguseid lõikes 2 osutatud võrdlusalustest tunduvalt allapoole. Projektidel peab olema ulatusliku rakendamise potentsiaal või potentsiaal vähendada märkimisväärselt kliimaneutraalsele majandusele ülemineku kulusid asjaomastes sektorites. Eelistatakse uuenduslikku tehnoloogiat ja protsesse, mis käsitlevad mitut liiki keskkonnamõju. Süsiniku kogumist ja kasutamist hõlmavad projektid peavad tooma kaasa heitkoguste netovähendamise ja tagama CO₂ heite vältimise või CO₂ püsiva säilitamise. Projektikonkursi alusel saadud toetust võib anda kuni 60 % ulatuses projektide asjakohastest kuludest, sellest kuni 40 % ei tarvitse olla seotud kasvuhoonegaaside heitkoguste tõendatud vältimisega, juhul kui saavutatakse eelnevalt kindlaksmääratud vahe-eesmärgid, võttes arvesse kasutusele võetud tehnoloogiat. Konkureeriva pakkumismenetluse kaudu antava toetuse ja tehnilise abi korral võib toetada projektide asjakohaste kulude katmist kuni 100 % ulatuses. Projektide valimise kriteeriumides võetakse arvesse projektide kombineerimisel avanevat heite vähendamise potentsiaali mitmes sektoris, sealhulgas naaberpiirkondades.

Innovatsioonifondist rahastatavate projektide puhul nõutakse teadmiste jagamist teiste asjaomaste projektidega ning liidus asuvate õigustatud huvi omavate teadlastega. Komisjon määrab teadmiste jagamise tingimused kindlaks konkursikutsetes.

Projektikonkursid peavad olema avatud ja läbipaistvad. Projektikonkursside ettevalmistamisel püüab komisjon tagada, et kõik sektorid oleksid nõuetekohaselt esindatud. Komisjon võtab meetmeid tagamaks, et konkursikutseted edastatakse võimalikult laialdaselt ja eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses innovatsioonifondi toimimist käsitlevate normidega, sealhulgas valikumenetluse ja -kriteeriumide kohta, samuti seoses rahastamiskõlblike sektorite ja tehnoloogiliste nõudmistega toetuse eri liikide puhul.

Käesolevas lõikes nimetatud mehhanismi kaudu ei toetata projekte, mis ületavad 15 % selleks otstarbeks kättesaadavate lubatud heitkoguse ühikute koguarvust. Kõnealuseid lubatud heitkoguse ühikuid võetakse arvesse lõike 7 kohaselt.

Komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2023 ja seejärel igal aastal käesoleva direktiivi artikli 22a lõikes 1 osutatud kliimamuutuste komiteele aruande innovatsioonifondi rakendamise kohta, analüüsides toetuse saanud projekte sektorite ja liikmesriikide kaupa ning toetuse saanud projektide eeldatavat panust liidus kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamisse, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119. Komisjon esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning avalikustab selle.

(*) Komisjoni 3. novembri 2010. aasta otsus 2010/670/EL, millega nähakse ette kriteeriumid ja meetmed, et rahastada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi raames vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ tööstuslikke näidisprojekte, mille eesmärk on süsinikdioksiidi keskkonnaohutu kogumine ja geoloogiline säilitamine, ning näidisprojekte, mis tutvustavad taastuvenergiaga seotud innovatiivseid tehnoloogialahendusi (ELT L 290, 6.11.2010, lk 39).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu uldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).“;

i) lisatakse järgmised lõiked:

„8a. Konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi tulemusel sõlmitavate hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute puhul tagatakse asjakohane kaetus innovatsioonifondist saadaolevate lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise tulust tulenevate eelarveliste kulukohustustega ning need eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitme aasta peale. Konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kahes esimeses voorus tagatakse hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingutega seotud finantskohustuste täielik katmine assigneeringutega, mis tulenevad lõike 8 kohaselt innovatsioonifondile eraldatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumistulust.

Lähtudes hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute rakendamises tulenevate finantsriskide kvalitatiivsest ja kvantitatiivsest hindamisest, mille komisjon peab tegema pärast konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi kahe esimese vooru lõppu ning seejärel iga kord, kui see on vajalik kooskõlas konservatiivsuse põhimõttega, mille kohaselt vara ja kasumit ei hinnata tegelikust suuremaks ning kohustusi ja kahjumit ei hinnata tegelikust väiksemaks, võib komisjon kooskõlas kaheksandas lõigus sätestatud volitusega otsustada katta ainult osa hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingutega seotud finantskohustustest esimeses lõigus osutatud vahenditest ning ülejäänud osa muudest vahenditest. Komisjon püüab muude kattevahendite kasutamist piirata.

Kui hindamise tulemusel jõutakse järeldusele, et hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute täieliku potentsiaali ärakasutamiseks on vaja muid kattevahendeid, seab komisjon eesmärgiks muude kattevahendite tasakaalustatud kombinatsiooni. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 210 lõikest 1 määrab komisjon kindlaks muude kattevahendite kasutamise ulatuse vastavalt käesoleva lõike kaheksandas lõigus sätestatud delegeeritud õigusaktile.

Ülejäänud finantskohustused kaetakse piisavalt, võttes arvesse määruse (EL, Euratom) 2018/1046 X jaotise põhimõtteid, mida vajaduse korral kohandatakse hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute eripäraga, tehes erandi kõnealuse määruse artikli 209 lõike 2 punktidest d ja h, artikli 210 lõikest 1, artikli 211 lõigetest 1, 2, 4 ja 6, artiklitest 212, 213 ja 214, artikli 218 lõikest 1 ning artikli 219 lõigetest 3 ja 6. Asjakohasel juhul kehtestatakse käesoleva lõike kaheksandas lõigus sätestatud delegeeritud õigusaktiga muud kattevahendid, eraldiste määr ja vajalikud erandid.

Komisjon ei kasuta lõike 8 kohaselt innovatsioonifondile eraldatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadud tulust hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute rahastamiseks rohkem kui 30 %.

Eraldiste määr ei tohi olla väiksem kui 50 % liidu eelarvest hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute eest kaetavast finantskohustuste kogusummast. Eraldiste määra kehtestamisel võtab komisjon arvesse elemente, mis võivad vähendada liidu eelarve finantsriske lisaks innovatsioonifondis kättesaadavatele assigneeringutele, näiteks vastutuse võimalik jagamine liikmesriikidega vabatahtlikkuse alusel või erasektori võimalik edasikindlustusmehhanism. Komisjon vaatab eraldiste määra läbi vähemalt iga kolme aasta järel alates seda esimest korda kehtestava delegeeritud õigusakti kohaldamise kuupäevast.

Spekulatiivsete taotluste vältimiseks võib konkureerivale pakkumismenetlusele juurdepääsuks seada tingimuse, et taotlejad maksavad tagatisraha, mida lepingu täitmata jätmise korral ei tagastata. Sellist tagastamisele mittekuuluvat tagatisraha kasutatakse innovatsioonifondi puhul kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõikega 5. Rahaline osalus, mille toetusesaaja maksab toetust andvale asutusele hinnavahelepingute või süsinikuheite hinnavahe lepingute tingimuste kohaselt, kui võrdlushind on täitmishinnast kõrgem (edaspidi „tagasisaadavad vahendid“), kasutatakse innovatsioonifondi puhul sihtotstarbelise välituluna vastavalt kõnealuse määruse artikli 21 lõikele 5.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva direktiivi artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi, nähes üksikasjalikult ette muud võimalikud kattevahendid ning asjakohasel juhul eraldiste määra ja vajalikud lisaerandid määruse (EL, Euratom) 2018/1046 X jaotisest, nagu on sätestatud käesoleva lõike neljandas lõigus, ning konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi toimimise reeglid, eelkõige seoses hoiuste ja tagasisaadavate vahenditega.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva lõike viiendat lõiku, tõeses kõnealuses lõigus osutatud 30 % piirmäära kokku kuni 20 protsendipunkti, kui see on vajalik nõudluse rahuldamiseks hinnavahelepingute ja süsinikuheite hinnavahe lepingute järele, võttes arvesse konkureeriva pakkumismenetluse mehhanismi esimeste voorude kogemusi ning vajadust leida innovatsioonifondi toetuses toetuste ja selliste lepingute vahel piisav tasakaal.

Innovatsioonifondist antav rahaline toetus on proportsionaalne käesolevas artiklis sätestatud poliitikaeesmärkidega ega tekita põhjendamatu siseturu moonutusi. Selleks antakse vahendeid üksnes selliste lisakulude või investeerimisriskide katmiseks, mida investorid ei saa tavalistes turutingimustes kanda.

8b. 40 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidakс muidu käesoleva artikli alusel eraldada tasuta, ja 10 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis võidakс muidu käesoleva direktiivi artikli 10 alusel müüa enampakkumisel, tehakse kättesaadavaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/955 (*) loodud kliimameetmete sotsiaalfondile. Komisjon tagab, et kliimameetmete sotsiaalfondi jaoks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikud müüakse 2025. aastal enampakkumisel vastavalt käesoleva direktiivi artikli 10 lõikes 4 osutatud põhimõtetele ja korrale ja nimetatud artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktile. Enampakkumise tulud moodustavad sihtotstarbelise välistulu vastavalt määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõikele 5 ja neid kasutatakse vastavalt kliimameetmete sotsiaalfondi suhtes kohaldatavatele normidele.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakс määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).“;

j) lõige 19 asendatakse järgmisega:

„19. Tegevuse lõpetanud käitisele lubatud heitkoguse ühikuid tasuta ei eraldata. Käitisi, mille kasvuhoonegaaside heiteloa kehtivusaeg on lõppenud või see on kehtetuks tunnistatud, ning käitisi, mille tegevus või tegevuse taasalustamine ei ole tehniliselt võimalik, käsitatakse tegevuse lõpetanuna.“;

k) lisatakse järgmine lõige:

„22. Kui artikli 11 lõike 2 kohaselt tasuta eraldatud lubatud heitkoguste ühikute koguses on vaja teha kohandusi, tehakse sellised kohandused kas lubatud heitkoguse ühikute võtmisega käesoleva artikli lõike 7 kohaselt reserveeritud lubatud heitkoguse ühikute kogusest või sellele lubatud heitkoguse ühikute lisamisega.“;

14) Artikli 10b lõikele 4 lisatakse järgmised lõigud:

„Liikmesriigis, kus alates 2014. aastast kuni 2018. aastani on selle kaugküttest tuleneva heite osakaal liidu koguheitest jagatuna kõnealuse liikmesriigi osakaaluga SKPst liidu summaarses SKPs suurem kui 5, eraldatakse ajavahemikuks 2026–2030 täiendavalt tasuta lubatud heitkoguse ühikuid 30 % ulatuses artikli 10a kohaselt kindlaksmääratud kogusest, tingimusel et käesoleva lõike kolmandas lõigus osutatud kliimaneutraalsuse kavade kohaselt investeeritakse enne 2030. aastat heitkoguste märkimisväärseks vähendamiseks mahus, mis on samaväärne kõnealuse tasuta lisaeraldise väärtusega, ning et kõnealuse lõigu punktis b osutatud eesmärkide ja vahe-eesmärkide saavutamist kinnitatakse käesoleva lõike neljanda lõigu kohase kontrolliga.“

Kaugkütteettevõtjad koostavad 1. maiks 2024 kliimaneutraalsuse kava nende käitiste jaoks, millele nad käesoleva lõike teise lõigu kohaselt taotlevad lubatud heitkoguse ühikute täiendavat tasuta eraldamist. See kava on kooskõlas määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärgiga ja selles nähakse ette:

- a) meetmed ja investeeringud kliimaneutraalsuse saavutamiseks 2050. aastaks käitise või ettevõtte tasandil, välja arvatud süsinikukompensatsiooni ühikute kasutamine;
- b) eesmärgid ja vahe-eesmärgid, et mõõta 31. detsembriks 2025 ja seejärel iga viienda aasta 31. detsembriks käesoleva lõigu punktis a sätestatud kliimaneutraalsuse saavutamiseks tehtud edusamme;
- c) iga käesoleva lõigu punktis a osutatud meetme ja investeeringu prognoositav mõju kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele.

Käesoleva lõike kolmanda lõigu punktis b viidatud eesmärkide ja vahe-eesmärkide saavutamist tõendatakse ajavahemiku kohta kuni 31. detsembrini 2025 ja seejärel iga viienda aasta 31. detsembril lõppeva ajavahemiku kohta kooskõlas artiklis 15 ette nähtud kontrolli- ja akrediteerimistoimingutega. Tasuta lubatud heitkoguse ühikuid peale nende, millele on osutatud käesoleva lõike esimeses lõigus, ei eraldata, kui vahe-eesmärkide saavutamist ei ole tõendatud seoses ajavahemikuga kuni 2025. aasta lõpuni või ajavahemiku 2026–2030 kohta.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et määrata kindlaks käesoleva lõike kolmanda lõigu punktides a, b ja c osutatud teabe minimaalne sisu ning kõnealuses lõigus ja artikli 10a lõike 1 viiendas lõigus osutatud kliimanetraalsuse kavade vorm. Komisjon püüab saavutada koostoimet sarnaste kavadega, nagu on sätestatud liidu õiguses. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

15) Artikli 10c lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Liikmesriigid nõuavad toetust saavatelt elektrit tootvatelt käitistelt ja võrguettevõtjatelt iga aasta 28. veebruariks aruande esitamist toetamiseks välja valitud investeeringute rakendamise kohta, sealhulgas tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikute ja tehtud investeerimiskulude bilansi ning toetatud investeeringute liikide kohta. Liikmesriigid annavad sellest aru komisjonile, kes avalikustab aruanded.“;

16) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 10ca

Varajasem tähtaeg lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks üleminekuperioodil energiaspektori moderniseerimiseks

Erandina artiklist 10c võivad asjaomased liikmesriigid eraldada käitistele kõnealuse artikli kohaselt üleminekuperioodil tasuta lubatud heitkoguse ühikuid üksnes investeeringuteks, mis tehakse kuni 31. detsembrini 2024. Mis tahes lubatud heitkoguse ühikud, mis on asjaomastele liikmesriikidele vastavalt artiklile 10c kättesaadavad ajavahemikuks 2021–2030 ja mida ei kasutata sellisteks investeeringuteks, tuleb asjaomase liikmesriigi kindlaksmääratud proportsioonis:

- a) lisada lubatud heitkoguse ühikute üldkogusele, mille asjaomane liikmesriik peab enampakkumisel müüma vastavalt artikli 10 lõikele 2; või
- b) kasutada investeeringute toetamiseks artiklis 10d osutatud moderniseerimisfondi raames kooskõlas reeglitega, mida kohaldatakse artikli 10d lõikes 4 osutatud lubatud heitkoguse ühikutest saadava tulu suhtes.

Asjaomane liikmesriik peab 15. maiks 2024 teatama komisjonile vastavad lubatud heitkoguse ühikute kogused, mida kasutatakse vastavalt artikli 10 lõike 2 esimese lõigu punktile a ja erandina artikli 10d lõike 4 teisest lausest vastavalt artiklile 10d.“

17) Artiklit 10d muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ajavahemikuks 2021–2030 luuakse fond eesmärgiga toetada toetust saavate liikmesriikide poolt kavandatud investeeringuid, sealhulgas rahastada väikesemahulisi investeerimisprojekte, et moderniseerida energiasüsteeme ja parandada energiatõhusust (edaspidi „moderniseerimisfond“). Moderniseerimisfondi rahastatakse artiklis 10 sätestatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest kõnealuses artiklis sätestatud toetust saavate liikmesriikide jaoks.

Toetatavad investeeringud peavad olema kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkidega, samuti komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatise Euroopa roheline kokkuleppe kohta ning määruses (EL) 2021/1119 seatud sihtide ja Pariisi kokkuleppes väljendatud pikaajaliste eesmärkidega. Toetust saavad liikmesriigid võivad asjakohasel juhul kasutada moderniseerimisfondi vahendeid, et rahastada investeeringuid, mis hõlmavad liiduga külgnevaid piirialasid. Moderniseerimisfondist ei anta toetust fossiilkütuseid kasutavatele energiatootmisüksustele. Käesoleva artikli lõike 4 kohase teatega hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutest saadavat tulu võib aga kasutada gaasiliste fossiilkütustega seotud investeeringuteks.

Lisaks võib käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 1 kolmandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikutest saadavat tulu, kui see tegevus kvalifitseerub Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 (*) kohaselt keskkonnasäästlikuks ja on energiapuudulikkuse tagamisega nõuetekohaselt põhjendatud, kasutada gaasilisi fossiilkütuseid hõlmavateks investeeringuteks, tingimusel et energiatootmiseks müüakse lubatud heitkoguse ühikud enampakkumisel enne 31. detsembrist 2027 ja gaasi järgmise etapi kasutamist hõlmavateks investeeringuteks müüakse lubatud heitkoguse ühikud enampakkumisel enne 31. detsembrist 2028.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Vähemalt 80 % tulust, mis on saadud artikli 10 lõike 1 kolmandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikutest ja käesoleva artikli lõike 4 kohase teatega hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutest, ning vähemalt 90 % tulust, mis on saadud artikli 10 lõike 1 neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikutest, kasutatakse investeeringute toetamiseks järgmistes valdkondades:

- a) taastuvatest energiaallikatest, sealhulgas taastuvallikatest toodetud vesinikust elektrienergia tootmine ja selle kasutamine;
- b) taastuvate energiaallikate kasutamine kütmiseks ja jahutamiseks;
- c) üldise energiakasutuse vähendamine energiatõhususe abil, sealhulgas tööstuse, transpordi, hoonete, põllumajanduse ja jäätmete valdkonnas;
- d) energia salvestamine ja energiavõrkude moderniseerimine, hõlmates nõudluse juhtimist, kaugküttevõrke, elektrienergia ülekandevõrke ja liikmesriikidevaheliste ühenduste lisamist ja heitevaba liikuvuse taristut;
- e) madala sissetulekuga leibkondade toetamine, sealhulgas maa- ja äärepoolseimates piirkondades, et tegeleda energiaostuvõimetusega ja ajakohastada nende küttesüsteeme; ning
- f) õiglase üleminek toetust saavate liikmesriikide süsinikuheitega tööstusest sõltuvates piirkondades, toetades töötajate ümberpaigutamist, ümberõpet ja täiendõpet, haridust, töötusimisealgatusi ja idufirmasid dialoogis kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartneritega viisil, mis on kooskõlas asjakohaste meetmetega, mille liikmesriigid on asjakohasel juhul lisanud oma õiglase ülemineku territoriaalsetesse kavadesse vastavalt määruse (EL) 2021/1056 artikli 8 lõike 2 esimese lõigu punktile k, ja neid meetmeid toetades.“;

c) lõige 11 asendatakse järgmisega:

„11. Investeeringute komitee annab komisjonile igal aastal aru investeeringute hindamisest saadud kogemuste, eelkõige heitkoguste vähendamise ja sellega seotud kulude kohta. Investeeringute komitee töö tulemusi arvesse võttes vaatab komisjon 31. detsembriks 2024 läbi lõikes 2 osutatud projektide valdkonnad ja investeeringute komitee tehtavate soovitusete alused.

Investeeringute komitee korraldab aastaaruande avaldamise. Komisjon edastab aastaaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.“

18) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 10f

„Ei kahjusta oluliselt“ põhimõte

Alates 1. jaanuarist 2025 kasutavad toetust saavad liikmesriigid ja komisjon käesoleva direktiivi artikli 10a lõike 8 kohaselt innovatsioonifondi jaoks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikute ning käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 1 kolmandas ja neljandas lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tulu kooskõlas määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 sätestatud „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte kriteeriumidega, kui sellist tulu kasutatakse majandustegevuseks, mille jaoks on vastavalt kõnealuse määruse artikli 10 lõike 3 punktile b kehtestatud tehnilised sõelumiskriteeriumid, et teha kindlaks, kas majandustegevus põhjustab olulist kahju ühele või mitmele asjaomasele keskkonnanäesmärgile.“

19) Artikli 11 lõikes 2 asendatakse kuupäev „28. veebruariks“ kuupäevaga „30. juuniks“.

20) IV peatüki pealkiri asendatakse järgmisega:

„Lennunduse, meretranspordi ja paiksete kaitiste suhtes kohaldatavad sätted“.

21) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid tagavad, et mõne teise liikmesriigi pädeva asutuse väljaantud lubatud heitkoguse ühikuid tunnustatakse kaitaja, õhusõiduki kaitaja või laevandusettevõtja poolsete lõikest 3 tulenevate kohustuste täitmiseks.“;

b) lõige 2a jäetakse välja;

c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid, haldavad liikmesriigid ja laevandusettevõtjatele määratud haldavad asutused tagavad, et iga aasta 30. septembriks:

a) tagastab iga kaitise kaitaja kõnealuse kaitise eelmisel kalendriaastal tekitatud ja kooskõlas artikliga 15 tõendatud koguheitel vastava arvu lubatud heitkoguse ühikuid;

b) tagastab iga õhusõiduki kaitaja tema eelmisel kalendriaastal tekitatud ja kooskõlas artikliga 15 tõendatud koguheitel vastava arvu lubatud heitkoguse ühikuid;

c) tagastab iga laevandusettevõtja tema eelmisel kalendriaastal tekitatud ja kooskõlas artikliga 3ge tõendatud koguheitel vastava arvu lubatud heitkoguse ühikuid.

Liikmesriigid, haldavad liikmesriigid ja laevandusettevõtjatele määratud haldavad asutused tagavad, et esimese lõigu kohaselt tagastatud lubatud heitkoguse ühikud tunnistatakse seejärel kehtetuks.“;

d) lõike 3 järele lisatakse järgmised lõiked:

„3-e. Erandina lõike 3 esimese lõigu punktist c võivad laevandusettevõtjad tagastada jääklassi laevade poolt 31. detsembrini 2030 tekitatud tõendatud heitkogustest 5 % vähem lubatud heitkoguse ühikuid, tingimusel et selliste laevade jääklass on IA või IA Super või samaväärne jääklass, mis on kehtestatud HELCOMi soovitusel 25/7 alusel.

Kui võrreldes tõendatud heitkogustega tagastatakse vähem lubatud heitkoguse ühikuid, siis pärast seda, kui iga aasta kohta on kindlaks tehtud vahe tõendatud heitkoguste ja tagastatud lubatud heitkoguse ühikute vahel, ei panda sellele vahele vastavat lubatud heitkoguse ühikute kogust vastavalt artiklile 10 enampakkumisele, vaid tunnistatakse kehtetuks.

3-d. Erandina käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punktist c ja artiklist 16 näeb komisjon liikmesriigi taotluse korral rakendusaktiga ette, et liikmesriigid peavad kõnealustes sätetes osutatud nõudeid täidetuks ega võta meetmeid laevandusettevõtjate vastu seoses heitkogustega, mis tekivad kuni 31. detsembrini 2030 reisilaevade, välja arvatud kruisilaevade, ja reisiparvlaevade reisidest, mis toimuvad taotluse esitanud liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva saare sadama, millel puudub maantee- või raudteeühendus mandriga ja mille elanikkond koosneb vähem kui 200 000 alalisest elanikust vastavalt 2022. aastal kättesaadavatele uusimatele parimatele andmetele, ja sama liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva sadama vahel, ning selliste laevade sadamas toimuvast tegevusest seoses selliste reisidega.

Komisjon avaldab esimeses lõigus osutatud saarte ja asjaomaste sadamate nimekirja ning ajakohastab seda.

3-c. Erandina lõike 3 esimese lõigu punktist c ja artiklist 16 näeb komisjon kahe sellise liikmesriigi ühise taotluse korral, kellest ühel ei ole maismaapiiri teise liikmesriigiga ja teine liikmesriik on maismaapiirita liikmesriigile geograafiliselt kõige lähemal asuv liikmesriik, rakendusaktiga ette, et liikmesriigid peavad kõnealustes sätetes osutatud nõudeid täidetuks ega võta meetmeid laevandusettevõtjate vastu seoses heitkogustega, mis tekivad kuni 31. detsembrini 2030 ühises taotluses osutatud riikidevahelise teenuste hankelepingu või riikidevahelise

avaliku teenindamise kohustuse raames toimuvatest, kahte liikmesriiki ühendavatest reisilaevade või parvlaevade reisidest ning selliste laevade kai ääres toimuvast tegevusest seoses selliste reisidega.

3-b. Lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust ei teki selliste heitkoguste puhul, mis vabanevad kuni 31. detsembrini 2030 seoses reisidega, mis toimuvad liikmesriigi äärepoolseimas piirkonnas asuva sadama ja samas liikmesriigis asuva sadama vahel, sealhulgas reisid sadamate vahel sama liikmesriigi äärepoolseima piirkonna piires ja reisid sama liikmesriigi äärepoolseimate piirkondade sadamate vahel, ning selliste laevade kai ääres toimuvast tegevusest seoses selliste reisidega.“;

e) lõige 3-a asendatakse järgmisega:

„3-a. Vajaduse korral ja niikaua, kui see on vajalik ELi HKS-i keskkonnavalase terviklikkuse kaitsmiseks, ei tohi käitajad, õhusõiduki käitajad ja laevandusettevõtjad ELi HKS-is kasutada lubatud heitkoguse ühikuid, mille annab välja liikmesriik, kelle suhtes muutuvad käitajate, õhusõiduki käitajate ja laevandusettevõtjate kohustused kehtetuks. Artikli 19 lõikes 3 osutatud delegeeritud õigusaktid hõlmavad meetmeid, mis on käesolevas lõikes osutatud juhtudel vajalikud.“;

f) lisatakse järgmine lõige:

„3b. Lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust ei teki selliste kasvuhoonegaaside heitkoguste puhul, mida loetakse kogutuks ja kasutatuks sellisel viisil, et need on tootes püsivalt ja keemiliselt seotud ega satu tavapärase kasutamise ja kõrvaldamise korral atmosfääri, kaasa arvatud tavapärase tegevus, mis toimub pärast toote olemusringi lõppu.

Komisjon võtab kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusaktid, et täiendada käesolevat direktiivi, seoses nõuetega, mille kohaselt tuleb lugeda kasvuhoonegaasid tootes püsivalt keemiliselt seotuks, nagu osutatud käesoleva lõike esimeses lõigus.“;

g) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lubatud heitkoguse ühikud tunnistatakse kehtetuks igal ajal, kui nende omanik seda soovib. Kui liikmesriigi territooriumil suletakse täiendavate riiklike meetmete tõttu elektritootmisvõimsus, võib liikmesriik tunnistada kehtetuks lubatud heitkoguse ühikuid tema poolt enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest, millele on osutatud artikli 10 lõikes 2, kuni mahus, mis vastab asjaomase käitise tõendatud keskmistele heitkogustele viie aasta jooksul enne selle sulgemist, ning tal soovitatakse tungivalt seda teha. Asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni kavandatud kehtetuks tunnistamisest või kehtetuks tunnistamata jätmise põhjustest vastavalt artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele.“

22) Artikli 14 lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Komisjon võtab vastu rakendusaktid, mis käsitlevad käesoleva direktiivi I lisas loetletud tegevusaladest tulenevate heitkoguste ja asjakohasel juhul nende tegevusandmete seire ja aruandluse üksikasjalikku korda ning lennunduse muu kui CO₂ heite mõju marsruutidel, mille kohta esitatakse käesoleva direktiivi kohaselt heitearuanded, lähtudes käesoleva direktiivi IV lisas esitatud seire- ja aruandluspõhimõtetest ning käesoleva artikli lõigetes 2 ja 5 sätestatud nõuetest. Kõnealuste rakendusaktidega täpsustatakse ka iga kasvuhoonegaasi globaalse soojendamise potentsiaal ning neis võetakse kõnealuste heitkoguste ja nende mõju, sealhulgas lennunduse muu kui CO₂ heite mõju seire- ja aruandlusnõuete puhul arvesse uusimaid teaduslikke andmeid lennunduse muu kui CO₂ heite mõju kohta. Kõnealuste rakendusaktidega nähakse ette direktiivi (EL) 2018/2001 biomassi kasutamise suhtes kehtestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumide kohaldamine, milles on tehtud vajalikud kohandused nende kohaldamiseks käesoleva direktiivi alusel, et sellise biomassi suhtes kehtiks nullmäär. Rakendusaktides sätestatakse täpselt, kuidas arvestada selliste heitkoguste säilitamist, mis on pärit nii nullmääraga kui ka nullmäärata allikatest. Samuti täpsustatakse neis, kuidas arvestada muust kui bioloogilise päritoluga toorainest valmistatud taastuvkütustest ja ringluse võetud süsinikupõhistest kütustest pärit heitkoguseid ning tagada, et selliseid heitkoguseid võetaks arvesse ning välditaks topeltarvestust.“

23) Artiklit 16 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid tagavad nende käitajate, õhusõidukite käitajate ja laevandusettevõtjate nimede avaldamise, kes rikuvad nõuet tagastada käesoleva direktiivi kohaselt piisaval hulgal lubatud heitkoguse ühikuid.“;

b) lõikes 3 asendatakse kuupäev „30. aprilliks“ kuupäevaga „30. septembriks“;

c) lisatakse järgmine lõige:

„3a. Lõikes 3 sätestatud karistusi kohaldatakse ka laevandusettevõtjate suhtes.“;

d) lisatakse järgmine lõige:

„11a. Laevandusettevõtja puhul, kes ei ole täitnud lubatud heitkoguse ühikute tagastamiskohustusi vähemalt kahe järjestikuse aruandeperioodi jooksul, ja kui järgimist ei suudeta tagada muude täitemeetmetega, võib sisenemissadama liikmesriigi pädev asutus, pärast seda, kui on andnud asjaomasele laevandusettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, anda väljasaatmiskorralduse, millest teatatakse komisjonile, Euroopa Meresõiduohutuse Ametile (EMSA), teistele liikmesriikidele ja asjaomasele lipuriigile. Sellise väljasaatmiskorralduse andmise tulemusena keelab iga liikmesriik, välja arvatud liikmesriik, kelle lipu all laev sõidab, asjaomase laevandusettevõtja vastutusel olevate laevade sisenemise oma sadamatesse seni, kuni laevandusettevõtja täidab lubatud heitkoguse ühikute tagastamiskohustused vastavalt artiklile 12. Kui laev sõidab liikmesriigi lipu all ning siseneb ühte tema sadamatest või leitakse seal, peab asjaomane liikmesriik pärast seda, kui on andnud asjaomasele laevandusettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, laeva kinni, kuni laevandusettevõtja on oma tagastamiskohustused täitnud.“

Kui leitakse, et esimeses lõigus osutatud laevandusettevõtja laev asub selle liikmesriigi sadamas, mille lipu all laev sõidab, siis võib asjaomane liikmesriik pärast seda, kui on andnud asjaomasele laevandusettevõtjale võimaluse esitada oma märkused, anda lipuriigina korralduse laeva kinnipidamiseks, kuni laevandusettevõtja on oma kohustused täitnud. Liikmesriik teatab sellest komisjonile, EMSA-le ja teistele liikmesriikidele. Sellise lipuriigina antud kinnipidamiskorralduse tulemusena võtavad kõik liikmesriigid samad meetmed, mida tuleb võtta väljasaatmiskorralduse andmise puhul vastavalt esimese lõigu teisele lausele.

Käesolev lõige ei piira merehädas olevate laevade suhtes rakendatavate rahvusvahelise mereõiguse kohaldamist.“

24) Artikkel 18b asendatakse järgmisega:

„Artikkel 18b

Komisjoni, EMSA ja muude asjaomaste organisatsioonide abi

1. Artikli 3c lõikest 4 ning artiklitest 3g, 3gd, 3ge, 3gf, 3gg ja 18a tulenevate kohustuste täitmiseks võivad komisjon, haldav liikmesriik ja laevandusettevõtjale määratud haldavad asutused taotleda abi EMSA-lt või muult asjaomaselt organisatsioonilt ning võivad sel eesmärgil sõlmida nende organisatsioonidega asjakohaseid lepinguid.

2. Komisjon, keda abistab EMSA, püüab välja töötada asjakohased vahendid ja suunised, et hõlbustada ja koordineerida kontrolli- ja täitmise tagamise toiminguid, mis on seotud käesoleva direktiivi kohaldamisega meretranspordi suhtes. Võimaluse korral tehakse sellised suunised ja vahendid kättesaadavaks liikmesriikidele ja töendajatele, et jagada teavet ning tagada paremini käesoleva direktiivi ülevõtmiseks kehtestatud riiklike meetmete tõhus täitmine.“

25) Artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„2. Artikli 3c lõikes 6, artikli 3d lõikes 3, artikli 10 lõikes 4, artikli 10a lõigetes 1, 8 ja 8a, artikli 10b lõikes 5, artikli 12 lõikes 3b, artikli 19 lõikes 3, artiklis 22, artikli 24 lõikes 3, artikli 24a lõikes 1, artikli 25a lõikes 1, artiklis 28c ja artikli 30j lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 8. aprillist 2018.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli artikli 3c lõikes 6, artikli 3d lõikes 3, artikli 10 lõikes 4, artikli 10a lõigetes 1, 8 ja 8a, artikli 10b lõikes 5, artikli 12 lõikes 3b, artikli 19 lõikes 3, artiklis 22, artikli 24 lõikes 3, artikli 24a lõikes 1, artikli 25a lõikes 1, artiklis 28c ja artikli 30j lõikes 1 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.“

b) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Artikli artikli 3c lõike 6, 3d lõike 3, artikli 10 lõike 4, artikli 10a lõigete 1, 8 ja 8a, artikli 10b lõike 5, artikli 12 lõike 3b, artikli 19 lõike 3, artikli 22, artikli 24 lõike 3, artikli 24a lõike 1, artikli 25a lõike 1, artikli 28c või artikli 30j lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.“

26) Artikkel 29 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 29

Aruanne CO₂ turu parema toimimise tagamiseks

Kui artikli 10 lõigetes 5 ja 6 osutatud korrapärastes aruannetes süsinikuturu kohta on tõendeid, et süsinikuturg ei toimi nõuetekohaselt, esitab komisjon kolme kuu jooksul Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruandele võib asjakohasel juhul lisada seadusandlikud ettepanekud, mille eesmärk on suurendada süsinikuturu, sealhulgas sellega seotud tuletisinstrumentide turgude läbipaistvust ja terviklikkust ning käsitleda parandusmeetmeid selle toimimise parandamiseks ning turukuritarvitamise ennetamise ja avastamise tõhustamiseks.“

27) Artikkel 29a asendatakse järgmisega:

„Artikkel 29a

Ülemääraste hinnakõikumiste korral võetavad meetmed

1. Kui lubatud heitkoguse ühiku eelneva kuue kalendrikuu keskmine hind on kaht eelnevat aastat hõlmava võrdlusperioodi lubatud heitkoguse ühiku keskmisest hinnast rohkem kui 2,4 korda suurem, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõikega 7 turustabiilsusreservist 75 miljonit lubatud heitkoguse ühikut.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud lubatud heitkoguse ühiku hind on II ja III peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute puhul selliste enampakkumiste hind, mis korraldatakse kooskõlas artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega.

Esimeses lõigus osutatud kaht eelnevat aastat hõlmav võrdlusperiood on kahe aasta pikkune periood, mis lõpeb enne kõnealusel lõigus osutatud kuue kalendrikuu pikkuse perioodi esimest kuud.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud tingimus on täidetud ja lõiget 2 ei kohaldata, avaldab komisjon *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate ja märgib selles kuupäeva, mil tingimus täideti.

Komisjon avaldab iga kuu kolme esimese tööpäeva jooksul lubatud heitkoguse ühiku eelneva kuue kalendrikuu keskmise hinna ja lubatud heitkoguse ühiku keskmise hinna kaht eelnevat aastat hõlmaval võrdlusperioodil. Kui esimeses lõigus osutatud tingimus ei ole täidetud, avaldab komisjon ka taseme, milleni lubatud heitkoguse ühiku keskmine hind peaks järgmisel kuul jõudma, et täita kõnealuses lõigus osutatud tingimus.

2. Kui lõike 1 kohane lubatud heitkoguse ühikute turustabiilsusreservist vabastamise tingimus on täidetud, ei loeta kõnealuses lõikes osutatud tingimust uuesti täidetuks enne, kui eelmise vabastamise lõpust on möödunud vähemalt kaksteist kuud.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmete kohaldamise üksikasjad sätestatakse artikli 10 lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusaktides.“

28) Artiklit 30 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolev direktiiv vaadatakse korrapäraselt läbi, võttes arvesse rahvusvahelisi arengusuundumusi ja Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks tehtud pingutusi ning kõiki asjakohaseid kohustusi, mis võetakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi raames.“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Samuti vaadatakse korrapäraselt läbi meetmed, mis on ette nähtud teatavate käesoleva direktiivi artiklites 10a ja 10b osutatud süsinikuheite ülekandumise riskiga energiamahukate tööstusharude toetuseks, arvestades teistes tähtsamates majandusriikides võetavaid kliimapoliitika meetmeid. Sellega seoses kaalub komisjon ka seda, kas kaudsete kulude hüvitamisega seotud meetmeid tuleks veelgi ühtlustada. SPIMI sektorite suhtes kohaldatavad meetmed vaadatakse korrapäraselt läbi, pidades silmas määruse (EL) 2023/956 kohaldamist. Komisjon hindab enne 1. jaanuari 2028 ja seejärel iga kahe aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule kõnealuse määruse artikli 30 lõike 6 kohaselt esitatavate aruannete osana SPIMI mõju süsinikuheite ülekandumise riskile, sealhulgas seoses ekspordiga.

Aruandes hinnatakse vajadust võtta süsinikuheite ülekandumise riski kõrvaldamiseks lisameetmeid, sealhulgas seadusandlikke meetmeid. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek.“;

c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga Pariisi kokkuleppe alusel kokkulepitud ülemaailmse ülevaate osas aruande, eelkõige seoses vajadusega liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele, pidades silmas vajalikku kasvuhoonegaaside vähendamist liidu ja selle liikmesriikide poolt, sealhulgas seoses käesoleva direktiivi artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga. Komisjon võib asjakohasel juhul esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule seadusandlikud ettepanekud, et muuta käesolevat direktiivi, eelkõige selleks, et tagada vastavus määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärgile ja kõnealuse määruse artiklis 4 sätestatud liidu kliimaeesmärkidele. Komisjon võtab seadusandliku ettepaneku tegemisel muu hulgas arvesse liidu kavandatavat indikatiivset kasvuhoonegaaside eelarvet ajavahemikuks 2030–2050, nagu on osutatud kõnealuse määruse artikli 4 lõikes 4.“;

d) lisatakse järgmised lõiked:

„5. Komisjon esitab 31. juuliks 2026 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ning lisab sellele asjakohasel juhul ka seadusandliku ettepaneku ja mõjuhinnangu järgmise kohta:

a) kuidas saaks arvesse võtta atmosfäärist seotud ning ohutult ja püsivalt säilitatud kasvuhoonegaaside negatiivseid heitkoguseid ja kuidas saaks neid negatiivseid heitkoguseid asjakohasel juhul käsitleda heitkogustega kauplemise süsteemis, sealhulgas sellise käsitluse selge kohaldamisala ja ranged kriteeriumid ning kaitsemeetmed, millega tagatakse, et selline sidumine ei kompenseeri vajalikku heitkoguste vähendamist kooskõlas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud liidu kliimaeesmärkidega;

b) kas on teostatav alandada alates 2031. aastast I lisas loetletud tegevusalade puhul summaarse nimisoojusvõimsuse 20 MW künnist;

c) kas kõiki käesoleva direktiiviga hõlmatud kasvuhoonegaaside heitkoguseid võetakse tegelikult arvesse ja kas topeltarvestust tegelikkuses välditakse; eelkõige hindab ta selliste kasvuhoonegaaside heitkoguste arvesse võtmist, mida loetakse tootes seotuks ja kasutatuks muul kui artikli 12 lõikes 3b osutatud viisil.

6. Käesoleva direktiivi läbivaatamisel kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 1, 2 ja 3 analüüsib komisjon seda, kuidas saab luua seoseid ELi HKS-i ja muude süsinikuturgude vahel, ilma et see takistaks määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgi ja liidu kliimaeesmärkide saavutamist.

7. Komisjon esitab 31. juuliks 2026 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab, kas on teostatav lisada olmejäätmete põletamisega tegelevad käitised ELi HKS-i alates 2028. aastast, ning kas võiks olla vaja, et liikmesriigil oleks võimalus sellest loobuda kuni 31. detsembrini 2030. Sellega seoses võtab komisjon arvesse kõigi sektorite tähtsust heite vähendamisele kaasa aitamises ning võimalust, et seetõttu hakatakse jäätmete kõrvaldamisel jäätmeid ümber suunama, ladestades neid rohkem liidus prügilatesse ja eksportides kolmandatesse riikidesse. Lisaks võtab komisjon arvesse asjakohaseid kriteeriume, nagu mõju siseturule, võimalikud konkurentsi-moonutused, keskkonnaalane terviklikkus, kooskõla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ (*) eesmärkidega ning heitkoguste seire ja arvutamise stabiilsus ja täpsus. Asjakohasel juhul ja ilma et see piiraks kõnealuse direktiivi artikli 4 kohaldamist, lisab komisjon aruandele seadusandliku ettepaneku, et kohaldada käesolevat peatükki kasvuhoonegaaside heitelubadele ning täiendavate lubatud heitkoguse ühikute eraldamisele ja väljaandmisele seoses olmejäätmete põletamisega tegelevate käitistega ning et hoida ära olmejäätmete võimalikku ümbersuunamist.

Esimeses lõigus osutatud aruandes hindab komisjon ka võimalust lisada ELi HKS-i muid jäätmekäitlusprotsesse, eelkõige prügilaid, mis tekitavad liidus metaani ja dilaammastikoksiidi heidet. Komisjon võib asjakohasel juhul lisada aruandele ka seadusandliku ettepaneku selliste muude jäätmekäitlusprotsesside lisamiseks ELi HKS-i.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).“

29) Artikli 30 järele lisatakse järgmine peatükk:

„IVa peatükk

Heitkogustega kauplemise süsteem hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite jaoks

Artikkel 30a

Kohaldamisala

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse III lisas osutatud tegevusalaga seotud heitkoguste, kasvuhoonegaaside heitelubade, lubatud heitkoguse ühikute väljaandmise ja tagastamise, seire, aruandluse ja kontrolli suhtes. Käesolevat peatükki ei kohaldata II ja III peatükiga hõlmatud heitkoguste suhtes.

Artikkel 30b

Kasvuhoonegaaside heiteload

1. Liikmesriigid tagavad, et alates 1. jaanuarist 2025 ei tegutse ükski reguleeritud üksus III lisas osutatud tegevusalal, kui kõnealusel reguleeritud üksusel ei ole pädeva asutuse poolt käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 kohaselt välja antud luba.

2. Reguleeritud üksuse poolt pädevale asutusele käesoleva artikli lõike 1 alusel esitatavas käesoleva peatüki kohase kasvuhoonegaaside heiteloa taotluses tuleb esitada kirjeldus vähemalt järgmise kohta:

a) reguleeritud üksus;

- b) selliste kütuste liik, mida ta tarbimisse lubab ja mida kasutatakse põletamiseks III lisa osutatud sektorites, ning kütuste tarbimisse lubamise viisid;
- c) tarbimisse lubatud kütuste lõppkasutus või lõppkasutused III lisa osutatud tegevusalal;
- d) kavandatud meetmed heitkoguste seireks ja aruandluseks kooskõlas artiklites 14 ja 30f osutatud rakendusaktidega;
- e) üldarusaadav kokkuvõte käesoleva lõike punktides a–d osutatud teabest.

3. Pädev asutus annab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud reguleeritud üksusele III lisa osutatud tegevusala jaoks välja kasvuhoonegaaside heiteloat, kui ta on veendunud, et kõnealune üksus suudab teha III lisa kohaselt tarbimisse lubatud kütuse kogustele vastavate heitkoguste seiret ja sellekohast aruandlust.

4. Kasvuhoonegaaside heiteloat sisaldavad vähemalt järgmist:

- a) reguleeritud üksuse nime ja aadressi;
- b) selliste viiside kirjeldust, mida reguleeritud üksus kasutab kütuste tarbimisse lubamiseks käesoleva peatükiga hõlmatud sektorites;
- c) selliste kütuste loetelu, mida reguleeritud üksus lubab tarbimisse käesoleva peatükiga hõlmatud sektorites;
- d) seirekava, mis vastab artiklis 14 osutatud rakendusaktidega kehtestatud nõuetele;
- e) artiklis 14 osutatud rakendusaktidega kehtestatud aruandlusnõudeid;
- f) kohustust tagastada iga kalendriaasta koguheitel, mis on kontrollitud kooskõlas artikliga 15, vastaval hulgal käesoleva peatüki kohaselt välja antud lubatud heitkoguse ühikuid artikli 30e lõikes 2 sätestatud tähtajaks.

5. Liikmesriigid võivad ilma luba muutmata lubada reguleeritud üksustel seirekavasid ajakohastada. Reguleeritud üksused esitavad kõik ajakohastatud seirekavad kinnitamiseks pädevale asutusele.

6. Reguleeritud üksus teavitab pädevat asutust kõikidest sellistest kavandatavatest muudatustest oma tegevuse laadis või tarbimisse lubatavates kütustes, mis võivad nõuda kasvuhoonegaaside heiteloat ajakohastamist. Asjakohasel juhul ajakohastab pädev asutus loa vastavalt artiklis 14 osutatud rakendusaktidele. Kui muutub käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksuse isik, ajakohastab pädev asutus loa, lisades sinna uue reguleeritud üksuse nime ja aadressi.

Artikkel 30c

Liidu piires lubatud heitkoguse ühikute kogus

1. Alates 2024. aastast vähendatakse alates 2027. aastast igal aastal käesoleva peatüki alusel välja antavate liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust lineaarselt. 2024. aasta väärtus määratakse kindlaks 2024. aasta heitkoguste piirmäärana, mille arvutamisel võetakse aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/842 (*) artikli 4 lõike 2 kohased võrdlusheitkogused käesoleva peatükiga hõlmatud sektorites, kohaldades kõigi kõnealuse määruse kohaldamisalasse kuuluvate heitkoguste lineaarse vähendamise trajektoori. Kogust vähendatakse igal aastal pärast 2024. aastat lineaarse vähendamisteguri 5,10 % võrra. Komisjon avaldab 1. jaanuariks 2025 liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse 2027. aastaks.

2. Alates 2025. aastast vähendatakse alates 2028. aastast igal aastal käesoleva peatüki alusel välja antavate liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust lineaarselt, võttes aluseks käesoleva peatüki kohaselt aastate 2024–2026 kohta teatatud keskmised heitkogused. Lubatud heitkoguse ühikute kogust vähendatakse lineaarse vähendamisteguri 5,38 % võrra, välja arvatud juhul, kui on täidetud IIIa lisa punktis 1 sätestatud tingimused, ning sellisel juhul vähendatakse kogust lineaarse vähendamisteguri alusel, mida on kohandatud IIIa lisa punktis 2 esitatud reeglite kohaselt. Komisjon avaldab 30. juuniks 2027 liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse 2028. aastaks ning kohandatud lineaarse vähendamisteguri, kui seda on nõutud.

3. Käesoleva peatüki alusel välja antavate liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust kohandatakse igal aastal alates 2028. aastast, et kompenseerida tagastatud lubatud heitkoguse ühikute kogust juhtudel, kui ei olnud võimalik vältida heitkoguste topeltarvestust või kui lubatud heitkoguse ühikud on tagastatud käesoleva peatükiga hõlmamata heitkoguste eest, nagu on osutatud artikli 30f lõikes 5. Kohandamine vastab käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute koguarvule, mis kompenseeriti asjaomasel aruandeaastal vastavalt artikli 30f lõike 5 teises lõigus osutatud rakendusaktidele.

4. Liikmesriik, kes vastavalt artiklile 30j laiendab ühepoolselt III lisas osutatud tegevusala muudele kui kõnealuses lisas loetletud sektoritele, tagab, et asjaomased reguleeritud üksused esitavad asjakohase aasta 30. aprilliks asjaomasele pädevale asutusele kooskõlas artikliga 30f igakülgselt põhjendatud aruande. Kui esitatud andmed on igakülgselt põhjendatud, teavitab pädev asutus komisjoni sellest asjakohase aasta 30. juuniks. Käesoleva artikli lõike 1 alusel välja antavate lubatud heitkoguse ühikute kogust kohandatakse reguleeritud üksuste esitatud igakülgselt põhjendatud aruandeid arvesse võttes.

Artikkel 30d

Lubatud heitkoguse ühikute müük enampakkumisel III lisas osutatud tegevusala jaoks

1. Alates 2027. aastast müüakse käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikud enampakkumisel, välja arvatud juhul, kui need paigutatakse otsusega (EL) 2015/1814 loodud turustabiilsusreservi. Käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel käesoleva direktiivi II ja III peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutest eraldi.

2. Käesoleva peatüki kohane lubatud heitkoguse ühikute müük enampakkumisel algab 2027. aastal mahus, mis vastab 130 %-le 2027. aastal enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute mahust, mis on kindlaks määratud kõnealuse aasta liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse ning käesoleva artikli lõigete 3–6 kohaste vastavate enampakkumisosade ja -koguste alusel. Enampakkumisel müüdatavat täiendavat 30 % kasutatakse üksnes lubatud heitkoguse ühikute tagastamiseks vastavalt artikli 30e lõikele 2 ja neid võib enampakkumisel müüa kuni 31. maini 2028. Täiendav 30 % arvatakse maha ajavahemikul 2029–2031 enampakkumisel müüdavatest kogustest. Käesolevas lõikes sätestatud enampakkumiste tingimused kehtestatakse vastavalt käesoleva artikli lõikele 7 ja artikli 10 lõikele 4.

2027. aastal luuakse 600 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut, mis on mõeldud osaluseks turustabiilsusreservis vastavalt otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikele 3.

3. 150 miljonit käesoleva peatüki alusel välja antud lubatud heitkoguse ühikut müüakse enampakkumisel ja kogu kõnealuste enampakkumiste tulu tehakse kuni 2032. aastani kättesaadavaks määrusega (EL) 2023/955 loodud kliimameetmete sotsiaalfondile.

4. Seoses ülejäänud lubatud heitkoguse ühikute kogusega ja selleks, et saada koos käesoleva artikli lõikes 3 ja käesoleva direktiivi artikli 10a lõikes 8b osutatud lubatud heitkoguse ühikutest saadud tuluga maksimaalne summa 65 000 000 000 eurot, tagab komisjon, et enampakkumisel müüakse lisakogus käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikuid ning kõnealuste enampakkumiste tulu tehakse kuni 2032. aastani kättesaadavaks määrusega (EL) 2023/955 loodud kliimameetmete sotsiaalfondile.

Komisjon tagab, et käesoleva artikli lõikes 3 ja käesolevas lõikes osutatud kliimameetmete sotsiaalfondi jaoks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel vastavalt põhimõtetele ja korrale, millele on osutatud artikli 10 lõikes 4 ja nimetatud artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides.

Käesoleva artikli lõikes 3 ja käesolevas lõikes osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadud tulu kuulub määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 21 lõike 5 kohaselt sihtotstarbelise välistulu hulka ja seda kasutatakse kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi suhtes kohaldatavate õigusnormidega.

Kliimameetmete sotsiaalfondile artikli 10a lõike 8b, käesoleva artikli lõike 3 ja käesoleva lõike kohaselt eraldatav aastane summa ei ületa järgmisi summasid:

a) 2026. aastal 4 000 000 000 eurot;

b) 2027. aastal 10 900 000 000 eurot;

- c) 2028. aastal 10 500 000 000 eurot;
- d) 2029. aastal 10 300 000 000 eurot;
- e) 2030. aastal 10 100 000 000 eurot;
- f) 2031. aastal 9 800 000 000 eurot;
- g) 2032. aastal 9 400 000 000 eurot.

Kui kooskõlas käesoleva peatükiga sätestatud heitkogustega kauplemise süsteem lükatakse artikli 30k kohaselt edasi kuni 2028. aastani, on käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt kliimameetmete sotsiaalfondile kättesaadavaks tehtav maksimumsumma 54 600 000 000 eurot. Sellisel juhul ei ületa kliimameetmete sotsiaalfondile eraldatavad igaaastased summad aastatel 2026 ja 2027 kokku 4 000 000 000 eurot ning ajavahemikul 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2032 ei ületa asjaomane aastane summa järgmisi summasid:

- a) 2028. aastal 11 400 000 000 eurot;
- b) 2029. aastal 10 300 000 000 eurot;
- c) 2030. aastal 10 100 000 000 eurot;
- d) 2031. aastal 9 800 000 000 eurot;
- e) 2032. aastal 9 000 000 000 eurot.

Kui käesoleva artikli lõikes 5 osutatud enampakkumisest saadud tulu kehtestatakse omavahendina vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmandale lõigule, ei ole käesoleva direktiivi artikli 10a lõige 8b, käesoleva artikli lõige 3 ja käesolev lõige kohaldatavad.

5. Käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute üldkoguse, millest on maha arvatud käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 sätestatud kogus, müüvad liikmesriigid enampakkumisel ja jaotavad omavahel osadeks, mis on sama suured kui käesoleva direktiivi III lisa teise lõigu alapunktides b, c ja d osutatud heiteallikate kategooriate puhul ajavahemikul 2016–2018 asjaomase liikmesriigi määruse (EL) 2018/842 artikli 4 lõike 2 kohase võrdlusheite keskmine osakaal, mis on kõnealuse määruse artikli 4 lõike 3 kohaselt põhjalikult läbi vaadatud.

6. Liikmesriigid otsustavad selle üle, kuidas kasutada käesoleva artikli lõikes 5 osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadud tulu, välja arvatud tulu, mis kuulub käesoleva artikli lõike 4 kohaselt sihtotstarbelise välistulu hulka, või tulu, mis on ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmanda lõigu kohaselt kehtestatud omavahenditena ja kantud liidu eelarvesse. Liikmesriigid peavad kasutama oma tulu või kõnealuse tuluga samaväärset summat vähemalt ühel käesoleva direktiivi artikli 10 lõikes 3 osutatud eesmärgil, eelistades tegevusalasid, mis võivad aidata kaasa heitkogustega kauplemise sotsiaalsete aspektide käsitlemisele käesoleva peatüki alusel, või vähemalt ühel järgmisel eesmärgil:

- a) meetmed, mille eesmärk on aidata kaasa hoonete kütte ja jahutusega seotud süsinikuheite vähendamisele või hoonete energiavajaduse vähendamisele, sealhulgas taastuvenergia integreerimine ja sellega seotud meetmed kooskõlas direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõikega 11 ning artiklitega 12 ja 20, samuti meetmed, millega antakse rahalist toetust kõige halvemate näitajatega hoonetes elavatele madala sissetulekuga leibkondadele;
- b) meetmed, mille eesmärk on kiirendada heiteta sõidukite kasutuselevõttu või anda rahalist toetust heiteta sõidukite täielikult koostalitlusvõimelise tankimis- ja laadimistaristu kasutuselevõtuks, või meetmed, millega soodustatakse üleminekut ühistranspordile ja parandatakse mitmeliigilist transporti või antakse rahalist toetust, et tegeleda väikese ja keskmise sissetulekuga transpordikasutajatega seotud sotsiaalsete aspektidega;
- c) oma kliimameetmete sotsiaalkava rahastamiseks kooskõlas määruse (EL) 2023/955 artikliga 15;
- d) rahalise hüvitise andmiseks kütuse lõpptarbijale juhtudel, kui ei olnud võimalik vältida heitkoguste topeltarvestust või kui lubatud heitkoguse ühikud on tagastatud käesoleva peatükiga hõlmamata heitkoguste eest, nagu on osutatud artikli 30f lõikes 5.

Liikmesriigid loetakse käesoleva lõike sätteid täitnuks, kui nad on käesoleva lõike esimeses lõigus nimetatud eesmärkidel kehtestanud maksu- või rahalise toetuse poliitika või rahalist toetust võimendava õiguspoliitika, mille väärtus on samaväärne käesolevas peatükis osutatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tuluga, millele on osutatud kõnealusel lõigus, ning rakendavad nimetatud poliitikat.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni tulude kasutamisest ja käesoleva lõike kohaselt võetud meetmetest, lisades selle teabe määruse (EL) 2018/1999 alusel esitatavatesse aruannetesse.

7. Käesoleva peatüki alusel välja antud lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artikli 10 lõikeid 4 ja 5.

Artikkel 30e

Lubatud heitkoguse ühikute üleandmine, tagastamine ja kehtetuks tunnistamine

1. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste, reguleeritud üksuste ja lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artiklit 12, välja arvatud artikli 12 lõikeid 3 ja 3a, lõike 4 teist ja kolmandat lauset ning lõiget 5. Vastavalt sellele käsitatakse:

- a) kõiki viiteid heitkogustele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud heitkogustele;
- b) kõiki viiteid käitiste käitajatele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksustele;
- c) kõiki viiteid lubatud heitkoguse ühikutele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutele.

2. Alates 1. jaanuarist 2028 tagavad liikmesriigid, et reguleeritud üksus tagastab iga aasta 31. maiks III lisa kohaselt tarbimisse lubatud kütuste kogusele vastava ning kooskõlas artiklitega 15 ja 30f tõendatud eelmise kalendriaasta reguleeritud üksuse koguheituga võrdse koguse käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikuid ning et need lubatud heitkoguse ühikud tunnistatakse seejärel kehtetuks.

3. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 võib kuni 31. detsembrini 2030 asjaomase liikmesriigi pädev asutus juhul, kui selles liikmesriigis asuva reguleeritud üksuse suhtes kohaldatakse aastatel 2027–2030 kehtivat riiklikku süsinikumaksu, mis hõlmab III lisas osutatud tegevusala, vabastada asjaomase reguleeritud üksuse kohustusest tagastada konkreetse võrdlusaasta kohta käesoleva artikli lõike 2 kohased lubatud heitkoguse ühikud, kui:

- a) asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni kõnealusel riiklikust süsinikumaksust 31. detsembriks 2023 ning selleks kuupäevaks on jõustunud riigisisene õigusakt, millega kehtestatakse aastateks 2027–2030 kohaldatavad maksumäärad; asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni igast hilisemast riikliku süsinikumaksu muudatusest;
- b) asjaomase liikmesriigi süsinikumaks, mida kõnealune reguleeritud üksus tegelikult maksab, on võrdlusaastal kõrgem kui käesoleva peatüki alusel loodud heitkogustega kauplemise süsteemi keskmine enampakkumishind;
- c) reguleeritud üksus täidab täielikult artiklist 30b tulenevaid kasvuhoonegaaside heitelubasid käsitlevaid kohustusi ning artiklist 30f tulenevaid heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli käsitlevaid kohustusi;
- d) asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni mis tahes sellise erandi kohaldamisest ja vastavast lubatud heitkoguse ühikute kogusest, mis tuleb kooskõlas käesoleva lõigu punktiga g ja artikli 10 lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidega võrdlusaastale järgneva aasta 31. maiks kehtetuks tunnistada;
- e) komisjon ei esita kolme kuu jooksul alates käesoleva lõigu punkti a kohasest teavitamisest ega ühe kuu jooksul pärast asjakohast aastat käsitlevat käesoleva lõigu punkti d kohast teavitamist vastuväiteid erandi kohaldamise kohta põhjusel, et teatatud meede ei vasta käesolevas lõikes sätestatud tingimustele;

- f) asjaomane liikmesriik ei müü artikli 30d lõikes 5 osutatud lubatud heitkoguse ühikute kogust konkreetse võrdlusaasta kohta enampakkumisel seni, kuni käesoleva lõike kohaselt kehtetuks tunnistatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus on kindlaks määratud vastavalt käesoleva lõigu punktile g; asjaomane liikmesriik ei müü enampakkumisel ühtegi artikli 30d lõike 2 esimese lõigu kohast lubatud heitkoguse ühikute lisakogust;
- g) asjaomane liikmesriik tunnistab võrdlusaasta kohta lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest kehtetuks tema poolt artikli 30d lõikes 5 osutatud enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute sellise koguse, mis on võrdne kõnealuse reguleeritud üksuse käesoleva peatüki kohaste tõendatud heitkogustega võrdlusaastal; kui käesoleva lõigu punkti f kohaldamisele järgneval võrdlusaastal enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute kogus on väiksem kui käesoleva lõike alusel kehtetuks tunnistatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus, tagab asjaomane liikmesriik, et ta tunnistab sellele vahele vastava lubatud heitkoguse ühikute koguse kehtetuks võrdlusaastale järgneva aasta lõpuks, ning
- h) asjaomane liikmesriik kohustub käesoleva lõigu punkti a kohase esimese teavitamise ajal kasutama vähemalt ühe artikli 30d lõike 6 esimeses lõigus loetletud või osutatud meetme puhul summat, mis on võrdne tuluga, mille suhtes oleks asjakohase erandi puudumise korral kohaldatud artikli 30d lõiget 6; kohaldatakse artikli 30d lõike 6 teist ja kolmandat lõiku ning komisjon tagab, et nende kohaselt saadud teave on kooskõlas käesoleva punkti kohaselt võetud kohustusega.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti g kohaselt kehtetuks tunnistatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus ei mõjuta käesoleva direktiivi artikli 30d lõike 4 kohaselt kindlaks määratud sihtotstarbelist välistulu ega nõukogu otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 (***) kohaseid liidu eelarve omavahendeid, mis saadakse käesoleva direktiivi artikli 30d kohasest lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tulust, kui need omavahendid on kehtestatud vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 311 kolmandale lõigule.

4. Haiglatele, mida III peatükk ei hõlma, võib anda rahalist hüvitist neile edasikantud kulude eest, mis tulenevad lubatud heitkoguse ühikute tagastamisest käesoleva peatüki alusel. Sel eesmärgil kohaldatakse käesoleva peatüki topeltarvestuse juhtumitele kohaldatavaid sätteid *mutatis mutandis*.

Artikkel 30f

Heitkoguste seire, aruandlus ja kontroll ning akrediteerimine

1. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste, reguleeritud üksuste ja lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artikleid 14 ja 15. Sel eesmärgil käsitatakse:

- kõiki viiteid heitkogustele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud heitkogustele;
  - kõiki viiteid I lisas loetletud tegevusaladele viidetena III lisas osutatud tegevusaladele;
  - kõiki viiteid käitajatele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksustele;
  - kõiki viiteid lubatud heitkoguse ühikutele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutele.
- e) artiklis 15 osutatud kuupäev loetakse 30. aprilliks.

2. Liikmesriigid tagavad, et iga reguleeritud üksus seirab alates 2025. aastast igal kalendriaastal heitkoguseid, mis vastavad III lisa kohaselt tarbimisse lubatud kütuse kogustele. Samuti tagavad nad, et iga reguleeritud üksus teatab kõnealused heitkogused järgmisel aastal pädevale asutusele kooskõlas artikli 14 lõikes 1 osutatud rakendusaktidega, tehes seda esimest korda 2026. aastal.

3. Alates 1. jaanuarist 2028 tagavad liikmesriigid, et iga reguleeritud üksus teatab kuni 2030. aastani iga aasta 30. aprilliks, kui suure osakaalu käesoleva peatüki kohaste lubatud heitkoguse ühikute tagastamisega seotud kuludest kandis ta keskmiselt eelmisel aastal edasi tarbijatele. Komisjon võtab vastu kõnealuste aruannete nõudeid ja vorme reguleerivad rakendusaktid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Komisjon hindab esitatud aruandeid ja esitab oma järeldused igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Kui komisjon leiab, et süsinikukulude edasikandmisel esineb sobimatuid tavasid, võib ta aruandele lisada asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku selliste tavade käsitlemiseks.

4. Liikmesriigid tagavad, et iga reguleeritud üksus, kellel on 1. jaanuaril 2025 artikli 30b kohane luba, teatab 30. aprilliks 2025 oma 2024. aasta varasemad heitkogused.

5. Liikmesriigid tagavad, et reguleeritud üksused suudavad iga kütuseliigi kohta teha usaldusväärset ja täpselt kindlaks ja dokumenteerida tarbimisse lubatud kütuse täpsed kogused, mida kasutatakse põletamiseks III lisas osutatud sektorites, ning reguleeritud üksuste poolt tarbimisse lubatud kütuste lõppkasutuse. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et vähendada käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste ning II ja III peatükiga hõlmatud heitkoguste topeltarvestuse riski, samuti riski, et lubatud heitkoguse ühikuid tagastatakse käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste eest.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse üksikasjalikud normid topeltarvestuse vältimise ja käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste eest lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohta ning rahalise hüvitise andmise kohta kütuse lõpptarbijatele juhtudel, kui kõnealust topeltarvestust või tagastamist ei ole võimalik vältida. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Kütuse lõpptarbijatele makstava rahalise hüvitise arvutamisel võetakse aluseks lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind enampakkumistel, mis korraldatakse asjaomasel aruandeaastal kooskõlas artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega.

6. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste seire ja aruandluse põhimõtted on esitatud IV lisa C osas.

7. Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste tõendamise kriteeriumid on esitatud V lisa C osas.

8. Liikmesriigid võivad kooskõlas artikli 14 lõikes 1 osutatud rakendusaktidega lubada lihtsustatud seire-, aruandlus- ja tõendamismeetmeid selliste reguleeritud üksuste puhul, kelle tarbimisse lubatud kütuse kogustele vastav aastane heitkogus on väiksem kui 1 000 CO₂ ekvivalenttonni.

Artikkel 30g

Haldamine

Käesoleva peatükiga hõlmatud heitkoguste, reguleeritud üksuste ja lubatud heitkoguse ühikute suhtes kohaldatakse artikleid 13 ja 15a, artikli 16 lõikeid 1, 2, 3, 4 ja 12 ning artikleid 17, 18, 19, 20, 21, 22, 22a, 23 ja 29. Sel eesmärgil käsitatakse:

- kõiki viiteid heitkogustele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud heitkogustele;
- kõiki viiteid käitajatele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud reguleeritud üksustele;
- kõiki viiteid lubatud heitkoguse ühikutele viidetena käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikutele.

Artikkel 30h

Ülemäärase hinnatõusu korral võetavad meetmed

1. Kui rohkem kui kolme järjestikuse kuu jooksul on lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind enampakkumistel, mis korraldatakse kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega, rohkem kui kaks korda kõrgem kui lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind kuue eelneva järjestikuse kuu jooksul käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikute enampakkumistel, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikega 7 turustabiilsusreservist 50 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut.

2027. ja 2028. aasta puhul on esimeses lõigus osutatud tingimused täidetud, kui rohkem kui kolme järjestikuse kuu jooksul on lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind 1,5 korda kõrgem kui lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind kuut eelnevat järjestikust kuud hõlmava võrdlusperioodi jooksul.

2. Kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind on kahe järjestikuse kuu pikkuse ajavahemiku jooksul kõrgem kui 45 eurot, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikega 7 turustabiilsusreservist 20 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut. Kohaldatakse 2020. aasta Euroopa Liidu tarbijahinnaaindeksil põhinevat indekseerimist. Lubatud heitkoguste ühikud vabastatakse käesoleva lõike kohase mehhanismi abil kuni 31. detsembrini 2029.

3. Kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind on rohkem kui kolm korda kõrgem kui lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind kuue eelneva järjestikuse kuu jooksul, vabastatakse kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1a lõikega 7 turustabiilsusreservist 150 miljonit käesoleva peatükiga hõlmatud lubatud heitkoguse ühikut.
4. Kui lõikes 2 osutatud tingimus on täidetud samal päeval kui lõikes 1 või 3 osutatud tingimus, vabastatakse täiendavad lubatud heitkoguse ühikud ainult lõike 1 või 3 kohaselt.
5. Enne 31. detsembrist 2029 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab, kas lõikes 2 osutatud mehhanism on olnud tõhus ja kas seda tuleks jätkata. Asjakohasel juhul esitab komisjon koos aruandega seadusandliku ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva direktiivi muutmiseks, et kõnealust mehhanismi kohandada.
6. Kui üks või mitu lõigetes 1, 2 või 3 osutatud tingimust on täidetud ja selle tulemusena vabastatakse lubatud heitkoguse ühikud, ei vabastata käesoleva artikli alusel täiendavaid lubatud heitkoguse ühikuid enne 12 kuu möödumist.
7. Kui käesoleva artikli lõikes 6 osutatud 12 kuu pikkuse ajavahemiku teise poole jooksul on käesoleva artikli lõikes 2 osutatud tingimus taas täidetud, hindab komisjon, keda abistab määruse (EL) 2018/1999 artikli 44 alusel loodud komitee, meetme mõjusust ja võib rakendusaktiga otsustada, et käesoleva artikli lõiget 6 ei kohaldata. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimeetlustega.
8. Kui üks või mitu lõigetes 1, 2 või 3 osutatud tingimust on täidetud ja lõiget 6 ei kohaldata, avaldab komisjon viivitamata teate *Euroopa Liidu Teatajas* seoses kuupäevaga, mil lõigetes nimetatud tingimus või nimetatud tingimused täideti.
9. Liikmesriigid, kellel on vastavalt määruse (EL) 2018/842 artiklile 8 kohustus esitada parandusmeetmete kava, peavad võtma nõuetekohaselt arvesse käesoleva artikli lõike 2 kohase täiendavate lubatud heitkoguse ühikute vabastamise mõju eelmise kahe aasta jooksul, kui nad kaaluvad kõnealuse määruse artikli 8 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud lisameetmete rakendamist, et täita kõnealusest määrusest tulenevaid kohustusi.

Artikkel 30i

Käesoleva peatüki läbivaatamine

Komisjon esitab 1. jaanuariks 2028 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva peatüki sätete rakendamise kohta, võttes vaatluse alla nende tõhususe, haldamise ja praktilise kohaldamise, sealhulgas otsuse (EL) 2015/1814 kohaste normide kohaldamise. Asjakohasel juhul esitab komisjon koos kõnealuse aruandega seadusandliku ettepaneku käesolevat peatükki muuta. Komisjon peaks 31. oktoobriks 2031 hindama, kas käesoleva direktiivi III lisaga hõlmatud sektorite lisamine käesoleva direktiivi I lisas loetletud sektoreid hõlmavasse ELi HKSi on teostatav.

Artikkel 30j

Menetlused III lisas osutatud tegevusala ühepoolseks laiendamiseks muudele, II ja III peatükiga hõlmamata sektoritele

1. Alates 2027. aastast võivad liikmesriigid laiendada III lisas osutatud tegevusala muudele kui kõnealuses lisas loetletud sektoritele ning selle tulemusena kohaldada käesoleva peatüki kohast heitkogustega kauplemist sellistele sektoritele, võttes arvesse kõiki asjakohaseid kriteeriume, eelkõige mõju siseturule, võimalikke konkurentsimoonusi, käesoleva peatüki kohaselt loodud heitkogustega kauplemise süsteemi keskkonnaalast terviklikkust ning kavandatava seire- ja aruandlussüsteemi usaldusväärsust, tingimusel et komisjon on kõnealuses lisas osutatud tegevusala laiendamise heaks kiitnud.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud laiendamise heakskiitmise, täiendavate lubatud heitkoguse ühikute väljaandmiseks loa andmisega ja teiste liikmesriikide loa andmisega III lisas osutatud tegevusala laiendamiseks. Samuti võib komisjon selliste delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisel täiendada laiendamist muude normidega, millega reguleeritakse võimalikke topeltarvestuse juhtumeid käsitlevaid meetmeid, kaasa arvatud täiendavate lubatud heitkoguse ühikute väljaandmine, et kompenseerida I lisas loetletud tegevusalade puhul kütuste kasutamise eest tagastatud lubatud heitkoguse ühikuid. Kõik liikmesriikide võetud finantsmeetmed selliste sektorite ja allsektorite ettevõtjate kasuks, mille puhul esineb süsinikuheite ülekandumise tõeline oht suurte kaudsete kulude tõttu, mis tekivad kasvuhoonegaaside heitega seotud kulude edasikandmisest kütusehindadesse ühepoolse laiendamise tõttu, peavad olema kooskõlas riigiabi reeglitega ega tohi põhjustada siseturul põhjendamatuid konkurentsimoonutusi.

2. Käesoleva artikli kohase loa alusel välja antud täiendavad lubatud heitkoguse ühikud müüakse enampakkumisel kooskõlas artikli 30d nõuetega. Olenemata artikli 30d lõigetest 1–6 otsustavad kõnealuste täiendavate lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest saadud tulu kasutamise üle kooskõlas käesoleva artikliga III lisas osutatud tegevusala ühepoolset laiendanud liikmesriigid.

Artikkel 30k

Hoonete ja maanteetranspordi puhul ning muudes sektorites heitkogustega kauplemise edasilükkamine 2028. aastani erakordselt kõrgete energiahindade korral

1. Komisjon avaldab 15. juuliks 2026 *Euroopa Liidu Teatajas* teate selle kohta, kas on täidetud üks või mõlemad järgmistest tingimustest:

- a) 30. juunil 2026 lõppeva kuue kalendrikuu pikkuse perioodi keskmine TTFi gaasi hind on kõrgem kui TTFi gaasi keskmine hind 2022. aasta veebruaris ja märtsis;
- b) 30. juunil 2026 lõppeva kuue kalendrikuu pikkuse perioodi keskmine Brenti toornafta hind on eelneva viie aasta keskmisest Brenti toornafta hinnast rohkem kui kaks korda kõrgem; viie aastane pikkune võrdlusperiood on viie aasta pikkune periood, mis lõpeb enne kuue kalendrikuu pikkuse perioodi esimest kuud.

2. Kui vähemalt üks lõikes 1 osutatud tingimustest on täidetud, kohaldatakse järgmisi reegleid:

- a) erandina artikli 30c lõikest 1 on esimene aasta, mil liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogus kindlaks määratakse, 2028. aasta ja erandina artikli 30c lõikest 3, on esimene aasta, mil liidu lubatud heitkoguse ühikute üldkogust kohandatakse, 2029. aasta;
- b) erandina artikli 30d lõigetest 1 ja 2 lükatakse käesoleva peatüki kohase lubatud heitkoguste ühikute enampakkumise algus edasi 2028. aastale;
- c) erandina artikli 30d lõikest 2 arvatakse esimeseks enampakkumiste korraldamise aastaks ette nähtud lubatud heitkoguse ühikute lisakogused maha ajavahemiku 2030–2032 enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute kogusest ja esialgsed osalused turustabiilsusreservis luuakse 2028. aastal;
- d) erandina artikli 30e lõikest 2 on 2028. aasta koguheite puhul lubatud heitkoguse ühikute esmase tagastamise tähtpäev 31. mai 2029;
- e) erandina artiklist 30i esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 1. jaanuariks 2029.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

(**) Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsus (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ning millega tunnustatakse kehtetuks otsus 2014/335/EL, Euratom (ELT L 424, 15.12.2020, lk 1).“

30) Lisatakse järgmine peatükk:

„IVb peatükk

Teaduslik nõuanne ja rahastamise nähtavus

Artikkel 30l

Teaduslik nõuanne

Kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu (edaspidi „teadusnõukogu“), mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 401/2009 (*) artikli 10a alusel, võib omal algatusel esitada teaduslikke nõuandeid ja aruandeid käesoleva direktiivi kohta. Komisjon võtab teadusnõukogu nõuandeid ja aruandeid arvesse, eelkõige seoses järgnevaga:

- a) vajadus liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele, et tagada kooskõla käesoleva direktiivi artikli 30 lõikes 3 sätestatud eesmärkide ja sihtidega;
- b) vajadus liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele seoses ICAO raames sõlmitud ülemaailmseid meetmeid käsitlevate kokkulepetega lennunduse kliimamõju vähendamiseks ning käesoleva direktiivi artiklis 3gg osutatud IMO üleilmse turupõhise meetme eesmärkide ja keskkonnavalase terviklikkusega.

Artikkel 30m

Teave, teavitamine ja avalikustamine

1. Komisjon tagab artikli 10a lõikes 8 osutatud ELi HKS-i enampakkumise tulust toimuva rahastamise nähtavuse järgmiselt:

- a) tagades, et selliste rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse, eriti projektide ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet; ning
- b) tagades, et selliste rahaliste vahendite saajad kasutavad asjakohast märgistust „(kaas)rahastatud ELi heitkogustega kauplemise süsteemist (innovatsioonifond)“ ning liidu embleemi ja näitavad ära rahastuse suuruse; kui kõnealuse märgistuse kasutamine ei ole võimalik, mainitakse innovatsioonifondi igasuguses kommunikatsioonis, sealhulgas strateegilistes kohtades asuvatel teadetetahvritel üldsusele nähtaval kohal.

Komisjon kehtestab artikli 10a lõikes 8 osutatud delegeeritud õigusaktis vajalikud nõuded, et tagada innovatsioonifondist rahastamise nähtavus, sealhulgas nõude mainida kõnealust fondi.

2. Liikmesriigid tagavad artiklis 10d osutatud ELi HKS-i enampakkumise tulust toimuva rahastamise nähtavuse vastavalt käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b osutatule, sealhulgas moderniseerimisfondi mainimise nõude abil.

3. Võttes arvesse riiklike olusid, püüavad liikmesriigid tagada selliste meetmete või projektide rahastamisallika nähtavuse, mida rahastatakse ELi HKS-i enampakkumise tulust, mille puhul nad määravad kindlaks kasutamise otstarbe vastavalt artikli 3d lõikele 4, artikli 10 lõikele 3 ja artikli 30d lõikele 6.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 401/2009 Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu kohta (ELT L 126, 21.5.2009, lk 13).“

- 31) Direktiivi 2003/87/EÜ I, IIb, IV ja V lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi I lisale ning direktiivile 2003/87/EÜ lisatakse III ja IIIa lisa vastavalt käesoleva direktiivi I lisale.

Artikkel 2

Otsuse (EL) 2015/1814 muutmine

Otsust (EL) 2015/1814 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 1 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Komisjon avaldab igal aastal ringluses olevate LHÜde koguarvu järgmise aasta 1. juuniks. Ringluses olevate LHÜde koguarv asjaomasel aastal on alates 1. jaanuarist 2008 käitiste ja laevandusettevõtjate suhtes välja antud, reservi mitte lisatud LHÜde kumulatiivne arv, sealhulgas direktiivi 2003/87/EÜ, nagu see kehtis 18. märtsini 2018, artikli 13 lõike 2 kohaselt kõnealusel ajavahemikul välja antud LHÜde arv ning käitiste õigused kasutada ELi HKS-i kohaseid rahvusvahelisi ühikuid kuni asjaomase aasta 31. detsembrini; sellest arvatakse maha ELi HKS-i kuuluvate käitiste ja laevandusettevõtjate tõendatud heitkoguste summa tonnides ajavahemikul 1. jaanuarist 2008 kuni asjaomase aasta 31. detsembrini ning kõik direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 4 kohaselt kehtetuks tunnistatud LHÜd. Arvesse ei võeta kolme aasta vältel, st 2005–2007, tekitatud heitkoguseid ning kõnealuste heitkoguste jaoks väljastatud LHÜsid. Esimest korda avaldatakse koguarv hiljemalt 15. mail 2017.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„4a. Alates 2024. aastast hõlmab mis tahes aastal ringluses olevate LHÜde koguarvu arvutamine lennunduse jaoks välja antud LHÜde kumulatiivset arvu ja ELi HKSiga hõlmatud lennundusest tulenevate tõendatud heitkoguste kumulatiivset summat tonnides, välja arvatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 6 kohaselt arvatud kompenseerimisega hõlmatud marsruutidel toimuvatest lendudest tulenevad heitkogused, ajavahemikul 1. jaanuarist 2024 kuni asjaomase aasta 31. detsembrini.

Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3gb kohaselt kehtetuks tunnistatud LHÜsid käsitatakse ringluses olevate LHÜde koguarvu arvutamisel välja antud LHÜdena.“;

c) lõiked 5 ja 5a asendatakse järgmisega:

„5. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv jääb vahemikku 833 ja 1 096 miljonit, arvatakse asjaomasel aastal liikmesriikide poolt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel müüdavate LHÜde arvust maha selline LHÜde kogus, mis on võrdne ringluses olevate LHÜde kõige viimase käesoleva artikli lõike 4 kohaselt avaldatud koguarvu ning 833 miljoni vahega, ning see kogus lisatakse reservi kõnealuse aasta 1. septembril algava 12-kuulise ajavahemiku jooksul. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv on suurem kui 1 096, arvatakse liikmesriikide poolt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusest maha selline arv LHÜsid, mis vastab 12 %-le ringluses olevate LHÜde koguarvust, ning see kogus lisatakse reservi kõnealuse aasta 1. septembril algava 12 kuu jooksul. Erandina käesoleva lõigu teisest lausest on selles lauses osutatud protsent kuni 31. detsembrini 2030 kahekordne.

Ilma et see piiraks käesoleva lõike kohaselt mahaarvatavate LHÜde koguarvu, ei võeta 31. detsembrini 2030 liikmesriikide osade kindlaksmääramisel selles LHÜde koguarvus arvesse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud LHÜsid.

5a. Alates 2023. aastast tunnistatakse kehtetuks reservis hoitavate LHÜde osa, mis ületab 400 miljonit LHÜd, välja arvatud juhul, kui artikli 3 kohaselt toimuva esimese läbivaatamise käigus otsustatakse teisiti.“;

d) lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Kui mis tahes aastal käesoleva artikli lõiget 6 ei kohaldata ja täidetakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 29a lõikes 1 sätestatud tingimus, vabastatakse reservist 75 miljonit LHÜd ja lisatakse need liikmesriikide poolt selle direktiivi artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusele. Juhul kui reservis on vähem kui 75 miljonit LHÜd, vabastatakse kõik reservis olevad LHÜd käesoleva lõike alusel. Kui direktiivi artikli 29a lõikes 1 sätestatud tingimus on täidetud, jaotatakse kõnealuse artikli kohaselt reservist vabastatavad kogused võrdselt kolme

kuu jooksul, alustades hiljemalt kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil kõnealuse direktiivi artikli 29a lõikes 1 sätestatud tingimus on täidetud ja millest komisjon on teatanud vastavalt kõnealuse lõike neljandale lõigule.“

2) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 1a

Turustabiilsusreservi toimimine hoonesektoris, maanteetranspordisektoris ja muudes sektorites

1. Direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud LHÜd lisatakse käesoleva otsuse artikli 1 kohaselt loodud reservi eraldi sektsiooni ja vabastatakse seal kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud reeglitega.
2. LHÜde reservi lisamine käesoleva artikli alusel algab 1. septembril 2028. LHÜd, mis on hõlmatud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga, lisatakse reservi, hoitakse seal ja vabastatakse reservist eraldi käesoleva otsuse artikliga 1 hõlmatud LHÜdest.
3. 2027. aastal luuakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sektsioon kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d lõike 2 teise lõiguga. Nimetatud lõigus osutatud LHÜd, mida reservist ei vabastata, kaotavad kehtivuse 1. jaanuariks 2031.
4. Komisjon avaldab igal aastal direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud ringluses olevate LHÜde koguarvu järgmise aasta 1. juuniks eraldi käesoleva otsuse artikli 1 lõike 4 kohaselt ringluses olevate LHÜde arvust. Käesoleva artikli alusel asjaomasel aastal ringluses olevate LHÜde koguarv on asjaomase peatükiga hõlmatud, alates 1. jaanuarist 2027 välja antud LHÜde kumulatiivne arv, millest on maha arvatud asjaomase peatükiga hõlmatud tõendatud heitkoguste kumulatiivne kogus tonnides ajavahemikul 1. jaanuarist 2027 kuni asjaomase aasta 31. detsembrini ning kõik asjaomase peatükiga hõlmatud LHÜd, mis on direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 4 kohaselt kehtetuks tunnistatud. Esimest korda avaldatakse koguarv hiljemalt 1. juunil 2028.
5. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv, mis vastab kõige viimasele käesoleva artikli lõike 4 kohaselt avaldatud koguarvule, on üle 440 miljoni, arvatakse asjaomasel aastal liikmesriikide poolt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30d kohaselt enampakkumisel müüdavate kõnealuse direktiivi IVa peatükiga hõlmatud LHÜde kogusest maha 100 miljonit LHÜd, ning need lisatakse reservi kõnealuse aasta 1. septembril algava 12-kuulise ajavahemiku jooksul.
6. Kui ringluses olevate LHÜde koguarv on väiksem kui 210 miljonit, vabastatakse asjaomasel aastal reservist 100 miljonit direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud LHÜd ja lisatakse need liikmesriikide poolt kõnealuse direktiivi artikli 30d kohaselt enampakkumisel müüdavate asjaomase peatükiga hõlmatud LHÜde kogusele. Juhul kui reservis on vähem kui 100 miljonit LHÜd, vabastatakse kõik reservis olevad LHÜd käesoleva lõike alusel.
7. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30h kohaselt reservist vabastatavad kogused lisatakse liikmesriikide poolt kõnealuse direktiivi artikli 30d kohaselt enampakkumisel müüdavate IVa peatükiga hõlmatud LHÜde kogusele. Reservist vabastatavad kogused jaotatakse võrdselt kolme kuu pikkuse ajavahemiku peale, mida hakatakse arvestama hiljemalt kaks kuud pärast direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30h lõikes 8 osutatud *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teate kohast tingimuste täitmise kuupäeva.
8. Direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud LHÜde suhtes kohaldatakse käesoleva otsuse artikli 1 lõiget 8 ja artiklit 3.
9. Erandina käesoleva artikli lõigetest 2, 3 ja 4, kui üks või mõlemad direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30k lõikes 1 osutatud tingimustest on täidetud, toimub käesoleva artikli lõikes 2 osutatud LHÜde reservi paigutamine alates 1. septembrist 2029 ning käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 osutatud kuupäevad lükatakse ühe aasta võrra edasi.“

3) Artikkel 3 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3

Läbivaatamine

Komisjon jälgib reservi toimimist direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikes 5 sätestatud aruande raames. Aruandes tuleks käsitleda asjakohast mõju konkurentsivõimele, eriti tööstussektoris, mis hõlmaks SKP, tööhõive- ja investeerimisnäitajaid. Kolme aasta jooksul alates reservi toimimise algusest ja pärast seda iga viie aasta järel vaatab komisjon Euroopa sisenikuturu nõuetekohase toimimise analüüsile tuginedes läbi reservi toimimise ja esitab asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Iga läbivaatamise puhul pööratakse erilist tähelepanu protsendimääradele, mida kasutatakse käesoleva otsuse artikli 1 lõike 5 kohaselt reservi lisatavate LHÜde arvu kindlaksmääramiseks, samuti ringluses olevate LHÜde koguarvu künnisväärtusele, sealhulgas seoses kõnealuse künnise võimaliku kohandamisega vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 9 osutatud lineaarsele tegurile, ning käesoleva otsuse artikli 1 lõike 6 või 7 kohaselt reservist vabastatavate LHÜde arvule. Reservi toimimise läbivaatamise käigus käsitleb komisjon ka reservi mõju majanduskasvule, töökohtadele, liidu tööstuse konkurentsivõimele ja sisenikuheite ülekandumise riskile.“

Artikkel 3

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi artikli 1 täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2023. Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates 1. jaanuarist 2024.

Liikmesriigid jõustavad järgmiste artiklite järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid siiski hiljemalt 30. juunil 2024:

- a) käesoleva direktiivi artikli 1 punkti 3 alapunktid ae–ai;
- b) käesoleva direktiivi artikli 1 punkt 29, välja arvatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 30f lõige 4, nagu nimetatud punktiga lisatud; ning
- c) käesoleva direktiivi artikli 1 punkt 31 seoses direktiivi 2003/87/EÜ III ja IIIa lisaga, nagu nimetatud punktiga lisatud.

Liikmesriigid teatavad esimese ja teise lõigu kohaselt vastu võetud meetmetest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 4

Üleminekusätted

Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud kohustust täites, et nende siseriiklike õigusakte, millega võetakse üle direktiivi 2003/87/EÜ 4. juunil 2023 kehtinud redaktsiooni artikli 3 punkt u, artikli 10a lõige 3 ja artikli 10a lõige 4, artikli 10c lõige 7 ja I lisa punktid 1 ja 3, kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2025. Erandina artikli 3 lõike 1 esimese lõigu viimasest lausest kohaldatakse nad oma riiklike meetmeid, millega võetakse üle kõnealuste sätete muudatused, alates 1. jaanuarist 2026.

*Artikkel 5***Jõustumine ja kohaldamine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artiklit 2 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2024.

*Artikkel 6***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 10. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel
president
R. METSOLA

Nõukogu nimel
eesistuja
J. ROSWALL

LISA

1) Direktiivi 2003/87/EÜ I lisa muudetakse järgmiselt:

a) punkt 1 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolev direktiiv ei hõlma kütisi või kütiste osi, mida kasutatakse uute toodete ja protsesside uurimiseks, arendamiseks ja katsetamiseks. Käesolev direktiiv ei hõlma selliseid kütisi, mille puhul artikli 11 lõike 1 teises lõigus osutatud eelneval asjaomasel viieaastasel ajavahemikul on artikli 14 kohaselt sätestatud kriteeriumidele vastava biomassi põletamisel tekkinud heitkogused keskmiselt moodustanud üle 95 % kasvuhoonegaaside keskmisest koguheitest.“;

b) punkt 3 asendatakse järgmisega:

„3. Kui selleks, et langetada otsus kütise lisamise kohta ELi HKSi, arvutatakse tema summaarne nimisoojusvõimsus, liidetakse kõigi selle osaks olevate selliste tehniliste üksuste nimisoojusvõimsused kütise piires, kus põletatakse kütuseid. Kõnealusteks üksusteks võivad muu hulgas olla igat tüüpi katlad, põletid, turbiinid, soojendid, sulatusahjud, jäätmepõletusseadmed, särdamisahjud, põletusahjud, ahjud, kuivatid, mootorid, kütuseelemendid, keemilise silmuspõletamise seadmed, tõrvikpõletid ning termilise või katalüütilise järelepõletamise seadmed. Selle arvutuse juures ei võeta arvesse seadmeid nimisoojusvõimsusega alla 3 MW.“;

c) tabelit muudetakse järgmiselt:

i) esimene rida asendatakse järgmisega:

„Kütuste põletamine kütistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW (v.a ohtlike või olmejäätmete põletamisega tegelevad kütised) Alates 1. jaanuarist 2024 kütuste põletamine olmejäätmete põletamise kütistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW, artiklite 14 ja 15 tähenduses	Süsinikdioksiid“
--	------------------

ii) teine rida asendatakse järgmisega:

„Õli rafineerimine põletusseadmetega, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW	Süsinikdioksiid“
--	------------------

iii) viies rida asendatakse järgmisega:

„Raua või terase tootmine (esmane või teisene sulatamine), sealhulgas pidevvalv, tootmisvõimsusega üle 2,5 tonni tunnis	Süsinikdioksiid“
---	------------------

iv) seitsmes rida asendatakse järgmisega:

„Primaaralumiiniumi või alumiiniumoksiidi tootmine	Süsinikdioksiid ja perfluorosüsvesinikud“
--	---

v) viieteistkümnes rida asendatakse järgmisega:

„Kipsi kuivatamine või kaltsineerimine või kipsplaatide ja muude kiptoodete tootmine tootmisvõimsusel üle 20 tonni kaltsineeritud kipsi või kuivatatud teisest kipsi ööpäevas	Süsinikdioksiid“
---	------------------

vi) kaheksateistkümnes rida asendatakse järgmisega:

„Tahma tootmine, mis hõlmab orgaaniliste ainete, nt õlide, tõrvade, krakkimis- ja destilleerimisjäätike koksistamist, tootmisvõimsusel üle 50 tonni ööpäevas	Süsinikdioksiid“
--	------------------

vii) kahekümne neljas rida asendatakse järgmisega:

„Vesiniku (H ₂) ja sünteesgaasi tootmine tootmisvõimsusel üle 5 tonni päevas	Süsinikdioksiid“
--	------------------

viii) kahekümne seitsmes rida asendatakse järgmisega:

„Kasvuhoonegaaside transportimine geoloogiliseks säilitamiseks direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt lubatud säilitamiskohta, välja arvatud heitkogused, mis on hõlmatud käesoleva direktiivi kohase muu tegevusalaga	Süsinikdioksiid“
--	------------------

ix) viimase uue rea järele lisatakse joonega eraldatult järgmine rida:

„Meretransport Määrusega (EL) 2015/757 hõlmatud meretranspordi tegevus välja arvatud kõnealuse määruse artikli 2 lõikega 1a ja 31. detsembrini 2026 artikli 2 lõikega 1b hõlmatud meretranspordi tegevus	Süsinikdioksiid; alates 1. jaanuarist 2026: metaan ja dilämmastikoksiid“
---	---

2) Direktiivi 2003/87/EÜ IIb lisa asendatakse järgmisega:

„IIb LISA

A osa

ARTIKLI 10 LÕIKE 1 KOLMANDALE LÕIGULE VASTAVATE MODERNISEERIMISFONDI VAHENDITE JAOTUS

	Osa
Bulgaaria	5,84 %
Tšehhi	15,59 %
Eesti	2,78 %
Horvaatia	3,14 %
Läti	1,44 %
Leedu	2,57 %
Ungari	7,12 %
Poola	43,41 %
Rumeenia	11,98 %
Slovakkia	6,13 %

B osa

ARTIKLI 10 LÕIKE 1 NELJANDALE LÕIGULE VASTAVATE MODERNISEERIMISFONDI VAHENDITE JAOTUS

	Osa
Bulgaaria	4,9 %
Tšehhi	12,6 %
Eesti	2,1 %
Kreeka	10,1 %
Horvaatia	2,3 %
Läti	1,0 %
Leedu	1,9 %
Ungari	5,8 %
Poola	34,2 %
Portugal	8,6 %
Rumeenia	9,7 %
Slovakkia	4,8 %
Sloveenia	2,0 % ⁴ ;

3) Direktiivile 2003/87/EÜ lisatakse järgmised III ja IIIa lisa:

„III LISA

IVa PEATÜKIGA HÕLMATUD TEGEVUSALAD

Tegevusalad	Kasvuhoonegaasid
<p>Hoonete, maanteetranspordi ja muudes sektorites põletamiseks kasutatavate kütuste tarbimisse lubamine. Tegevusala ei hõlma järgmist:</p> <p>a) I lisas loetletud tegevusaladel kasutatavate kütuste tarbimisse lubamine, välja arvatud juhul, kui neid kasutatakse põletamiseks kasvuhoonegaaside transportimisel nende geoloogiliseks säilitamiseks (nagu on märgitud kõnealuse lisa tabelis kahekümne seitsmendal real) või kui neid kasutatakse põletamiseks kütistes, mis on välja arvatud käesoleva direktiivi artikli 27a kohaselt;</p> <p>b) selliste kütuste tarbimisse lubamine, mille heitekoefitsient on null;</p> <p>c) ohtlike või olmejäätmete kütusena tarbimisse lubamine.</p> <p>Hoonete ja maanteetranspordi sektorites esinevad järgmised heiteallikad, mis on kindlaks määratud valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) 2006. aasta suunistes kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta, tehes määratlustes vajalikud muudatused järgmiselt:</p> <p>a) soojuse ja elektri koostootmine (allikakategooria kood 1A1a ii) ja küttejaamad (allikakategooria kood 1A1a iii), kui nad toodavad soojust käesoleva punkti alapunktides c ja d nimetatud kategooriate jaoks kas otse või kaugküttevõrkude kaudu;</p>	Süsinikdioksiid
<p>b) maanteetransport (allikakategooria kood 1A3b), välja arvatud põllumajandussõidukite kasutamine kattega teedel;</p> <p>c) kaubanduslik/institutsiooniline sektor (allikakategooria kood 1A4a);</p> <p>d) eluasemesektor (allikakategooria kood 1A4b).</p>	

Tegevusalad	Kasvuhoonegaasid
Muude sektorite puhul esinevad järgmised heiteallikad, mis on kindlaks määratud valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) 2006. aasta suunistes kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta: a) energeetikasektor (allikakategooria kood 1A1), välja arvatud käesoleva lisa punkti 2 alapunktis a täpsustatud kategooriad; b) töötlev tööstus ja ehitus (allikakategooria kood 1A2).	

IIIa LISA

LINEAARSE VÄHENDAMISTEGURI KOHANDAMINE VASTAVALT ARTIKLI 30c LÕIKELE 2

1. Kui IVa peatüki kohaselt aastate 2024–2026 kohta teatatud keskmised heitkogused on üle 2 % suuremad kui artikli 30c lõike 1 kohaselt määratud 2025. aasta koguse väärtus ja kui nimetatud erinevused ei ole tingitud vähem kui 5 % erinevusest IVa peatüki kohaselt teatatud heitkoguste ja IVa peatükiga hõlmatud sektorites UNFCCC allikakategooriatest pärit liidu 2025. aasta kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuuriandmete vahel, siis arvutatakse lineaarne vähendamistegur, kohandades artikli 30c lõikes 1 osutatud lineaarset vähendamistegurit.

2. Punkti 1 kohane kohandatud lineaarne vähendamistegur määratakse kindlaks järgmiselt:

$$LRF_{adj} = 100\% * [MRV_{[2024-2026]} - (ESR_{[2024]} - 6 * LRF_{[2024]} * ESR_{[2024]})] / (5 * MRV_{[2024-2026]}), \text{ kus}$$

LRF_{adj} on kohandatud lineaarne vähendamistegur;

$MRV_{[2024-2026]}$ on IVa peatüki kohaste tõendatud heitkoguste keskmine aastatel 2024–2026;

$ESR_{[2024]}$ on IVa peatükiga hõlmatud sektorite jaoks artikli 30c lõike 1 kohaselt määratud 2024. aasta heitkoguste väärtus;

$LRF_{[2024]}$ on artikli 30c lõikes 1 osutatud lineaarne vähendamistegur.“;

- 4) Direktiivi 2003/87/EÜ IV lisa muudetakse järgmiselt:

- a) A osa jaotist „Arvutamine“ muudetakse järgmiselt:

- i) kolmanda lõigu viimane lause „Biomassi heitekoefitsient võrdub nulliga.“ asendatakse järgmisega:

„Direktiiviga (EL) 2018/2001 biomassi kasutamise suhtes kehtestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastava biomassi heitekoefitsient, koos käesoleva direktiivi alusel kohaldamiseks tehtud vajalike kohandustega, mis on sätestatud käesoleva direktiivi artiklis 14 osutatud rakendusaktides, on null.“;

- ii) viies lõik asendatakse järgmisega:

„Kasutatakse direktiivi 2010/75/EL kohaselt välja töötatud standardväärtusega oksüdatsioonikoefitsiente, välja arvatud juhul, kui käitaja suudab tõendada, et tegevuspõhised koefitsiendid on täpsemad.“;

- b) B osa jaotises „Süsinikdioksiidi heitkoguste seire“ asendatakse neljanda lõigu viimane lause „Biomassi heitekoefitsient on null.“ järgmisega:

„Direktiiviga (EL) 2018/2001 biomassi kasutamise suhtes kehtestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastava biomassi heitekoefitsient, koos käesoleva direktiivi alusel kohaldamiseks tehtud vajalike kohandustega, mis on sätestatud käesoleva direktiivi artiklis 14 osutatud rakendusaktides, on null.“;

c) lisatakse järgmine C osa:

„C OSA

III lisas osutatud tegevusalale vastavate heitkoguste seire ja aruandlus

Heitkoguste seire

Heitkoguseid seiratakse arvutuste abil.

Arvutamine

Heitkoguste arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit:

tarbimisse lubatud kütus × heitekoefitsient

Tarbimisse lubatud kütus hõlmab reguleeritud üksuse poolt tarbimisse lubatud kütuse kogust.

Kasutatakse standardseid valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) heitekoefitsiente, mis on võetud IPCC 2006. aasta inventuurisuunistest või nende inventuurisuuniste hilisematest ajakohastatud versioonidest, välja arvatud juhul, kui kütusepõhised heitekoefitsiendid, mille on määranud sõltumatud akrediteeritud laboratooriumid tunnustatud analüütiliste meetodite abil, on täpsemad.

Iga reguleeritud üksuse ja iga kütuse kohta tehakse eraldi arvutused.

Heitkoguste aruandlus

Iga reguleeritud üksus esitab oma aruandes järgmise teabe:

A. Reguleeritud üksuse tuvastamiseks vajalikud andmed, sealhulgas:

- reguleeritud üksuse nimi;
- reguleeritud üksuse aadress, seahulgas sihtnumber ja riik;
- reguleeritud üksuse pool tarbimisse lubatud kütuse liik ja tegevused, mille kaudu ta kütuse tarbimisse lubab, sealhulgas kasutatav tehnoloogia;
- kontaktisiku aadress, telefon, faks ja e-posti aadress ning
- reguleeritud üksuse ja võimaliku emattevõtja omaniku nimi.

B. III lisas osutatud sektorites põletamiseks kasutatava iga tarbimisse lubatud kütuseliigi puhul, mille heitkogused arvutatakse:

- tarbimisse lubatud kütuse kogus;
- heitekoefitsiendid;
- koguheide;
- tarbimisse lubatud kütuse lõppkasutus(ed) ning
- määramatus.

Liikmesriigid võtavad meetmeid, et kooskõlastada aruandlusnõuded olemasolevate aruandlusnõuetega, et vähendada ettevõtjate aruandluskoormust.“

5) Direktiivi 2003/87/EÜ V lissasse lisatakse järgmine C osa:

„C OSA

III lisas osutatud tegevusalale vastavate heitkoguste tõendamine

Üldpõhimõtted

1. III lisas osutatud tegevusele vastavad heitkogused tuleb tõendada.
2. Tõendamisel võetakse arvesse artikli 14 lõikele 3 vastavat aruannet ja eelneva aasta seireandmeid. Käsitletakse seiresüsteemide usaldusväärsust, usutavust ja täpsust ning heitkogustega seotud esitatud andmeid ja teavet, eelkõige:
  - a) tarbimisse lubatud kütuseid ja nendega seotud arvutusi;

- b) heitekoefitsientide valikut ja kasutamist;
  - c) arvutusi, mille tulemusel määratakse kindlaks üldine heitkogus.
3. Teatatud heitkoguseid võib tõendada üksnes juhul, kui usaldusväärsed ja usutavad andmed võimaldavad heitkoguseid piisava kindlusega kindlaks määrata. Piisava kindluse saavutamiseks peab reguleeritud üksus näitama, et:
- a) esitatud andmetes ei esine vastuolusid;
  - b) andmete kogumine on toimunud kooskõlas kehtivate teadusstandarditega ning
  - c) reguleeritud üksuse asjaomased registrid on täielikud ja järjepidevad.
4. Tõendajale tagatakse juurdepääs kõikidele tõendamise objektiga seotud tegevuskohtadele ja andmetele.
5. Tõendaja võtab arvesse, kas reguleeritud üksus on registreeritud ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimis-süsteemis (EMAS).

Metoodika

Strateegiline analüüs

6. Tõendamine põhineb kõigi reguleeritud üksuse poolt tarbimisse lubatud kütuste koguste strateegilisel analüüsil. Selleks peab tõendajal olema ülevaade kõigist tegevustest, mille kaudu reguleeritud üksus kütuseid tarbimisse lubab, ja nende olulisusest heitkoguste seisukohast.

Protsessi analüüs

7. Esitatud andmete ja teabe tõendamine toimub asjakohasel juhul reguleeritud üksuse tegevuskohas. Tõendaja teeb esitatud andmete ja teabe usaldusväärse kindlakstegemiseks pistelisi kontrollid.

Riskianalüüs

8. Tõendaja hindab kõiki reguleeritud üksuse poolt kütusete tarbimisse lubamiseks kasutatavaid viise, et hinnata reguleeritud üksuse üldist heitkogust käsitlevate andmete usaldusväärsust.
9. Selle analüüsi alusel nimetab tõendaja selgelt võimalikud suurema veariskiga elemendid ning muud seire- ja aruandluskorra aspektid, mis võivad tõenäoliselt üldise heitkoguse kindlaksmääramisega seotud vigade tekkimisele kaasa aidata. See hõlmab eelkõige eri allikatest pärinevate heitkoguste taseme kindlaksmääramiseks vajalikke arvutusi. Erilist tähelepanu pööratakse suure veariskiga elementidele ja seirekorra eespool nimetatud aspektidele.
10. Tõendaja võtab arvesse kõiki tõhusaid riskikontrollimeetodeid, mida reguleeritud üksus ebakindluse vähendamiseks kasutab.

Aruanne

11. Tõendaja koostab tõendamisprotsessi aruande, milles märgitakse, kas artikli 14 lõikele 3 vastav aruanne on rahuldav. Kõnealuses aruandes esitatakse kõik tehtud töö seisukohast olulised küsimused. Kui tõendaja arvates ei ole koguheidet oluliselt väärkajastatud, võib esitada deklaratsiooni, et artikli 14 lõikele 3 vastav aruanne on rahuldav.

Tõendaja pädevusele esitatavad miinimumnõuded

12. Tõendaja on reguleeritud üksusest sõltumatu, täidab oma ülesandeid usaldusväärselt, objektiivselt ja professionaalselt ning tunneb:
- a) käesoleva direktiivi sätteid, samuti asjaomaseid standardeid ja suuniseid, mille komisjon on artikli 14 lõike 1 kohaselt vastu võtnud;

- b) tõendatavate tegevusaladega seotud õigus- ja haldusnorme ning
  - c) reguleeritud üksuse poolt kütuste tarbimise lubamiseks kasutatavate viisidega, eelkõige andmete kogumise, mõõtmise, arvutamise ja esitamisega seotud teabe saamist.“
-

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)